

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อยที่ 1

การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วม
ในเขตภาคเหนือตอนบน

(The Development of Participatory Volunteer Tourism Products in Upper
Northern Thailand)

โดย

ดร. นิตศัน บัญไพศาลสถิตย์ และคณะ

มกราคม 2559

สัญญาเลขที่ RDG5750012

รายงานวิจัยฉบับสมบูรณ์

โครงการวิจัยย่อยที่ 1

การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วม
ในเขตภาคเหนือตอนบน
(The Development of Participatory Volunteer Tourism Products in Upper
Northern Thailand)

คณะผู้วิจัย

1. ดร. นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์
2. นางนรพรรณ โพธิพิทักษ์
3. นายสืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์

สังกัด

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น
มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

โครงการวิจัยย่อยที่ 1

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ
สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว. วช. ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

กิตติกรรมประกาศ

งานวิจัยนี้จะสำเร็จลุล่วงไม่ได้หากไม่ได้รับความร่วมมือจากหัวหน้าองค์กร ผู้นำชุมชน เจ้าหน้าที่และชาวบ้านทุกคนในการให้ข้อมูลพื้นฐานสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณทุกท่านมา ณ ที่นี้ นอกจากนี้คณะผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจากผู้เชี่ยวชาญ คุณมานพ อย่างจา คุณปาริสุทธา สุทธิมงคล คุณ David Jackson คุณ ถนอมสิงห์ โกศลนาวัน และคุณประชัน จ๊ะเขี้ยว ในการร่วมเข้าไปประเมินความพร้อมของพื้นที่ ช่วยให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความสอดคล้องกับบริบทองค์กร/ชุมชนมากขึ้น ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชนมากที่สุด

คณะผู้วิจัยยังได้รับความกรุณาจาก ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สินธุ์ สโรบล ผู้ล่งลับ ดร.บังอร ฉัตรรุ่งเรือง และ รองศาสตราจารย์สมพงษ์ บุญเลิศ ที่ได้ให้คำแนะนำในการทำงานวิจัยที่ดียิ่ง คณะผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทุกท่านมา ณ โอกาสนี้

ท้ายนี้ คณะผู้วิจัยขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) และ สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ (วช.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการทำวิจัยเรื่องนี้ และ ขอขอบพระคุณผู้ที่มิได้เอ่ยนาม ณ ที่นี้ ที่มีส่วนช่วยเหลือ สนับสนุนให้งานวิจัยครั้งนี้สำเร็จด้วยดี

บทสรุปผู้บริหาร

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของพื้นที่/แหล่งกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ในเขตภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อประเมินความพร้อมของพื้นที่ในการเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ และ 3) เพื่อจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ โดยทำการค้นหาพื้นที่/องค์กร/ชุมชนที่มีความสนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique) ได้พื้นที่/องค์กร/ชุมชนที่มีความสนใจจำนวน 16 แห่ง เก็บข้อมูลความต้องการของพื้นที่/องค์กร/ชุมชนด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการประเมินความพร้อมของพื้นที่โดยใช้วิธีการประเมินองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 A คือ การมีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) กิจกรรม (Activity) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พักแรม (Accommodation) บริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Service) และการบริหารจัดการ (Administration) โดยผู้เชี่ยวชาญ/ผู้มีประสบการณ์ และทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้วยหลักการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และหลักการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว 5 S คือ ความปลอดภัย (Safety) ความมั่นคง (Security) สุขอนามัย (Sanitation) ความพึงพอใจ (Satisfaction) การบริการ (Service) และ 5 E คือ การศึกษา (Education) ความสนุกสนาน (Entertainment) ความตื่นเต้น (Excitement) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) และประสบการณ์ (Experience)

ผลการศึกษา สรุปได้ดังนี้

1 ความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน

องค์กร/ชุมชนที่มีความสนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันจำนวน 16 หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน มีความต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกันตามลักษณะการทำงานและที่ตั้งขององค์กร/ชุมชนแต่ละแห่ง โดยสรุปสามารถแบ่งความต้องการดังกล่าวเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความต้องการของตัวองค์กร คือ ต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อช่วยส่งเสริมการทำงานของตัวองค์กรเอง และ 2) ความต้องการของคนในชุมชนในพื้นที่ทำงาน ซึ่งหมายถึงความต้องการพื้นฐานด้านการดำรงชีวิตและความต้องการทางสังคมวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชน

ความต้องการของตัวองค์กรมี 4 ประเด็นคือ

- 1) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่ผลงานขององค์กร/หน่วยงาน

- 2) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กร/หน่วยงาน
- 3) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างซ่อมแซมอาคารขององค์กร/หน่วยงาน
- 4) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการบริจาคสิ่งของที่จำเป็นสำหรับการทำงานขององค์กร/หน่วยงาน

ความต้องการของคนในชุมชนในพื้นที่ทำงานของหน่วยงาน/องค์กรมี 8 ประเด็น ดังนี้

- 1) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพในชุมชน
- 2) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน
- 3) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน
- 4) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนภาษาแก่โรงเรียนในชุมชน
- 5) ความต้องการความช่วยเหลือด้านงานสาธารณสุข
- 6) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการบริจาคสิ่งของที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีพ
- 7) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เสี่ยงต่อการสูญหายของชุมชน
- 8) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการเป็นอาสาสมัครอ่านหนังสือให้แก่คนในชุมชน

2. ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน

จากการศึกษาระดับความพร้อมของพื้นที่องค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 A พบว่าองค์กร/ชุมชนแต่ละแห่งมีระดับความพร้อมที่แตกต่างกันโดยสามารถแบ่งกลุ่มองค์กร/พื้นที่ตามระดับความพร้อมเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีความพร้อมสูง 2) กลุ่มที่มีความพร้อมปานกลาง และ 3) กลุ่มที่มีความพร้อมระดับเริ่มต้น

กลุ่มที่มีความพร้อมสูง เป็นกลุ่มองค์กร/ชุมชนที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มาระยะหนึ่งได้รับคะแนนการประเมินรวมตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไปจากคะแนนเต็ม 5 ในกลุ่มนี้มีทั้งหมด 5 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิกระจกเงา ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาว Thailand Experiences ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอบางบาล และชุมชนบ้านหัวทุ่ง อ.เชียงดาว ทั้ง 5 พื้นที่นี้สามารถนำไปทำการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ทันที

กลุ่มที่มีความพร้อมระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่เน้นการทำงานด้านการพัฒนาเป็นหลักมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเชิงอาสาสมัครมาแล้ว แต่ยังค่อนข้างใหม่กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำเป็นต้องให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเพิ่มเติม องค์กรในกลุ่มนี้ได้รับคะแนนรวมจากการประเมินตั้งแต่ 3.0 – 3.4 คะแนน มีทั้งหมด 7 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิอุย่งโง่ โครงการพัฒนาที่สูง มูลนิธิหัตถกรรม การวานหนองหนังก้อย Move Lanna องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC และสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

กลุ่มที่มีความพร้อมในระดับเริ่มต้น เบื้องกลุ่มองค์กรที่เพิ่งตั้ง ยังมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในระดับเริ่มต้น ได้รับคะแนนรวมจากการประเมินตั้งแต่ 2.5 – 2.9 คะแนน มีทั้งหมด 4 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ โครงการแสงเทียน โรงเรียนพร้าวกุสุมา Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮ้อยโฮมสเตย์ และ สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย องค์ในกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการอบรมและควรมีพี่เลี้ยงจากองค์กรที่ประสบการณ์มาช่วยเหลือในการดำเนินการในระยะเริ่มต้น

ในภาพรวมพื้นที่/องค์กร/ชุมชน มีจุดแข็งด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวและการมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจ สามารถนำไปใช้ในการทำการตลาดได้ ส่วนจุดที่ควรปรับปรุงจะเป็นเรื่องบริการข้อมูลเสริมสำหรับการท่องเที่ยวรวมถึงด้านการบริหารจัดการในพื้นที่ที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้าไปช่วยดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมระดับปานกลางและระดับเริ่มต้น

3. ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

โครงการวิจัย “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทั้งสิ้น 16 แหล่ง คือ

- 1) มูลนิธิอุ่นใจ (Warmheart Foundation)
- 2) มูลนิธิกระจกเงา (Mirror Foundation)
- 3) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เชียงดาว (Life Development Center, Chiang Dao)
- 4) มูลนิธิหยดธรรม (Dhamma Drops Foundation)
- 5) โครงการพัฒนาที่สูง (Upland Holistic Development Project)
- 6) โครงการแสงเทียน (The Candle Life Project)
- 7) โรงเรียนพร้าวกุสุมา (Phrao Seniors School)
- 8) ชุมชนบ้านหัวทุ่ง (Ban Hua Tung, Chiang Dao)
- 9) สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (Inter Mountain Peoples Education and Culture in Thailand Association)
- 10) สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน (Maehongson Education Development Association)
- 11) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อ.ปาย (Life Development Center, Pai)
- 12) คาราวานหนังสือ (Always Reading Caravan)
- 13) องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC (Partnership Sharing Community)
- 14) Move Lanna อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
- 15) Thailand Experiences อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- 16) Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮ้อยโฮมสเตย์

ทั้งนี้องค์กร/ชุมชนทั้งหมดได้รวมกันเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน (Upper Northern Thailand's Voluntourism Network) หรือเรียกกันว่า UNTV-Network มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันขึ้นมาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 8 โปรแกรม ได้แก่

- 1) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน (Career/Profession Development Trip)
 - จุดประกายอาชีพ สัมผัสวิถีถิ่น (Light up career, Experience local life)
- 2) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภค (Building / Repairing / Renovation Trip)
 - สองมือร่วมสร้าง เดินทางอย่างมีสไตล์ (Building for lives, Travel in style)
- 3) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อสอนหนังสือ (In-style Teaching Trip)
 - ให้การศึกษา เพิ่มพูนประสบการณ์ (Giving education, Enrich your experience)
- 4) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยทำสื่อ (Creative Media Production Trip)
 - สื่อความดีให้โลกรู้ เทียวดูอย่างสร้างสรรค์ (Echo the good world, Explore the good things)
- 5) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation Trip)
 - ท่องเที่ยวรักษ์โลก ท้องถิ่นยั่งยืน (Save the planet, Sustain the community)
- 6) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยงานสาธารณสุข (Wonderful Medical / Healthcare Trip)
 - รักษาเพื่อน เยือนถิ่นธรรมชาติ (Heal people, See nature)
- 7) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการบริจาคของ (The Worthy Donation Trip)
 - การให้ที่ไร้พรมแดน (Giving Beyond Frontiers)
- 8) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม (Cultural Revitalization Trip)
 - ฟื้นวัฒนธรรม ยำถิ่นหลากหลายพันธุ์ (Reviving old culture, visiting nice people)

โดยโปรแกรมการท่องเที่ยวทั้ง 8 โปรแกรมนี้ได้พัฒนามาจากความต้องการของพื้นที่/องค์กร/ชุมชนเอง และเป็นโปรแกรมที่บริหารจัดการโดยศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน นอกจากโปรแกรมการท่องเที่ยวของเครือข่ายฯ 8 โปรแกรมนี้แล้ว สมาชิกองค์กร/ชุมชนยังสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่ตนเองได้ด้วย ในเบื้องต้นองค์กร/ชุมชนในกลุ่มที่มีความพร้อมสูงได้พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของตนไว้แล้วมีทั้งโปรแกรมระยะสั้น 3-7 วัน จนถึงโปรแกรมระยะ 2 – 12 สัปดาห์ ส่วนองค์กรที่มีความพร้อมระดับรองลงมาจะใช้โปรแกรมของเครือข่ายฯ เป็นโครงการนำร่องไปก่อนระยะหนึ่ง

ข้อเสนอแนะต่อผู้เกี่ยวข้อง

-สำหรับหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เกิด

จากความต้องการของชุมชนและองค์กรการกุศล หน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวควรผลักดันเชิงนโยบายเพื่อให้มีการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทำการตลาดและดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพเข้าสู่พื้นที่

- สำหรับองค์กร/ชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม

ควรเสริมจุดแข็งคือพัฒนากิจกรรมที่ดำเนินอยู่ในมีความน่าสนใจมากขึ้น มีการสร้างนวัตกรรมใหม่ๆ ร่วมกันเสมอเพื่อสร้างประสบการณ์ที่น่าประทับใจแก่นักท่องเที่ยว และควรแก้ไขจุดอ่อนด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวโดยร่วมมือกับเครือข่ายวิชาการและภาครัฐกิจ

- สำหรับภาครัฐกิจที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ควรมีส่วนช่วยในการนำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไปจัดจำหน่ายตามช่องทางของตน หรือใช้พื้นที่ของสมาชิกเป็นที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคมของหน่วยงาน

- สำหรับภาคการศึกษาและภาควิชาการ

อาจนำผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน หรือจัดทัศนศึกษาตามโปรแกรมใดโปรแกรมหนึ่งที่สอดคล้องกับวิชาที่สอน หรืออาจนำผลการศึกษาไปต่อยอดการวิจัยได้

- หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น

ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วโดยที่ไม่ต้องรงบประมาณจากส่วนกลาง จะเป็นการช่วยเหลือประชาชนในชนบทได้อีกทางหนึ่ง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

- 1) ควรศึกษาเกี่ยวกับผลกระทบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นว่าเป็นอย่างไร
- 2) ควรศึกษาแนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศไทยโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นเครื่องมือ
- 3) ควรทำการวิจัยเพื่อกำหนดทิศทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
- 4) ควรศึกษาแนวทางการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นวาระการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ
- 5) ควรศึกษาแนวทางการเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

บทคัดย่อ

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” มีวัตถุประสงค์คือ 1) เพื่อสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของพื้นที่/แหล่งกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ได้ในเขตภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อประเมินความพร้อมของพื้นที่ในการเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ และ 3) เพื่อจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ได้ ทำการค้นหาพื้นที่/องค์กร/ชุมชนด้วยการสุ่มตัวอย่างแบบการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก ได้พื้นที่/องค์กร/ชุมชนที่มีความสนใจจำนวน 16 แห่ง เก็บข้อมูลความต้องการของพื้นที่/องค์กร/ชุมชนด้วยการสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้าง ทำการประเมินความพร้อมของพื้นที่ฯโดยใช้วิธีการประเมินองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 A โดยผู้เชี่ยวชาญ และทำการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อประโยชน์ด้วยหลักการวิจัยแบบมีส่วนร่วม และหลักการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว 5 S และ 5 E

ผลการศึกษาด้านความต้องการขององค์กร/ชุมชนพบว่าความต้องการของตัวองค์กรมี 4 ประเด็นคือ 1) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่ผลงานขององค์กร/หน่วยงาน 2) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กร/หน่วยงาน 3) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างซ่อมแซมอาคารขององค์กรหน่วยงาน 4) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการบริจาคสิ่ง ส่วนความต้องการของคนในชุมชนในพื้นที่ทำงานของหน่วยงาน/องค์กร มี 8 ประเด็นคือ 1) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพในชุมชน 2) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคของชุมชน 3) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน 4) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนภาษาแก่โรงเรียนในชุมชน 5) ความต้องการความช่วยเหลือด้านงานสาธารณสุข 6) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการบริจาคสิ่งของ 7) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูวัฒนธรรม 8) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการเป็นอาสาสมัครอ่านหนังสือให้แก่คนในชุมชน

ด้านความพร้อมพบว่าองค์กร/ชุมชนแต่ละแห่งมีระดับความพร้อมที่แตกต่างกันโดยสามารถแบ่งกลุ่มองค์กร/พื้นที่ตามระดับความพร้อมเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีความพร้อมสูง 2) กลุ่มที่มีความพร้อมปานกลาง และ 3) กลุ่มที่มีความพร้อมระดับเริ่มต้น ในภาพรวมพื้นที่/องค์กร/ชุมชน มีจุดแข็งด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวและการมีกิจกรรมบำบัดเพื่อประโยชน์ที่น่าสนใจ สามารถนำไปใช้ในการทำการตลาดได้ ส่วนจุดที่ควรปรับปรุงจะเป็นเรื่องบริการข้อมูลเสริมสำหรับการท่องเที่ยวรวมถึงด้านการบริหารจัดการในพื้นที่ที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการ

ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้าไปช่วยดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมระดับปานกลางและระดับเริ่มต้น

ด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทั้งสิ้น 16 แหล่ง คือ 1) มุลนิธิอุ่นใจ 2) มูลนิธิกระจกเงา 3) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เชียงดาว 4) มูลนิธิหยดธรรม 5) โครงการพัฒนาที่สูง 6) โครงการแสงเทียน 7) โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ 8) ชุมชนบ้านหัวทุ่ง 9) สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย 10) สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน 11) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อ.ปาย 12) คาราวานนอนหนังสือ 13) องค์การสาธารณะประโยชน์ PSC 14) Move Lanna อ.พร้าว จ. เชียงใหม่ 15) Thailand Experiences อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่ และ 16) Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ ซึ่งองค์กรเหล่านี้ได้รวมตัวกันทำงานเป็นเครือข่ายในนาม “เครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน” ได้ผลิตภัณฑการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในลักษณะโปรแกรมการท่องเที่ยวของเครือข่ายจำนวน 8 โปรแกรม ได้แก่ 1) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน 2) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภค 3) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อสอนหนังสือ 4) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยทำสื่อ 5) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม 6) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยงานสาธารณสุข 7) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการบริจาคของ 8) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม นอกจากนี้ยังมีโปรแกรมขององค์กรที่มีความพร้อมสูงเป็นโปรแกรมระยะสั้น 3-7 วัน จนถึงโปรแกรมระยะ 2 – 12 สัปดาห์อีกด้วย

ผลการวิจัยได้แสดงให้เห็นถึงทิศทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เปลี่ยนไปเช่น ลักษณะความต้องการความช่วยเหลือของชุมชนจะมุงความยั่งยืนมากขึ้น ระยะเวลาในการเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยวจะสั้นลง เป็นต้น ผู้เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทุกภาคส่วนควรติดตามทิศทางการท่องเที่ยวรูปแบบนี้และมีการเตรียมพร้อมรับมือต่อการเปลี่ยนแปลงที่อาจเกิดขึ้นทุกเวลา

Abstract

This research project aims to 1) identify needs of local non-profit organizations and communities which can become a volunteer tourism destination; 2) assess readiness of local non-profit organizations and communities intending to be a volunteer tourism destination; and 3) develop volunteer tourism destination data and tourism product. The snowball sampling technique was used in the selection of local non-profit organizations and communities. The needs of local non-profit organizations and communities were collected by using structured interview technique. Voluntourism readiness of the local non-profit organizations and communities was assessed by five experts looking at the Seven A's of tourism: Attraction, Accessibility, Activity, Amenity, Accommodation, Ancillary service and Administration. Participatory action research technique and the principle of 5 S (Safety, Security, Sanitation, Satisfaction, and Service) and 5 E (Education, Entertainment, Excitement, Expertise and Experience) were used in the development of volunteer tourism destination data and product.

The results are as follows: there are four major needs of the local NGO organizations: 1) the need for help in media production, 2) the need for language teaching to their staff, 3) the need for building or renovating their infrastructure, 4) the need for donation of necessary equipment. The local communities have eight major needs: 1) the need for career development, 2) the need for infrastructure building, 3) the need for helps in environmental conservation 4) the need for language teaching to students, 5) the need for help in medical care and public health, 6) the need for donation of basic needs, 7) the need for helps in local cultural revitalization and 8) the need for book reading staff for local people.

In terms of readiness, it was found that different organizations and communities had different level of readiness. The organizations/communities can be divided into three group based on their readiness level: high level of readiness, intermediate level of readiness and starter level of readiness. Attraction and activity are strengths of most organizations/communities. However, they still need to improve their information service and staff need to be trained on how to organize a

good voluntourism activity. Those in the intermediate and the starter group needs the experienced staff from the high group to be their mentors.

There were 16 organizations/communities participating in the study. They are 1) Warmheart Foundation 2) Mirror Foundation 3) Life Development Center, Chiang Dao 4) Dhamma Drops Foundation 5) Upland Holistic Development Project 6) The Candle Life Project 7) Phrao Seniors School 8) Ban Hua Tung, Chiang Dao 9) Inter Mountain Peoples Education and Culture in Thailand Association 10) Maehongson Education Development Association 11) Life Development Center, Pai 12) Always Reading Caravan 13) Partnership Sharing Community 14) Move Lanna 15) Thailand Experiences 16) Volunteer at Pai by Ban Nam Hoo Homestay. These organizations and communities worked together as a network called “Upper Northern Thailand’s Voluntourism Network (UNTV-Network). The network developed eight voluntourism programs: 1) Career/Profession Development Program 2) Building / Repairing / Renovation Program 3) In-style Teaching Program 4) Creative Media Production Program 5) Environmental Conservation Program 6) Wonderful Medical / Healthcare Program 7) The Worthy Donation Program and 8) Cultural Revitalization Program

The study results revealed some changes in voluntourism. Local communities tend to need for more sustainable activities. The length of stay of the voluntourist tend to be shorter. Therefore, stakeholders in the industry should keep an eye on the trend closely and prepare for the changes which can happen at any time.

สารบัญ

	หน้า
กิตติกรรมประกาศ	ก
บทสรุปผู้บริหาร	ข
บทคัดย่อภาษาไทย	ช
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ฅ
สารบัญ	ฎ
สารบัญตาราง	จ
สารบัญภาพ	ณ
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหา	1
1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย	5
1.3 ขอบเขตของการวิจัย	6
1.4 นิยามศัพท์	6
1.5 กรอบการวิจัย	8
1.6 ประโยชน์ที่ได้รับ	23
บทที่ 2 การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง	
2.1 ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย	25
2.2 บรรยากาศการท่องเที่ยวในประเทศไทย	26
2.3 ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	29
2.4 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดี	31
2.5 รูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	33

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	37
บทที่ 3 การดำเนินการวิจัย	
3.1 การวางแผนหาพื้นที่ที่สนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิง บำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน	45
3.2 การออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล	47
3.3 การเก็บรวบรวมข้อมูล	55
3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล	55
3.5 การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วม	57
บทที่ 4 ผลการวิจัย	
4.1 ผลการศึกษาความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่	59
4.2 ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์ในพื้นที่	75
4.3 ผลการศึกษาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์แบบมีส่วนร่วม	99
บทที่ 5 สรุป อภิปราย และข้อเสนอแนะ	
5.1 สรุปผลการวิจัย	
- ความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน	130
- ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ขององค์กร/ชุมชน	132
- ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	133

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
5.2 การอภิปรายผลการวิจัย	137
5.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง	140
5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต	141
เอกสารอ้างอิง	142
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	149
ภาคผนวก ข แบบฟอร์มการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับใช้พัฒนา ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน	151
ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย	159
ประวัตินักวิจัย	169

สารบัญภาพ

ภาพที่	หน้า
1.1 ประเทศเป้าหมายขององค์กรผู้ส่งนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	2
1.2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 ประการ	12
1.3 กรอบแนวคิดการวิจัย	23
2.1 รูปแบบการทำงานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของเมือง Bayfield (VolunTourism Institute, 2014)	33
2.2 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวที่นำเสนอโดย Hands Up Holiday Taste of Thailand in Style	35
2.3 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวที่นำเสนอโดย G Adventure	36
3.1 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่	49
3.2 การทดลองใช้แบบสัมภาษณ์ฯ เก็บข้อมูล	51
3.3 ตัวอย่างแบบประเมินความพร้อมของพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรม ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	54
3.4 การประเมินความพร้อมของพื้นที่ร่วมกับผู้มีประสบการณ์จากสมาชิกเครือข่าย	54
3.5 การวิเคราะห์ข้อมูล	56
3.6 กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	58
4.1 ประเด็นความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขต ภาคเหนือตอนบน	74
4.2 ประเด็นความต้องการแบ่งตามความต้องการขององค์กร และ/หรือ ความต้องการของชุมชน	75
4.3 ระดับความพร้อมขององค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	98
4.4 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน	101

สารบัญภาพ(ต่อ)

ภาพที่	หน้า
4.5 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภค	103
4.6 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อสอนหนังสือ	105
4.7 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยทำสื่อ	107
4.8 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม	109
4.9 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยงานสาธารณสุข	111
4.10 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการบริจาคของ	112
4.11 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม	114
4.12 แผ่นพับและ CD ประชาสัมพันธ์โปรแกรมของเครือข่ายฯ	115
4.13 การทดลองผลิตภัณฑการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ณ มูลนิธิอุ๋นใจ และ ชุมชนบ้านหัวทุ่ง	123
4.14 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑการท่องเที่ยวเชิงฯ	129

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
4.1 แสดงระดับความพร้อมของมูลนิธิกระจกเงาในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	76
4.2 แสดงระดับความพร้อมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	77
4.3 แสดงระดับความพร้อมของ Thailand Experiences ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	79
4.4 แสดงระดับความพร้อมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	80
4.5 แสดงระดับความพร้อมของชุมชนบ้านหัวทุ่งอำเภอเชียงดาวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	81
4.6 แสดงระดับความพร้อมของมูลนิธิอุ๋นใจในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	83
4.7 แสดงระดับความพร้อมของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	84
4.8 แสดงระดับความพร้อมของมูลนิธิหยดธรรมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	85
4.9 แสดงระดับความพร้อมของคาราวานนอนหนังสือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	87
4.10 แสดงระดับความพร้อมของ Move Lanna ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	88
4.11 แสดงระดับความพร้อมขององค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	89
4.12 แสดงระดับความพร้อมของสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	91
4.13 แสดงระดับความพร้อมของโครงการแสงเทียนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	92
4.14 แสดงระดับความพร้อมของโรงเรียนพร้อมผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	93

สารบัญตาราง(ต่อ)

ตารางที่	หน้า
4.15 แสดงระดับความพร้อมของ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	95
4.16 แสดงระดับความพร้อมของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรม ชาวไทยภูเขาในประเทศไทยในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	96
4.17 แสดงสรุประดับความพร้อมขององค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์	98
5.1 แสดงความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ ขององค์กร/ชุมชน	131

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญ และที่มาของปัญหา

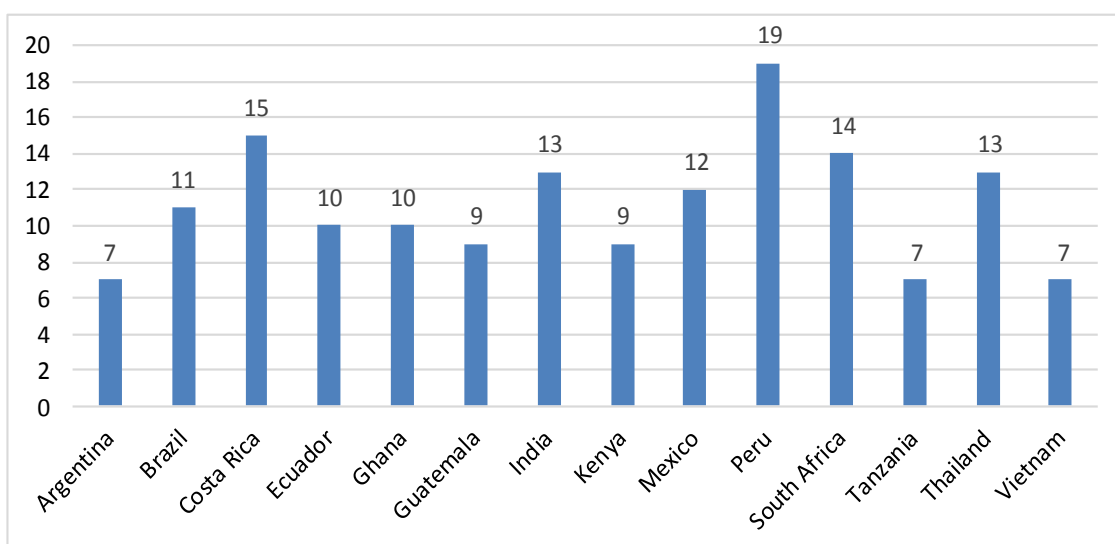
อุตสาหกรรมการท่องเที่ยวได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าเป็นหนึ่งในอุตสาหกรรมที่ทำรายได้เข้าประเทศเป็นจำนวนมากในแต่ละปี อย่างไรก็ตามการเข้ามาของนักท่องเที่ยวส่งผลกระทบทั้งด้านบวกและด้านลบต่อเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมของสังคมและชุมชนอย่างหลีกเลี่ยงไม่ได้ โดยเฉพาะผลกระทบด้านลบต่อประเทศที่มุ่งส่งเสริมการท่องเที่ยวที่มุ่งเน้นจำนวนนักท่องเที่ยวและมั่งรายนอกจากเงินตราต่างประเทศเพียงอย่างเดียว มักจะทำให้ประเทศต้องประสบกับปัญหาความเสื่อมโทรมของสิ่งแวดล้อม ปัญหาทางสังคมและวัฒนธรรมที่เกิดขึ้นจากการท่องเที่ยวที่เน้นแต่จำนวนนักท่องเที่ยวและรายได้ที่เป็นเงินตราเป็นหลัก (Scheyvens, 2002).

ประเทศไทยเป็นอีกประเทศหนึ่งที่มีรายได้จากอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวเป็นอันดับต้นๆ โดยในปี 2557 ที่ผ่านมามีรายได้จากการท่องเที่ยวถึง 1.2 ล้านล้านบาท (กรมการท่องเที่ยว, 2557) ภาครัฐเองได้ลงทุนด้านต่างๆ เพื่อส่งเสริมการท่องเที่ยวอย่างต่อเนื่อง โดยเฉพาะด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น การคมนาคม การสื่อสาร ไฟฟ้า น้ำประปา เป็นต้น เพื่อรองรับนักท่องเที่ยวที่เพิ่มจำนวนมากขึ้น ทั้งนี้หากขาดการวางแผนการจัดการการท่องเที่ยวให้ดี อาจเกิดผลกระทบด้านลบที่ตามมาได้ เช่น สภาพแวดล้อมที่เสื่อมโทรม ปัญหาทางสังคมวัฒนธรรมในชุมชน รวมถึงปัญหาการกระจายผลประโยชน์ที่ไม่เท่าเทียมกัน เป็นต้น ดังนั้น นอกจากการคำนึงถึงผลประโยชน์ด้านเศรษฐกิจแล้ว ภาคอุตสาหกรรมท่องเที่ยวต้องคำนึงถึงผลกระทบทางสังคมและสิ่งแวดล้อมด้วย ผู้ที่ส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศ เช่น กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา จึงได้จัดทำยุทธศาสตร์การพัฒนาการท่องเที่ยวของประเทศโดยเน้นกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีคุณภาพมากขึ้น ซึ่งหนึ่งในนั้นคือกลุ่มนักท่องเที่ยวที่มีความสนใจพิเศษ (special interest group)

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬาของไทยได้ระบุรูปแบบการท่องเที่ยวในความสนใจพิเศษ (special interest tourism) ไว้ในแผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555 - 2559 และได้ประกาศในพระราชกิจจานุเบกษา เล่มที่ 128 หน้า 14 ตอนพิเศษ 67 ง เมื่อวันที่ 17 มิถุนายน 2554 ที่ผ่านมา โดยกระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา (2554) ได้ระบุว่า การท่องเที่ยวความสนใจพิเศษนั้นมีแนวโน้มขยายตัวต่อเนื่องเนื่องจากนักท่องเที่ยวมีแนวโน้มต้องการที่จะเรียนรู้และได้รับประสบการณ์

ที่แตกต่างในการเดินทางท่องเที่ยวแต่ละครั้ง ต้องการสัมผัสธรรมชาติที่บริสุทธิ์ ทำกิจกรรมที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม เป็นต้น

การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (volunteer tourism) ถือเป็นการท่องเที่ยวในรูปแบบความสนใจพิเศษอีกอย่างหนึ่งที่กำลังได้รับความนิยมเพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะในกลุ่มนักท่องเที่ยวและนักเรียนนักศึกษาชาวต่างประเทศ จากรายงานสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของ Lasso Communications (2009) จะเห็นได้ว่าประเทศไทยเป็นหนึ่งใน 14 ประเทศที่มีองค์กรส่งนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวมากเป็นลำดับต้นๆของโลก ดังแสดงในแผนภูมิ 1-1

ภาพที่ 1-1: ประเทศเป้าหมายขององค์กรผู้ส่งนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

จากรายงานนี้จะเห็นว่าประเทศไทยได้รับความนิยมจากองค์กรที่ส่งนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้ามาท่องเที่ยวจำนวนถึง 13 องค์กรหลัก ส่งผลให้มีนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เดินทางเข้ามาท่องเที่ยวและบำเพ็ญประโยชน์ประเทศไทยปีละหลายหมื่นคน

ในปีพ.ศ. 2552 การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้เริ่มมองเห็นแนวโน้มความต้องการการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงได้มีโครงการชุมชนนำร่องด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขึ้น 4 ชุมชนใน 4 จังหวัด ได้แก่

1) ชุมชนบ้านถ้ำเต่า ต.สามัคคีพัฒนา อ.อากาศอำนวย จ.สกลนคร เป็นแหล่งปลูกต้นครามและผลิตน้ำครามมากที่สุดในประเทศ อีกทั้งยังมีโครงการที่จะจัดเทศกาลตีครามขึ้นในปี 2552 เป็นปีแรก สำหรับประเด็นที่ชาวชุมชนบ้านถ้ำเต่าต้องการให้นักศึกษาช่วยพัฒนาก็คือ การปรับปรุงที่ทำการ

กลุ่มเพื่อต้อนรับผู้มาเยือน การออกแบบลายผ้าและบรรจุภัณฑ์ การตกแต่งตู้แสดงสินค้า การเตรียมงานและการจัดเทศกาลตีคราม

2) **ชุมชนคลองตะเคียน** ต.คลองตะเคียน อ.พระนครศรีอยุธยา จ.พระนครศรีอยุธยา มีประชากรส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลาม(ประมาณ 90%) เป็นชุมชนเก่าแก่อายุกว่า 400 ปีที่ชาวไทยพุทธและไทยมุสลิมอาศัยอยู่ร่วมกันอย่างสันติ มีประวัติศาสตร์ชุมชนอันยาวนาน มีโบราณสถานและศาสนสถานต่างๆ สำหรับประเด็นที่ชุมชนคลองตะเคียนต้องการให้ช่วยพัฒนา คือ การอบรมภาษาอังกฤษเพื่อการท่องเที่ยวของชาวบ้าน การจัดอบรมมัคคุเทศก์น้อย การรณรงค์กำจัดขยะอย่างถูกวิธี การอบรมอาหารปลอดภัย

3) **ชุมชนเกาะเตียบ** บ้านปากคลอง หมู่ที่ 7 อ.ปะทิว จ.ชุมพร เป็นชุมชนชาวประมงพื้นบ้าน มีการจัดตั้งโครงการธนาคารปู เพื่อนำไข่ที่ชาวประมงจับได้มาฝากขังในกระชังกลางทะเล และมีเกาะเวียงเป็นแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ซึ่งสามารถจัดกิจกรรมเดินป่า แคมป์ปิ้ง หรือกิจกรรมอื่นๆได้ สำหรับประเด็นที่ชุมชนเกาะเตียบ ต้องการให้พัฒนาได้แก่ พัฒนาด้านการเรียนรู้ภาษาอังกฤษ พัฒนาด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว โดยเน้นไปที่การท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ การประชาสัมพันธ์ชุมชนผ่านเว็บไซต์ภาษาไทยและภาษาต่างประเทศ การพัฒนาการบริหารจัดการโฮมสเตย์

4) **ชุมชนบ้านนาตาโพ** ต.บ้านบึง อ.บ้านไร่ จ.อุทัยธานี เป็นชุมชนทอผ้ามีชื่อเสียง มีศูนย์การแสดงและสาธิตการทอผ้าพื้นเมือง มีแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง อย่าง วัดถ้ำเขาวง หุบป่าตาด เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่าห้วยขาแข้ง สำหรับประเด็นที่ชุมชนบ้านนาตาโพต้องการให้ช่วยพัฒนา คือ การออกแบบลวดลายการทอผ้าให้ดึงดูดใจตลาด พัฒนาผ้าทอให้เป็นของที่ระลึกที่ทันสมัย ทำป้ายชี้ทางแหล่งท่องเที่ยวในชุมชน ปรับภูมิทัศน์ของหมู่บ้าน การให้ความรู้เรื่องการบริหารจัดการโฮมสเตย์

โดยกลุ่มเป้าหมายของการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อยุทธประโยชน์ที่การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยได้กำหนดไว้คือ กลุ่มนักเรียน นักศึกษา ซึ่งมีแนวโน้มเดินทางท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เป็นจำนวนมาก (ผู้จัดการออนไลน์ 23 เม.ย. 2552) สำหรับในพื้นที่ภาคเหนือตอนบนอันได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอน ลำพูน ลำปาง แพร่ น่านและพะเยา แม้จะไม่มีรายชื่อชุมชนเข้าร่วมในโครงการของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย แต่ในความเป็นจริงมีการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อยุทธประโยชน์เกิดขึ้นในพื้นที่อยู่บ้างแล้ว จากผลการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อยุทธประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน” ของ กาญจนา สมมิตรและคณะ (2556) พบว่าจำนวนนักท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อยุทธประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนนั้นมีจำนวนเพิ่มขึ้นถึงสองเท่าจากปีก่อน แสดงให้เห็นว่าการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้เป็นที่สนใจของกลุ่มนักท่องเที่ยวอย่างมาก ที่สำคัญคือนักท่องเที่ยวกลุ่มนี้ยังได้นำเงินตราเข้ามาใช้จ่ายในประเทศเฉลี่ยสูงถึง 87,265.5 บาทต่อคนต่อการเดินทางหนึ่งครั้ง นอกจากนี้ชุมชนหรือหน่วยงานที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำบัดเพื่อยุทธประโยชน์ยังได้รับประโยชน์ด้านต่างๆ ทั้งทางวัตถุ เช่น สิ่งปลูกสร้าง เครื่องมือ อุปกรณ์ในการประกอบอาชีพ เป็นต้นประโยชน์ด้านความรู้ เช่น

ความรู้เรื่องสุขภาพ การพัฒนาผลิตภัณฑ์ เป็นต้น รวมถึงประโยชน์ด้านการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรมและภูมิปัญญาด้วย การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงถือได้ว่าเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้ประโยชน์แก่ประเทศชาติและชุมชนไม่น้อยทั้งในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม ในขณะที่นักท่องเที่ยวจะได้รับประสบการณ์และคุณค่าทางจิตใจเป็นการตอบแทน

นอกจากนี้ในระหว่างที่ยังมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์โดยบริษัทนำเที่ยว รวมถึงการท่องเที่ยวโดยชุมชนในประเทศไทยหลายแห่ง เช่น บริษัท memory service บริษัทในเครือสไมล์ไทยแลนด์ทัวร์ เริ่มเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขึ้นในปี 2553 เพื่อสนองนโยบายของการท่องเที่ยวแห่งประเทศไทยที่ส่งเสริมให้มีการท่องเที่ยวแบบจิตอาสา โดยกิจกรรมที่บริษัทนำเสนอคือ กิจกรรมการปลูกป่าชายเลน กิจกรรมปลูกปะการัง กิจกรรมปล่อยพันธุ์สัตว์น้ำ กิจกรรมยิงเมล็ดพืช และกิจกรรมบริจาคสิ่งของ มีทั้งแบบวันเดียวและพักค้างคืน (smilethailand tour, 2553)

ในภาคอีสานก็เริ่มมีการนำแนวคิดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้ามาพัฒนาไปประกอบการท่องเที่ยวใน 3 จังหวัด คือ สกลนคร นครพนม และมุกดาหาร หรือที่เรียกว่าจังหวัด “สนุก” ตั้งแต่ปี 2555 มีการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 3 ลักษณะคือ 1) การบำเพ็ญประโยชน์ด้านการทำนุบำรุงศาสนา 2) การบำเพ็ญประโยชน์ด้านการพัฒนาการศึกษา และ 3) การบำเพ็ญประโยชน์ด้านการพัฒนาชุมชน ทั้งนี้การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ดังกล่าวเป็นการดำเนินงานโดยบริษัทนำเที่ยวเป็นหลักยังไม่มีผู้นำชุมชนท้องถิ่นหรือผู้มีส่วนเกี่ยวข้องในพื้นที่เข้ามาร่วมกำหนดวางแผนกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ดังกล่าว

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดำเนินอยู่ในปัจจุบัน จะเห็นว่าการเติบโตอย่างต่อเนื่องและการขยายแนวคิดการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ไปในภูมิภาคต่างๆของไทย อย่างไรก็ตาม แม้การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะมีข้อดีอยู่มากแต่หากดำเนินการโดยไม่ระวังอาจส่งผลเสียมากได้เช่นกัน จากการจัดประชุมแลกเปลี่ยนความคิดเห็นกับผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์และองค์กรภาคส่วนต่างๆที่เกี่ยวข้อง ในงานวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์(กาญจนา สมมิตรและคณะ,2556)อันประกอบไปด้วย หน่วยงานภาครัฐ องค์กรพัฒนาเอกชน บริษัทนำเที่ยว สมาคมธุรกิจนำเที่ยว และนักวิชาการ เมื่อวันที่ 18 มีนาคม 2556 พบว่า การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ผ่านมายังประสบปัญหาความไม่สอดคล้องกันของกิจกรรมที่ผู้จัดกิจกรรมฯจัดให้นักท่องเที่ยวกับความต้องการที่แท้จริงของชุมชนเป้าหมาย เช่น คุณดนัย วงศ์บัวทอง กรรมการสมาคมธุรกิจท่องเที่ยวเชียงใหม่ ได้ยกตัวอย่างการจัดกิจกรรมที่มุ่งแต่ผลประโยชน์ทางธุรกิจเอาไว้ว่า "บางหน่วยงานมีการจัดกิจกรรมที่เห็นแก่ประโยชน์ทางธุรกิจมากเกินไป เช่นการจัดกิจกรรมปลูกป่าในพื้นที่เดิม เมื่อมีกลุ่มนักท่องเที่ยวมาใหม่ก็ทำการไถกลบ แล้วปลูกใหม่ ต้นไม้ก็ไม่โต " การกระทำดังกล่าวได้สะท้อนให้เห็นว่ามีผู้สนใจกิจกรรมบำเพ็ญ

ประโยชน์มาก แต่ยังขาดการดำเนินการที่ดี ทำให้เกิดปัญหาการจัดกิจกรรมซ้ำๆ ในพื้นที่เดิมๆ กิจกรรมที่ทำจึงไม่ได้ก่อให้เกิดประโยชน์ที่แท้จริง ดังนั้นจึงควรมีการค้นหาพื้นที่แหล่งกิจกรรมที่มีความต้องการและขาดแคลนอย่างแท้จริงโดยพิจารณาศักยภาพของพื้นที่ตามหลักปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยวเพื่อจัดให้พื้นที่นั้นเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทางเลือกของประเทศประเภทหนึ่งได้

ทั้งนี้ จากผลการวิจัยด้านอุปสงค์ของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในชุดโครงการวิจัย เรื่องการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน (กาญจนา สมมิตร และคณะ, 2556) พบว่านักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นิยมเข้ามาทำกิจกรรมประเภทการสอน เช่น สอนภาษา มากที่สุด รองลงมา คือ กิจกรรมก่อสร้าง กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมพัฒนาชุมชน และกิจกรรมการวิจัยและศึกษาสภาพแวดล้อม ตามลำดับ ดังนั้นในการศึกษาแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในครั้งนี้จึงควรเน้นแหล่งกิจกรรมที่อยู่ในความสนใจของนักท่องเที่ยวเป็นหลัก โดยแหล่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่จะพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในครั้งนี้ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของแหล่งกิจกรรมและสอดคล้องกับอุปสงค์หรือความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้วย ดังนั้นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการศึกษานี้จะประกอบไปด้วยกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้าน การสอน การก่อสร้าง การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาชุมชน และการศึกษาสภาพแวดล้อม ที่สามารถนำไปพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวที่สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จากทั่วโลกเข้ามาใช้จ่ายในประเทศอันจะเป็นการกระจายรายได้จากการท่องเที่ยวสู่ท้องถิ่นควบคู่กับการพัฒนาท้องถิ่นในแต่ละด้านไปพร้อมกัน

1.2 วัตถุประสงค์ของการวิจัย

- 1.2.1 เพื่อสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของพื้นที่/แหล่งกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ในเขตภาคเหนือตอนบน
- 1.2.2 เพื่อประเมินความพร้อมของพื้นที่ในการเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- 1.2.3 เพื่อจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้

1.3 ขอบเขตของการวิจัย

1.3.1 ขอบเขตด้านพื้นที่

สืบเนื่องจากโครงการวิจัยการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ฯ ที่จัดทำในปีงบประมาณ 2555 ซึ่งในครั้งนั้นได้ศึกษาข้อมูลในเขต 8 จังหวัดภาคเหนือตอนบน ได้แก่ เชียงใหม่ เชียงราย ลำพูน ลำปาง แม่ฮ่องสอน แพร่ น่าน และพะเยา ผลการวิจัยพบว่าจังหวัดที่มีการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จำนวนมากที่สุด 3 ลำดับแรกคือ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน ส่วนจังหวัดที่เหลือนพบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีอยู่น้อยมาก ดังนั้นในการศึกษานี้ จะกำหนดขอบเขตพื้นที่การวิจัยอยู่ในพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอนเป็นหลัก เนื่องจากมีแหล่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นจำนวนมาก การศึกษาในพื้นที่ทั้ง 3 จังหวัดดังกล่าวจึงสามารถเป็นตัวแทนครอบคลุมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตจังหวัดภาคเหนือตอนบนได้

1.3.2 ขอบเขตด้านเนื้อหา

โครงการวิจัยนี้ มีประเด็นเนื้อหาที่จะทำการศึกษาดังนี้

- ศึกษาความต้องการของพื้นที่เกี่ยวกับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยเน้นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้าน การสอน การก่อสร้าง การประชาสัมพันธ์ การพัฒนาชุมชน และการศึกษาสภาพแวดล้อม เป็นหลัก
- คุณสมบัติของพื้นที่ในการเป็นแหล่งกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยอาศัยแนวคิดปัจจัยสำคัญ 7 ประการของการท่องเที่ยว (Seven As) แนวคิดองค์ประกอบของการเป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวและองค์ประกอบของการเป็นผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเป็นกรอบในการประเมินคุณสมบัติของพื้นที่
- ข้อมูลเฉพาะของพื้นที่ เช่น ข้อมูลทางสังคมและวัฒนธรรม ประเพณี ภูมิปัญญา ความเชื่อ เรื่องราวที่นักท่องเที่ยวสามารถได้รับเป็นประสบการณ์พิเศษในการเดินทางท่องเที่ยวและบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่แหล่งกิจกรรม

1.3.3 ขอบเขตด้านเวลา

โครงการวิจัยนี้ใช้เวลาในการศึกษา 12 เดือน นับตั้งแต่วันที่ 15 กรกฎาคม 2557 จนถึงวันที่ 14 กรกฎาคม 2558

1.4 นิยามศัพท์

1.4.1 การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (volunteer tourism / voluntourism) ใน การศึกษานี้ หมายถึง รูปแบบการท่องเที่ยวที่เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้มีส่วนร่วมในกิจกรรม บำเพ็ญประโยชน์ โดยหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้นคือความปรารถนา

อยากจะช่วยเหลือผู้อื่น เป็นความตั้งใจผสมผสานกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่จุดหมายปลายทางเข้ากับองค์ประกอบของการท่องเที่ยวหลัก เช่น ประวัติศาสตร์ ศิลปวัฒนธรรม ภูมิศาสตร์ และการพักผ่อนหย่อนใจ อย่างลงตัว (VolunTourism Institute, 2014)

1.4.2 ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (volunteer tourism product)

หมายถึง พื้นที่ใดพื้นที่หนึ่งที่มีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยมีองค์ประกอบสำคัญ 7 ประการดังนี้

- การมีสถานที่ท่องเที่ยว (Attractions) คือ พื้นที่นั้นต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่ได้ โดยสถานที่นั้นอาจเป็นสิ่งที่มียุทธศาสตร์ เช่น ภูเขา น้ำตก ป่าไม้ เป็นต้น หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ อาคาร บ้านเรือน เป็นต้น ก็ได้
- การเข้าถึงได้ (Accessibility) คือ พื้นที่นั้นต้องสามารถเดินทางไปถึงได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าวิธีนั้นจะยากลำบากเพียงใด เช่น พื้นที่นั้นอาจสามารถไปถึงได้ด้วยการขับรถธรรมดาไป หรืออาจต้องใช้รถขับเคลื่อน 4 ล้อ หรือเดินเท้าเข้าไป เป็นต้น
- กิจกรรม (Activities) คือ พื้นที่นั้นต้องมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าไปทำกิจกรรมนั้นได้ ทั้งนี้กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดประการหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) คือ พื้นที่ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกพื้นฐาน เช่น ห้องสุขา ร้านค้าชุมชน ร้านอาหาร บริการสื่อสาร บริการขนส่ง เป็นต้น
- ที่พักแรม (Accommodation) คือ พื้นที่นั้นต้องมีที่พักแรมประเภทใดประเภทหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็น โรงแรม รีสอร์ท หรือบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ก็ได้
- บริการสนับสนุน (Ancillary Service) คือ พื้นที่นั้นต้องมีบุคลากรที่สามารถให้บริการหรืออำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวได้ ในที่นี้อาจหมายถึงผู้จัดการโครงการ ผู้นำทาง เจ้าหน้าที่ประสานงาน หรือบุคลากรที่ทำงานในลักษณะเดียวกัน
- การจัดการ (Administration) คือ พื้นที่ควรมีการจัดการพื้นฐานเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ กระบวนการและขั้นตอนในการดำเนินกิจกรรม รวมถึงการประเมินผลกิจกรรมเพื่อนำไปปรับปรุงพัฒนาต่อไป

1.4.3 แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (volunteer tourism destination)

หมายถึง พื้นที่ที่มีการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ แต่ยังขาดองค์ประกอบข้อใดข้อหนึ่งของการเป็น

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อยู่ เช่น พื้นที่จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้นอาจมีสถานที่ท่องเที่ยวที่น่าสนใจแต่อาจขาดบุคลากรผู้ให้บริการ เป็นต้น

1.4.4 การวิจัยแบบมีส่วนร่วม (Participatory Research) หมายถึง ระเบียบวิธีวิจัยที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเปลี่ยนเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการเฉพาะของผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการวิจัย การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็นอย่างเท่าเทียมซึ่งจะทำให้ได้แนวทางที่ดีที่สามารถนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริงได้ ซึ่งในการศึกษานี้จะหมายถึง การมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนทุกภาคส่วน

1.5 กรอบแนวคิดการวิจัย

การวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” จะอาศัยแนวคิดทฤษฎีในดำเนินการวิจัย ดังต่อไปนี้

1.5.1 ทฤษฎีเกี่ยวกับความต้องการ

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553, หน้า 48-50) ได้กล่าวถึงความต้องการของมนุษย์โดยทั่วไปแบ่งเป็น 2 ลักษณะ คือ

1. ความต้องการทางกายภาพ (physiological needs) เป็นแรงผลักดันที่เกิดขึ้นพร้อมกับความต้องการมีชีวิต การดำรงชีวิต ภาวะไม่จำเป็นต้องอาศัยประสบการณ์การเรียนรู้แต่อย่างใดเกิดขึ้นเนื่องจากความต้องการทางร่างกายของเราเป็นสำคัญ เป็นแรงขับเบื้องต้นที่ร่างกายถูกกระตุ้นทำให้เกิดความรู้ว่องไว กระฉับกระเฉง มีชีวิตชีวาที่จะต้องสนองต่อสิ่งเร้า เกิดขึ้นจากสภาวะทางอารมณ์ สิ่งกระตุ้นทั้งจากภายนอกและภายใน

2. ความต้องการทางจิตใจและสังคม (psychological and social) ความต้องการประเภทนี้ค่อนข้างสลับซับซ้อนและเกิดขึ้นจากสภาพสังคม วัฒนธรรม การเรียนรู้และประสบการณ์ที่บุคคลนั้นได้รับและเป็นสมาชิกอยู่ ความต้องการทางจิตใจและสังคมนี้ยังแตกต่างกันไปตามแต่ละบุคคล แต่ละสังคมและฐานะทางสังคมของบุคคล รวมทั้งเวลาและโอกาสที่แตกต่างออกไปด้วย

มีหลายทฤษฎีที่อธิบายความต้องการของบุคคล ได้แก่ 1) ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ มาสโลว์ 2) ทฤษฎีความต้องการของ แอลเดอร์เฟอร์ 3) ทฤษฎีความต้องการของ เมอร์เรย์ 4) ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของ แมคคลีแลนด์

1.5.1.1 ทฤษฎีความต้องการตามลำดับขั้นของ มาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs)

มาสโลว์ (Maslow, 1943) เสนอเอาไว้ว่ามนุษย์ถูกกระตุ้นจากความปรารถนาที่จะได้ครอบครอง ความต้องการเฉพาะอย่าง ซึ่งมาสโลว์ได้ตั้งสมมติฐานเกี่ยวกับความต้องการของบุคคลไว้

1. บุคคลย่อมมีความต้องการอยู่เสมอและไม่สิ้นสุด ขณะที่ความต้องการใดได้รับการตอบสนองแล้ว ความต้องการอย่างอื่นเกิดขึ้นอีกไม่มีวันจบสิ้น

2. ความต้องการที่ได้รับการตอบสนองแล้วจะไม่เป็นสิ่งจูงใจของพฤติกรรมอื่น ๆ ต่อไป ความต้องการที่ยังไม่ได้รับการตอบสนองจึงเป็นสิ่งจูงใจในพฤติกรรมของคนนั้น

3. ความต้องการของบุคคลจะเรียงเป็นลำดับขั้นตอนความสำคัญ เมื่อความต้องการระดับต่ำได้รับการตอบสนองแล้ว บุคคลก็จะให้ความสนใจกับความต้องการระดับสูงต่อไป

ลำดับความต้องการของบุคคลมี 5 ขั้นตอนตามลำดับดังนี้

1) ความต้องการทางกายภาพ เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุด เพื่อความมีชีวิตอยู่รอด ได้แก่ ความต้องการอาหาร น้ำ อากาศ อุณหภูมิที่เหมาะสม เป็นต้น

2) ความต้องการความปลอดภัย เป็นความต้องการแสวงหาความปลอดภัยจากสิ่งแวดล้อมและความคุ้มครองจากผู้อื่น

3) ความต้องการความรักและการมีส่วนร่วมเป็นเจ้าของความรู้สึกว่าตนได้รับความรัก และมีส่วนร่วมในการเข้าหมู่พวก

4) ความต้องการได้รับการยกย่องนับถือ เป็นความต้องการให้คนอื่นยกย่องให้เกียรติและเห็นความสำคัญของตน

5) ความต้องการความสำเร็จในชีวิต เป็นความต้องการสูงสุดในชีวิตของตน เป็นความต้องการที่เกี่ยวกับการทำงานที่ตนเองชอบหรือต้องการเป็นมากกว่าที่เป็นอยู่ในขณะนี้

1.5.1.2 ทฤษฎีความต้องการของแอลเดอร์เฟอร์ (Alderfer's modified need hierarchy theory)

แอลเดอร์เฟอร์ (1972) ได้คิดทฤษฎีความต้องการที่เรียกว่าทฤษฎีอีอาร์จี (ERG: Existence – Relatedness – growth theory) โดยแบ่งความต้องการของบุคคลเป็น 3 ประการ คือ

1. ความต้องการมีชีวิตอยู่ (existence needs) เป็นความที่ตอบสนองเพื่อให้มีชีวิตอยู่ต่อไป ได้แก่ ความต้องการทางกายและความต้องการความปลอดภัย

2. ความต้องการมีสัมพันธภาพกับผู้อื่น (relatedness needs) เป็นความต้องการของบุคคลที่จะมีมิตรสัมพันธ์กับบุคคลรอบข้างอย่างมีความหมาย

3. ความต้องการเจริญก้าวหน้า (growth needs) เป็นความต้องการสูงสุด รวมถึงความต้องการได้รับการยกย่อง และความสำเร็จในชีวิต

1.5.1.3 ทฤษฎีความต้องการของเมอร์เรย์ (Murray's manifest needs theory)

เมอร์เรย์ (1938) ได้อธิบายว่า ความต้องการของบุคคลมีความต้องการหลายอย่างในเวลาเดียวกันได้ ความต้องการของบุคคลที่เป็นความสำคัญเกี่ยวกับการทำงานมีอยู่ 4 ประการ คือ

1. ความต้องการความสำเร็จ หมายถึง ความต้องการที่จะทำสิ่งใดสิ่งหนึ่งให้สำเร็จลุล่วงไปด้วยดี
2. ความต้องการมีมิตรสัมพันธ์ ความต้องการมีความสัมพันธ์อันดีกับบุคคลอื่น โดยคำนึงถึงการยอมรับของเพื่อนร่วมงาน
3. ความต้องการอิสระ เป็นความต้องการที่เป็นตัวของตัวเอง
4. ความต้องการมีอำนาจ ความต้องการที่จะมีอิทธิพลเหนือคนอื่น และต้องการที่จะควบคุมคนอื่นให้อยู่ในอำนาจของตน

1.5.1.4 ทฤษฎีความต้องการความสำเร็จของแมคคลีแลนด์ (McClelland's achievement motivation theory)

แมคคลีแลนด์ (1965) ได้เน้นความต้องการไว้ 3 ประเภท คือ

1. ความต้องการประสบความสำเร็จ (need for achievement) เป็นความต้องการมีผลงานและบรรลุเป้าหมายที่พึงปรารถนา
2. ความต้องการมิตรสัมพันธ์ (need for affiliation) เป็นความต้องการมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น
3. ความต้องการอำนาจ (need for power) เป็นความต้องการมีอิทธิพล และครอบงำเหนือผู้อื่น

โดยสรุป ความต้องการสามารถแบ่งได้เป็นความต้องการทางกายภาพ และความต้องการทางจิตใจหรือสังคม ความต้องการที่แตกต่างกันจะทำให้การตอบสนองแตกต่างกันไปด้วย ดังนั้นการเข้าใจความต้องการของพื้นที่จึงเป็นเรื่องที่สำคัญมาก ในการศึกษาครั้งนี้จึงพิจารณาทั้งความต้องการทางกายภาพและความต้องการทางสังคมควบคู่กันไป โดยอิงหลักทฤษฎีความต้องการเหล่านี้โดยเฉพาะ ทฤษฎีลำดับขั้นของความต้องการของมาสโลว์ซึ่งเป็นแนวคิดที่ได้รับการยอมรับในหลายวงการ

1.5.2 องค์ประกอบพื้นฐานของการเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยว (The Basic Elements of the Tourist Destination)

Cho (2000) ได้เสนอแนวคิดที่ว่า การจะเป็นจุดหมายปลายทางการท่องเที่ยวได้นั้นต้องประกอบไปด้วยองค์ประกอบพื้นฐาน 6 ประการ ดังต่อไปนี้คือ

- 1) แหล่งท่องเที่ยว (Attractions) ซึ่งเป็นจุดสนใจอย่างแรกที่นักท่องเที่ยวจะตัดสินใจเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางนั้น เช่น ภูเขา ชายหาด สิ่งก่อสร้างทางประวัติศาสตร์ เป็นต้น

- 2) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) สำหรับนักท่องเที่ยวที่เดินทางไปยังจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว เช่น ระบบสาธารณูปโภค ขนส่งมวลชน ศูนย์ข้อมูล เป็นต้น
- 3) การเข้าถึงได้ (Accessibility) คือ จุดหมายปลายทางนั้นต้องสามารถเดินทางไปถึงได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง
- 4) ภาพลักษณ์ (Image) คือ จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวจะต้องมีเอกลักษณ์ที่ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปได้ ไม่ว่าจะเป็น ความปลอดภัย ความเป็นมิตรของผู้คน สิ่งแวดล้อมที่ดี เป็นต้น
- 5) ทรัพยากรบุคคล (Human Resources) คือ จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวจะต้องมีทรัพยากรบุคคลที่ได้รับการฝึกฝนเพื่อให้บริการทางการท่องเที่ยวได้
- 6) ราคา (Price) คือ จุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยวต้องมีกรอบด้านราคาโดยประมาณเพื่อให้นักท่องเที่ยวสามารถตัดสินใจในการเลือกเดินทางได้ กล่าวคือสถานที่นั้นต้องทำให้นักท่องเที่ยวพอประมาณได้ว่าจะเสียค่าใช้จ่ายประมาณเท่าใดในการเดินทางไปท่องเที่ยว ณ สถานที่นั้น

1.5.3 ปัจจัยสำคัญ 5 ประการของการท่องเที่ยว (Five A's of Tourism)

ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยว ผู้เกี่ยวข้องกับการพัฒนาต้องคำนึงถึงปัจจัยสำคัญของการท่องเที่ยวอย่างน้อย 5 ประการได้แก่

- 1) การมีสถานที่ท่องเที่ยว (Attractions) ซึ่งหมายถึง สถานที่ที่นักท่องเที่ยวสนใจไปเยี่ยมชมโดยสถานที่ดังกล่าวอาจมีความสำคัญทางวัฒนธรรม ประวัติศาสตร์ มีความงามของธรรมชาติ หรือสิ่งปลูกสร้าง หรือเป็นสถานที่ทำกิจกรรมพิเศษนอกเหนือจากงานปกติของนักท่องเที่ยว
- 2) การเข้าถึง (Access) หมายถึง การเดินทางไปยังสถานที่ที่เป็นจุดหมายปลายทางทางการท่องเที่ยว ซึ่งจะหมายถึงถนนหนทางในการเข้าถึงสถานที่นั้นและยานพาหนะที่ใช้เดินทางไปยังสถานที่นั้น โดยการเข้าถึงสถานที่ท่องเที่ยวควรมีความสะดวก เข้าถึงอย่างง่ายไม่ยากลำบากนัก
- 3) ที่พักแรม (Accommodation) หมายถึง สถานที่พักค้างคืนสำหรับนักท่องเที่ยว นับตั้งแต่แคมป์สำหรับกางเต็นท์ โฮมสเตย์ เกสเฮาส์ บังกโล ไปจนถึงโรงแรมรีสอร์ทหรูหร โดยการพัฒนาการท่องเที่ยวที่ดีควรมีการจัดเตรียมที่พักแรมให้นักท่องเที่ยวที่เหมาะสม
- 4) กิจกรรม (Activities) ในที่นี้หมายถึง กิจกรรมประเภทต่างๆที่นักท่องเที่ยวสามารถกระทำได้ในการเดินทางท่องเที่ยว เช่น การเล่นกีฬาทางน้ำ การดูนก การเดินป่า รวมไปถึงการทำกิจกรรมร่วมกับชุมชนในสถานที่ท่องเที่ยวด้วย
- 5) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities) หมายถึง บริการต่างๆที่จัดไว้เพื่ออำนวยความสะดวกให้นักท่องเที่ยว เช่น ห้องสุขา ร้านค้าสะดวกซื้อ ร้านอาหาร ศูนย์บริการข้อมูล บริการการ

สื่อสารและบริการฉุกเฉินต่างๆ (Tourism Western Australia, 2008)

1.5.4 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 ประการ (Seven A's of Tourism)

บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ไจมา (2553) มีมุมมองว่า องค์ประกอบสำคัญของการท่องเที่ยวนั้นมี 7 องค์ประกอบ ดังแสดงในแผนภูมิ 1-2 ดังนี้

แผนภูมิ 1-2 องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 ประการ

(บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ไจมา, 2553)

แต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวมีความสำคัญและเชื่อมโยงกัน หากขาดองค์ประกอบใดไป จะส่งผลต่อความล้มเหลวในการพัฒนาการท่องเที่ยว โดยนัยของแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดดังนี้

1) **สิ่งดึงดูดใจทางการท่องเที่ยว (Attraction)** หมายถึง ทรัพยากรการท่องเที่ยวที่มีอยู่ในท้องถิ่นที่แสดงถึงความสวยงาม เอกลักษณ์ ความมีคุณค่าของภูมิปัญญา และสุนทรียภาพที่ก่อให้เกิดความสุขและความพึงพอใจในรูปแบบที่แตกต่างกัน

2) **กิจกรรมการท่องเที่ยว (Activity)** หมายถึง กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเพื่อดึงดูดความสนใจของนักท่องเที่ยว ประกอบด้วยกิจกรรมเพื่อการนันทนาการและการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น กิจกรรมเดินป่าเพื่อศึกษาเส้นทางธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม กิจกรรมการเรียนรู้วิถีชีวิต วัฒนธรรม และประเพณีท้องถิ่น กิจกรรมการท่องเที่ยวที่จัดขึ้นในโอกาสพิเศษและวาระสำคัญที่มีเฉพาะในประเทศ เช่น เทศกาล ประเพณี การแข่งขันประเภทต่างๆ และการแสวงบุญในเทศกาลทางศาสนา

3) **การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยว (Accessibility)** หมายถึง การเดินทางเข้าสู่แหล่งท่องเที่ยวที่มีความสะดวกในการเข้าถึง โดยมีเส้นทางหรือเครือข่ายคมนาคมที่เชื่อมโยงกันระหว่างแหล่งท่องเที่ยวกับพื้นที่ใกล้เคียง เกี่ยวข้องกับการขนส่งทางบก ทางน้ำ และทางอากาศ ที่ลำเลียงคนและสิ่งของไปยังจุดหมายปลายทางด้วยความรวดเร็ว ความสะดวกสบาย ความปลอดภัย ความประหยัด และความเพียงพอต่อความต้องการของนักท่องเที่ยว (จำนวน ความจุ และความถี่ของยานพาหนะ) การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวควรมีระบบการขนส่งซึ่งประกอบด้วย เส้นทาง พาหนะ สถานี ผู้ประกอบการขนส่ง และพนักงานให้บริการ เป็นต้น นอกจากนี้ การเข้าถึงแหล่งท่องเที่ยวควรคำนึงถึงเครือข่าย การเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวกับแหล่งท่องเที่ยวใกล้เคียง ระยะทางในการเดินทาง และระยะเวลาของการท่องเที่ยวของนักท่องเที่ยว (บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ใจมา, 2553) เพื่อกระตุ้นให้นักท่องเที่ยวตัดสินใจเดินทางมาท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยว

4) **สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว (Amenity)** หมายถึง สิ่งจำเป็นในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อบริการนักท่องเที่ยวให้ได้รับความสุข ความสะดวกสบาย ความบันเทิง และความประทับใจ ถือเป็นอุปทานของการท่องเที่ยวประเภทหนึ่งซึ่งในบางโอกาสอาจเป็นสิ่งดึงดูดนักท่องเที่ยวได้เช่นเดียวกัน สิ่งอำนวยความสะดวกทางการท่องเที่ยว จำแนกได้เป็น 3 ประเภท ได้แก่ สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทการเข้าออกเมือง สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐาน และสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทความปลอดภัย

5) **ที่พักแรม (Accommodation)** หมายถึง สถานที่ที่นักท่องเที่ยวพำนักค้างคืนในช่วงเวลาท่องเที่ยวซึ่งอาจตั้งอยู่ภายในแหล่งท่องเที่ยวหรือภายนอกแหล่งท่องเที่ยว ที่พักแรมส่วนใหญ่ให้บริการหลักด้านที่พัก และสิ่งอำนวยความสะดวกในการพักแรม เช่น การให้บริการอาหารและเครื่องดื่ม เป็นต้น นอกจากนี้ ที่พักแรมบางแห่งอาจให้บริการเสริมเพื่อความบันเทิงและการผ่อนคลายแก่นักท่องเที่ยว เช่น คาราโอเกะ การให้บริการอินเทอร์เน็ต การนวดแผนไทย และการให้บริการสปา เป็นต้น ทั้งนี้ ประเภทและการบริการของที่พักแรมแต่ละแห่งมีความแตกต่างกันตามวัตถุประสงค์ของผู้ประกอบการและความต้องการของนักท่องเที่ยว

6) **การบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Service)** หมายถึง การอำนวยความสะดวกแก่นักท่องเที่ยวที่ครอบคลุมกิจกรรม และการบริการที่เกี่ยวข้องกับการรับนักท่องเที่ยว การให้บริการที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจ และการตลาดแหล่งท่องเที่ยว ได้แก่ การให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการจัดสรรการบริการอื่นๆที่จำเป็นแก่นักท่องเที่ยว หน่วยงาน และภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง ซึ่งเป็นการตอบสนองต่ออุปสงค์ของการท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวมีความประสงค์ในการเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการประกอบกิจกรรมอื่นๆเพื่อศึกษาการเรียนรู้ เป็นต้น ซึ่งในกระบวนการจัดการได้หมายรวมถึงการส่งเสริมและพัฒนาการขายและการให้บริการแก่นักท่องเที่ยว (วรรณ ศิลปะอาชา นภดล ภาคพรตม และวศิน อิงพัฒนกุล, 2545)

7) **การบริหารจัดการ (Administration)** หมายถึง การบริหารจัดการแต่ละองค์ประกอบของการท่องเที่ยวที่ตอบสนองต่อความต้องการของนักท่องเที่ยวและความยั่งยืนของแหล่งท่องเที่ยว เช่น ให้ความสำคัญต่อการให้บริการที่ยึดหลักการบริการและการเป็นเจ้าบ้านที่ดี (Service and Hospitality) เพื่อสร้างความประทับใจและจูงใจให้เกิดการท่องเที่ยวซ้ำ (Godfrey and Clarke, 2000) ส่งเสริมพัฒนาและสร้างมูลค่าแก่สินค้าและบริการท่องเที่ยวควบคู่กับการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติ สังคม ประเพณี และวิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว และการประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก ทั้งนี้การบริหารดังกล่าวควรเกิดจากความร่วมมือของภาคการท่องเที่ยวทุกภาคส่วนในพื้นที่ที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวและพื้นที่ใกล้เคียง

จากแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่าการบริหารจัดการถือเป็นหัวใจสำคัญของการท่องเที่ยว เนื่องจากเป็นองค์ประกอบที่จะนำไปสู่การขับเคลื่อนการพัฒนาการท่องเที่ยวทั้งระบบ

1.5.5 องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (The Elements of Tourism Product)

David C. Brown & Jennifer Stange (2011: 6) เสนอว่า ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวนั้นจะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 6 ประการดังต่อไปนี้ คือ

1. แหล่งท่องเที่ยว (attraction) เป็นองค์ประกอบที่ขาดไม่ได้สำหรับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวทุกชนิด
2. การเข้าถึง (access) หมายถึง นักท่องเที่ยวต้องสามารถไปถึงแหล่งท่องเที่ยวได้ไม่ว่าจะยาก ลำบากแค่ไหนก็ตาม
3. กิจกรรม (activity) หมายถึง ประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวจะได้รับจากการไปยังแหล่งท่องเที่ยวนั้น
4. การบริการ (services) คือ การอำนวยความสะดวกด้านต่างๆ เช่น การเดินทาง ที่พัก อาหาร การรักษาความปลอดภัย เป็นต้น
5. บุคลากรผู้ให้บริการ (personnel) ถือเป็นส่วนหนึ่งของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว เนื่องจากท่องเที่ยวต้องได้รับบริการ ไม่ว่าจะเป็นจากเจ้าของบ้านพัก คนขับรถ พ่อครัว เป็นต้น
6. การทำให้เป็นที่รู้จัก (promotion) ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวต้องทำให้เป็นที่รู้จัก แม้ว่าจะเป็นแค่การพูดบอกต่อปากต่อปากก็ตาม

เมื่อพิจารณาองค์ประกอบต่างๆ แล้วจะเห็นว่ามีส่วนที่เหมือนและแตกต่างกันอยู่บางส่วนและเมื่อนำแนวคิดทั้งหมดมาสังเคราะห์รวมกันจะได้องค์ประกอบที่สามารถนำมาใช้เป็นกรอบการประเมินพื้นที่เพื่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ ซึ่งเมื่อรวมกันแล้วองค์ประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ควรมีประเด็นที่ต้องพิจารณา 7 ประการ ดังต่อไปนี้

- **การมีสถานที่ท่องเที่ยว (Attractions)** คือ พื้นที่นั้นต้องมีสถานที่ท่องเที่ยวอย่างใดอย่างหนึ่งที่เป็นสิ่งดึงดูดใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าไปในพื้นที่ได้ โดยสถานที่นั้นอาจเป็นสิ่งที่มียู

ตามธรรมชาติเช่น ภูเขา น้ำตก ป่าไม้ เป็นต้น หรือเป็นสิ่งที่มนุษย์สร้างขึ้น เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ อาคาร บ้านเรือน เป็นต้น ก็ได้

- **การเข้าถึงได้ (Accessibility)** คือ พื้นที่นั้นต้องสามารถเดินทางไปถึงได้ด้วยวิธีใดวิธีหนึ่ง โดยไม่คำนึงถึงว่าวิธีนั้นจะยากลำบากเพียงใด เช่น พื้นที่นั้นอาจสามารถไปถึงได้ด้วยการขับรถธรรมดาไป หรืออาจต้องใช้รถขับเคลื่อน 4 ล้อ หรือเดินเท้าเข้าไป เป็นต้น
- **กิจกรรม (Activities)** คือ พื้นที่นั้นต้องมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจ สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวเข้าไปทำกิจกรรมนั้นได้ ทั้งนี้กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จะถือเป็นองค์ประกอบสำคัญที่สุดประการหนึ่งของแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
- **สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenities)** คือ พื้นที่ควรมีสิ่งอำนวยความสะดวกทั้งสามประเภทได้แก่สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทการเข้าออกเมืองเช่นการดำเนินการด้านเอกสารต่างๆ สิ่งอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐาน เช่น ระบบโทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต ไฟฟ้า น้ำอุปโภค บริโภค และสิ่งอำนวยความสะดวกประเภทความปลอดภัยพื้นฐาน เช่น ห้องน้ำสะอาด อาหารถูกสุขลักษณะ ความปลอดภัยจากโรคติดต่อ เป็นต้น
- **ที่พักแรม (Accommodations)** คือ พื้นที่นั้นต้องมีที่พักแรมประเภทใดประเภทหนึ่งสำหรับนักท่องเที่ยว ซึ่งอาจจะเป็น โรงแรม รีสอร์ท หรือบ้านพักแบบโฮมสเตย์ ก็ได้
- **การบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Services)** คือ พื้นที่ควรมีการให้บริการข้อมูลข่าวสารเกี่ยวกับการท่องเที่ยว ความปลอดภัย และการจัดสรรบริการอื่นๆที่จำเป็นแก่นักท่องเที่ยว เช่น นักท่องเที่ยวมีความประสงค์ในการเข้าร่วมในกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจ และการประกอบกิจกรรมอื่นๆเพื่อศึกษาการเรียนรู้ เป็นต้น
- **การบริหารจัดการ (Administration)** หมายถึง พื้นที่ควรมีการจัดการองค์ประกอบต่างๆดังกล่าวเพื่อสร้างภาพลักษณ์ (Image) ของพื้นที่ที่มีเอกลักษณ์ดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางไปได้ ซึ่งจะหมายถึงภาพลักษณ์ด้านราคา (Price) และ การทำให้เป็นที่รู้จัก (Promotion) การประชาสัมพันธ์แบบปากต่อปาก เช่น พื้นที่นั้นมีค่าใช้จ่ายที่เหมาะสม หรือพื้นที่นั้นมีคนพูดถึงกันมาก ก็สามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เดินทางเข้ามาในพื้นที่ได้เช่นกัน

ต่อจากนี้คณะผู้วิจัยจะเรียกองค์ประกอบทั้ง 7 ในการศึกษาวิจัยครั้งนี้ว่า “องค์ประกอบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์” โดยจะใช้องค์ประกอบทั้ง 7 ประการเป็นกรอบในการศึกษาพื้นที่ที่จะพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์โดยการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่วิจัย

1.5.6 การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว

ตามแนวคิดของ ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2551) การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสามารถทำได้ 5 วิธีหลักๆ ดังนี้ คือ

1. การวิจัยตลาด (Market Research) เพื่อดูระดับความสนใจและความต้องการของลูกค้า และวิจัยคุณภาพของผลิตภัณฑ์ใหม่เพื่อดูจุดอ่อนจุดแข็ง เนื่องจากผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวไม่สามารถจับต้องสัมผัสได้ และธุรกิจท่องเที่ยวเป็น “dream industry” ซึ่งอาจล้มเหลวถ้าไม่สามารถแข่งขันกันได้

2. การออกผลิตภัณฑ์ใหม่ (New Product Line) เช่น โรงแรมระดับดาวขยายสายธุรกิจใหม่ เป็นสายธุรกิจการศึกษาสอนทางด้านการจัดการการท่องเที่ยว การจัดการโรงแรม การจัดการครัวและภัตตาคารในระดับปริญญาตรี ตลอดจนการจัดการบริการทางวิชาการ การฝึกอบรมบุคลากรในธุรกิจบริการซึ่งเป็นกลยุทธ์ใหม่ที่โรงแรมบางแห่งเริ่มจัดทำ

3. การขยายตัวไปในสายผลิตภัณฑ์เดิมที่มีอยู่แล้ว (Additional to existing product) เช่น

- การขยายเครือข่ายของโรงแรมไปยังเมืองท่องเที่ยวหลักและรองของประเทศ เช่น เครือดุสิตธานีเครือปรีนเซสและเครือธานี

- การขยายเครือข่ายของโรงแรมในต่างประเทศและไปต่างประเทศอื่นๆ เพิ่มขึ้น อาจโดยการเซ็นสัญญาจ้างเข้าร่วมบริหารงานของโรงแรม (Management Contract) หรือโดยการได้รับสิทธิให้เข้าไปอยู่ในกลุ่มหรือในเครือเดียวกัน

- การขยายแฟรนไชส์ของร้านอาหารในประเทศและต่างประเทศ

4. การแยกแยะผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวออกเป็นหลายชนิด และขายเป็นส่วนๆ ให้แก่นักท่องเที่ยวที่ต้องการ อาจดูจำนวนนักท่องเที่ยวถ้ามาใช้บริการมากพอสมควรก็ขาย การพัฒนาผลิตภัณฑ์เป็นส่วนๆ จะกระทำได้ดีกว่าการปรับปรุงผลิตภัณฑ์โดยรวมทั้งหมด เช่น

- การนำเที่ยวประเทศอินโดนีเซีย แบ่งเป็นทัวร์จากรัตนา - บุโรพุทโธ, ทัวร์บาหลิ - เดนปาซ่า

- การนำเที่ยวประเทศออสเตรเลียแบ่งเป็น 4-5 ชุดๆ ละ 4-5 วัน เช่น ซิดนีย์ - แคนเบอร์รา - เมลเบิร์น, เกทแบรีเออร์รี่ฟ - โกลด์โคสต์ - ซิดนีย์ - บริสเบน

5. การสร้างความแตกต่างทางการแข่งขัน (Competitive Differentiation) มีวิธีการหลายอย่าง ดังนี้

- การออกแบบห้องพักของโรงแรม เป็นห้อง suite แบบไทย แบบยุโรป หรือแบบญี่ปุ่น โดยเน้นวัสดุอุปกรณ์ การตกแต่งที่แสดงถึงวัฒนธรรมของชาตินั้นๆ เพื่อสร้างความแปลกใหม่ให้ผู้มาใช้บริการที่ต้องการสัมผัสรูปแบบที่แตกต่างกันออกไป

- การเสนอทางเลือกในการให้บริการแก่ลูกค้าหลายระดับ เช่น โรงแรมมีนโยบายการลงทุนสร้างโรงแรมในเครือหลายระดับในทำเลที่ตั้งใกล้เคียงกัน เพื่อตอบสนองความต้องการของลูกค้าแต่ละระดับ

- การสร้างความแตกต่างทางด้านบุคลากร โดยเฉพาะอย่างยิ่งการบริหารและพัฒนา

บุคลากรผู้ให้บริการ

- การสร้างความแตกต่างในด้านภาพลักษณ์ (Image Differentiation) ผู้ประกอบธุรกิจพยายามสร้างความแตกต่างทางด้านภาพลักษณ์เพื่อให้ลูกค้าจดจำ รับรู้และระลึกถึงเมื่อต้องการใช้สินค้าและบริการ เช่น โรงแรมพยายามสร้างภาพเอกลักษณ์แบบไทย โดยนำเอกลักษณ์ไทยไปใช้ในการให้บริการด้วยตั้งแต่การตกแต่งห้องพักด้วยภาพเขียนลายไทย ใช้ดอกไม้ไทยตกแต่งห้องรับแขก บริการอาหารไทย พนักงานแต่งชุดไทยให้การต้อนรับและให้บริการด้วยกิจกรรมการยิมนาสติกแบบไทย

1.5.7 การจัดรวมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว (Tourism Packaging)

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2551) ได้ให้แนวคิดว่าการจัดรวมผลิตภัณฑ์นั้นหมายถึงการจัดรวมสินค้าและบริการท่องเที่ยวหลายๆอย่าง ที่เหมาะสมเข้าด้วยกันเพื่อตอบสนองกลุ่มตลาดเป้าหมายของธุรกิจ การจัดรวมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวสามารถทำได้ 3 ลักษณะ คือ

1. ผู้ประกอบธุรกิจรายเดียวเป็นผู้จัดแล้วหาตลาดลูกค้าและจำหน่ายเอง เช่น hotel weekend package โรงแรมจัดรวมที่พัก อาหาร และกิจกรรมการพักผ่อนอื่นๆ ไว้สำหรับลูกค้าครอบครัวในราคาเหมาจ่าย
2. ผู้ประกอบธุรกิจหลายรายร่วมกันจัดรวมผลิตภัณฑ์แล้วรวมขายเป็นผลิตภัณฑ์เดียว ในราคาเหมาจ่าย ทำให้ลูกค้ามีโอกาสในการเลือกซื้อ ในราคายุติธรรม และทำให้ผลิตภัณฑ์ขายง่ายกว่าการขายเดี่ยว
3. องค์กรที่สาม เช่น ผู้ประกอบการธุรกิจนำเที่ยว และบริษัทตัวแทนจำหน่ายการท่องเที่ยวเป็นผู้จัดรวมผลิตภัณฑ์แล้วจำหน่ายเอง โดยจ่ายค่านายหน้าให้แก่ผู้ประกอบธุรกิจนั้นๆ การจัดแบบนี้ช่วยให้ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวมีความหลากหลาย เป็นช่องทางการจัดจำหน่ายที่สำคัญของผู้ประกอบธุรกิจและทำให้ธุรกิจการท่องเที่ยวเจริญเติบโต

ในการจัดรวมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวนี้ สามารถจำแนกประเภทได้เป็นหลายประเภท ดังนี้

- การจัดรวมผลิตภัณฑ์จากองค์ประกอบการท่องเที่ยวที่สำคัญ ได้แก่ ที่พัก อาหาร การเดินทางและการขนส่ง กิจกรรมการท่องเที่ยว การนำชมสถานที่ และจำหน่ายในราคาเหมาจ่าย
- การจัดรวมผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวบางอย่างเข้าด้วยกันตามความต้องการของนักท่องเที่ยว เช่น การจัดรวมผลิตภัณฑ์ตามความสนใจพิเศษ
- การจัดรวมผลิตภัณฑ์ตามตลาดเป้าหมาย เช่น กลุ่มผู้มาประชุม กลุ่มญาติ กลุ่มครอบครัว กลุ่มลูกค้าที่สนใจกิจกรรมบางอย่างเป็นพิเศษ ซึ่งหมายรวมถึงกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้วย
- การจัดรวมผลิตภัณฑ์ตามช่วงระยะเวลา เช่น ช่วงสุดสัปดาห์ ช่วงวันหยุด ช่วงฤดูหนาว ช่วงนอกฤดูกาลท่องเที่ยว เป็นต้น

- การจัดรวมผลิตภัณฑ์ตามรูปแบบการจัดการเดินทาง เช่น การเดินทางแบบส่วนตัว การเดินทางมาเป็นกลุ่ม การเดินทางแบบเหมาลำ เป็นต้น

ฉลองศรี พิมลสมพงศ์ (2551) ได้เสนอหลักการจัดรวมผลิตภัณฑ์ ไว้ดังนี้ คือ

1. ควรมีการวางแผนล่วงหน้าหลายๆ เดือน (อย่างน้อย 6 เดือน) หรือตลอดทั้งปี เพื่อจะได้มีเวลาเพียงพอที่จะไม่มองข้ามสิ่งจำเป็นไปหรือมีเวลาแก้ปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ทุกระยะของการวางแผน
2. ควรเหมาะสมกับความต้องการของตลาดเป้าหมายที่เลือกไว้แล้ว เช่น กลุ่มผู้สูงอายุ กลุ่มครอบครัว กลุ่มเยาวชน กลุ่มนั้ดธุรกิจ อาจแตกต่างกัน
3. ทุกส่วนประกอบของแพ็คเกจ ควรมีคุณภาพที่ทัดเทียมกัน ในระดับราคาที่ตรงกับความคาดหวังของลูกค้า
4. ควรมีจุดดึงดูดใจ สร้างความน่าประทับใจให้ลูกค้ามีแนวโน้มที่ดีให้มาซื้อ
5. ควรให้ลูกค้ามีโอกาสเลือกส่วนผสม คัดรวมภาษีทุกอย่างไว้ในราคาเหมาจ่าย ราคาใกล้เคียงกับคู่แข่ง และสามารถให้ข้อมูลทุกอย่างแก่ลูกค้าได้ เช่น ค่าใช้จ่ายพิเศษที่อาจเพิ่มขึ้นตลอดจนการมีนโยบายคืนเงินในกรณียกเลิกบางรายการในกรณีจำเป็น แต่เรื่องนี้น่าจะเป็นทางเลือกสุดท้ายเพราะลูกค้าต้องการความพอใจมากกว่าเงินคืน ควรจัดผลิตภัณฑ์หรือให้บริการอย่างอื่นทดแทน
6. ไม่ควรรวมอาหารทุกมื้อ เพื่อให้ลูกค้าได้มีโอกาสเลือกหารับประทานอาหารในท้องถิ่นเองบ้าง
7. ควรจัดเอกสารเพื่อให้ข้อมูลต่างๆ แก่ลูกค้า

แนวคิดเรื่องการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในข้อ 1.5.4 และแนวคิดเรื่องการจัดรวมผลิตภัณฑ์ในข้อ 1.5.5 จะนำมาใช้เป็นกรอบแนวคิดสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการศึกษานี้ด้วย

1.5.8 การพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว

บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ใจมา (2553) ได้นำเสนอหลักการพัฒนาคุณภาพของสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวที่จะก่อให้เกิดความยั่งยืนของการพัฒนาการท่องเที่ยว ได้แก่ หลักการ 5 S และหลักการ 5 E ซึ่งมีรายละเอียดดังนี้

- หลักการ 5s

1. ความปลอดภัย (Safety) หมายถึง การป้องกันผลกระทบของการท่องเที่ยวต่อการสูญเสียที่ไม่พึงปรารถนาด้านกายภาพ สังคม สุขภาพ และเศรษฐกิจของนักท่องเที่ยว ดังนั้นในประเด็นการรักษาความปลอดภัยผู้ให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรเตรียมการด้านความปลอดภัยแก่ชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวในรูปแบบต่างๆ ได้แก่ การเตรียมอุปกรณ์ป้องกัน

และรักษาความปลอดภัยให้เหมาะสมกับกิจกรรมการท่องเที่ยวหรือความแตกต่างระหว่างบุคคลของนักท่องเที่ยว การฝึกบุคลากรให้ช่วยเหลือนักท่องเที่ยวเมื่อประสบภัย และสามารถรักษา ปฐมพยาบาลเบื้องต้นได้ และจัดทำประกันภัยทั้งชีวิตและทรัพย์สินของนักท่องเที่ยวที่ใช้บริการ เป็นต้น (Ashford and St. Peter's Hospitals, 2011)

2. ความมั่นคง (Security) หมายถึง ความรู้สึกปลอดภัยจากอันตรายต่างๆ ทั้งกายภาพและทางจิตใจ เช่น ความเสี่ยงอันตราย ความกลัว ความวิตกกังวล (Komal, V. Goenka and Pallavi K. Patil, 2012) ดังนั้น ผู้ให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อการรักษาความปลอดภัยเพื่อให้ได้มาซึ่งความปลอดภัยที่แท้จริง ทั้งนี้ เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวรู้สึกถึงความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินในช่วงเวลาที่ประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว

3. สุขอนามัย (Sanitation) หมายถึง ความสะอาดปราศจากเชื้อโรคและมลพิษต่างๆรวมถึงลักษณะที่ถูกต้องตามหลักปฏิบัติเพื่อการมีสุขภาพที่ดี (พจนานุกรมฉบับเฉลิมพระเกียรติ พ.ศ. 2530 และวิชานันท์ ผ่องศรี และ สมพงษ์ ธงไชย, 2550) ดังนั้น การให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อการส่งต่อสุขอนามัยที่ดีแก่นักท่องเที่ยว เช่น การให้บริการอาหารและเครื่องดื่มที่สะอาด ปราศจากเชื้อโรค และการให้บริการที่พักที่สะอาด มีอากาศถ่ายเท ถูกสุขอนามัย เป็นต้น

4. ความพึงพอใจ (Satisfaction) หมายถึง การแสดงออกถึงความรู้สึกในทางบวกที่เกิดจากการประเมินเปรียบเทียบประสบการณ์ เป็นความรู้สึกที่ดีหรือทัศนคติที่ดีของบุคคล ซึ่งเกิดจากการได้รับการตอบสนองตามที่ตนต้องการ ก็จะทำให้เกิดความรู้สึกที่ดีต่อสิ่งนั้น ดังนั้นการให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ผู้ให้บริการควรให้บริการที่ตอบสนองความคาดหวังของนักท่องเที่ยว หรือดีเกินกว่าความคาดหวังของนักท่องเที่ยว เพื่อให้ให้นักท่องเที่ยวเกิดความพอใจและประทับใจ (วิชานันท์ ผ่องศรี และสมพงษ์ ธงไชย, 2550)

5. การบริการ (Service) พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน (2542) ให้ความหมายของการบริการว่า หมายถึง การปฏิบัติรับใช้ การให้ความสะดวกต่างๆ ซึ่งหมายถึง พฤติกรรม กิจกรรมหรือกระบวนการในการดำเนินการอย่างใดอย่างหนึ่งของบุคคลหรือองค์กร โดยมีเป้าหมายและมีความตั้งใจเพื่อตอบสนองความต้องการของบุคคลอื่นให้ได้รับความสุข และความสะดวกสบายหรือเกิดความพอใจจากผลของการกระทำนั้น (วีรพงษ์ เฉลิมาจิระรัตน์, 2539) ทั้งนี้ การกระทำดังกล่าวยังเกิดจากความเอื้ออาทรมีน้ำใจ ไมตรี เปี่ยมด้วยความปรารถนาดี ช่วยเหลือเกื้อกูลให้ความสะดวกรวดเร็ว ให้ความเป็นธรรมและความเสมอภาคทั้งในกลุ่มเด็ก สตรี ผู้ด้อยโอกาส คนชรา และคนพิการ เป็นต้น (ไพโรพนา ศรีเสน, 2544) ปัจจุบันการให้บริการทางการท่องเที่ยวมีการแข่งขันกันในระดับสูงเพื่อให้เพื่อนักท่องเที่ยวได้มาใช้บริการในโอกาสต่อไป ดังนั้น การให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญต่อการประชาสัมพันธ์และสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับนักท่องเที่ยวเพื่อให้ นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจในการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยวให้มากที่สุด แต่ทั้งนี้ อาจมีข้อจำกัดสำหรับผู้ให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว โดยเฉพาะช่วงฤดูการท่องเที่ยว หรือวันหยุดนักขัตฤกษ์ ที่มีนักท่องเที่ยว มาใช้บริการจำนวนมาก จึงอาจทำให้การบริการไม่ทั่วถึง และไม่เกิดความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

- หลักการ 5 E

1) การศึกษา (Education) หมายถึง กระบวนการเรียนรู้ที่เกิดกับบุคคล และสังคมหรือการเรียนรู้ของคนในสังคม (พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542) การเรียนรู้สามารถทำได้หลายวิธีและหลายรูปแบบ ดังนั้น การให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมหรือการสร้างกระบวนการเรียนรู้แก่นักท่องเที่ยวที่เชื่อมโยงกับประเพณีวิถีชีวิตของชุมชน ตลอดจนทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยวเพื่อให้เกิดการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ทั้งระหว่างนักท่องเที่ยวด้วยกันเอง และระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชนทั้งทางตรงและทางอ้อม เพื่อเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจแก่นักท่องเที่ยวในการปฏิบัติตนและใช้ทรัพยากรธรรมชาติอย่างถูกต้อง และเหมาะสม ทั้งนี้เพื่อให้นักท่องเที่ยวได้ตระหนักถึงความสำคัญของการอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและเคารพในขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของชุมชนในแหล่งท่องเที่ยว

2) ความสนุกสนาน (Entertainment) หมายถึง ความรื่นเริงบันเทิงใจ ดังนั้นการให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อการส่งเสริมหรือสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้ความรู้ ความเพลิดเพลิน ความสนุกสนานแก่นักท่องเที่ยวเช่น การสร้างสวนสนุก การแสดงและมหรสพ เป็นต้น ทั้งนี้การดำเนินกิจกรรมการท่องเที่ยวใดๆควรอยู่ภายใต้สิ่งแวดล้อมและธรรมชาติที่สมบูรณ์

3) ความตื่นเต้น (Excitement) การให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อการตอบสนองความต้องการของนักท่องเที่ยวแต่ละประเภท ปิติพร จูปร่าง, (2550) เช่น นักท่องเที่ยวที่นิยมชมชอบการเดินทางไปยังแหล่งท่องเที่ยวที่ยากลำบาก เพื่อความตื่นเต้น ท้าทาย ดังนั้น ควรส่งเสริมการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวที่เน้นการผจญภัยตื่นเต้นและท้าทายกับธรรมชาติ เช่น กิจกรรมล่องแก่ง นั่งช้าง เดินป่าและการปีนหน้าผา เป็นต้น การประกอบกิจกรรมดังกล่าว ควรคำนึงถึงความสามารถในการรองรับได้ของพื้นที่ โดยการจำกัดจำนวนนักท่องเที่ยวต่อกลุ่มกิจกรรมเพื่อป้องกันไม่ให้เกิดผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาต่อสิ่งแวดล้อมในแหล่งท่องเที่ยว

4) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) การให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยว ควรให้ความสำคัญต่อการถ่ายทอดความรู้และประสบการณ์จากผู้เชี่ยวชาญแต่ละอาชีพเพื่อสร้างองค์ความรู้และความเข้าใจในแต่ละกิจกรรมการท่องเที่ยวแก่นักท่องเที่ยว ได้แก่ การประกอบกิจกรรมที่ต้องการความชำนาญในการใช้มืออย่างมีศิลปะ เช่น การมีทักษะในการแกะสลักไม้สักทอง ทักษะในการทอผ้าลายโบราณ ทักษะในการเย็บปักถักร้อย และทักษะในการปรุงอาหาร เป็นต้น (ปิติพร จูปร่าง, 2550)

5) ประสบการณ์ (Experience) หมายถึง ความชัดเจนที่เกิดขึ้นจากการกระทำหรือได้พบเห็นมา (พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525) เป็นการเรียนรู้จากการได้ไปสำรวจ การสัมผัสด้วยตนเอง สร้างสรรค์ ค้นพบ มีส่วนร่วมและมีปฏิสัมพันธ์กับสิ่งแวดล้อมใหม่ๆ ซึ่งเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่คาดหวังเพราะหนึ่งในเหตุผลหลักในการท่องเที่ยวคือการหาประสบการณ์ที่แปลกใหม่ แตกต่างจากการดำเนินชีวิตประจำวันที่บ้านตนเอง (บุษบา สิทธิการ, 2552) ดังนั้น การ

ให้บริการสินค้าและบริการทางการท่องเที่ยวควรให้ความสำคัญต่อการเสริมสร้างกิจกรรมการท่องเที่ยวที่ให้บริการใหม่ ๆ แก่นักท่องเที่ยว โดยคำนึงถึงความแตกต่างของชนบธรรมเนียม ประเพณี วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมของนักท่องเที่ยวและชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวทั้งนี้เพื่อป้องกัน และหลีกเลี่ยงผลกระทบที่ไม่พึงปรารถนาที่อาจเกิดขึ้นจากการประกอบกิจกรรมการท่องเที่ยว ดังกล่าว

จากแนวคิดการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวดังกล่าว จะเห็นว่าแนวทางการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวที่ก่อให้เกิดความยั่งยืนของอุตสาหกรรมท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญต่อการสร้างสมดุลระหว่างการพัฒนาทางเศรษฐกิจและการอนุรักษ์ทรัพยากรการท่องเที่ยวทั้งทางธรรมชาติและสังคมวัฒนธรรม การเติบโตของการท่องเที่ยวควรอยู่ภายใต้ความสามารถในการรองรับได้ของแหล่งท่องเที่ยวซึ่งมี ลักษณะภูมิประเทศที่แตกต่างกัน ควบคู่การส่งเสริมการมีส่วนร่วมของภาคีทุกภาคส่วนใน กระบวนการพัฒนากิจกรรมท่องเที่ยวโดยเฉพาะชุมชนในแหล่งท่องเที่ยวซึ่งเป็นผู้ที่ได้รับผลกระทบจาก การท่องเที่ยวโดยตรง ทั้งนี้ได้สอดคล้องกับนโยบายขององค์การต่างประเทศในระดับสากลที่ให้ความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมและการได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวของตนในท้องถิ่นเพื่อใช้การ ท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการแก้ปัญหาความยากจน เช่นองค์การสหประชาชาติได้ประกาศนโยบาย Millennium Development Goals-MDG เพื่อให้การพัฒนาในศตวรรษมุ่งสู่การแก้ปัญหาความ ยากจนและรักษาปกป้องสิ่งแวดล้อมให้ยั่งยืน ดังนั้นในการศึกษาจะยึดหลัก 5 S และ 5 E ในการ พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้วย

1.5.9 แนวคิดการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research: PAR)

การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม หรือ PAR เป็นระเบียบวิธีวิจัยที่มีความยืดหยุ่นสูง สามารถปรับเปลี่ยนเทคนิคต่างๆ ให้เหมาะสมกับสถานการณ์และความต้องการเฉพาะของผู้มีส่วนร่วมหรือผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในโครงการวิจัย การเปิดโอกาสให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียได้แสดงความคิดเห็น อย่างเท่าเทียมจะทำให้ได้แนวทางที่ดีที่สามารถนำมาวิเคราะห์หาข้อสรุปเพื่อนำไปสู่การปฏิบัติจริง โดยโครงการวิจัยนี้จะใช้แนวทางการดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมของ Kemmis and McTaggart (2000) เป็นหลักในการวิจัยนี้ ซึ่งแนวคิดนี้จะประกอบไปด้วยขั้นตอน 4 ขั้นตอนหลักที่ ดำเนินการเป็นวงจรต่อเนื่องกันไป คือ การวางแผน การลงมือปฏิบัติ การสังเกตการณ์ และการ ทบทวนสะท้อนกลับ

1) การวางแผน (Planning) เป็นการกำหนดแนวทางปฏิบัติการไว้ก่อนล่วงหน้า โดยอาศัย การคาดคะเนแนวโน้มของผลลัพธ์ที่อาจเกิดขึ้นจากการปฏิบัติตามแผนที่วางไว้ ประกอบกับการระลึก ถึงเหตุการณ์หรือเรื่องราวในอดีตที่เกี่ยวข้องกับประเด็นปัญหาที่ ต้องการแก้ไขตามประสบการณ์ทั้ง ทางตรงและทางอ้อมของผู้วางแผน ภายใต้การไตร่ตรองถึง ปัจจัยสนับสนุนขัดขวางความสำเร็จใน การแก้ไข ปัญหาการต่อต้าน รวมทั้งสถานการณ์ เงื่อนไขอื่นๆ ที่แวดล้อมปัญหาอยู่ในเวลานั้น

โดยทั่วไปการวางแผนจะต้องคำนึงถึงความ ยืดหยุ่น ทั้งนี้เพื่อจะสามารถปรับเปลี่ยนให้เข้ากับ เหตุการณ์ที่เกิดขึ้นในอนาคต

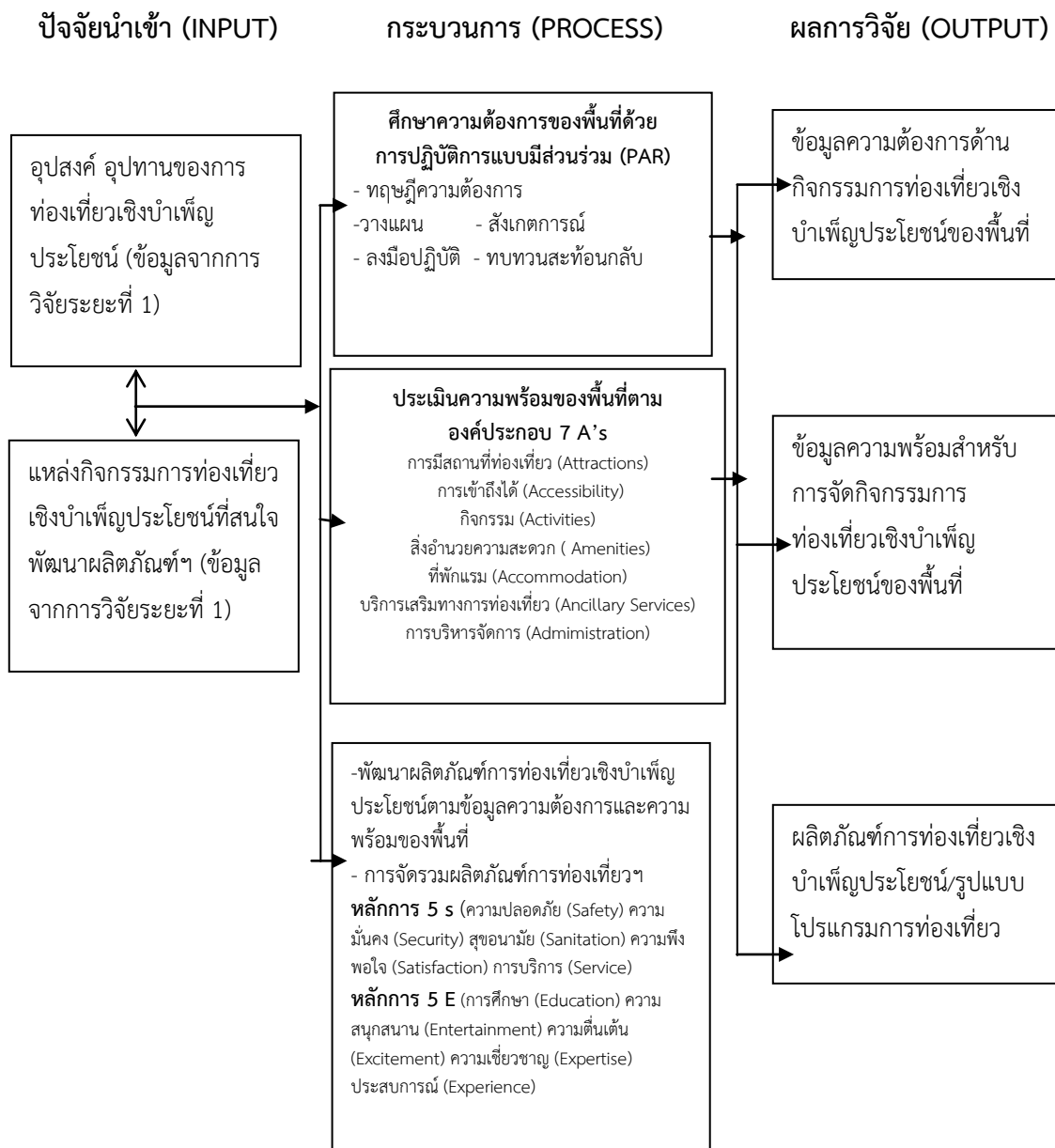
2) การลงมือปฏิบัติ(Action) เป็นการลงมือดำเนินงานตามแผนที่กำหนดไว้อย่าง ะมัดระวัง และควบคุมการปฏิบัติงานให้เป็นไปตามที่ระบุไว้ในแผน อย่างไรก็ตามในความเป็นจริงการปฏิบัติ ตามแผนที่กำหนดไว้มีโอกาสแปรเปลี่ยนไปตามเงื่อนไขและข้อจำกัด ของสถานการณ์เวลานั้นได้ ด้วย เหตุนี้แผนปฏิบัติการที่ดีจะต้องมีลักษณะเป็นเพียงแผน ชั่วคราว ซึ่งเปิดช่องให้ผู้ปฏิบัติการสามารถ ปรับเปลี่ยนได้ตามเงื่อนไขและปัจจัยที่เป็นอยู่ ในขณะนั้น การปฏิบัติการที่ดีจะต้องดำเนินไปอย่าง ต่อเนื่องเป็นพลวัตรภายใต้การใช้ ดุลยพินิจในการตัดสินใจ

3) การสังเกตการณ์ (Observation) เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับ กระบวนการและ ผลที่เกิดขึ้นจากการปฏิบัติงานที่ได้ลงมือกระทำลงไป รวมทั้งสังเกตการณ์ ปัจจัยสนับสนุนและปัจจัย อุปสรรคการดำเนินงานตามแผนที่วางไว้ ตลอดจนประเด็น ปัญหาต่างๆ ที่เกิดขึ้นระหว่างปฏิบัติการ ตามแผนว่ามีสภาพหรือลักษณะเป็นอย่างไร การสังเกตการณ์ที่ดีจะต้องมีการวางแผนไว้ก่อนล่วงหน้า อย่างคร่าวๆ โดยจะต้องมีขอบเขตไม่ แคบหรือจำกัดจนเกินไป เพื่อจะได้เป็นแนวทางสำหรับการ สะท้อนกลับกระบวนการและ ผลการปฏิบัติที่จะเกิดขึ้นตามมา

4) การทบทวนสะท้อนกลับ(Reflection) เป็นการให้ข้อมูลถึงการกระทำตามที่บันทึก ข้อมูลไว้จากการสังเกตในเชิงวิพากษ์กระบวนการและผลการปฏิบัติงานตามที่วางแผนไว้ ตลอดจน การวิเคราะห์เกี่ยวกับปัจจัยสนับสนุนและปัจจัยอุปสรรคการพัฒนา รวมทั้ง ประเด็นปัญหาต่างๆ ที่ เกิดขึ้นว่าเป็นไปตามวัตถุประสงค์หรือไม่ การสะท้อนกลับ โดยอาศัยกระบวนการกลุ่มในลักษณะ วิพากษ์วิจารณ์ หรือประเมินผลการปฏิบัติงาน ระหว่างบุคคลที่มีส่วนร่วมในการวิจัย จะเป็นวิธีการ ปรับปรุงวิธีการปฏิบัติงานตามแนวทาง ดังเดิมไปเป็นการปฏิบัติงานตามวิธีการใหม่ ซึ่งใช้เป็นข้อมูล พื้นฐานสำหรับการทบทวน และปรับปรุงวางแผนปฏิบัติการในวงจรกระบวนการวิจัยในรอบหรือ เกลียต่อไป

ในการศึกษานี้คณะผู้วิจัยได้วางแผนร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อสำรวจความต้องการกิจกรรมการ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ที่มีความสนใจ จากนั้นทำการประเมินพื้นที่ตามองค์ประกอบ ของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 7 ด้านและพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์ร่วมกับผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทุกภาคส่วน และทำการคืนผลการประเมินผ่านเวทีแลกเปลี่ยน แล้วสรุปเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อทำการส่งเสริมการท่องเที่ยวยังตลาด เป้าหมาย

กรอบแนวคิดการวิจัยสำหรับการศึกษา “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” สามารถสรุปเป็นแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 1-3 กรอบแนวคิดการวิจัย

1.6 ประโยชน์ของการวิจัย

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” เป็นงานวิจัยที่มุ่งให้เกิดการพัฒนาการท่องเที่ยวโดยการมีส่วนร่วมของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในพื้นที่ ผลจากงานวิจัยนี้จึงเป็นประโยชน์แก่ทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ โดยสามารถสรุปได้ดังนี้

- 1) หน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว เช่น การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ได้นำผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ได้จากการวิจัยไปใช้ในการส่งเสริมการท่องเที่ยวของภูมิภาคในตลาดเป้าหมาย
- 2) ชุมชนท้องถิ่น สังคม สิ่งแวดล้อม ได้รับประโยชน์จากการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์โดยตรง และเกิดการอนุรักษ์และภาคภูมิใจในความเป็นตัวตนของตนเอง ได้แลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ร่วมกัน สิ่งแวดล้อมได้รับการดูแลปกป้อง ชุมชนได้รับการช่วยเหลือในสิ่งที่ขาดแคลนที่หน่วยงานภาครัฐไม่สามารถให้บริการได้อย่างทั่วถึง
- 3) สร้างรายได้ให้แก่ธุรกิจเกี่ยวเนื่องในอุตสาหกรรมการท่องเที่ยวไม่ว่าจะเป็นธุรกิจสายการบิน ที่พัก อาหาร รถเช่า บริษัทนำเที่ยว มัคคุเทศก์ และอื่นๆ
- 4) นักการศึกษา นักวิจัย นักวิชาการได้องค์ความรู้ทางด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อใช้ในการศึกษา และสามารถนำไปเป็นข้อมูลต่อยอดการวิจัยเพื่อองค์ความรู้อื่นที่เกี่ยวข้องต่อไป
- 5) ผู้ประกอบการนำเที่ยวและชุมชนได้แนวทางในการทำงานด้านการพัฒนาการท่องเที่ยวและชุมชนร่วมกันโดยแต่ละฝ่ายได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวร่วมกัน

บทที่ 2

การทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้อง

ในบทนี้คณะผู้วิจัยได้ทบทวนเอกสารและวรรณกรรมที่เกี่ยวข้องกับการศึกษา เริ่มจากการทบทวนด้านทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย บรรยายการท่องเที่ยวในประเทศไทย ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดี รูปแบบของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จากนั้นจึงทบทวนงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

2.1 ทิศทางการพัฒนาการท่องเที่ยวของไทย

การปรับโครงสร้างภาคบริการในแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่ 11 กำหนดให้สามารถสร้างมูลค่าเพิ่มกับสาขาบริการที่มีศักยภาพและเป็นมิตรกับ สิ่งแวดล้อมบนฐานความคิดสร้างสรรค์และนวัตกรรม โดย

(1) เสริมสร้างขีดความสามารถในการแข่งขันของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพสู่ธุรกิจเชิงสร้างสรรค์ โดยสนับสนุนการวิจัยและพัฒนาเพื่อสร้างนวัตกรรมให้กับธุรกิจ ส่งเสริมการใช้องค์ความรู้และเทคโนโลยีใหม่ๆ ในการพัฒนาสินค้าและบริการ และส่งเสริมการลงทุนในธุรกิจบริการที่มีศักยภาพ โดยอาศัยความได้เปรียบของทำเลที่ตั้งทางภูมิศาสตร์ของประเทศ ความหลากหลายทางชีวภาพและวัฒนธรรม และเอกลักษณ์ความเป็นไทย ตลอดจนสามารถรองรับการเปิดเสรีทางการค้าและกระแสความต้องการของตลาดโลก ได้แก่ ธุรกิจการท่องเที่ยว ธุรกิจบริการสุขภาพ ธุรกิจบริการโลจิสติกส์ ธุรกิจภาพยนตร์ ธุรกิจการจัดประชุม และแสดงนิทรรศการนานาชาติ เป็นต้น

(2) ขยายฐานการผลิตและการตลาดของภาคธุรกิจบริการที่มีศักยภาพออกสู่ตลาดต่างประเทศ โดยพัฒนาขีดความสามารถในการแข่งขันของผู้ประกอบการตลอดห่วงโซ่การผลิตและบริการสนับสนุนมาตรการด้านการเงินและภาษีให้ทัดเทียมกับประเทศคู่แข่ง ส่งเสริมการค้าและบุกเบิกตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ เสริมสร้างเครือข่ายความร่วมมือของธุรกิจที่เกี่ยวข้องเนื่องจากการลงทุนในตลาด ต่างประเทศเพื่อสนับสนุนการขยายตลาดของธุรกิจบริการที่มีศักยภาพของไทย พัฒนาศักยภาพของบุคลากรให้มีทักษะการบริหารและความเชี่ยวชาญในสายอาชีพ และพัฒนามาตรฐานธุรกิจและวิชาชีพให้เป็นที่ยอมรับในระดับสากล

(3) พัฒนาปัจจัยแวดล้อมให้เอื้อต่อการลงทุนในภาคบริการทั้งในประเทศและดึงดูดการลงทุนจากต่างประเทศในภาคบริการ โดยปรับปรุงประสิทธิภาพการให้บริการของโครงสร้างพื้นฐาน พัฒนาระบบฐานข้อมูลภาคบริการโดยรวมของประเทศและข้อมูลเชิงลึกในสาขาบริการที่มีศักยภาพ ปรับปรุงกฎหมาย กฎ ระเบียบ และสิทธิประโยชน์ให้เอื้อต่อการลงทุน ส่งเสริมการวิจัยและพัฒนาและถ่ายทอดเทคโนโลยี ส่งเสริมการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศในการประกอบธุรกิจ ส่งเสริม

ธุรกิจบริการที่เป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ตลอดจนผลิตและพัฒนาบุคลากรให้มีศักยภาพสอดคล้องกับความต้องการของธุรกิจ

(4) พัฒนาและพัฒนาคุณภาพแหล่งท่องเที่ยวให้สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาดโดยการ พัฒนาพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลักที่เชื่อมโยงโครงข่ายพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจของธุรกิจท่องเที่ยวในกลุ่มพื้นที่ที่มีศักยภาพสูง ส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่และกระแสความต้องการของตลาดโลก เช่น การท่องเที่ยวเชิงสุขภาพ การท่องเที่ยวเชิงนิเวศ การท่องเที่ยวเชิงศึกษา เรียนรู้ประวัติศาสตร์วัฒนธรรม และสัมผัสวิถีชีวิตชุมชน รวมทั้งส่งเสริมการตลาดเชิงกลยุทธ์ทางการตลาดรูปแบบใหม่ที่สามารถเข้าถึงกลุ่ม ลูกค้าและขยายไปยังตลาดใหม่ๆ ที่มีศักยภาพ

(5) บริหารจัดการการท่องเที่ยวให้เกิดความสมดุลและยั่งยืน โดยให้ความสำคัญกับการ พัฒนาการท่องเที่ยวเชิงสร้างสรรค์และเป็นมิตรต่อสิ่งแวดล้อม คำนึงถึงความสมดุลและความสามารถในการรองรับของแหล่งท่องเที่ยว พัฒนาระดับมาตรฐานสินค้าและบริการ พัฒนาโครงสร้างพื้นฐานให้มีคุณภาพและเพียงพอ และบูรณาการการท่องเที่ยวให้เชื่อมโยงกับวิถีชีวิต วัฒนธรรม ทรัพยากรธรรมชาติรวมทั้งสาขาการผลิตและบริการอื่นๆ

(6) เสริมสร้างความเข้มแข็งของท้องถิ่น ชุมชน ผู้ประกอบการรายย่อย วิสาหกิจชุมชนและ บุคลากรภาครัฐ เพื่อร่วมกันพัฒนาและเชื่อมโยงกับสาขาการผลิตและบริการที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ตาม แนวทางการพัฒนาเครือข่ายวิสาหกิจ พัฒนาทักษะและองค์ความรู้ของบุคลากรภาครัฐ องค์กร ปกครองส่วนท้องถิ่นและชุมชน รวมทั้งเสริมสร้างศักยภาพของผู้ประกอบการวิสาหกิจขนาดกลางและ ขนาดย่อมให้ สามารถปรับตัวเพื่อรองรับผลกระทบต่างๆ ที่อาจจะเกิดขึ้นจากการเปลี่ยนแปลง เงื่อนไขตามกฎระเบียบใหม่ของโลก

จากข้อมูลดังกล่าวจะเห็นว่า การวิจัยเพื่อพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ นั้นสามารถช่วยส่งเสริมแนวนโยบายของภาครัฐในข้อ 5 และ ข้อ 6 ได้เป็นอย่างดี

2.2 บรรยายการท่องเที่ยวในประเทศไทย

บรรยากาศการท่องเที่ยวไทยในปี 2550 เป็นต้นมาจนถึงปี 2552 อยู่ในสภาวะซบเซาอย่างหนัก โดยเฉพาะในช่วงสามไตรมาสแรก อันเป็นผลกระทบจากสถานการณ์ด้านการเมืองที่ขาด เสถียรภาพนับตั้งแต่ปี 2551 ที่เกิดการชุมนุมเรียกร้องทางการเมืองของกลุ่มต่างๆ ยึดเยื้อมานาน หลายเดือน และทวีความรุนแรงขึ้นตามลำดับ จนนำไปสู่เหตุการณ์ปิดล้อมสนามบินสุวรรณภูมิและ สนามบินดอนเมืองในช่วงปลาย เดือนพฤศจิกายน ถึงต้นเดือนธันวาคม 2551 ส่งผลกระทบบอย่างรุนแรงต่อภาพลักษณ์ด้านความสงบและความปลอดภัยภายในประเทศไทย ทำให้นักท่องเที่ยว ต่างชาติส่วนใหญ่หลีกเลี่ยงการเดินทางมาประเทศไทยตราบดี ที่ยังไม่มีเสถียรภาพทางการเมืองและความสงบภายในประเทศ โดยเฉพาะนักท่องเที่ยวจากตลาดระยะใกล้ของไทยภูมิภาคเอเชียตะวันออก อาทิเช่น ญี่ปุ่น จีน และเกาหลีใต้ ซึ่งเป็นตลาดขนาดใหญ่สามารถทดแทนตลาดท่องเที่ยวระยะไกลได้

ทั้งในช่วงฤดูท่องเที่ยวและนอกฤดูท่องเที่ยวก็อ่อนไหวมากต่อเหตุการณ์ที่ส่งผลกระทบต่อความปลอดภัยของชีวิตและทรัพย์สิน รวมทั้งตลาดอเมริกาและเอเชียเนีย ซึ่งเป็นกลุ่มประเทศที่มีความอ่อนไหวในเรื่องความปลอดภัยและประสบปัญหาวิกฤต เศรษฐกิจค่อนข้างหนัก ขณะที่นักท่องเที่ยวจากภูมิภาคอื่นๆ ก็หันเหการเดินทางไปยังจุดหมายปลายทางอื่นในภูมิภาคเอเชียแทน เช่น จีน มาเลเซีย สิงคโปร์ อินโดนีเซีย มาเก๊า และฮ่องกง รวมทั้งแหล่งท่องเที่ยวในแถบอินโดจีน เช่น ลาว เวียดนาม และกัมพูชา ซึ่งจะมีจุดเด่นด้านแหล่งท่องเที่ยวธรรมชาติและศิลปวัฒนธรรมดั้งเดิม พร้อมกันนี้ ไทยยังต้องเผชิญกับผลกระทบจากการชะลอตัวของเศรษฐกิจสหรัฐอเมริกา ซึ่งคุกคามไปยังหลายประเทศในยุโรป และส่งผลกระทบต่อเมืองไปยังภูมิภาคอื่นๆ ทำให้กำลังซื้อของนักท่องเที่ยวหดตัวลง โดยเฉพาะตลาดนักท่องเที่ยวในระยะไกลในภูมิภาคยุโรป และอเมริกาซึ่งได้รับผลกระทบจากวิกฤตการณ์ดังกล่าวมากกว่า ภูมิภาคอื่นๆ โดยมีบางส่วนได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมการเดินทางท่องเที่ยวจากการเดินทางท่องเที่ยวระหว่างภูมิภาค มาเป็นการท่องเที่ยวภายในภูมิภาค ซึ่งเป็นระยะใกล้และค่าใช้จ่ายที่ถูกกว่าแทน สำหรับนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคตะวันออกกลางซึ่งมีความเข้มแข็งด้านกำลังซื้อ ก็เป็นตลาดท่องเที่ยวกลุ่มเป้าหมายสำคัญของบรรดาคู่แข่งด้านการท่องเที่ยวในภูมิภาคเอเชียของไทย เช่นกัน

วิกฤตการณ์ที่อยู่เหนือความควบคุมเหล่านี้ล้วนบั่นทอนการเดินทางเข้ามา ท่องเที่ยวทั้งจากตลาดระยะใกล้และตลาดระยะไกลเข้าสู่สภาวะถดถอยในปี 2552 มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเดินทางเข้ามายังประเทศไทยรวมทั้งสิ้น 3.84 ล้านคน ลดลงร้อยละ 13 ขณะเดียวกันบรรยากาศการท่องเที่ยวในปี 2552 ที่ซบเซาอยู่แล้วถูกซ้ำเติมให้ทรุดหนักจากสถานการณ์ จลาจลที่พัทยาและกรุงเทพฯ รวมทั้งการบุกยึดสถานที่สำคัญ ตามต่างจังหวัดของกลุ่มผู้ชุมนุมช่วงสงกรานต์ ผ่นวกกับปัญหาการก่อการร้ายในประเทศที่เพิ่มขึ้น ทำให้หลายประเทศประกาศเตือนประชาชนให้หลีกเลี่ยงการเดินทางมายังประเทศไทย ส่งผลกระทบต่อภาพลักษณ์ด้านความปลอดภัยในประเทศอย่างมาก จนยากที่จะเรียกความเชื่อมั่นให้กลับคืนมาสู่นานาชาติได้ในระยะเวลาอันสั้น โดยมีนักท่องเที่ยวต่างชาติจำนวนไม่น้อยที่วางแผนจะเดินทางมายังประเทศไทยในช่วงเทศกาลสงกรานต์ เปลี่ยนแผนการเดินทางท่องเที่ยวไปยังประเทศอื่นในภูมิภาคเอเชียแทน ขณะที่บางส่วนชะลอการเดินทางออกไปก่อนเพื่อรอให้สถานการณ์คลี่คลายลงสู่สภาวะปกติ ส่งผลกระทบต่อการท่องเที่ยวในช่วงเทศกาลสงกรานต์ ทำให้ปริมาณนักท่องเที่ยวต่างชาติที่จะเดินทางมาในช่วงสงกรานต์ ลดลงจาก 1.22 ล้านคนเป็น 1.09 ล้านคน คิดเป็นร้อยละ 11 ของยอดนักท่องเที่ยวที่ลดลงในช่วงเดียวกัน เมื่อปีก่อน

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในปี 2553 ได้รับผลกระทบจากปัญหาการท่องเที่ยวในปี 2552 แต่แนวโน้มการเติบโตเพิ่มขึ้นจากแรงส่งของจำนวนนักท่องเที่ยวขาเข้าในช่วง ไตรมาสแรกของปีซึ่งมีการขยายตัวในอัตราที่สูง แม้ว่าสถานการณ์นักท่องเที่ยวจะสะดุดลงจากเหตุวิกฤตการณ์ทางการเมืองภายใน ประเทศในช่วงไตรมาส 2 ที่ทำให้นักท่องเที่ยวมีจำนวนลดลง แต่ก็สามารถฟื้นตัวกลับสู่สภาวะปกติได้อย่างรวดเร็วแม้กระทั่งช่วงไตรมาส 3 เป็นต้นมา โดยนักท่องเที่ยวเกือบทุกกลุ่มตลาดสามารถกลับมาขยายตัวเพิ่มขึ้น ยกเว้นกลุ่มตลาดยุโรปและอเมริกาที่จำนวนนักท่องเที่ยวหดตัวลงจากปัญหา

ด้าน เศรษฐกิจและอัตราการว่างงานของประเทศในกลุ่มนี้ที่เพิ่มสูงขึ้น ทั้งนี้ปัจจัยสำคัญที่มีอิทธิพลต่อการฟื้นตัวของตลาดนักท่องเที่ยวชาวต่างประเทศส่วนหนึ่งเป็นผลมาจากการดำเนินงานเพื่อฟื้นฟูตลาดของ ททท. เช่นการจัด Road Show ในพื้นที่ตลาดเพื่อเร่งสร้างความเชื่อมั่นของนักท่องเที่ยวให้กลับคืนมาโดย เร็ว การดำเนินการตลาดแบบ Hard Sale และการขยายเวลายกเว้นค่าธรรมเนียมในการตรวจลงตราเข้าประเทศเป็นต้น ขณะเดียวกันยังคงมีปัจจัยที่เป็นอุปสรรคต่อการเติบโตของตลาดในระยะถัดไป ที่น่าจับตามองเป็นพิเศษคือ สถานการณ์ค่าเงินบาทที่แข็งค่ามากที่สุดในรอบ 13 ปีที่ผ่านมา เมื่อเปรียบเทียบกับค่าเงินสกุลดอลลาร์สหรัฐ เงินยูโร และเงินปอนด์ อาจส่งผลให้การเดินทางท่องเที่ยวในกลุ่มตลาดยุโรปและอเมริกา ชะลอตัวลงจากความเสียเปรียบในเชิงเปรียบเทียบจากมูลค่าของอัตราแลกเปลี่ยน ที่อ่อนค่าลงมาก

สถานการณ์การท่องเที่ยวไทยในปี 2554 มีอัตราการขยายตัวขึ้น โดยมีนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติเดินทางเข้ามายังประเทศไทยมีจำนวนทั้งสิ้น 9.68 ล้านคน อัตราการเติบโตเพิ่มขึ้นสูงร้อยละ 28.13 โดยเป็นการขยายตัวได้ดีต่อเนื่องตั้งแต่ต้นปีหลังสถานการณ์ทางการเมืองไทย กลับสู่ภาวะปกติทำให้นักท่องเที่ยวมีความเชื่อมั่นในการเดินทางมายังประเทศไทย ประกอบกับการฟื้นตัวของภาวะเศรษฐกิจโลกที่มีการปรับตัวไปในทิศทางที่ดีขึ้น โดยเฉพาะในกลุ่มประเทศเกิดใหม่ (Emerging Market) อาทิ จีน อินเดีย อินโดนีเซีย และฟิลิปปินส์ เป็นต้น ที่กำลังมีการเติบโตทางด้านเศรษฐกิจ เป็นไปด้วยดี กลายมาเป็นกำลังสำคัญในการผลักดันให้เศรษฐกิจของเอเชียมีการขยายตัวอย่างแข็งแกร่ง แม้ว่า ในช่วงครึ่งปีแรกที่ผ่านมา จะเกิดเหตุการณ์หลายอย่างทั้งภัยพิบัติทางธรรมชาติในภูมิภาคเอเชียเนีย และในตลาดญี่ปุ่น รวมทั้ง เหตุการณ์เปลี่ยนผ่านการเมืองในแอฟริกาเหนือ และตะวันออกกลาง ซึ่งมีผลทำให้การเดินทางออกของประเทศต้นทางที่ประสบปัญหาการชะลอตัว แต่ก็ เป็นเพียงช่วงระยะเวลาอันสั้น และไม่ได้รุนแรงอย่างที่คาด จึงมิได้มีผลกระทบต่อสถานการณ์ท่องเที่ยวในภาพรวมของประเทศไทย ในขณะเดียวกัน ภัยพิบัติทางธรรมชาติที่เกิดขึ้น ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเปลี่ยนเส้นทางการเดินทางไปยังประเทศที่นักท่องเที่ยว มีความมั่นใจในด้านความปลอดภัย ซึ่งประเทศไทยเป็นหนึ่งในประเทศที่ได้รับประโยชน์จากการเปลี่ยนเส้นทางใน ครั้งนี้ โดยอัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวในช่วงไตรมาส 2 (เดือนเมษายน – มิถุนายน) จึงเพิ่มขึ้นสูงกว่าร้อยละ 50 โดยเฉพาะการเปลี่ยนเส้นทางการเดินทางของนักท่องเที่ยวจากภูมิภาคเอเชีย ทำให้ นักท่องเที่ยวจากเอเชียตะวันออก มีอัตราการเติบโตแบบก้าวกระโดดสูงมากกว่าหนึ่งเท่าตัว ประกอบกับในช่วงเวลาเดียวกันนี้ของปีที่ผ่านมา ประเทศไทยกำลังประสบวิกฤติการเมืองภายในประเทศ ส่งผลให้นักท่องเที่ยวเดินทางเข้าประเทศไทยหดตัวในอัตราร้อยละ 2 จึงเป็นแรงผลักดันให้อัตราการเติบโตของจำนวนนักท่องเที่ยวต่างประเทศอยู่ใน ระดับที่สูงมากกว่าปกติ

แม้ว่าในปี 2554 จำนวนนักท่องเที่ยวชาวต่างชาติที่เดินทางมาท่องเที่ยวประเทศไทยจะขยายตัวสูง และมีจำนวนนักท่องเที่ยวสูงและประเทศไทยต้องประสบกับมหาอุทกภัยที่ก่อให้เกิดความเสียหายรุนแรงในหลายพื้นที่โดยเฉพาะกรุงเทพฯ ซึ่งมีผลทำให้นักท่องเที่ยวเดือนพฤศจิกายน และธันวาคมลดลง แต่จากศักยภาพด้านการท่องเที่ยวที่แข็งแกร่ง และความนิยมต่อแหล่งท่องเที่ยว

ในประเทศไทยที่อยู่ในระดับสูง ภาพรวมสถานการณ์ตลาดต่างประเทศเดินทางเข้าประเทศไทยราย สัญชาติในช่วง 9 เดือนแรก ของปี 2555 มีการเติบโตอย่างสม่ำเสมอตั้งแต่ต้นปี โดยมีอัตราการเติบโตเฉลี่ยร้อยละ 8.69 หรือมีนักท่องเที่ยวต่างประเทศ จำนวน 15.96 ล้านคน ทั้งนี้สถานการณ์ท่องเที่ยว กลับคืนมาขยายตัวปกติหลังสิ้นอุทกภัยในประเทศไทย ด้วยแรงสนับสนุนจากการมีช่วงเวลาหยุดยาว เพื่อเฉลิมฉลองในเทศกาลตรุษจีน และวันหยุดยาวช่วงวันแรงงาน (Golden Week) มีการส่งเสริม ตลาดเชิงรุกในเทศจีน โดยการเปิดสำนักงานแห่งใหม่ในจีนและการสนับสนุนการเปิดเพิ่มเที่ยวบินเช่า เหมาลำส่งผลให้ตลาดจีนเติบโตสูง ขณะที่ปัจจัยแวดล้อมอื่นๆ ยังสนับสนุนให้การท่องเที่ยวขยายตัว ไปในทิศทางที่ดี เช่น การขยายตัวทางเศรษฐกิจในภูมิภาคเอเชีย การฟื้นตัวของประเทศญี่ปุ่นจากการ ประสบภัยสึนามิ และการไม่เกิดเหตุวิกฤตภัยธรรมชาติในประเทศไทยเหมือนเช่นที่ผ่านมา

ปี 2556 หากสถานการณ์ท่องเที่ยวยังดำเนินเป็นไปตามแนวโน้มปกติ โดยไม่เกิดอุปสรรคต่อ การเดินทางท่องเที่ยวทั้งจากภายในและภายนอกประเทศ โดยเฉพาะปัญหาการเมืองไทยและวิกฤต เศรษฐกิจในเขตยูโรโซนแล้ว สามารถประมาณการณ์ได้ว่า อัตราการเติบโตของรายได้จาก นักท่องเที่ยวต่างชาติจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 10 และจำนวนนักท่องเที่ยวจะเพิ่มขึ้นร้อยละ 7 และเพื่อให้ การดำเนินงานส่งเสริมตลาดการท่องเที่ยวของประเทศไทยเป็นไปตาม เป้าประสงค์ของรัฐบาลที่ กำหนดให้รายได้จากการท่องเที่ยวไทย มีจำนวน 2 ล้านล้านบาท ในปี 2558 จึงได้มีการกำหนด เป้าหมายตลาดต่างประเทศในปี 2556 ให้เติบโตทางด้านรายได้และจำนวนนักท่องเที่ยวขยายตัว เพิ่มขึ้นร้อยละ 13 และร้อยละ 8 ตามลำดับ ซึ่งคาดว่า มีโอกาสที่บรรลุเป้าหมายได้ หากมีการบริหารจัดการ ปัจจัยความเสี่ยงที่อาจจะส่งผลต่อการท่องเที่ยวไทยได้ดี โดยมุ่งเน้นให้นักท่องเที่ยวมีการใช้ จ่ายเงินในการเดินทางท่องเที่ยวสูงขึ้น

จากสถานการณ์การท่องเที่ยวในประเทศไทยที่ผ่านมาสามารถนำมาเป็นโจทย์ในการคิด พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวของท้องถิ่นได้ โดยเฉพาะการท่องเที่ยวรูปแบบใหม่ๆ เช่น การ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่จะสามารถสามารถดึงดูดนักท่องเที่ยวให้เข้ามาใช้จ่ายในประเทศได้

2.3 ทิศทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่า การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในปัจจุบันมีการพูดถึง การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีความรับผิดชอบ (responsible volunteer tourism) มาก ขึ้น การศึกษาของ Smith, V.L & Font, X. (2014) ได้แสดงให้เห็นถึงประเด็นปัญหาของการ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่กำลังได้รับความนิยมว่าองค์กรที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ ประโยชน์และเข้าไปในพื้นที่ชุมชนนั้นมักไม่มีความรับผิดชอบต่อชุมชนที่เข้าไปทำกิจกรรม ทำให้เกิด การวิพากษ์วิจารณ์การท่องเที่ยวรูปแบบนี้ในแง่ลบ

Belz & Peattie (2012) และ Kotler & Lee (2011) ได้เสนอว่า เมื่อองค์กรที่จัดการ ท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทำการตลาดโดยเน้นผลกำไรที่เป็นตัวเงินเป็นหลักก็มักจะละเลยผล

กำไรทางสังคมและสิ่งแวดล้อมไป ดังนั้นกระแสข้อเรียกร้องให้จัดการการท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคมเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง Smith, V.L & Font, X. (2014) เสนอว่า องค์การการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ควรคำนึงถึงประเด็นต่างๆ ดังต่อไปนี้

- ความต้องการของท้องถิ่น
- ความต่อเนื่องของโครงการ
- ประโยชน์ที่ท้องถิ่นจะได้รับ ต้องมีความชัดเจน
- มีการวางแผนร่วมกับท้องถิ่น
- มีการติดต่อระหว่างโครงการกับตัวนักท่องเที่ยว
- มีมาตรฐานกระบวนการทำงานและการปฏิบัติ
- สื่อสารข้อมูลตามความเป็นจริง มีความโปร่งใส

ในปี 2012 Center for Responsible Tourism ได้จัดทำสถิติด้านการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคม พบว่า เกินกว่า 90 % ของนักท่องเที่ยวในอเมริกาอยากให้องค์กรที่จัดการท่องเที่ยวให้ดำเนินงานแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคมและสิ่งแวดล้อม นักท่องเที่ยวเหล่านี้พร้อมที่จะสนับสนุนการท่องเที่ยวสีเขียว (green tourism) การท่องเที่ยวแบบมีความรับผิดชอบต่อสังคม (responsible tourism)

เมื่อพิจารณาทิศทางของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อสังคมแล้ว พบว่า จะเป็นการท่องเที่ยวที่เป็นที่ต้องการมากขึ้นเรื่อยๆ ในอนาคต Center for Responsible Tourism (2012) จึงได้เสนอทิศทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์ให้เป็นที่ต้องการของตลาดในปัจจุบันและอนาคต โดยได้เสนอทิศทางการท่องเที่ยวที่เกิดขึ้นดังต่อไปนี้

- การท่องเที่ยวเชิงประสบการณ์ (Experiential tourism) หมายถึงการท่องเที่ยวที่นักท่องเที่ยวได้เข้าไปร่วมทำกิจกรรมรูปแบบใด รูปแบบหนึ่ง ไม่ว่าจะเป็น กิจกรรมเชิงธรรมชาติ ศิลปวัฒนธรรม หรือการทำงานกับชุมชนทางไกล ซึ่งเป็นกิจกรรมที่จะทำให้ นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์ที่น่าจดจำ
- การเปลี่ยนยุควัยของนักท่องเที่ยว (Generational shift) ปัจจุบันผู้ที่เกิดในยุค Baby Boomer (1946-1964) ต่างอยู่ในวัยเกษียณ มีความมั่งคั่งและอายุยืนขึ้น กลุ่มคนเหล่านี้มีความใส่ใจเรื่องสิ่งแวดล้อม ส่วนคนในรุ่น Gen-X (เกิดในปี 1961-1981) ก็เป็นกลุ่มที่ได้รับอิทธิพลจากคนรุ่นก่อนเป็นผู้บริโภคที่รับรู้ถึงความสำคัญของธรรมชาติ จึงหันมาให้ความสำคัญกับสิ่งแวดล้อมมากขึ้น คนรุ่น Gen-Y (เกิดปี 1980-2001) ซึ่งได้รับการอบรมสั่งสอนมาอย่างดีก็ต้องการเห็นสิ่งแวดล้อมที่ดีและความยุติธรรมในสังคมและคนรุ่นนี้ยังเก่งเรื่องเทคโนโลยีสื่อสารอิเล็กทรอนิกส์ด้วย ซึ่งความต้องการของคนรุ่นต่างๆ เหล่านี้จะเป็นตัวกำหนดสินค้าทางการท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี

- ความต้องการสัมผัสธรรมชาติ (Need for connect with nature) เนื่องจากผู้คนเกินครึ่งโลกทำงานอยู่ในเขตเมือง ดังนั้นจึงมีความต้องการจะไปสัมผัสบรรยากาศแบบธรรมชาติที่แท้จริง
- ความต้องการประสบการณ์จริง (Demand for authenticity) นักท่องเที่ยวยุคใหม่ต้องการค้นหาประสบการณ์จากการลงมือทำจริง ดังนั้นการจัดหาประสบการณ์จริงจึงเป็นประเด็นสำคัญในการจัดการท่องเที่ยวยุคใหม่
- ความต้องการใช้เวลาด้วยกัน (Togetherness) การได้ทำกิจกรรมร่วมกันระหว่างคนในครอบครัว คนรู้จักหรือเพื่อนฝูงเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวในปัจจุบันค้นหา ยังได้ทำกิจกรรมแปลกและแตกต่างจะเป็นสิ่งที่นักท่องเที่ยวยินดีมาก
- การหาสิ่งเติมเต็มให้ชีวิต (Search for fulfillment) การที่คนรุ่น Baby Boomer หรือ Gen-X ประสบความสำเร็จในชีวิตมากแล้ว เขาจึงอยากแสวงหากิจกรรมที่จะมาช่วยเติมเต็มชีวิตของเขา เช่นได้ไปช่วยเหลือผู้ที่ด้อยกว่าผ่านโครงการต่างๆ ก็จะทำให้การท่องเที่ยวของคนเหล่านี้สามารถเติมเต็มในสิ่งที่เขาต้องการได้

จากข้อมูลทิศทางการท่องเที่ยวดังกล่าว สามารถนำมาเป็นแนวทางการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนได้ ทั้งนี้การพัฒนาผลิตภัณฑ์ควรตั้งอยู่บนพื้นฐานของการท่องเที่ยวที่มีความรับผิดชอบต่อตามการทิศทางการท่องเที่ยวที่เป็นอยู่ในปัจจุบัน

2.4 ลักษณะของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดี

David Clemmons (2014) ได้ศึกษาพื้นที่ต้นแบบของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ชุมชน Bayfield มลรัฐ Wisconsin ซึ่งเป็นชุมชนที่ประสบความสำเร็จในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อย่างมาก โดยการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในงานแข่งขันลากเลื่อนที่มีชื่อเสียงแห่งหนึ่งของโลก (The Apostle Islands Sled Dog Race) ซึ่งจากการศึกษา David Clemmons ได้พบลักษณะที่ดีของการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไว้ ดังนี้

1) ชุมชนมีส่วนร่วม ร่วมลงทุนและเป็นเจ้าของโครงการ

ชุมชนที่มีความสำคัญมากต่อกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ชุมชนควรเข้ามามีส่วนร่วม ร่วมลงทุนและเป็นเจ้าของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ในกรณีของชุมชน Bayfield นั้น ชุมชนเป็นเจ้าของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เอง คนในชุมชนร่วมต้อนรับนักท่องเที่ยว ทำงานเคียงข้างนักท่องเที่ยวแบบให้เกียรติและเห็นความสำคัญที่นักท่องเที่ยวลงทุนสละเงินและเวลามาช่วยชุมชนทำงาน ชุมชนดำเนินการปฐมนิเทศนักท่องเที่ยวและสร้างประสบการณ์ให้นักท่องเที่ยวร่วมกัน

2) การมีส่วนร่วมของหน่วยงานการตลาด

องค์กรที่ทำหน้าที่ด้านการตลาดมีส่วนร่วมในดำเนินโครงการกับชุมชนและประสานความเข้าใจระหว่างนักท่องเที่ยวกับชุมชน โดยในกรณีของชุมชน Bayfield นั้น มีหอการค้าแห่งเมือง Bayfield เป็นผู้ที่ทำหน้าที่นี้

3) ประสบการณ์แปลกใหม่

เป็นประสบการณ์ที่นักท่องเที่ยวไม่ได้ทำในชีวิตประจำวัน กิจกรรมที่เข้าร่วมเป็นประสบการณ์แปลกใหม่ ในกรณีชุมชน Bayfield นักท่องเที่ยวได้รับประสบการณ์นับตั้งแต่เข้าร่วมโปรแกรม ได้เห็นการทำงานร่วมกันระหว่างคนกับสัตว์ ได้ทำงานร่วมกับผู้เข้าแข่งขัน รับประทานอาหารร่วมกัน เพียงเท่านี้ก็ทำให้นักท่องเที่ยวอยากกลับมาอีกครั้ง

4) ไม่นั่นจุดขายเรื่องความรวย-จน / พัฒนาแล้ว-ด้อยพัฒนา

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เกิดขึ้นทั่วโลกมักเป็นไปในลักษณะที่ผู้พัฒนาแล้วเดินทางไปบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ด้อยพัฒนา แต่ในกรณีชุมชน Bayfield ซึ่งตั้งอยู่ในพื้นที่พัฒนาแล้วไม่ได้เป็นเช่นนั้น นี่เป็นการพิสูจน์ให้เห็นว่ากิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไม่จำเป็นต้องจัดในพื้นที่ด้อยพัฒนาเสมอไป แต่ถ้าหากพื้นที่ใดที่มีกิจกรรมที่มีเอกลักษณ์และสามารถเปิดโอกาสให้ผู้ที่ต้องการช่วยเข้ามามีส่วนร่วมได้ พื้นที่นั้นก็สามารถจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้เช่นกัน

5) นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์รับรู้ข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ

มีการให้ข้อมูลทุกอย่างแก่นักท่องเที่ยวอย่างเปิดเผย ทั้งข้อมูลสภาพอากาศ ความยากลำบากที่จะพบอาหารการกิน กิจกรรมพิเศษต่างๆ เพื่อให้นักท่องเที่ยวรับรู้ข้อมูลก่อนตัดสินใจเดินทางเข้าร่วมโครงการ การให้ข้อมูลที่ชัดเจนตรงไปตรงมาจะช่วยแก้ปัญหาความไม่พึงพอใจจากสิ่งที่ไม่ได้คาดหวังของนักท่องเที่ยวได้

6) การกระจายรายได้

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์คือ นักท่องเที่ยวมักสงสัยว่าเงินที่เขาจ่ายมา ไปอยู่ส่วนไหนของโครงการบ้าง การกระจายรายได้ที่โปร่งใสจึงเป็นเรื่องที่สำคัญอีกประการหนึ่งของการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ กรณีศึกษาชุมชน Bayfield นั้น หอการค้าของเมืองได้แสดงให้เห็นการกระจายรายได้ในชุมชนได้เป็นอย่างดี โดยรายได้ส่วนใหญ่จะกระจายไปในกิจการของชุมชนไม่ใช่ไปกระจุกตัวอยู่ที่บุคคลใดบุคคลหนึ่ง

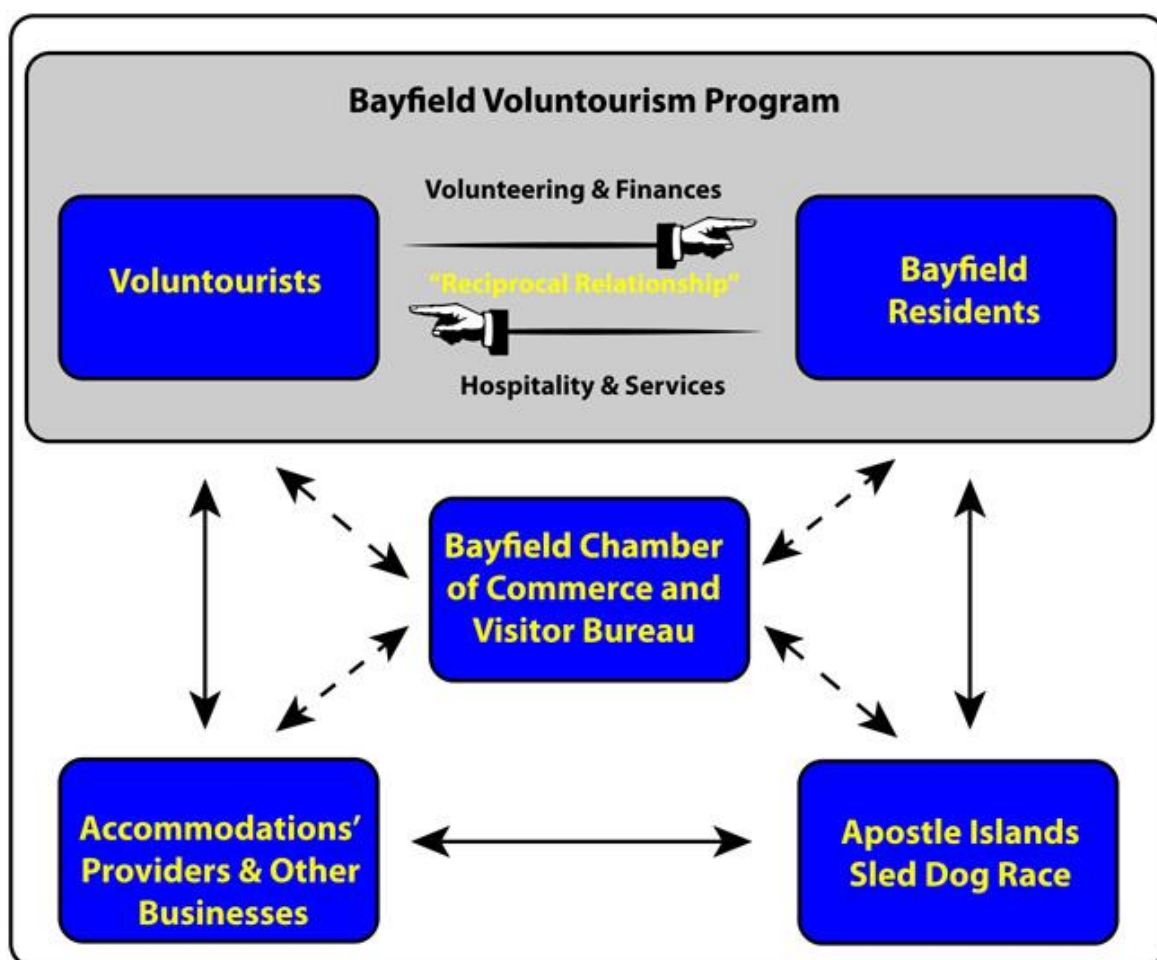
7) การผสมผสานระหว่างการท่องเที่ยวกับการบำเพ็ญประโยชน์ที่ลงตัว

การนำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ไปเป็นส่วนหนึ่งของกิจกรรมการท่องเที่ยว เป็นปรัชญาหลักของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ยังสามารถทำให้กิจกรรมทั้งสองประสานเป็นเนื้อเดียวกันได้ถือ

เป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ที่จริง ดังเช่นกรณีศึกษาชุมชน Bayfield นั้นได้ประสานกิจกรรมทั้งสองอย่างไว้ได้อย่างลงตัวคือ อาสาสมัครเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในเทศกาลแข่งสุนัขลากเลื่อน ซึ่งเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวระดับโลก

8) รูปแบบการทำงานที่ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วม

การจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ควรมีรูปแบบการทำงานที่ผู้มีส่วนได้เสียเข้ามามีส่วนร่วมทุกภาคส่วน กรณีศึกษาชุมชน Bayfield มีรูปแบบการทำงานที่สามารถนำมาเป็นต้นแบบได้ โดยรูปแบบการทำงานดังกล่าวแสดงไว้ในแผนผังในภาพที่ 2-1

ภาพที่ 2-1. รูปแบบการทำงานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของเมือง Bayfield
(VolunTourism Institute, 2014)

2.5 รูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

Association for Tourism and Leisure Education and Research (2008) ได้วิเคราะห์สถานการณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์โลก พบว่าจุดหมายปลายทางหลักๆของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะอยู่ในแถบลาตินอเมริกา เอเชียและแอฟริกาตามลำดับ และเมื่อ

สำรวจหน่วยงานหรือองค์กรที่มีการเสนอโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทางอินเทอร์เน็ต ก็ได้พบว่ามีองค์กรที่ส่งนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไปยังแหล่งกิจกรรมต่างๆ หลายองค์กร ยกตัวอย่างเช่น

Hands Up Holidays (<http://www.handsupholidays.com/>) ประเทศอังกฤษ
Projects Aboard (<http://www.projects-abroad.org/>) ประเทศ สหรัฐอเมริกา
,แคนาดา

VolunTourism (<http://www.voluntourism.org/>) สหรัฐอเมริกา
Elevatedestinations <http://elevatedestinations.com/> สหรัฐอเมริกา
Crossculturalsolutions <http://www.crossculturalsolutions.org/>
สหรัฐอเมริกา

Inspiredbreaks <http://www.inspiredbreaks.co.uk/> อังกฤษ
Globe Aware <http://www.globeaware.org/>
Transition Abroad <http://www.transitionsabroad.com/>
G Adventure <http://www.gadventures.com/>
Hands Organization <http://www.handsorganization.org/>
STA Travel <http://www.statravel.co.uk/>
Travel Anthropist <http://travelanthropist.com/>
Comhlamh <http://www.comhlamh.org/>
Ethical Volunteering <http://www.ethicalvolunteering.org/>
In style Vacations (<http://www.instylevacations.ca/>)

โปรแกรมการท่องเที่ยวที่องค์กรต่างๆ เหล่านี้นำเสนอส่วนใหญ่จะอยู่ในรูปแบบแพคเกจทัวร์ โดยนักท่องเที่ยวสามารถเลือกโครงการบำเพ็ญประโยชน์ที่สนใจ (เช่น กิจกรรมก่อสร้าง สอนหนังสือ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม พัฒนางานในชุมชน เป็นต้น) ที่พัก และบริการท่องเที่ยว โดยมีค่าธรรมเนียมขั้นต่ำของผู้เดินทาง และราคาเอาไว้อย่างดี ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เสนอ โดย Hands Up Holidays และ G Adventure ดังต่อไปนี้

รูปภาพที่ 2-2 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวที่นำเสนอโดย Hands Up Holiday

Taste of Thailand in Style

Info

Tour Code:

TL003

Length:

10 Days

Activity Level:

★★☆☆☆

Comfort Level:

★★★★★

Projects:

Repairs and Renovations
Disaster Relief

Police Check:

Required

Guest Numbers:

2-12

Price from

US\$5900

Approximately:

NZ\$7000

GB£ 3550

AU\$ 5750

CA\$ 2100

EUR€4550

Extra charge for solo travelers:

US\$ 2990

Trip Highlights

- Making a difference teaching eager young minds
- Luxury accommodation throughout
- Bangkok's temples & palaces
- The ancient capital of Ayuthaya
- Luxury overnight cruise from Bangkok to Ayuthaya
- Phang Nga province's beaches, snorkelling and diving

Trip Summary

A condensed luxury adventure that combines the finest food and accommodation with spectacular destinations and a rewarding volunteering experience that will make you wish you had more time.

Experience a luxury two night cruise from the hustle and bustle of Bangkok to Ayuthaya, the ancient capital of Thailand. The journey provides a fascinating insight into life on the river. The magic of this voyage is its unhurried pace that captures the subtle colors and moods of this important artery. Along densely wooded river banks, tin and timber homes nestle in the hyacinth-clogged shallows housing families whose lives are still bound by the ancient waterways.

Trade the river for the beach as you commence your volunteer project. This is your opportunity to carry out essential tasks that will benefit the lives of children and help them recover from the trauma of that horrific day in 2004. Make friends and gain a deeper understanding of these gentle yet resilient people.

รูปภาพที่ 2-3 ตัวอย่างโปรแกรมการท่องเที่ยวที่นำเสนอโดย G Adventure

Volunteer— Cambodia & Laos

From **\$1799** USD

15 days, Bangkok to Bangkok

ATPC

Volunteer with New Hope Cambodia in Siem Reap, marvel at the temples of Angkor Wat, enjoy a local homestay, relax in the riverside town of Vang Vieng, meet workers of a local NGO in Luang Prabang

Is this trip for me?

Travel Style **Classic**

Service Level **Standard**

Trip Type **Small Group**

Physical Demands

My Own Room \$699

Departures

Months List

Nov2014

Dec2014

Spend time volunteering with one of our projects in Laos and Cambodia, and you'll take away so much more than souvenirs or photographs—you'll engage the local community with building and education initiatives, and still have the opportunity to explore incredible ruins at Angkor Wat and experience French influences in riverside cafés. Whether you're marvelling at stunning scenery, Buddhist monasteries or the face of a smiling child, this journey will allow you to dig deep into the people and culture of South East Asia.

What's Included

- Angkor complex entrance and guide (Siem Reap)
- Volunteering at the Planeterra-supported New Hope project
- Mekong island homestay
- Local NGO visit
- (Luang Prabang)
- Internal flights
- 11 breakfasts, 1 dinner. (Allow USD285-375 for meals not included.)
- Private bus, local bus, plane, boat, train
- Chief Experience Officer (CEO) throughout, local guides.
- Small group experience; Max 15, avg12
- Hotels/guesthouses (12 nts), basic homestay (1 nt), sleeper train (1nt).

จะเห็นได้ว่าแพ็คเกจท่องเที่ยวที่จัดโดยบริษัททั้งสองมีการบอกถึงข้อมูลสำคัญของโปรแกรม เช่น ระยะเวลา ระดับความยากของกิจกรรม จำนวนนักท่องเที่ยวต่อทริป ค่าใช้จ่าย เป็นต้น อย่างไรก็ตาม เมื่อพิจารณาการทำงานของบริษัทเหล่านี้จะพบว่า ในการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์นั้น จะมีการทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนหรือชุมชนท้องถิ่น โดยที่หน่วยงานในท้องถิ่นมักเป็นฝ่ายตั้งรับการเข้ามาของนักท่องเที่ยวมากกว่าที่จะเป็นฝ่ายเสนอกิจกรรมของตัวเองให้บริษัทผู้จัดกิจกรรมได้เลือก ดังนั้นหากจะพัฒนาให้เกิดผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ยั่งยืน ชุมชนหรือหน่วยงานในท้องถิ่นควรเข้ามามีบทบาทในการร่วมพัฒนาผลิตภัณฑ์ตามความจำเป็นและความพร้อมของตนมากขึ้น

2.6 งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การพัฒนาสินค้าทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมนั้นพบมากในกลุ่มการท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์ (eco-tourism) การท่องเที่ยวที่ยั่งยืน (sustainable tourism) และการท่องเที่ยวโดยชุมชน (community-based tourism) ซึ่งมีการศึกษาวิจัยทั้งในต่างประเทศและในประเทศไทยเอง โดยในต่างประเทศมีการศึกษาวิจัยที่เกี่ยวข้อง เช่น ในประเทศปานามา Ayala (2000) ได้ทำการวิจัยเพื่อพัฒนาแผนปฏิบัติการเศรษฐกิจการท่องเที่ยวแบบเครือข่ายของ 23 แหล่งท่องเที่ยวทางประวัติศาสตร์ โดยให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องได้มีส่วนร่วมกันในการพัฒนาการท่องเที่ยวเพื่อประโยชน์ของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียทุกฝ่าย ผลจากการทำงานร่วมกันของทุกฝ่ายทำให้เกิดเส้นทางการท่องเที่ยวไปยังสถานที่ท่องเที่ยวที่เป็นมรดกโลก 23 แห่งและยังมีการเชื่อมโยงการท่องเที่ยวกับการโรงแรมและแหล่งทุนต่างๆด้วย ทั้งนี้เป้าหมายของงานวิจัยดังกล่าวคือ การทำให้การท่องเที่ยวเป็นเครื่องมือในการกระจายรายได้สู่ชุมชน เกิดการจ้างงานและพัฒนาความร่วมมือในพื้นที่

Parker (2000) ได้ทำการศึกษาวิจัยเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืนของ Bonaire Island โดยใช้วิธีการกระตุ้นให้ผู้มีส่วนได้ส่วนเสียในการท่องเที่ยวร่วมกันแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อมและอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อดึงดูดนักท่องเที่ยว ซึ่งในระยะแรกของการพัฒนาพบว่ามีความขัดแย้งระหว่างองค์กรในด้านผลประโยชน์ของการท่องเที่ยวและการส่งเสริมการอนุรักษ์ธรรมชาติแต่เมื่อมีการร่วมมือกันและเปลี่ยนการทำงานเป็นแบบหุ้นส่วนทางสังคมพบว่าปัญหาความขัดแย้งที่เกิดจากการท่องเที่ยวและการอนุรักษ์ธรรมชาติลดลง อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ Parker (2000) นั้นมุ่งเน้นการแก้ปัญหาความขัดแย้งเป็นหลัก ยังไม่มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวร่วมกัน

Joppe (2003) ใช้รูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวแบบ TOMM มาประยุกต์ใช้ในการพัฒนาแหล่งท่องเที่ยวหลายแห่งเช่น น้ำตกในแองการา อุทยานแห่งชาติ Kootenay เป็นต้น ผลจากการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมในครั้งนี้ทำให้เกิดนวัตกรรมสินค้าทางการท่องเที่ยวใหม่ เช่น การ

ท่องเที่ยวเพื่อชิมอาหาร การท่องเที่ยวเพื่อชิมไวน์ เป็นต้น งานวิจัยของ Joppe (2003) แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาการท่องเที่ยวให้ได้ผลสูงที่สุดนั้นต้องมีการวิเคราะห์บริบท มีการกำกับดูแลและระบบการตอบสนองการบริหารจัดการที่มาจากแสดงความคิดเห็นของแต่ละภาคส่วนที่เกี่ยวข้อง

นอกจากนี้ยังมีงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมอีกหลายงานในต่างประเทศ เช่น งานของ McDaniell, Timothy and Trousdale (1999), Mitchell and Reid (2000), De Lacy and Boyd (2000), และ Yeoman and McMahon-Beattie (2005) เป็นต้น ซึ่งงานวิจัยเหล่านี้จะแสดงให้เห็นถึงความสำคัญของการพัฒนาการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วมทั้งสิ้น แต่เป็นที่น่าสังเกตว่างานวิจัยในต่างประเทศจะเน้นเรื่องการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเป็นสำคัญและยังไม่ได้กล่าวถึงการนำนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครเข้าไปในพื้นที่แต่อย่างใด นักท่องเที่ยวที่กล่าวถึงในงานวิจัยดังกล่าวจะเป็นนักท่องเที่ยวที่เดินทางท่องเที่ยวเพื่อการพักผ่อนหย่อนใจเป็นหลัก รูปแบบการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวเพื่อนักท่องเที่ยวเชิงอาสาสมัครในโครงการวิจัยนี้จึงน่าจะมีความแตกต่างกัน

ส่วนงานวิจัยในประเทศไทยที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการท่องเที่ยวแบบมีส่วนร่วม นั้น ส่วนใหญ่จะพบในกลุ่มงานวิจัยเพื่อการท่องเที่ยวโดยชุมชน เช่น งานวิจัยของ โฉมศิริ ทิมสุทิน และคณะ (2548) ที่ได้ทำการศึกษารูปแบบการจัดการและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ซึ่งงานวิจัยดังกล่าวเป็นงานวิจัยเพื่อชุมชนท้องถิ่นเน้นการมีส่วนร่วมของชุมชน ผลการวิจัยนี้ได้เส้นทางการท่องเที่ยวโดยชุมชนออกมา 3 โปรแกรม ดังนี้ คือ

โปรแกรมที่ 1 บ้านม้งดอยปู่ย และบ้านแม่กำปอง

โปรแกรมที่ 2 บ้านม้งดอยปู่ย และบ้านแม่กลางหลวง

โปรแกรมที่ 3 บ้านถ้ำ อ.เชียงดาวและบ้านหนองเปี้ย อ.ไชยปราการ

อย่างไรก็ตามงานวิจัยนี้เป็นงานวิจัยที่มุ่งเน้นเฉพาะการมีส่วนร่วมของชุมชนเจ้าของพื้นที่เป็นหลัก ยังไม่ได้ครอบคลุมถึงการมีส่วนร่วมของภาคส่วนท่องเที่ยวอื่นๆ เช่น บริษัทนำเที่ยว โรงแรม หรือกลุ่มนักท่องเที่ยวเข้ามามีส่วนร่วม โปรแกรมการท่องเที่ยวจึงจำกัดอยู่ในหมู่บ้านที่จัดการท่องเที่ยวเท่านั้น

สุภาวิณี ทรงพาณิชย์และคณะ (2549) ศึกษาเรื่องแนวทางการสร้างเครือข่ายและพัฒนาระบบเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชนพื้นที่ภาคเหนือ ซึ่งทำการศึกษาในพื้นที่หลัก 3 จังหวัดคือ เชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอน การศึกษาได้ผลส่วนหนึ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวโดยชุมชน 9 เส้นทางในจังหวัดเชียงใหม่ คือ

1. เส้นทางท่องเที่ยวบ้านม้งดอยปู่ย-บ้านแม่กำปอง
2. เส้นทางท่องเที่ยวบ้านม้งดอยปู่ย-บ้านแม่กลางหลวง

3. เส้นทางท่องเที่ยวบ้านถ้ำเชียงดาว-หนองเปี้ย อ.ไชยปราการ
4. เส้นทางท่องเที่ยวบ้านถ้ำ หนองเปี้ย ไชยปราการและการท่องเที่ยวดอยหลวงเชียงดาว
5. เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนม้งดอยปุย
6. เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่กำปอง
7. เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนแม่กลางหลวง
8. เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนโดยรอบดอยหลวงเชียงดาว
9. เส้นทางท่องเที่ยวโดยชุมชนบ้านถ้ำเชียงดาว-หนองเปี้ย อ.ไชยปราการ

ซึ่งโปรแกรมเส้นทางท่องเที่ยวที่จัดขึ้นเป็นโปรแกรมที่พร้อมนำไปจำหน่ายได้ มีการตั้งราคาและมีระบบบริหารจัดการที่สามารถดำเนินการได้

ผลการวิจัยยังได้เส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงราย ซึ่งพบว่ามีจัดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อยู่ด้วย เช่น การจัดการท่องเที่ยวของมูลนิธิพัฒนาชุมชนและเขตภูเขา สมาคมเพื่อการศึกษาและวัฒนธรรมอาข่า มูลนิธิกระจกเงา เป็นต้น แต่ในจังหวัดเชียงรายยังไม่มีจัดการเป็นโปรแกรมสำเร็จรูปแบบเส้นทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ และมีลักษณะต่างคนต่างทำยังไม่ได้มีการประสานแลกเปลี่ยนความเชี่ยวชาญระหว่างกัน

สำหรับในจังหวัดแม่ฮ่องสอน พบว่ามีจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชนอยู่หลายหมู่บ้าน เช่น บ้านห้วยปาย บ้านก๊วหน่อ บ้านห้วยเฮี้ย บ้านแม่ละนา บ้านบ่อไคร้ เป็นต้น ลักษณะการทำงานในจังหวัดแม่ฮ่องสอนยังเป็นลักษณะต่างคนต่างทำเช่นเดียวกับจังหวัดเชียงราย มีการทำงานขององค์กรอิสระในพื้นที่หลายองค์กร เช่น โครงการฟื้นฟูชีวิตและวัฒนธรรม เป็นต้น แต่ยังขาดการทำงานร่วมกันระหว่างองค์กรต่างๆ ทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวต่างๆ ยังขาดการบูรณาการซึ่งกันและกัน

งานวิจัยของ อรุณศรี อ้อศรีวงศ์ (2551) ที่ได้ศึกษารูปแบบการจัดการการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบลห้วยแร้ง จังหวัดตราด นั้นก็ได้ผลการจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวออกมาคล้ายคลึงกันคือชุมชนได้กำหนดให้ลำคลองห้วยแร้งเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงนิเวศ มีการพัฒนาการท่องเที่ยวตามลำน้ำระยะทาง 7 กิโลเมตร มีแก่งและห้วงน้ำ 18 แห่ง มีการจัดที่พักแบบโฮมสเตย์ มีกิจกรรมการตกกุ้งตอนกลางคืน มีการแจกข้าวห่อกาบหมากเป็นอาหารกลางวัน เป็นต้น ซึ่งจะเห็นว่าการจัดการท่องเที่ยวแบบนี้มีองค์ประกอบของการท่องเที่ยว เกือบครบทั้งหมด ยังขาดการจัดการเรื่องการเข้าถึงและสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ เท่านั้น

ด้านการศึกษากลับมาเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย พบงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง 5 ผลงาน คือ

(1) งานวิจัยของ Jasveen (2009) ที่ทำการศึกษาบทบาทของการท่องเที่ยวแบบอาสาสมัครที่มีต่อการอนุรักษ์ช้างในจังหวัดเชียงใหม่ กรณีศึกษา Elephant Nature Park จังหวัดเชียงใหม่ ด้วยการใช้แบบสอบถามและการสัมภาษณ์ จากการศึกษาของ Jasveen (2009) พบว่า การท่องเที่ยวแบบอาสาสมัครมีผลต่อการสร้างความตระหนักในการอนุรักษ์ช้างให้แก่กลุ่มนักท่องเที่ยวที่ไม่ได้เป็นอาสาสมัครแบบเต็มเวลาได้ ผลการศึกษายังพบอีกว่าชุมชนท้องถิ่นได้รับผลประโยชน์จากการท่องเที่ยวแบบอาสาสมัครทั้งทางเศรษฐกิจและสังคมทำให้ชาวบ้านเห็นความสำคัญของการท่องเที่ยวในรูปแบบนี้ ข้อเสนอแนะจากการศึกษานี้คือ ถึงแม้ว่า Elephant Nature Park จะสามารถสร้างความตระหนักด้านการอนุรักษ์ช้างในพื้นที่ที่ได้ด้วยการท่องเที่ยวแบบอาสาสมัคร แต่การกิจกรรมดังกล่าวยังไม่ส่งผลต่อนโยบายของภาครัฐที่สามารถวัดผลเป็นรูปธรรมได้

(2) งานของ Broad (2003) ศึกษากรณีการท่องเที่ยวแบบอาสาสมัครโครงการคืนชนนีสู่ป่าในจังหวัดภูเก็ต ซึ่งการศึกษานี้เป็นการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างอาสาสมัครกับประสบการณ์การเป็นอาสาสมัครและผลที่ได้จากการเป็นอาสาสมัคร การศึกษานี้ใช้ระยะเวลาในการเก็บข้อมูล 10 เดือน ผลการศึกษพบว่าสิ่งที่ป็นแรงบันดาลใจให้นักท่องเที่ยวเดินทางมาทำกิจกรรมรูปแบบนี้มี 4 ประการหลักคือ 1) เป็นความสนใจส่วนตัวและต้องการพัฒนาตนเอง เป็นเหตุผลสำคัญที่สุดที่นักท่องเที่ยวตัดสินใจมาร่วมกิจกรรมแบบอาสาสมัครในครั้งนี้ โดยมีผู้ระบุเหตุผลนี้เกินกว่าร้อยละ 50 2) ความต้องการพัฒนาด้านวิชาชีพของตน ร้อยละ 50 ของนักท่องเที่ยวให้เหตุผลว่าต้องการเรียนรู้เพิ่มเติมจากสิ่งที่เรียนมาและกิจกรรมนี้เกี่ยวข้องกับแผนการประกอบอาชีพของตนในอนาคต 3) นักท่องเที่ยวร้อยละ 25 ให้เหตุผลว่าตัดสินใจเข้าร่วมโครงการเพราะอยากมาท่องเที่ยว และ 4) เข้าร่วมโครงการเพราะอยากช่วยเหลือชนนีสู่ป่า ซึ่งมีนักท่องเที่ยวไม่ถึงร้อยละ 25 ที่เดินทางมาทำกิจกรรมด้วยเหตุผลนี้ จากการศึกษาี้สะท้อนให้เห็นว่านักท่องเที่ยวอาสาสมัครส่วนใหญ่ยังคงยึดประโยชน์ส่วนตนเป็นหลักในการตัดสินใจเดินทางเข้ามาท่องเที่ยวทำกิจกรรมอาสาสมัครหรือกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์

(3) งานวิจัยของ พงษ์จันทร์ คล้ายอุดมและคณะ (2553) ทำการศึกษายุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับนักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ โดยใช้แบบสอบถามสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ชาวต่างชาติ จำนวน 400 ชุด ผู้ประกอบการการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ 400 ชุดและตัวแทนผู้มีส่วนเกี่ยวข้องกับการท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ จำนวน 150 ชุด ผลการศึกษพบว่ายังไม่มียุทธศาสตร์ด้านการท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์

ที่ชัดเจนและเป็นรูปธรรมมีเพียงการสนับสนุนเป็นรายโครงการเท่านั้น นักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์จะเป็นเพศชายมากกว่าเพศหญิง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนอายุน้อยกว่า 20 ปี คิดเป็นร้อยละ 63.50 รองลงมา เป็นกลุ่มอายุ 20-25 ปี ซึ่งส่วนใหญ่จะติดต่อผ่านบริษัทนำเที่ยวหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่บำเพ็ญประโยชน์คิดเป็นร้อยละ 67 รองลงมาติดต่อผ่านสถาบันการศึกษา คิดเป็นร้อยละ 21.75 และเดินทางมาด้วยตัวเอง ร้อยละ 8.50 ส่วนใหญ่เข้ามาใช้เวลาในประเทศไทย 2 สัปดาห์ กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่นิยมทำเป็นกิจกรรมการดูแลสัตว์ เช่น ช้าง สุนัข ชะนี คิดเป็นร้อยละ 43.25 รองลงมาเป็นการสร้างสาธารณูปโภคคิดเป็นร้อยละ 19.75 และการดูแลเด็กและผู้ป่วย ร้อยละ 15.25 กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่ได้เรียนรู้เป็นการเรียนรู้วิถีชีวิตชุมชน คิดเป็นร้อยละ 60.25 ผลการวิจัยยังพบอีกว่านักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์มีกระบวนการเรียนรู้ 5 ขั้นตอน คือ ขั้นแสวงหาความรู้ ขั้นแลกเปลี่ยนประสบการณ์ ขั้นฝึกประสบการณ์ด้วยตนเอง ขั้นสรุปองค์ความรู้ และขั้นการนำความรู้และประสบการณ์ไปใช้หรือแบ่งปัน ด้านรายได้ของผู้ประกอบการพบว่ามีรายได้เพิ่มขึ้นจากการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เฉลี่ยปีละ 392,149.70 บาท คิดเป็นร้อยละ 30 ของรายได้จากการประกอบการ โดยผู้ประกอบการร้านอาหารจะมีรายได้สูงที่สุด รองลงมาเป็นธุรกิจที่พักแรมและร้านขายของที่ระลึก จากผลการศึกษา พงษ์จันทร์ คล้ายอุดมและคณะ (2553) ได้เสนอแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 4 ประเด็น คือ 1) การให้ทุกภาคส่วนเข้ามามีส่วนร่วมในการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์อย่างจริงจัง 2) สร้างความมั่นใจเรื่องความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ วางระบบความปลอดภัยให้มีมาตรฐาน 3) พัฒนารูปแบบการให้ข้อมูลและส่งเสริมกิจกรรมประชาสัมพันธ์ด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 4) การสร้างและสื่อสารตราสินค้าท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

(4) งานของกาญจนา สมมิตรและคณะ (2556) ที่ได้ศึกษาแนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน กาญจนา สมมิตรและคณะ (2556) ได้เสนอข้อมูลเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เอาไว้ว่า การท่องเที่ยวในรูปแบบนี้มีแนวโน้มการเติบโตที่ดีมาก การศึกษาดังกล่าวได้แบ่งกลุ่มผู้จัดกิจกรรมเชิงบำเพ็ญประโยชน์ออกเป็น 5 กลุ่มโดยพบว่ากลุ่มที่ 1 (กลุ่มผู้จัดโปรแกรม) มีสัดส่วนนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าครึ่งหนึ่งของมูลค่าตลาดรวมทั้งหมด คิดเป็นร้อยละ 66.49 แนวโน้มทางการตลาดพบว่าในกลุ่มที่ 1 กลุ่มที่ 2 (กลุ่มผู้จัดโปรแกรมและเจ้าของกิจกรรม) และกลุ่มที่ 3 (แหล่งกิจกรรม) ส่วนใหญ่แล้วมีแนวโน้มเติบโตสูง ส่วนกลุ่มที่ 4 และกลุ่มที่ 5 (องค์กรพัฒนาเอกชนและการท่องเที่ยวโดยชุมชน) จำนวนนักท่องเที่ยวยังคงที่เนื่องจากกลุ่มที่ 4 เป็นองค์กรที่ไม่ได้เน้นงานด้านการท่องเที่ยวเป็นหลัก และกลุ่มที่ 5 ยังจำกัดอยู่กับกลุ่มเอเยนต์ บริษัทนำเที่ยว หรือสถาบันการศึกษาเพียงบางแห่งเท่านั้น แต่ละกลุ่มต่างมีจุดแข็งจุดอ่อนแตกต่างกันไปตามลักษณะการดำเนินงานของกลุ่ม การมีเครือข่ายถือเป็นจุดแข็งที่สำคัญ ส่วนจุดอ่อนที่ควรพัฒนาคือ ความสามารถด้านภาษาของผู้ให้บริการ ส่วนด้านการสร้างผลกระทบทาง

เศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อมพบว่า ส่วนใหญ่จะสร้างผลกระทบในเชิงบวก

กิจกรรมที่ผู้จัดกิจกรรมเพื่อบำเพ็ญประโยชน์จัดมากที่สุด คือ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ การสอน การพัฒนาธุรกิจ การอนุรักษ์สภาพแวดล้อม การก่อสร้าง การวิจัยและ ศึกษาสภาพแวดล้อม และการพัฒนาชุมชน ตามลำดับ

สถานการณ์ด้านนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย จากการสัมภาษณ์ผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะมาจากประเทศในเอเชีย รองลงมาคือ นักท่องเที่ยวจากอเมริกา และนักท่องเที่ยวจากยุโรป ร้อยละ 14 โดยจะเป็น นักท่องเที่ยวกลุ่มอายุ 11-17 ปีมากที่สุด รองลงมาคือช่วงอายุ 18-21 ปี และช่วงอายุ 22-35 ปี ตามลำดับ ซึ่งสอดคล้องกับผลจากแบบสอบถามนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์พบว่า นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นเพศหญิงมากกว่าเพศชาย มีอายุระหว่าง 16-25 ปี นักท่องเที่ยวส่วนใหญ่มีสัญชาติอเมริกัน ศึกษาในระดับปริญญาตรี มีอาชีพเป็นนักเรียน/นักศึกษา มีรายได้ต่อปี คือ น้อยกว่า 12,000 เหรียญสหรัฐ ส่วนใหญ่เดินทางมาประเทศไทยเป็นครั้งแรก โดยการเป็นอาสาสมัคร มาท่องเที่ยวคนเดียว และ นักท่องเที่ยวได้รับข่าวสารจากโรงเรียนหรือมหาวิทยาลัย กิจกรรมที่นักท่องเที่ยวเพื่อบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่เลือกทำเป็นกิจกรรมการสอน รองลงมาคือกิจกรรมก่อสร้าง กิจกรรมกลุ่มประชาสัมพันธ์ กิจกรรมพัฒนาชุมชน และกิจกรรมการวิจัยและศึกษาสภาพแวดล้อม ตามลำดับ

สถานการณ์ด้านการตลาดและการแข่งขันพบว่า ถึงแม้จะมีการแข่งขันค่อนข้างรุนแรงของบริษัทแม่ และเอเจนต์ ในตลาดต่างประเทศ เช่น อเมริกา แต่แนวโน้มยังมีการเติบโตอย่างต่อเนื่อง ขณะเดียวกันการแข่งขันภายในประเทศยังถือว่าน้อย

ด้านสภาพปัญหาของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ สามารถแบ่งเป็น 2 ประเด็น คือ

๑) ปัญหาด้านมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ คือพบว่าหน่วยงานผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะดำเนินการใน ลักษณะต่างคนต่างทำ ขาดองค์กรกลางที่ทำหน้าที่ควบคุมดูแลและประสานงานให้การดำเนินงานมีมาตรฐานเดียวกัน หลายองค์กรอาจประสบปัญหาจากกฎระเบียบของภาครัฐ เช่น เรื่องการนำของบริจาคเข้ามาในประเทศ การดำเนินการด้านวีซ่า เป็นต้น ในขณะที่ภาครัฐเองก็มีความกังวลเรื่องการแอบอ้างของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่อาจเข้ามาใช้ประเทศไทยเป็นแหล่งหากิน ซึ่งอาจทำให้ประเทศเสียชื่อเสียงได้ หากมีการร่วมกันจัดทำมาตรฐานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ทำให้เกิดความเข้าใจการท่องเที่ยวรูปแบบนี้ทั้งระบบแล้ว นอกจากจะช่วยพัฒนาประเทศให้ดีขึ้นแล้ว ยังเป็นการป้องกันการแอบอ้างของผู้ที่ไม่หวังดีอีกด้วย

ปัญหาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์และบริการ การประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการตลาด คือพบอีกว่า รูปแบบสินค้าและบริการที่มีอยู่ยังไม่สอดคล้องกับความต้องการของ ตลาด เช่น นักท่องเที่ยวนิยมเข้ามาทำกิจกรรมการสอนและก่อสร้างสูงเป็นอันดับต้นๆ แต่ผู้จัดกิจกรรมจัด

กิจกรรมอาสาสมัครมากเป็นอันดับหนึ่ง เป็นต้น ส่วนด้านการประชาสัมพันธ์และการส่งเสริมการตลาดอาจยังทำได้ไม่ตรงเป้าหมาย เนื่องจากกลุ่มนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่เป็นกลุ่มนักเรียนนักศึกษาที่มีการติดต่อผ่านสถาบันการศึกษาที่ศึกษาอยู่และกลุ่มบริษัทตัวแทนในต่างประเทศเป็นหลัก ดังนั้นการประชาสัมพันธ์ที่บริษัทนำเที่ยวทำเองหรือการส่งเสริมการท่องเที่ยวที่เน้นการท่องเที่ยวกระแสหลักจึงอาจไม่สามารถขยายตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้เท่าที่ควร

ผลการศึกษาของกาญจนา สมมิตรและคณะพบว่าปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความคล้ายคลึงกันทั้งด้านอุปสงค์และอุปทาน คือ ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านอุปสงค์พบอยู่ 3 ปัจจัยที่มีค่าความพึงพอใจระดับมากในระดับต้นๆ ได้แก่ 1) ด้านบุคลากรในการให้บริการ 2) ด้านลักษณะทางกายภาพ และ 3) ด้านสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ส่วน ปัจจัยที่ส่งผลให้เกิดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านอุปทาน พบอยู่ 5 ปัจจัยด้านบุคลากรในการให้บริการ อธิบายของผู้คนในท้องถิ่นเป็นกันเองมีน้ำใจ สร้างความผูกพันและการดูแลจรรโลงใจ ความมีประสบการณ์ในการทำงานที่ยาวนาน 2) ด้านลักษณะทางกายภาพ ชุมชนในภาคเหนือตอนบนมีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย วัฒนธรรมเป็นเอกลักษณ์ บรรยากาศดี และธรรมชาติสวยงาม มีความพร้อมด้านสถานที่ท่องเที่ยวและบริการท่องเที่ยว 3) ด้านสินค้าทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มีความหลากหลายของกิจกรรมที่น่าสนใจ มีความหลากหลายทางวัฒนธรรมกลุ่มชาติพันธุ์ที่น่าสนใจ โครงการมีความยั่งยืน 4) ด้านราคา เนื่องจากค่าครองชีพถูกกว่าเมื่อเทียบกับภูมิภาคอื่นๆ และ 5) ด้านเครือข่ายความร่วมมือกับองค์กรในท้องถิ่นและเครือข่ายในต่างประเทศ

(5) การศึกษาเรื่อง “The relationship between volunteer tourism and development in Thailand” ของ Nick Kontogeorgopoulos (2014) ซึ่งได้ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์กับงานการพัฒนาในประเทศไทย Nick Kontogeorgopoulos (2014) ศึกษาประเด็นนี้ด้วยการสัมภาษณ์นักท่องเที่ยวที่เข้าร่วมโครงการบำเพ็ญประโยชน์ระยะสั้นในจังหวัดเชียงใหม่จำนวน 55 คน และผู้บริหารองค์กรผู้จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จำนวน 15 คน ทั้งนี้งานของ Nick Kontogeorgopoulos (2014) ไม่ได้เก็บข้อมูลจากตัวแทนชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ทำให้การศึกษานี้อาจขาดข้อมูลที่สำคัญบางประการที่เกี่ยวข้องกับประเด็นการพัฒนา Nick Kontogeorgopoulos (2014) สรุปว่าประเด็นการพัฒนาประเทศเป็นพื้นฐานสำคัญของการจัดโครงการบำเพ็ญประโยชน์ แต่การจัดโครงการดังกล่าวจะเป็นไปตามกรอบการจัดกิจกรรมของหน่วยงานผู้จัดที่มีฐานคิดจากมุมมองต่างชาติไม่ได้อยู่ในกรอบการพัฒนาประเทศที่แท้จริง อย่างไรก็ตามในการศึกษาของ Nick Kontogeorgopoulos (2014) นั้นศึกษาข้อมูลตั้งแต่เดือนธันวาคม 2555 ถึงเดือนมีนาคม 2556 เท่านั้นอาจทำให้ไม่เห็นการทำงานด้านการพัฒนาในระยะอื่นๆด้วย ทั้งนี้บางโครงการอาจเป็นลักษณะการทำงานต่อเนื่องหรือการทำงานระยะยาว

จากการทบทวนวรรณกรรมพบว่ายังไม่มีการศึกษาวิจัยเพื่อการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นรูปธรรมโดยที่ผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายมีส่วนร่วม โดยเฉพาะในเขตภาคเหนือตอนบนซึ่งเป็นแหล่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่สำคัญของประเทศไทย การพัฒนาผลิตภัณฑ์เพื่อรองรับการเติบโตของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จึงมีความจำเป็น และเพื่อให้การพัฒนาผลิตภัณฑ์มีความยั่งยืนควรเป็นการพัฒนาแบบมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

บทที่ 3

การดำเนินการวิจัย

โครงการวิจัยนี้ดำเนินการเพื่อตอบวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ข้อ คือ 1) เพื่อสำรวจความต้องการความช่วยเหลือของพื้นที่/แหล่งกิจกรรมที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ในเขตภาคเหนือตอนบน 2) เพื่อประเมินความพร้อมของพื้นที่ในการเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ และ 3) เพื่อจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ และเพื่อให้บรรลุวัตถุประสงค์ดังกล่าว คณะผู้วิจัยได้จัดลำดับขั้นตอนการดำเนินการวิจัยเป็น 5 ขั้นตอน คือ 1) ขั้ววางแผนหาพื้นที่ที่สนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน 2) ขั้วออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล 3) ขั้วเก็บข้อมูลความต้องการและความพร้อมของพื้นที่ 4) ขั้ววิเคราะห์ข้อมูล และ 5) ขั้วพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วม

3.1 การวางแผนหาพื้นที่ที่สนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน

ในขั้นตอนนี้คณะผู้วิจัยเริ่มต้นการทำงานด้วยการหาพื้นที่ที่สนใจจะพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน โดยเริ่มต้นจากผลการวิจัยเรื่อง “อุปทานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของภาคเหนือตอนบน” ของกาญจนา สมมิตรและนัทศน์ บุญไพศาลสถิตย์ (2556) ซึ่งได้นำเสนอองค์กรผู้จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไว้จำนวน 36 องค์การดังนี้

1. มูลนิธิพิทักษ์สัตว์เพื่อสังคม (Care for Dogs Foundation)
2. แท็คออฟเดอะไทเกอร์ (Track of the Tiger)
3. อุดมพรทัวร์ (Udomporn Tour)
4. โปรเวิร์ล ไทยแลนด์ (Proworld Thailand)
5. Cultural Canvas Thailand
6. BABSEA CLE
7. มูลนิธิอุ่นใจ (Warm Heart Foundation)
8. Rustic Pathway Thailand
9. Panya Project
10. The Stratton ABC Foundation
11. Support the Children Foundation
12. Habitat for Humanity Thailand
13. บ้านเด็กเวียงพิงค์ เชียงใหม่

14. Travel to Teach
15. T.Y.A.P Foundation
16. มูลนิธิสังบ (Sangob Foundation)
17. Pun Pun' Center for Self Reliance
18. International Sustainable Development Studies Institute
19. The Rain Tree Foundation
20. International Student Volunteer
21. ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต Life Development Center
22. บ้านแม่กำปอง
23. มูลนิธินาวาเด็ก
24. Upland Holistic Development Project
25. มูลนิธิกระเจกเงา
26. Home of Charity, Camillian Social Center Chiang Rai
27. Akha Hill House
28. ศูนย์พัฒนาการศึกษาเพื่อลูกหญิงและชุมชน
29. บ้านห้วยซี้เหล็ก
30. บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์
31. ศูนย์การเรียนรู้บ้านในสอย
32. รม ปาย แคมป์ช้าง
33. ตาคำปาย โฮมสเตย์
34. บ้านจำโป้
35. กลุ่มท่องเที่ยวเชิงอนุรักษ์โดยชุมชนบ้านแม่ละนา
36. บ้านห้วยตองก้อ

คณะผู้วิจัยได้สอบถามความสนใจไปยังองค์กรต่างๆ เพื่อหาองค์กร หน่วยงานหรือชุมชนที่สนใจจะพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน หลังจากที่ได้สอบถามไปยังองค์กรต่างๆ แล้วพบว่าหลายองค์กรมีภารกิจและภาระงานประจำมากอยู่แล้ว จึงไม่สามารถเข้าร่วมโครงการวิจัยการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในครั้งนี้ได้และบางองค์กรก็ได้เลิกกิจการหรือย้ายฐานการทำงานไปยังภูมิภาคอื่นแล้ว ในรอบแรกคณะผู้วิจัยจึงได้องค์กรที่สนใจจะพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันจำนวนเพียง 5 องค์กร/ชุมชน คือ มูลนิธิอุ่นใจ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต มูลนิธิกระเจกเงา บ้านแม่กำปอง และบ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ ต่อมาคณะผู้วิจัยได้ทำการสุ่มตัวอย่างเพิ่มเติมด้วยเทคนิคการอ้างอิงต่อเนื่องปากต่อปาก (Snowball

Sampling Technique) ทำให้ได้พื้นที่ชุมชน หน่วยงาน องค์กรที่สนใจเข้ามาพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันจำนวน 16 แห่ง ดังนี้

- 1) มูลนิธิอุ่นใจ (Warmheart Foundation)
- 2) มูลนิธิกระจกเงา (Mirror Foundation)
- 3) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เชียงดาว (Life Development Center, Chiang Dao)
- 4) มูลนิธิหยดธรรม (Dhamma Drops Foundation)
- 5) โครงการพัฒนาที่สูง (Upland Holistic Development Project)
- 6) โครงการแสงเทียน (The Candle Life Project)
- 7) โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ (Phrao Seniors School)
- 8) ชุมชนบ้านหัวทุ่ง (Ban Hua Tung, Chiang Dao)
- 9) สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (Inter Mountain Peoples Education and Culture in Thailand Association)
- 10) สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน (Maehongson Education Development Association)
- 11) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อ.ปาย (Life Development Center, Pai)
- 12) คาราวานหนังสือ (Always Reading Caravan)
- 13) องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC (Partnership Sharing Community)
- 14) Move Lanna
- 15) Thailand Experiences
- 16) Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์

เมื่อได้พื้นที่หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชนที่สนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันแล้ว คณะผู้วิจัยจึงได้ประชุมร่วมกับผู้เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดรูปแบบการเก็บข้อมูลและสร้างเครื่องมือในการเก็บข้อมูลร่วมกัน

3.2 การออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูล

เนื่องจากโครงการวิจัยนี้เป็นการทำงานที่เน้นการมีส่วนร่วมของหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน การออกแบบเครื่องมือเก็บข้อมูลจึงต้องอาศัยความคิดเห็นจากผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนรวมถึงผู้เชี่ยวชาญและที่ปรึกษาของโครงการด้วย โดยเครื่องมือที่ใช้ในการเก็บข้อมูลมี 2 รายการ คือ 1) แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ และ 2) แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่

3.2.1 แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่

แบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่เป็นแบบสัมภาษณ์ที่มีวัตถุประสงค์เพื่อให้ได้ข้อมูลพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการดำเนินการวิจัยในขั้นตอนต่อไป โดยแบบสัมภาษณ์ประกอบไปด้วยส่วนต่างๆ ดังต่อไปนี้

ส่วนที่ 1) ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่ ซึ่งจะสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลจำนวนประชากร ชชาติพันธุ์ อาชีพหลัก รายได้ต่อหัว สภาพทางกายภาพ สภาพความเป็นอยู่โดยทั่วไปในชุมชน ความเป็นมาของชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น รวมถึงปัญหาต่างๆที่มีในชุมชน

ส่วนที่ 2) ความต้องการด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในท้องถิ่น เช่น กิจกรรมการก่อสร้างสาธารณูปโภค กิจกรรมประชาสัมพันธ์ กิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม กิจกรรมสาธารณสุข กิจกรรมพัฒนาธุรกิจชุมชน กิจกรรมวิจัยสภาพแวดล้อม กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม และกิจกรรมอื่นๆที่เป็นความจำเป็นของชุมชน ซึ่งในการสัมภาษณ์จะให้ชุมชนพิจารณาความจำเป็นเร่งด่วน 3 อันดับแรก รวมถึงสอบถามถึงกิจกรรมที่ชุมชนทำอยู่แล้วเป็นประจำเพื่อนำไปวิเคราะห์ความต้องการของชุมชนในขั้นตอนต่อไป

ส่วนที่ 3) ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน ซึ่งจะสอบถามเพื่อตรวจสอบระดับการมีส่วนร่วมของชุมชน ปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ และแนวโน้มในการเข้ามามีส่วนร่วมของชุมชนหากมีกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้ามาในพื้นที่

ส่วนที่ 4) ด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว สอบถามเกี่ยวกับองค์ประกอบของการท่องเที่ยว SEVEN A's ได้แก่ การมีสถานที่ท่องเที่ยว การเข้าถึงพื้นที่ กิจกรรม ที่พักแรม สิ่งอำนวยความสะดวก บริการเสริมทางการท่องเที่ยว และการบริหารจัดการ

ส่วนที่ 5) ด้านความพร้อมทางการตลาด สอบถามเพื่อตรวจสอบว่าในพื้นที่มีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวในรูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวหรือไม่ มีการตั้งราคาอย่างไร มีการจัดจำหน่ายผ่านช่องทางใด มีการส่งเสริมการขายหรือไม่ มีบุคลากรในการทำงานด้านต่างๆ หรือไม่ สภาพทางกายภาพเป็นอย่างไร มีกระบวนการทำงาน และมีเครือข่ายหรือไม่ ทั้งนี้เพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เหมาะสมสำหรับพื้นที่ต่อไป

ส่วนที่ 6) ข้อมูลเพิ่มเติมอื่นๆ เช่น ประสบการณ์ในการทำงานเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ การท่องเที่ยวรูปแบบอื่นในพื้นที่ เป็นต้น

ภาพที่ 3-1 ตัวอย่างแบบสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่

แบบฟอร์มการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
สำหรับใช้พัฒนานวัตกรรมเพื่อแก้ไขปัญหาภัยพิบัติในเขตภาคเหนือตอน

-คำชี้แจง-

ข้อมูลในแบบเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ จะใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการพัฒนาและจัดการภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction) ในการพัฒนาและจัดการภัยพิบัติ (Disaster Risk Reduction) ซึ่งจะต้องดำเนินการด้วยความระมัดระวังและต้องคำนึงถึงผลกระทบต่อความมั่นคงของชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ด้วย

๑. เพื่อสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆของพื้นที่ภัยพิบัติที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวหรือเป็นศูนย์รวมข้อมูล

๒. เพื่อประเมินความพร้อมของพื้นที่ในการเป็นแหล่งจัดการภัยพิบัติและวางแผนป้องกันภัยพิบัติ

๓. เพื่อจัดทำข้อมูลเบื้องต้นเกี่ยวกับภัยพิบัติที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งจัดการภัยพิบัติและวางแผนป้องกันภัยพิบัติ

ชื่อพื้นที่ที่หน่วยงาน.....

อำเภอ..... จังหวัด.....

ผู้รับผิดชอบหลักในการให้ข้อมูล.....

ชื่อ-สกุล (นามกลางนามสาว).....

ตำแหน่ง..... ที่อยู่.....

โทรศัพท์..... โทรสาร.....

มือถือ..... อีเมล.....

๑. ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

จำนวนประชากร..... ระดับพื้นที่.....

อาชีพหลัก..... รายได้เฉลี่ยต่อหัว.....

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

.....

.....

ลักษณะความเป็นอยู่โดยทั่วไปในชุมชน (วิถีชีวิต)

.....

.....

ประวัติชุมชนโดยย่อ

.....

.....

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

.....

.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

.....

ประเพณีวัฒนธรรมสำคัญ

.....

.....

ปัญหาในพื้นที่ (ที่สาเหตุของภัยพิบัติหรือภัยพิบัติในชุมชน)

.....

.....

๒. ความต้องการด้านการจัดการภัยพิบัติในท้องถิ่น

๑. ชุมชนมีความต้องการจัดการภัยพิบัติในด้านใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

☐ กิจกรรมก่อสร้างอาคาร (สร้างอาคาร ท้องถิ่นสาธารณะ ฝ่าย ถนน เป็นต้น)

☐ กิจกรรมบรรเทาสาธารณภัย (ศูนย์ผู้สูงอายุ เด็กเล็ก บริษัทสาธารณะ ศูนย์สัตว์ เป็นต้น)

☐ กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ ศูนย์รวมนิเวศ เป็นต้น)

☐ กิจกรรมการขนส่ง (ถนนทางหลวง ถนนสายพิเศษ เป็นต้น)

☐ กิจกรรมสาธารณสุข (ตรวจสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค เป็นต้น)

☐ กิจกรรมพัฒนาภูมิปัญญา (พัฒนามรดกภูมิปัญญา พัฒนาวิชาชีพ เป็นต้น)

☐ กิจกรรมวิจัยสภาพแวดล้อม (การจัดทำข้อมูลป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น)

☐ กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม วิถีชีวิต เป็นต้น)

☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒. จากข้อ ๑ ความต้องการด้านใดมีความสำคัญมากที่สุดต่อชุมชน (กรุณาเรียงลำดับ ๑ ลำดับแรก)

๑.

๒.

๓.

๓. ชุมชนมีการทำกิจกรรมด้านภัยพิบัติด้านใดบ้างเป็นประจำ (โปรดระบุช่วงเวลาที่ทำด้วย)

กิจกรรมที่ทำ	ช่วงเวลา
๑.	
๒.	
๓.	
๔.	
๕.	

๓. ด้านการมีส่วนร่วมของชุมชนในชุมชน

๑. หากมีการจัดการภัยพิบัติในชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในระดับใด

☐ ทุกคนให้ความร่วมมือดีมาก ☐ ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี

☐ ให้ความร่วมมือปานกลาง ☐ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ

☐ ให้ความร่วมมือเล็กน้อย ☐ ไม่ให้ความร่วมมือ

เหตุผลเพิ่มเติม.....

๒. ปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในการจัดการภัยพิบัติในชุมชนมากที่สุดคืออะไร

☐ ความมีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของชุมชน

☐ การมีชื่อเสียงกับชุมชนที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม (มีการตรวจสอบว่าไม่เหมาะสมหรือไม่)

☐ การมีส่วนร่วมได้ส่วนเดียวจากกิจกรรมด้านภัยพิบัติ

☐ อื่นๆ (ระบุ).....

เหตุผลเพิ่มเติม.....

๓. หากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาในชุมชนในชุมชน ชาวบ้านมีแนวโน้มที่จะเข้าร่วมหรือไม่

☐ เข้าร่วมแน่นอน ☐ ไม่แน่ ☐ ไม่เข้าร่วมแน่นอน

เหตุผล.....

๔. ปัจจัยใดที่อาจทำให้ชาวบ้านไม่เข้าร่วมในการจัดการภัยพิบัติในชุมชนมากที่สุดคืออะไร

☐ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (เช่น ค่าใช้จ่าย) ☐ ปัจจัยทางสังคม

☐ ปัจจัยทางวัฒนธรรม (เช่น ขนบธรรมเนียม) ☐ ปัจจัยด้านการศึกษา (ภาษา)

๕. ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

.....

๔. ข้อมูลด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

๔.๑ ด้านการมีแหล่งท่องเที่ยว: ในพื้นที่ชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นไปได้หรือไม่

- ☐ ธรรมชาติ (ภูเขา น้ำตก ถ้ำ น้ำไม่ เป็นต้น).....
- ☐ สถาปัตยกรรม (เจดีย์ วัด อาคาร เป็นต้น).....
- ☐ ประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี เป็นต้น)
- ☐ วัฒนธรรม (ประเพณี การแสดง เทศกาล เป็นต้น)
- ☐ วิถีชีวิต (การประกอบอาชีพ การทำเกษตร เป็นต้น)
- ☐ อื่นๆ

๔.๒ ด้านการเข้าถึงพื้นที่: นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปยังพื้นที่ด้วยวิธีใดบ้าง

- ☐ รถโดยสารสาธารณะ
- ☐ รถยนต์ส่วนบุคคล
- ☐ รถรับ-ส่งของชุมชน
- ☐ รถรับจ้างทั่วไป
- ☐ อื่นๆ

๔.๓ ด้านที่พักแรม: ในพื้นที่มีที่พักแรมแบบใดบ้าง

- ☐ โรงแรม / รีสอร์ท.....
- ☐ เกสต์เฮาส์ / ที่พัก.....
- ☐ โฮมสเตย์ / บ้านพัก
- ☐ การเต็นท์
- ☐ อื่นๆ

๔.๔ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: ในพื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดให้กับนักท่องเที่ยวบ้าง

☐ ร้านค้า / ร้านขายของชำ	☐ ร้านอาหาร
☐ อาบอบนวด / รนบก. / สปา	☐ น้ำประปา
☐ ร้านเช่ารถ	☐ ห้องน้ำสาธารณะ
☐ รถโดยสาร/ รถรับจ้าง	☐ ไปรษณีย์
☐ ไฟฟ้า	☐ โทรศัพท์
☐ สถานีอนามัย	☐ อินเทอร์เน็ต

๔.๕ ด้านกิจกรรม: ในพื้นที่มีกิจกรรมด้านศิลปะ วัฒนธรรม และกิจกรรมนันทนาการใดที่สามารถจัดให้นักท่องเที่ยวได้บ้าง

- ☐ กิจกรรมก่อสร้างอาคารภูมิสถาปัตย์ (สร้างอาคาร ห้องน้ำสาธารณะ ฝ่าย ถนน เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมประเพณีและเทศกาล (บุญบั้งไฟ บุญบั้งไฟ บุญบั้งไฟ บุญบั้งไฟ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (ปลูกป่า ทำนวกักน้ำ อนุรักษ์สิ่งแวดล้อม เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมการแสดง (ดนตรี กีฬา สอนอาชีพ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมสาธิตและชม (ชมสวนเกษตร การป้อนไก่ไข่ การทำนา เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมพัฒนาศูนย์ชุมชน (พัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาเว็บไซต์ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมวิจัยสภาพแวดล้อม (การจัดทำข้อมูลป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมท่องเที่ยวชุมชน.....
- ☐ อื่นๆ (ไปหาชม).....

๔.๖ ด้านการบริหารจัดการการท่องเที่ยว:

- ☐ มีการศึกษา.....
- ☐ มีการดำเนินงาน.....
- ☐ มีการเรียนรู้.....

๔.๗ ด้านการบริหารจัดการ: พื้นที่หน่วยงานองค์กรมีการบริหารจัดการต่างๆอย่างไร

๕. ข้อมูลตามหัวข้อด้านการตลาด ๕ P

๕.๑ ด้านผลิตภัณฑ์: ในพื้นที่มีการจัดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร (เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบพิเศษเฉพาะ)

- ☐ มี ☐ ไม่มี

๕.๒ ด้านราคา: ค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นอย่างไร หากมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว มีการพิจารณาอย่างไร

- ค่าอาหาร
- ค่าที่พัก
- ค่าเดินทาง
- ค่าบริการ
- อื่นๆ

๕.๓ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย: พื้นที่มีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือขายผ่านช่องทางใดบ้าง

- ☐ ผ่านเว็บไซต์
- ☐ ขายเองโดยตรง

๕.๔ ด้านการส่งเสริมการขาย: พื้นที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

- ☐ อินเทอร์เน็ต วัฒนธรรมออนไลน์
- ☐ สื่อโทรทัศน์ วิทยุ
- ☐ สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร / หนังสือพิมพ์)
- ☐ การออกสื่อ

๕.๕ ด้านบุคลากร: ในพื้นที่มีบุคลากรด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

- ☐ ด้านการให้บริการ
- ☐ ด้านการจัดการ
- ☐ ด้านการตลาด

๕.๖ ด้านลักษณะทางกายภาพ: ในพื้นที่มีภูมิประเทศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

- ☐ เอื้อ ☐ ไม่เอื้อ

๕.๗ ด้านการวางแผน: พื้นที่มีการวางแผนการทำงานอย่างไร (ตั้งแต่ก่อนนักท่องเที่ยวเดินทางมาจนถึง นักท่องเที่ยวเดินทางกลับ)

๕.๘ ด้านการมีเครือข่าย: พื้นที่มีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรใดบ้าง

ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ

เมื่อได้แบบสัมภาษณ์แล้วคณะผู้วิจัยได้ทำการตรวจสอบคุณภาพของแบบสัมภาษณ์โดยการพิจารณาของคณะที่ปรึกษาของโครงการวิจัยและผู้ทรงคุณวุฒิทางการท่องเที่ยว จากนั้นได้นำแบบสัมภาษณ์ไปทดลองใช้เก็บข้อมูลกับตัวแทนชุมชนจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน (CBT) ในการประชุมสัญจรเครือข่ายจัดการการท่องเที่ยวโดยชุมชนภาคเหนือ ในวันที่ 25-27 สิงหาคม 2557 โดยในวันที่ 25 สิงหาคม จัดประชุมที่บ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่, วันที่ 26 สิงหาคม จัดที่บ้านไร่กองซิง อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ และวันที่ 27 สิงหาคม จัดประชุมที่บ้านแม่กลางหลวง อำเภอจอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ (ดูภาพ 3-2) จากการทดลองใช้แบบสัมภาษณ์ดังกล่าวพบว่าสามารถใช้เก็บข้อมูลได้ตามวัตถุประสงค์ของการวิจัยได้

ภาพที่ 3-2 การทดลองใช้แบบสัมภาษณ์ เก็บข้อมูล (26 ส.ค.2557)

3.2.2 แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่

แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่ออกแบบตามแนวคิดองค์ประกอบของการท่องเที่ยว Seven A's ซึ่งประกอบไปด้วย การมีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) กิจกรรม (Activity) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พักแรม (Accommodation) บริการเสริม (Ancillary Service) และการบริหารจัดการ (Administration) เป็นแบบประเมินที่ลงรายละเอียดขององค์ประกอบแต่ละด้านและเป็นแบบประเมินสำหรับผู้ที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จากหน่วยงานในเครือข่ายจำนวน 5 คนร่วมกับคณะผู้วิจัยร่วมกัน ประเมินความพร้อมของพื้นที่หลังจากได้ข้อมูลเบื้องต้นจากการสัมภาษณ์แล้ว

ด้านการมีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) จะดูความพร้อมของแหล่งท่องเที่ยวประเภทต่างๆ ในพื้นที่อันได้แก่

- 1) แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ (Natural Attraction) ซึ่งหมายถึง ทรัพยากรทางด้านชีวภาพและกายภาพที่มีความโดดเด่น ความงามที่เอื้ออำนวยต่อการศึกษาศาสตร์ และการพักผ่อนหย่อนใจ เช่น ป่าไม้ สัตว์ป่า ถ้ำ น้ำตก และปรากฏการณ์ทางธรรมชาติ เป็นต้น
- 2) แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ (Historical Attraction) ได้แก่ พื้นที่ หลักฐาน ร่องรอยทางกายภาพ และวัตถุต่างๆ ที่มนุษย์สร้างหรือประดิษฐ์ขึ้น ซึ่งเป็นเครื่องบ่งชี้ถึงสภาพความเป็นมาอารยธรรมท้องถิ่น และพัฒนาการของสิ่งมีชีวิตตั้งแต่ยุคก่อนประวัติศาสตร์จนถึงยุคประวัติศาสตร์ เช่น วัด เจดีย์ พระธาตุ เครื่องปั้นดินเผา และกำแพงโบราณ เป็นต้น
- 3) แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม ประเพณี และเทศกาล (Social and Cultural Attraction) ได้แก่ ขนบประเพณี และศิลปวัฒนธรรมที่เป็นเอกลักษณ์ซึ่งได้รับการถ่ายทอดกันมาจากอดีตจนถึงปัจจุบัน เช่น ศิลปะการแสดง การแต่งกายโบราณ วิถีชีวิต ภาษาและอาหารพื้นเมือง การบายศรีสู่ขวัญ พิธีแห่เทียนเข้าพรรษา การเวียนเทียนวันวิสาขบูชา และประเพณีลอยกระทง เป็นต้น
- 4) แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น (Built Attraction) ซึ่งจำแนกเป็น 2 ประเภท คือ แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่ออาชีพ เช่น วัด พิพิธภัณฑ์ สวนสัตว์ โรงงานเครื่องปั้นดินเผา และพื้นที่เกษตรกรรม เป็นต้น และแหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้นเพื่อการท่องเที่ยวและการนันทนาการ เช่น สวนสนุก โรงมหรสพ และกิจกรรมการประชุมสัมมนา (MICE : Meeting, Incentive, Exhibition, และ Convention) เป็นต้น

โดยการประเมินความพร้อมของการมีแหล่งท่องเที่ยวจะพิจารณาที่ระดับความน่าสนใจของสถานที่ท่องเที่ยวโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่ที่น่าสนใจมากที่สุดไปจนถึงน่าสนใจน้อยที่สุด

ด้านการเข้าถึง (Accessibility) ทำการประเมินความพร้อมของการเข้าถึงพื้นที่ 3 ประการหลัก ได้แก่ 1) เส้นทางในการเข้าถึง (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ) 2) สภาพเส้นทางการเข้าถึงทั้งสายหลักและสายรอง และ 3) สภาพความพร้อมของการเข้าถึง เช่น สภาพรถโดยสารสาธารณะ ความจุ

ความถี่ของการออกรถ เป็นต้น ประเมินความพร้อมโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่มีความพร้อมมากที่สุดไปจนถึงมีความพร้อมน้อยที่สุด

ด้านกิจกรรม (Activity) ทำการประเมินความพร้อมโดยพิจารณากิจกรรมแต่ละประเภทที่มีในพื้นที่ เช่นกิจกรรมศิลปวัฒนธรรม กิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ กิจกรรมท่องเที่ยวผจญภัย กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ต่างๆ ประเมินจากระดับความน่าสนใจของกิจกรรมโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่น่าสนใจมากที่สุดไปจนถึงน่าสนใจน้อยที่สุด

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ทำการประเมินความพร้อม 3 ด้านคือ ด้านการอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าออก การอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐาน และการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย ประเมินความพร้อมโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่มีความพร้อมมากที่สุดไปจนถึงมีความพร้อมน้อยที่สุด

ด้านที่พักแรม (Accommodation) ทำการประเมินความพร้อมของที่พักรวมทั้งด้านจำนวนห้องพัก ความสะอาดของที่พักร ความปลอดภัย และสุขอนามัยของที่พักร ประเมินความพร้อมโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่มีความพร้อมมากที่สุดไปจนถึงมีความพร้อมน้อยที่สุด

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Service) ทำการประเมินความพร้อมโดยพิจารณาจากการมีบริการข้อมูลการท่องเที่ยว หรือข้อมูลชุมชนแก่นักท่องเที่ยว ประเมินความพร้อมโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่มีความพร้อมมากที่สุดไปจนถึงมีความพร้อมน้อยที่สุด

ด้านบริหารจัดการ (Administration) ประเมินความพร้อมโดยพิจารณาจากความรู้ความเข้าใจของผู้นำองค์กร ผู้นำชุมชนและบุคลากรผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่ ทักษะการบริหารจัดการการท่องเที่ยวในพื้นที่ รวมถึงกระบวนการทำงานขององค์กร/ชุมชน ประเมินความพร้อมโดยใช้มาตรวัดของลิเคิร์ต (Likert Scale) 5 ระดับตั้งแต่มีความพร้อมมากที่สุดไปจนถึงมีความพร้อมน้อยที่สุด

แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

คำชี้แจง โปรดพิจารณาประเมินการประเมินและให้คะแนนตามความเป็นจริง

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน (ความพร้อม/ความน่าพอใจ)				
	5	4	3	2	1
1. มีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)					
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ					
1.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์					
1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม					
1.4 แหล่งท่องเที่ยวเชิงภูมิทัศน์					
2. การเข้าถึง (Accessibility)					
2.1 เส้นทางเข้าถึง (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ)					
2.2 สภาพเส้นทางเข้าถึง					
2.3 สภาพความพร้อมของการเข้าถึง					
3. กิจกรรม (Activity)					
3.1 กิจกรรมนำเที่ยว					
3.2 กิจกรรมท่องเที่ยว					
3.3 กิจกรรมอื่นๆ					
4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)					
4.1 การอำนวยความสะดวกในการเดินทาง					
4.2 การอำนวยความสะดวกด้านที่พัก					
4.3 การอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย					
5. ที่พัก (Accommodation)					
5.1 จำนวนห้องพัก					
5.2 ความสะอาดที่พัก					
5.3 ความปลอดภัยที่พัก					
5.4 สุขอนามัยห้องพัก					
6. บริการเสริมการท่องเที่ยว (Ancillary Service)					
6.1 การบริการรถเช่า					
6.2 การบริการอื่นๆ					
7. การบริหารจัดการ (Administration)					
7.1 มีโครงสร้างการบริหารและกระบวนการทำงาน					
7.2 ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและบุคลากร					
7.3 ทางการเงิน					

ข้อเสนอแนะ.....

ภาพที่ 3.3 ตัวอย่างแบบประเมินความพร้อมของพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมท่องเที่ยวเชิงนิเวศ

ภาพที่ 3-4 การประเมินความพร้อมของพื้นที่ร่วมกับผู้มีประสบการณ์จากสมาชิกเครือข่าย

3.3 การเก็บข้อมูล

ในขั้นตอนการเก็บข้อมูลสำหรับการศึกษาวิจัยในครั้งนี้ คณะผู้วิจัยแบ่งการเก็บข้อมูลออกเป็น 2 ด้าน คือ 1) ข้อมูลด้านความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่ และ 2) ข้อมูลด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่ หลังจากได้พื้นที่ที่สนใจในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันแล้ว คณะผู้วิจัยจึงได้ทำการเก็บข้อมูลทั้ง 2 ด้าน แล้วจึงทำการทบทวนผลการเก็บข้อมูลร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง ดังมีรายละเอียดดังนี้

3.3.1 การเก็บข้อมูลความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่

ข้อมูลความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เก็บโดยการสัมภาษณ์เชิงลึกกับผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่จัดกิจกรรม พื้นที่ละ 3-4 คน จำนวน 16 พื้นที่/องค์กร/ชุมชน โดยผู้ที่เกี่ยวข้องสามารถระบุประเภทความต้องการของพื้นที่ได้ เช่น ความต้องการด้านสาธารณูปโภค ด้านการศึกษา สาธารณสุข การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การบริจาคสิ่งของ และอื่นๆ ตามที่เห็นเหมาะสมและเป็นความต้องการที่แท้จริง จากนั้นคณะผู้วิจัยจะขอให้ผู้เกี่ยวข้องระบุประเด็นที่เป็นความต้องการเร่งด่วนหรือเป็นความจำเป็นมากที่สุด 3 ลำดับแรก เพื่อนำมาพัฒนาเป็นกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในขั้นตอนถัดไป

3.3.2 การเก็บข้อมูลด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่

ข้อมูลความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่เก็บโดยใช้แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่ โดยคณะผู้วิจัยร่วมกับผู้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จากเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน ร่วมกันประเมินความพร้อมของพื้นที่ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 ประการ คือ การมีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) กิจกรรม (Activity) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พักแรม (Accommodation) บริการเสริม (Ancillary Service) และการบริหารจัดการ (Administration) ทั้งนี้ข้อมูลความพร้อมที่ได้นำไปกำหนดรูปแบบผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของแต่ละพื้นที่ในขั้นต่อไป

3.3.3 การทบทวนผลการเก็บข้อมูลร่วมกับผู้เกี่ยวข้อง

หลังจากเก็บรวบรวมข้อมูลได้แล้ว คณะผู้วิจัยจะได้ตรวจสอบข้อมูลกับผู้เกี่ยวข้องอีกครั้งหนึ่ง เพื่อให้แน่ใจว่าข้อมูลที่ได้มานั้นมีความถูกต้อง และเป็นข้อมูลที่มาจากชุมชนอย่างแท้จริง เน้นข้อมูลความต้องการที่เป็นความจำเป็นเร่งด่วนของชุมชน เป็นสิ่งที่ชุมชนไม่สามารถจัดหาหรือแก้ปัญหาด้วยชุมชนเองได้ จำเป็นที่ต้องได้รับความช่วยเหลือจากภายนอกหรือนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

3.4 การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูลในการศึกษานี้แบ่งเป็น 2 ประเด็นหลักคือ การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่ และ การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่ การวิเคราะห์ข้อมูลในแต่ละประเด็นมีรายละเอียดดังนี้

3.4.1 การวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่
ในการวิเคราะห์ข้อมูลความต้องการของพื้นที่ คณะผู้วิจัยใช้วิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา
(content analysis) เป็นหลัก กล่าวคือนำข้อมูลความต้องการของพื้นที่ที่ได้จากการสัมภาษณ์มาจัด
หมวดหมู่ จากนั้นทำการแจกแจงนับความถี่ของข้อมูลเพื่อดูว่าความต้องการใดเป็นสิ่งที่ผู้เกี่ยวข้องกล่าวถึง
มากที่สุด แล้วนำมาจัดเรียงลำดับความต้องการตามปริมาณความถี่ที่พบ

3.4.2 การวิเคราะห์ข้อมูลความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ของพื้นที่

ด้านข้อมูลความพร้อมของพื้นที่ทำการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธีการวิเคราะห์ SWOT
(Strength-จุดแข็ง, Weakness-จุดอ่อน, Opportunity-โอกาส และ Threat-อุปสรรค) โดยการนำ
ตัวเลขการประเมินพื้นที่ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยวแต่ละองค์ประกอบที่ได้มาการจัด
เรียงลำดับคะแนนแล้วทำการวิเคราะห์จุดเด่นจุดด้อยของพื้นที่ รวมถึงโอกาสและอุปสรรคในการ
พัฒนาให้พื้นที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สำคัญของภูมิภาคต่อไป

สามารถสรุปขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลเป็นแผนภูมิดังนี้

ภาพที่ 3-5 การวิเคราะห์ข้อมูล

3.5 การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วม

เมื่อได้ผลการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งด้านความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่และด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่แล้ว คณะผู้วิจัยได้ใช้เวทีการประชุมเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบนในการร่วมกันพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่จะสามารถตอบสนองความต้องการของตลาดได้โดยยึดหลัก 5 S คือ

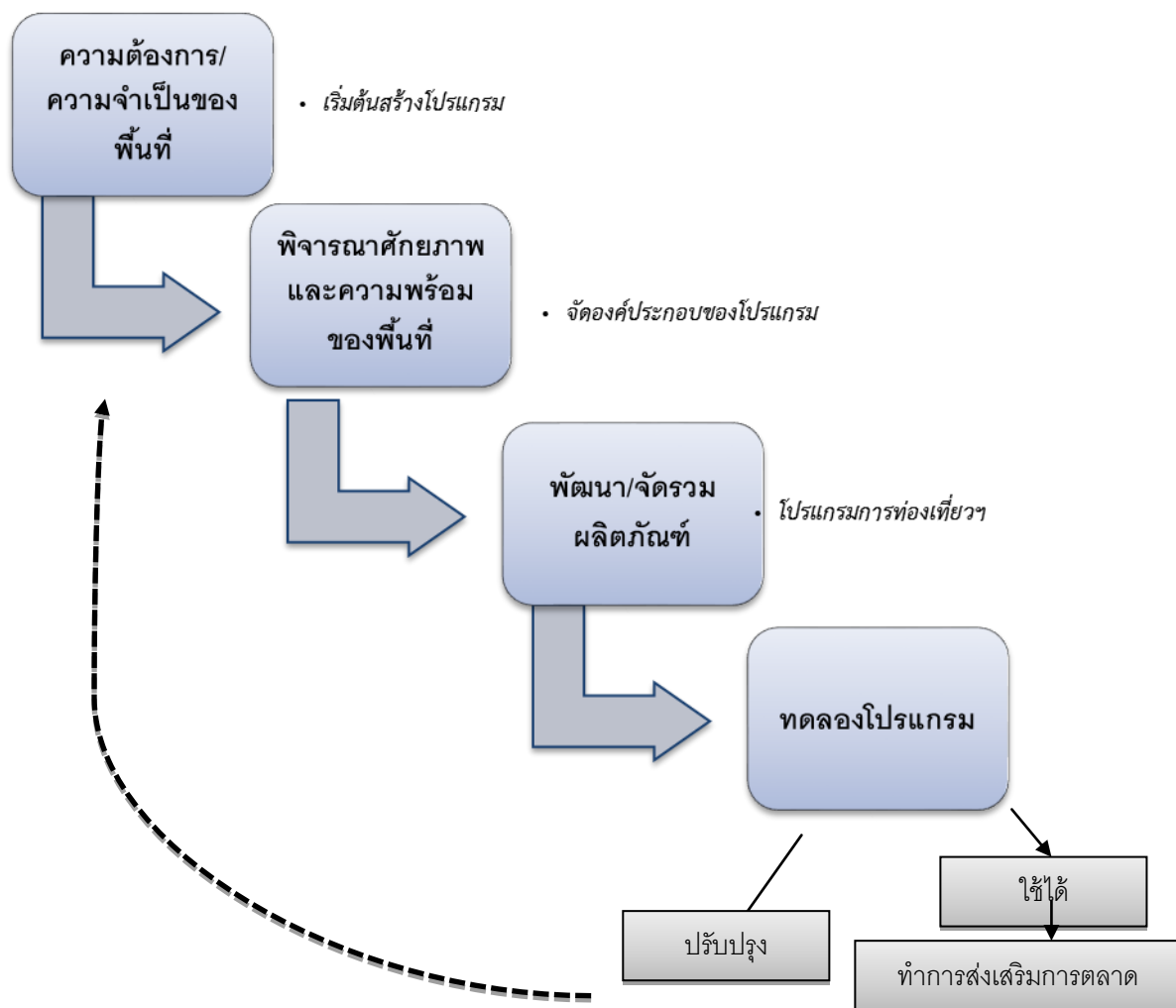
- 1) ความปลอดภัย (Safety) ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สิน
- 2) ความมั่นคง (Security) ควรเป็นผลิตภัณฑ์ที่ทำให้เชื่อมั่นแก่ผู้มาใช้บริการ
- 3) สุขอนามัย (Sanitation) ที่พัก อาหาร กาดำเนินการควรทำอย่างถูกสุขลักษณะ
- 4) ความพึงพอใจ (Satisfaction) เน้นการสร้าง ความพึงพอใจทั้งนักท่องเที่ยวและเจ้าบ้าน
- 5) การบริการ (Service) เน้นการบริการให้เกิดความประทับใจ

และหลัก 5 E คือ

- 1) การศึกษา (Education) มีการให้การศึกษาเรียนรู้แก่ผู้มาใช้บริการ
- 2) ความสนุกสนาน (Entertainment) เป็นผลิตภัณฑ์ที่มีความสนุกสนาน
- 3) ความตื่นเต้น (Excitement) มีความตื่นเต้นระหว่างการมาใช้บริการ
- 4) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ดำเนินการจาก ความเชี่ยวชาญขององค์กร/ท้องถิ่น
- 5) ประสบการณ์ (Experience) เน้นการสร้างประสบการณ์แปลกใหม่

ทั้งนี้ในกระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในการศึกษานี้จะเริ่มจากประเด็นความต้องการของพื้นที่ก่อน จากนั้นจึงพิจารณาความพร้อมในแต่ละองค์ประกอบของพื้นที่ แล้วดำเนินการการออกแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อนำไปทำการทดสอบโปรแกรมและออกเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์สำหรับนำไปทำการตลาดต่อไป

กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในโครงการวิจัยนี้สามารถสรุปออกมาเป็นแผนผังขั้นตอนดังนี้

ภาพที่ 3-6 กระบวนการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

บทที่ 4

ผลการศึกษา

ประเด็นเนื้อหาในบทนี้ประกอบไปด้วยผลการศึกษาตามวัตถุประสงค์ของการวิจัย 3 ประเด็น ได้แก่ 1) ผลการศึกษาด้านความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่เป้าหมาย 2) ผลการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ และ 3) ผลการศึกษาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในพื้นที่เป้าหมาย ดังมีรายละเอียดต่อไปนี้

4.1 ผลการศึกษาความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่

โครงการวิจัยเรื่อง “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” ทำการศึกษาด้านความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ 16 หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน มีรายละเอียดผลการศึกษาดังนี้

4 1.1. มูลนิธิอุ่นใจ (Warmheart Foundation)

มูลนิธิอุ่นใจ คือ องค์กรพัฒนาเอกชนระดับรากหญ้า ตั้งอยู่ที่ อ.พร้าว จ.เชียงใหม่ เป็นอำเภอที่อยู่ทางทิศเหนือและอยู่ห่างไกลจากตัวเมืองพอสมควร มูลนิธิอุ่นใจ มีวัตถุประสงค์ในการมุ่งช่วยเหลือคนในชุมชน ผ่านโครงการต่างๆ เพื่อเพิ่มโอกาสด้านการศึกษา ส่งเสริมและสนับสนุนบริการขั้นพื้นฐานด้านสาธารณสุข ส่งเสริมอาชีพให้กับคนในชุมชน เพื่อลดปัญหาความยากจน ตลอดจนกระตุ้นและปลูกจิตสำนึกให้คนในชุมชนรู้จักอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อรักษาไว้ให้กับคนรุ่นหลังต่อไป โครงการต่างๆ ของมูลนิธิอุ่นใจ เป็นโครงการที่ส่งผลกระทบยาว ดำเนินไปบนรากฐานการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมเพื่อยกระดับคุณภาพชีวิตอย่างยั่งยืน และส่งเสริมธุรกิจชุมชนที่ยังคงรูปแบบศิลปวัฒนธรรมท้องถิ่นแบบดั้งเดิม ที่ผ่านมามูลนิธิอุ่นใจมีชาวต่างชาติให้ความสนใจเข้ามาเป็นอาสาสมัครในมูลนิธิฯ อย่างต่อเนื่อง พื้นที่ของมูลนิธิเองจึงเป็นแหล่งกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์สำหรับนักท่องเที่ยวมาระยะหนึ่งแล้ว จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องกับการทำงานด้านนี้ของมูลนิธิอุ่นใจได้พบประเด็นที่เป็นความต้องการ 3 อันดับแรกของมูลนิธิอุ่นใจ คือ

1) ความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพชุมชน

ปัจจุบันมูลนิธิอุ้นใจมีบทบาทเข้าไปส่งเสริมอาชีพในชุมชนมากขึ้น ประกอบไปด้วย กลุ่มทอผ้า กลุ่มทำเครื่องประดับ กลุ่มผู้ปลูกกาแฟ เป็นต้น ซึ่งในการส่งเสริมอาชีพดังกล่าวมูลนิธิฯ ต้องการผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้าไปช่วยด้านการออกแบบผลิตภัณฑ์ การออกแบบบรรจุภัณฑ์ และด้านช่องทางการจัดจำหน่ายสินค้าของชุมชน เพื่อให้ชุมชนมีอาชีพและรายได้ที่ยั่งยืนต่อไป

2) ความต้องการด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษ/ภาษาต่างประเทศ

เนื่องจากมูลนิธิอุ้นใจมีการรับอุปการะเยาวชนผู้ด้อยโอกาสในมูลนิธิฯ ด้วย การพัฒนาเยาวชนเหล่านี้ให้สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษ/ภาษาต่างประเทศได้จะมีส่วนช่วยงานมูลนิธิฯ ได้มาก และเมื่อเยาวชนเหล่านี้ออกจากมูลนิธิฯ ไปก็จะเป็นความรู้ติดตัวที่สามารถทำให้พวกเขามีอนาคตที่ดีต่อไปได้ โครงการสอนภาษาอังกฤษสำหรับเยาวชนและเจ้าหน้าที่มูลนิธิฯ จึงเป็นประเด็นความต้องการที่สำคัญอีกประเด็นหนึ่ง

3) ประเด็นความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

มูลนิธิอุ้นใจมีการทำงานเพื่อสังคมหลายประเด็น แต่การทำงานดังกล่าวยังไม่ได้มีการเผยแพร่ให้สังคมทั่วไปได้รับรู้มากนักเนื่องจากเจ้าหน้าที่มีจำนวนไม่เพียงพอและยังขาดทักษะในการทำสื่อสมัยใหม่ต่างๆ โดยเฉพาะสื่อประเภทออนไลน์ ดังนั้นความต้องการอีกอย่างหนึ่งที่อยากให้ผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้ามาช่วยคือ การจัดทำสื่อเผยแพร่ผลงานของมูลนิธิฯ ให้สังคมทั่วโลกได้รับรู้

4.1.2 มูลนิธิกระจกเงา (Mirror Foundation)

มูลนิธิกระจกเงา เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานเกี่ยวกับการพัฒนาสังคม หลายๆ ด้าน ได้แก่ งานด้านสิทธิมนุษยชน งานด้านสื่อและเทคโนโลยีสารสนเทศ งานพัฒนาอาสาสมัครและการแบ่งปันทรัพยากร เพื่อเพิ่มศักยภาพใน การเรียนรู้และการใช้ชีวิต โดยมีพื้นที่ปฏิบัติงานทั้งบนสังคมออนไลน์ (internet) สังคมเมืองและสังคมชนบท โดยทำหน้าที่เป็นกระจกเงา ที่สะท้อนเรื่องราวความเป็นจริงของสังคมและให้ความช่วยเหลือผู้ที่ได้รับผล กระทบจาก การเปลี่ยนแปลงของสังคม ด้วยวิธีคิด คือ การสร้างคนและสร้างนวัตกรรม สร้างความเปลี่ยนแปลงแก่สังคม พื้นที่ของมูลนิธิกระจกเงาตั้งอยู่ที่บ้านห้วยขม อำเภอเมือง จังหวัดเชียงราย บริเวณรอบๆ มูลนิธิจะเป็นที่ตั้งของหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่น อาข่า มูเซอ ลีซอ เป็นต้น ปัจจุบันมีผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้ามาช่วยงาน

และท่องเที่ยวในพื้นที่ของมูลนิธิกระจกเงามากพอสมควรในแต่ละปี เจ้าหน้าที่ของมูลนิธิจึงถือได้ว่ามีประสบการณ์มากพอสมควรเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ เมื่อสอบถามเกี่ยวกับความต้องการด้านกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของมูลนิธิกระจกเงาพบว่า กิจกรรมที่เป็นความจำเป็น 3 อันดับแรกคือ

1) ความต้องการด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภค

ในพื้นที่หมู่บ้านชาวเขา รอบๆมูลนิธิกระจกเงา มีความต้องการด้านสาธารณูปโภคพื้นฐานที่มีความจำเป็นสำหรับชาวบ้าน เช่น ถนน สะพาน อยู่มาก เนื่องจากทุกปีจะเกิดน้ำป่าหรือดินถล่ม สร้างความเสียหายให้กับถนนและสะพานอยู่เสมอ นอกจากนี้ ยังมีความต้องการด้านประปาภูเขาในพื้นที่อยู่เป็นจำนวนมาก

2) ความต้องการด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษสำหรับเยาวชน

มูลนิธิกระจกเงามีการทำงานร่วมกับโรงเรียนในพื้นที่หลายโรงเรียน มีการส่งชาวต่างชาติเจ้าของภาษาเข้าไปสอนในโรงเรียนอย่างต่อเนื่อง แต่ด้วยชาวต่างชาติเหล่านี้ไม่สามารถพำนักอยู่ในประเทศไทยได้นาน จึงมีการสลับสับเปลี่ยนกันเข้าไปช่วยสอนภาษาอังกฤษในโรงเรียนอย่างเป็นระบบ ทั้งนี้โดยยึดหลักสูตรของทางการไทยเป็นหลัก ในประเด็นนี้ทางมูลนิธิฯ มีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เป็นเจ้าของภาษาได้เข้ามาช่วยทางโรงเรียนในพื้นที่ชนบทเพื่อเป็นการยกระดับภาษาอังกฤษของนักเรียนให้มีความเท่าเทียมกับนักเรียนในเมือง

3) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

จากการสัมภาษณ์ผู้ที่เกี่ยวข้องในมูลนิธิฯ ยังพบอีกว่า ถึงแม้มูลนิธิจะมีประสบการณ์การทำงานมายาวนานแต่สิ่งที่เป็นจุดอ่อนอย่างหนึ่งของมูลนิธิฯ คือด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่ผลงานของมูลนิธิฯ ซึ่งที่ผ่านมาเคยมีผู้บำเพ็ญประโยชน์ด้านนี้และทางมูลนิธิฯเองเห็นว่าเป็นประโยชน์อย่างมาก จึงมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวที่มีความสามารถด้านนี้เข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ที่มูลนิธิด้วย

4.1.3 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เชียงดาว (Life Development Center, Chiang Dao)

Life
Development
Center

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นองค์กรสาธารณะประโยชน์ตั้งอยู่ที่บ้านแม่กอนใน อำเภอเชียงดาว จังหวัดเชียงใหม่ ทำงานส่งเสริมและพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวเขาผู้ด้อยโอกาสในสังคม รวมถึงพัฒนาคุณภาพสิ่งแวดล้อมเพื่อสภาพความเป็นอยู่ที่ดีขึ้น เน้นการพัฒนาแบบองค์รวม เป็นองค์กรที่มีประสบการณ์ทำงานกับอาสาสมัครชาวต่างประเทศมาเป็นระยะเวลานาน จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ขององค์กรและผู้นำชุมชนในพื้นที่ พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

เนื่องจากพื้นที่ทำงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเป็นเขตภูเขาสูงในอำเภอเชียงดาว ซึ่งทุกปีชาวบ้านต้องเผชิญกับปัญหาไฟป่า การบุกรุกทำลายป่าของคนต่างถิ่น การรักษาป่าจึงเป็นงานที่สำคัญของชาวบ้านในพื้นที่ แต่เนื่องด้วยประชากรที่มีจำกัดเพราะคนวัยหนุ่มสาวออกไปทำงานต่างถิ่นกันหมด การทำงานอนุรักษ์จึงตกเป็นภาระของผู้เฒ่าผู้แก่ในหมู่บ้านที่มีอยู่ประมาณ 15 ครัวเรือนเท่านั้น ในทุกๆปีจะมีการทำแนวกันไฟ การทำฝายชะลอน้ำ และการปลูกป่าเศรษฐกิจและป่าใช้สอย จึงมีความต้องการแรงงานของนักท่องเที่ยวยที่ต้องการบำเพ็ญประโยชน์เพื่อสิ่งแวดล้อมอย่างมาก

2) ความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพ

พื้นที่การทำงานของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต ตั้งอยู่ในชุมชนชาติพันธุ์หลายเผ่า ได้แก่ ลีซอ มูเซอ ปกาเกอะญอ ไทยใหญ่ ซึ่งเป็นชุมชนที่มีความยากจน ชาวบ้านจำนวนหนึ่งไม่มีบัตรประจำตัวประชาชนไทย ทำให้ไม่ได้รับสิทธิขั้นพื้นฐานต่างๆ จากทางการ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตจึงมีโครงการเป็นศูนย์การเรียนรู้ด้านการทำเกษตรเพื่อยังชีพ ต้องการนักท่องเที่ยวยที่มีความสนใจมาช่วยพัฒนาศูนย์ฯ ให้เป็นแหล่งเรียนรู้ของชาวบ้าน และช่วยชาวบ้านให้นำองค์ความรู้ที่ได้จากศูนย์ฯ ไปปรับใช้ในครัวเรือนเพื่อพัฒนาชีวิตความเป็นอยู่ให้ดีขึ้นโดยเฉพาะ ด้านความมั่นคงทางอาหาร ทำให้ชาวบ้านสามารถผลิตแหล่งอาหารได้เองในครัวเรือนได้

3) ความต้องการด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคพื้นฐาน

จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบว่าส่วนหนึ่งยังมีความต้องการด้านสาธารณูปโภคพื้นฐาน เช่น ระบบน้ำสะอาดสำหรับไว้ใช้ดื่มกินในหมู่บ้าน แหล่งน้ำที่มีอยู่ในปัจจุบัน มักมีปัญหาเรื่องความไม่สะอาด หรือการขาดแคลนในช่วงฤดูแล้ง ทำให้ชาวบ้านจำนวนมากได้รับความเดือดร้อน นอกจากนี้ยังมีความต้องการด้านการสร้างถนน หรือสะพานเพื่อให้สามารถคมนาคมไปสู่ภายนอกหมู่บ้านได้สะดวกขึ้น

4.1.4 มูลนิธิหยดธรรม (Dhamma Drops Foundation)

มูลนิธิหยดธรรม เป็นองค์กรพัฒนาเอกชนตั้งอยู่ในพื้นที่ตำบลแม่แรม อำเภอแมริ่ม จังหวัดเชียงใหม่ เป็นองค์กรที่เน้นการใช้หลักธรรมในการแก้ปัญหาต่างๆ ในสังคม เริ่มมีการเปิดรับผู้บำเพ็ญประโยชน์ทั้งชาวไทยและชาวต่างประเทศเข้าไปช่วยงานต่างๆ ของมูลนิธิมาระยะเวลาหนึ่ง มีประเด็นการทำงานที่น่าสนใจหลายประเด็นเช่น การจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมในเขตเมือง การแก้ไขปัญหาสังคม เช่น ปัญหาคนไร้บ้าน สุขภาวะทางเพศ เป็นต้น ปัจจุบันมูลนิธิหยดธรรมมีพื้นที่ทำงานอยู่ในเขต

เทศบาลนครเชียงใหม่ เทศบาลตำบลช้างเผือก และเทศบาลตำบลแม่แรม รวมถึงมีเครือข่ายการทำงานในประเทศพม่าด้วย จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่มูลนิธิและชุมชนใกล้เคียง พบประเด็นความต้องการสำคัญ 3 ลำดับแรก คือ

1) ความต้องการด้านการอนุรักษ์และแก้ปัญหาสิ่งแวดล้อม

ด้วยปัญหาขยะเป็นปัญหาที่เรื้อรังมานานในเขตตัวเมืองเชียงใหม่ การจัดการขยะของเทศบาลยังไม่ทั่วถึง ทำให้หลายจุดในพื้นที่เขตเมืองมีความสกปรกมาก ชุมชนในพื้นที่เป้าหมายมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวได้เข้ามามีส่วนช่วยในงานจัดการขยะเหล่านี้ โดยเฉพาะในย่านแหล่งท่องเที่ยว ทั้งนี้เพื่อสร้างจิตสำนึกในการท่องเที่ยวอย่างรับผิดชอบแก่นักท่องเที่ยวด้วย ที่ผ่านมามีผู้เข้าร่วมกิจกรรมจำนวนหนึ่ง หากมีนักท่องเที่ยวหรืออาสาสมัครหมุนเวียนเข้ามาทำงาน จะช่วยให้การทำงานเป็นไปได้อย่างต่อเนื่องและมีประสิทธิภาพมากขึ้น และด้วยที่ตั้งของมูลนิธิฯ เป็นภูเขาและป่าไม้ ทำให้ได้รับผลกระทบจากไฟป่าเป็นประจำ จึงจำเป็นต้องจัดการกับภูมิทัศน์ของมูลนิธิฯ อยู่บ่อยครั้ง เช่น การปลูกต้นไม้ทดแทน การตัดหญ้า การทำแนวกันไฟ เป็นต้น ทางมูลนิธิฯ จึงมีความต้องการผู้บำเพ็ญประโยชน์ให้เข้ามาช่วยเป็นแรงงานด้านนี้ด้วย

2) ความต้องการด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษให้เยาวชน

มูลนิธิหยดธรรม ตั้งอยู่ใกล้กับเส้นทางท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงในเขตอำเภอแมริม จังหวัดเชียงใหม่ ชุมชนรอบมูลนิธิฯ จำเป็นต้องใช้ภาษาอังกฤษในการติดต่อสื่อสารกับนักท่องเที่ยวที่มักเดินทางเข้ามาในพื้นที่อยู่เป็นประจำ แต่เนื่องจากชุมชนอยู่ห่างไกลจากในเมือง ทำให้เยาวชนบางส่วนที่มีฐานะยากจนยังคงขาดโอกาสในการพัฒนาทักษะทางภาษาอังกฤษ ทางมูลนิธิฯ จึงเปิดโอกาสให้เยาวชนที่อยู่รอบมูลนิธิฯ เข้ามาศึกษาภาษาอังกฤษภายในมูลนิธิฯ ได้โดยไม่เสียค่าใช้จ่าย อย่างไรก็ตาม มูลนิธิฯ ยังขาดครูสอน หรือเจ้าของภาษาที่จะเข้ามาช่วยพัฒนาภาษาอังกฤษของเยาวชนเหล่านี้อยู่อีกมาก

3) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

มูลนิธิหยดธรรมมีการทำงานในประเด็นที่หลากหลายและเป็นประโยชน์แก่สังคมโดยรวม แต่เนื่องจากจำนวนเจ้าหน้าที่ที่มียังไม่เพียงพอและยังขาดทักษะด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่การทำงานของมูลนิธิฯ ให้เป็นที่รับรู้ของสาธารณชนในวงกว้าง จากการสัมภาษณ์ประธานมูลนิธิหยดธรรมพบว่าการผลิตสื่อเพื่อเผยแพร่การทำงานของมูลนิธิฯ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์เป็นกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่มูลนิธิฯ ยังคงมีความต้องการมาก

4.1.5 โครงการพัฒนาที่สูง (Upland Holistic Development Project)

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงที่มีสำนักงานตั้งอยู่ในตำบลแม่นาวาง อำเภอแม่เมาะ จังหวัดเชียงใหม่ มีภารกิจหลักในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของชาวบ้านที่อาศัยอยู่บนพื้นที่สูง พื้นที่การทำงานอยู่ในเขต อำเภอแม่เมาะ อำเภอฝาง อำเภอไชยปราการ อำเภอเชียงดาว อำเภอเวียงแหง จังหวัดเชียงใหม่ และหลายอำเภอในจังหวัดเชียงใหม่ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการและผู้นำชาวบ้านในพื้นที่ พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

โครงการพัฒนาพื้นที่สูงทำงานในพื้นที่มายาวนาน มีประสบการณ์และองค์ความรู้ด้านการพัฒนาที่สูงที่ดีมาก แต่ยังขาดการเผยแพร่ประชาสัมพันธ์องค์ความรู้ขององค์กรและทำให้องค์กรไม่เป็นที่รู้จักในวงกว้าง ทั้งนี้เนื่องจากเจ้าหน้าที่ขององค์กรต่างมีงานประจำที่ต้องทำจำนวนมาก ประกอบกับจำนวนบุคลากรยังมีไม่เพียงพอและยังขาดทักษะด้านการผลิตสื่อ ดังนั้นความต้องการอันดับแรกของโครงการคือ ต้องการให้มีคนเข้ามาช่วยด้านการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่องค์ความรู้และประสบการณ์ขององค์กรไปสู่สังคมทั้งในและต่างประเทศ ซึ่งจะเป็นประโยชน์มาก

2) ความต้องการด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษ/ ภาษาต่างประเทศ

ปัจจุบันเริ่มมีชาวต่างชาติเข้ามาศึกษาดูงานในโครงการ แต่เจ้าหน้าที่ของโครงการยังไม่สามารถสื่อสารภาษาอังกฤษได้ เนื่องจากที่ตั้งของโครงการอยู่ในพื้นที่ห่างไกล ทำให้เจ้าหน้าที่ไม่สามารถหาสถานที่เรียนภาษาอังกฤษได้ ซึ่งจากการที่เจ้าหน้าที่ของโครงการพัฒนาที่สูงได้ร่วมกับคณะนักวิจัยไปศึกษาดูงานที่มูลนิธิกระเจา จังหวัดเชียงราย ทางโครงการเห็นว่าหากมีนักท่องเที่ยวนำพันธุ์พืชไปศึกษาดูงานที่มูลนิธิกระเจา จังหวัดเชียงราย ทางโครงการเห็นว่าหากมีนักท่องเที่ยวนำพันธุ์พืชไปศึกษาดูงานที่มูลนิธิกระเจา จังหวัดเชียงราย ทางโครงการเห็นว่าหากมีนักท่องเที่ยวนำพันธุ์พืชไปศึกษาดูงานที่มูลนิธิกระเจา จังหวัดเชียงราย ทางโครงการเห็นว่าหากมีนักท่องเที่ยวนำพันธุ์พืชไปศึกษาดูงานที่มูลนิธิกระเจา จังหวัดเชียงราย

3) ความต้องการด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคในชุมชน

พื้นที่ทำงานของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงหลายพื้นที่ตั้งอยู่บนภูเขาสูง ห่างไกลจากความเจริญ ระบบสาธารณูปโภคต่างๆ เช่น ระบบน้ำสะอาด ยังมีความขาดแคลนอยู่มาก จากการลงพื้นที่ชุมชนชาวปะหล่องในอำเภอแม่เมาะ พบว่าชาวบ้านขาดแคลนอย่างมากน้ำในฤดูแล้ง จึงมีความต้องการระบบประปาภูเขาอย่างมาก ซึ่งชาวบ้านบอกว่า น้ำในฤดูแล้งจะไม่เพียงพอต่อประชากรทั้งหมดในหมู่บ้านที่มีอยู่ประมาณ 150 คน และด้วยชาวบ้านมีฐานะยากจน และส่วนใหญ่ไม่มีบัตรประชาชนไทย ทำให้ไม่สามารถขอความช่วยเหลือจากหน่วยงานราชการหรือองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นได้

4.1.6 โครงการแสงเทียน (The Candle Life Project)

โครงการแสดงเทียนเกิดขึ้นจากการรวมตัวกันของกลุ่มจิตอาสาในจังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่การทำงานอยู่ในเขตอำเภออมก๋อย ซึ่งเป็นพื้นที่ภูเขาสูง เดินทางเข้าถึงได้ยากลำบากมาก ในทุกๆปี โครงการแสดงเทียนจะทำโครงการทั้งขนาดใหญ่และขนาดเล็ก เพื่อช่วยเหลือชาวเขาในพื้นที่ จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่โครงการและผู้นำชุมชนในพื้นที่พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านสาธารณสุข

พื้นที่ภูเขาสูงในอำเภออมก๋อย เป็นพื้นที่ที่ความเจริญยังเข้าไม่ถึง สาธารณูปโภคพื้นฐานต่างๆ เช่น ไฟฟ้า ถนน ยังเข้าไม่ถึงในพื้นที่หลายหมู่บ้าน การเดินทางยากลำบาก และชาวบ้านส่วนใหญ่ไม่สามารถสื่อสารภาษาไทยได้ เมื่อเกิดการเจ็บป่วยในหมู่บ้านจึงรักษากันตามมีตามเกิด อัตราการตายจากโรคภัยไข้เจ็บมีสูงมาก ทุกปีทางโครงการจะได้รับการร้องขอจากชาวบ้านให้ช่วยเหลือด้านการแพทย์เสมอ โดยเฉพาะด้านการตรวจรักษาโรคธรรมดาสามัญทั่วไป ทีมแพทย์อาสาจำนวน 2 คน ของโครงการต้องทำงานหนักมากในทุกครั้งที่เข้าพื้นที่ หากมีผู้บาดเจ็บหรือป่วยโรคเรื้อรังที่มีความรู้ทางการแพทย์มาร่วมเดินทางไปกับทีมงานของโครงการจะเป็นสิ่งที่ดีมาก

2) ความต้องการด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภค

พื้นที่อำเภออมก๋อยซึ่งอยู่ห่างไกลจากความเจริญมาก ยังมีความต้องการสาธารณูปโภคที่จำเป็นหลายอย่าง ที่สำคัญที่สุดจะเป็นเรื่องห้องน้ำสะอาดที่ถูกสุขลักษณะ หลายหมู่บ้านในพื้นที่ยังไม่มีห้องน้ำสะอาดใช้ ทำให้ชาวบ้านขับถ่ายไม่เป็นที่ จนบางครั้งเป็นสาเหตุของโรคระบาดในพื้นที่ด้วย นอกจากนี้ยังมีความจำเป็นเรื่องระบบน้ำสะอาดในหมู่บ้านด้วย

3) ความต้องการด้านการบริการสิ่งของ

สิ่งของที่จำเป็นและยังขาดแคลนในพื้นที่อำเภออมก๋อย ได้แก่ เครื่องกันหนาว รองเท้าแตะ อุปกรณ์การเกษตร ยังมีความต้องการอีกมาก เนื่องจากชาวบ้านในพื้นที่มีความยากจนมาก การเดินทางออกจากหมู่บ้านเป็นเรื่องที่ยากลำบาก ผู้บริจาคที่เข้าไปในอำเภออมก๋อยทุกปีมักจะไปในพื้นที่ที่เข้าถึงได้ง่ายก่อน หมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลจึงยังไม่มีโอกาสได้รับของบริจาค หรือสิ่งของที่ได้รับมาก็มักไม่ตรงกับความต้องการที่แท้จริงของชาวบ้าน

4.1.7 โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ (Phrao Seniors School)

โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ เป็นศูนย์กลางการทำกิจกรรมสำหรับผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ผู้สูงอายุในพื้นที่เป็นผู้ที่มีภูมิปัญญาท้องถิ่น มีวิถีชีวิตที่เรียบง่าย แต่กำลังประสบปัญหา

ผลกระทบของการเปลี่ยนเป็นสังคมเมืองที่ทำให้ลูกหลานออกไปทำงานต่างถิ่นทำให้ผู้เฒ่าผู้แก่อยู่กัน อย่างโดดเดี่ยวมากขึ้น จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ คุณวิไลวรรณ อยู่สุข ผู้ก่อตั้งโรงเรียนและผู้นำกลุ่ม ผู้สูงอายุในพื้นที่ พบความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการซ่อมแซมสาธารณูปโภค

เนื่องจากโรงเรียนพร้าของผู้สูงอายุ มีสิ่งปลูกสร้างหลักที่ทำจากไม้ ปัจจุบันโรงเรียนแห่งนี้ประสบ ปัญหาจากการคุกคามของมอดและปลวก ทำให้อาคารหลายหลังอยู่ในสภาพที่ใช้งานไม่ได้ ทางโรงเรียน พยายามจะซ่อมแซมอยู่หลายครั้ง แต่เนื่องจากขาดแรงงานคนวัยหนุ่มสาวจึงยังไม่สามารถ ปรับปรุง อาคารได้ตามที่คิดไว้ จึงมีความต้องการให้ผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้ามาช่วยซ่อมแซมอาคารเหล่านี้

2) ความต้องการด้านการทำสื่อ

จากสอบถามผู้สูงอายุในพื้นที่ พบว่าในพื้นที่อำเภอพร้าวมีความโดดเด่นด้านภูมิปัญญาท้องถิ่น มาก เช่นภูมิปัญญาด้านเกษตรกรรม ด้านงานหัตถกรรมการทอผ้า ด้านพิธีกรรมศาสนา เป็นต้น คนใน ท้องถิ่นมีความต้องการที่จะประชาสัมพันธ์ภูมิปัญญาเหล่านี้ให้คนภายนอกได้รับรู้ เช่นการ ประชาสัมพันธ์ผ่านสื่อสังคมออนไลน์ต่างๆ แต่เนื่องจากในพื้นที่ยังไม่มีบุคลากรที่สามารถทำในเรื่องสื่อ ได้ จึงมีจำเป็นต้องขอความช่วยเหลือจากผู้บำเพ็ญประโยชน์วันหนุ่มสาวที่ความรู้ด้านการผลิตสื่อ ประเภทต่างๆ

3) ความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพสำหรับผู้สูงอายุ

ผู้สูงอายุที่โรงเรียนพร้าของผู้สูงอายุมีความต้องการที่จะมีอาชีพสำหรับผู้สูงอายุที่ยั่งยืน โดย ผู้สูงอายุส่วนใหญ่เป็นผู้ที่มีประสบการณ์ด้านการเกษตรมายาวนาน หากได้รับการพัฒนาอาชีพให้ เหมาะกับวัยที่มากขึ้น จะเป็นการช่วยเหลือผู้สูงอายุให้สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีคุณภาพต่อไป ผู้ ก่อตั้งโรงเรียนยังอีกว่าการสร้างอาชีพให้ผู้สูงอายุจะเป็นการช่วยให้ผู้สูงวัยมีกิจกรรมทำอันเป็นการ ป้องกันโรคความจำเสื่อมและโรคซึมเศร้าอีกด้วย

4.1.8 ชุมชนบ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว (Ban Hua Tung, Chiang Dao)

บ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว เป็นหมู่บ้านที่ตั้งอยู่ใกล้กับป่าต้นน้ำและเป็นหมู่บ้านที่ได้รับการ ยกย่องด้านการดูแลรักษาป่ามาอย่างต่อเนื่อง เป็นหมู่บ้านที่มีการจัดการท่องเที่ยวโดยชุมชน ชาวบ้านมี ความสามัคคีแบ่งงานกันทำอย่างเป็นระบบ อย่างไรก็ตามด้วยจำนวนประชากรในหมู่บ้านที่มีจำนวน แค่ 40 ครอบครัว ทำให้ยังมีความต้องการความช่วยเหลือ สนับสนุนในประเด็นที่มีความจำเป็น ดังนี้

1. ประเด็นความต้องการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

ด้วยเหตุผลที่ประชากรในหมู่บ้านมีจำนวนไม่มาก แต่ผืนป่าที่ต้องดูแลนั้นมีขนาดใหญ่พอสมควร ทางชุมชนจึงมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเข้ามาช่วยในกิจกรรมดูแลสิ่งแวดล้อมหลายกิจกรรม เช่น การทำแนวกันไฟ การปลูกป่าเป็นแนวกันไฟ การปลูกป่าใช้สอย การวิจัยสภาพแวดล้อม การทำฝายชะลอน้ำ เป็นต้น

2. ประเด็นความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพในชุมชน

ในชุมชนบ้านหัวทุ่ง มีอาชีพที่สำคัญคือ อาชีพจักสานตะกร้าไม้ไผ่ ซึ่งเป็นอาชีพที่ทำมาแต่ดั้งเดิม ชาวบ้านมีทักษะด้านการจักสานดีมาก แต่ยังขาดเรื่องการพัฒนารูปแบบผลิตภัณฑ์ใหม่ๆ ชุมชนต้องการให้มีผู้เข้าช่วยออกความคิดหรือช่วยพัฒนาผลิตภัณฑ์ในชุมชนให้มีมูลค่าเพิ่มกว่าที่ทำอยู่ในปัจจุบัน จะช่วยยกระดับชีวิตความเป็นอยู่ของชาวบ้านให้ดีขึ้นได้

3. ประเด็นความต้องการด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภค

จากการสัมภาษณ์คณะกรรมการชุมชนบ้านหัวทุ่ง ยังพบอีกว่า ชุมชนมีความต้องการสิ่งปลูกสร้าง เช่น ห้องน้ำสะอาดในพื้นที่ป่าเพื่อให้ชาวบ้านและนักท่องเที่ยวที่เข้าไปในป่ามีที่ขับถ่ายที่ถูกสุขลักษณะ ศาลาพักผ่อนจุดการเรียนรู้ในป่า เป็นต้น

4.1.9 สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (Inter Mountain Peoples Education and Culture in Thailand Association)

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (IMPECT) มีสำนักงานตั้งอยู่ที่อำเภอสันทราย จังหวัดเชียงใหม่ มีพื้นที่ทำงานหลายพื้นที่ทั้งในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย แม่ฮ่องสอนและจังหวัดอื่นๆในภาคเหนือตอนบน โดยพื้นที่ส่วนใหญ่จะเป็นหมู่บ้านชาวเขาในเขตภูเขาสูง จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของสมาคมและผู้นำชุมชนพบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรกดังนี้

1) ความต้องการด้านการฟื้นฟูวัฒนธรรม

ประเด็นสำคัญที่สุดที่ทางสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยมีความต้องการคือการฟื้นฟูวัฒนธรรมของชนเผ่าต่างๆที่กำลังจะสูญหายไปตามกระแสโลกาภิวัตน์ การส่งเสริมให้มีการเรียนรู้วัฒนธรรมของคนต่างถิ่น เป็นวิธีการหนึ่งที่ทางสมาคมเชื่อว่าจะสามารถฟื้นฟูวัฒนธรรมของพี่น้องชนเผ่าต่างๆได้

2) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

ในช่วงที่ผ่านมา สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยได้ทำกิจกรรมที่ดีต่างๆมากมาย แต่ไม่ได้ประชาสัมพันธ์ให้สังคมได้รับรู้ เนื่องจากขาดบุคลากรที่มีความสามารถด้านสื่อ โดยเฉพาะการจัดทำเว็บไซต์ ฐานข้อมูล หรือการเผยแพร่กิจกรรมผ่านสังคมออนไลน์ต่างๆ เป็นสิ่งที่ทางสมาคมฯ มีความต้องการมาก

3) ความต้องการด้านการบริจาคสิ่งของ

หลายพื้นที่ซึ่งเป็นพื้นที่ทำงานของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย ยังคงมีประชากรยากจนที่มีความขาดแคลนเครื่องอุปโภคบริโภคอยู่เป็นจำนวนมาก โดยเฉพาะพี่น้องในพื้นที่ห่างไกลบนภูเขาสูง ทางสมาคมฯ ต้องการเป็นสื่อกลางให้นักท่องเที่ยวที่ต้องการบริจาคสิ่งของได้มอบสิ่งของที่ตรงกับความต้องการของชุมชนอย่างแท้จริง

4.1.10 สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน (Maehongson Educational Development Association)

สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน หรือเครือข่ายโลกใบเล็กของเด็กดอย (Small World) มีโรงเรียนสมาชิกในเครือข่ายจำนวน 42 โรงเรียน สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ทำงานอย่างใกล้ชิดกับมูลนิธิ Toys for Thailand ประเทศสหรัฐอเมริกา มีการดูแลเรื่องการศึกษาและสภาพความเป็นอยู่ของเด็กนักเรียนในจังหวัดแม่ฮ่องสอน มีการดำเนินงานพัฒนาการศึกษาร่วมกับอาสาสมัครชาวต่างชาติมาเป็นระยะเวลากว่า 5 ปีแล้ว จากการสัมภาษณ์ครูไชยโรจน์ คำธิยะ ผู้ประสานงานสมาคมฯ และผู้แทนของมูลนิธิ Toys for Thailand พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก คือ

1) ความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพแก่นักเรียน

ครูไชยโรจน์กล่าวว่า เด็กนักเรียนบนดอยเมื่อจบการศึกษาขั้นพื้นฐานไป โอกาสที่จะได้เรียนต่อมีน้อยมาก ดังนั้นจึงอยากพัฒนาอาชีพที่นักเรียนสามารถนำไปประกอบอาชีพได้เลยหลังจากโรงเรียน เช่น อาชีพช่างตัดผม ช่างซ่อมรองเท้า ช่างเย็บผ้า เป็นต้น นักท่องเที่ยวที่มีความรู้ด้านใดอาจเข้ามาช่วยอบรมอาชีพได้

2) ความต้องการด้านงานสาธารณสุข

ปัญหาสำคัญอย่างหนึ่งของคนบนดอยคือ ปัญหาด้านสุขภาพ ไม่ว่าจะเป็นเรื่องเกี่ยวกับความเจ็บป่วยทั่วไป การดูแลสุขภาพตามหลักสาธารณสุข เป็นต้น เมื่อชาวบ้านเจ็บป่วยมักไม่ได้ไปพบแพทย์เนื่องจากอยู่ในพื้นที่ที่ห่างไกลและทุรกันดารมาก นักท่องเที่ยวหรือผู้บำเพ็ญประโยชน์ด้านสาธารณสุขจึงเป็นที่ต้องการมาก

3) ประเด็นความต้องการด้านบริจาสสิ่งของ

สิ่งของที่มีความจำเป็นสำหรับบนภูเขาสูง ได้แก่ อาหารแห้ง เครื่องกันหนาว อุปกรณ์การเรียน และอุปกรณ์การประกอบอาชีพต่างๆ ทางสมาคมสามารถจัดการของบริจาคให้ตรงกับความต้องการของพื้นที่ได้ เนื่องจากแต่ละพื้นที่จะมีความต้องการที่แตกต่างกัน

4.1.11 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อ.ปาย (Life Development Center, Pai)

Life
Development
Center

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอปาย จังหวัดแม่ฮ่องสอน ตั้งอยู่ในชุมชนบ้านใหม่สหสัมพันธ์ ซึ่งเป็นชุมชนชาวลีซอที่ ยังคงรักษาประเพณีของตนเองไว้ได้อย่างเหนียวแน่น ยังคงแต่งกายด้วยชุดประจำเผ่าในชีวิตประจำวันอยู่ จากการสัมภาษณ์ผู้นำชุมชน พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภค

สิ่งที่เป็นที่ต้องการเร่งด่วนของชาวบ้านในพื้นที่ คือระบบน้ำสะอาด เนื่องจากรอบๆหมู่บ้านมีการปลูกกระเทียมที่ใช้สารเคมี น้ำที่ได้จากแหล่งน้ำธรรมชาติจึงไม่ปลอดภัยสำหรับการดื่มกิน ระบบกรองน้ำที่ดีมีความจำเป็นอย่างมาก นอกจากนี้ ชาวบ้านยังมีโครงการก่อสร้างอาคารเอนกประสงค์ที่ก่อสร้างมาแล้ว 4 ปี ยังไม่เสร็จ เนื่องจากขาดแคลนงบประมาณและแรงงานในการก่อสร้าง

2) ความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพ

ชาวบ้านในพื้นที่มีอาชีพหลักคือการทำเกษตร แต่ยังเป็นเกษตรแบบใช้เคมีอยู่ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต มีความต้องการที่จะปรับเปลี่ยนทัศนคติในการทำเกษตรของชาวบ้านให้มาเปลี่ยนการเกษตรแบบปลอดภัยหรือเกษตรอินทรีย์ แต่กระบวนการดังกล่าวต้องใช้เสียงจากคนภายนอกมาช่วยสะท้อนด้วย จึงมีความต้องการให้นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้ามาช่วยพัฒนาในประเด็นนี้

3) ความต้องการด้านการฟื้นฟูวัฒนธรรม

ประชากรส่วนใหญ่ของบ้านใหม่สหสัมพันธ์เป็นชาวเขาเผ่าลีซอที่ประสบกับปัญหาคนรุ่นใหม่ ที่ทิ้งถิ่นฐานไปทำมาหากินต่างถิ่น ทำให้วัฒนธรรมของชาวลีซอที่ดั้งเดิมสูญหาย วัฒนธรรมบางอย่างกำลังเสี่ยงต่อการสูญหาย การฟื้นฟูวัฒนธรรมที่ดั้งเดิมเพื่อการอนุรักษ์จึงเป็นประเด็นที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอปาย ต้องการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้าไปช่วยเหลือ

4.1.12 คาราวานนอนหนังสือ (Always Reading Caravan)

คาราวานนอนหนังสือ (Always Reading Caravan) เป็นองค์กรไม่แสวงหาผลกำไร ก่อตั้งโดย โยชิโม โหริอุจิ คนตาบอดผู้รักการอ่านชาวญี่ปุ่น ขณะที่โยชิโมศึกษาที่กรุงเทพฯ เธอได้มีโอกาสเดินทางไปเยี่ยมชุมชนและองค์กรดูแลผู้พิการในหลายหมู่บ้านตามชนบท เธอพบว่าคนในชนบทไม่ว่าจะพิการหรือไม่ก็ตามต่างมีข้อจำกัดในการเข้าถึงทรัพยากรการอ่านอย่างมาก ด้วยเหตุผลหลายๆ ประการ เช่น ราคาหนังสือที่ค่อนข้างสูง การขาดแคลนห้องสมุด ด้วยเหตุนี้เธอจึงตั้งใจที่จะเป็นผู้ส่งหนังสือไปหาผู้คนในท้องถิ่นห่างไกล จากการสัมภาษณ์พบประเด็นความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวงานเพื่อประโยชน์ของคาราวานนอนหนังสือ ดังนี้

1) ความต้องการด้านอาสาสมัครช่วยอ่านหนังสือ

ด้วยภารกิจหลักของคาราวานนอนหนังสือ คือ การเปิดโอกาสให้คนในชนบทห่างไกลได้มีโอกาสเข้าถึงหนังสือและสื่อการเรียนรู้ดี ๆ แต่อย่างไรก็ตามยังมีปัญหาการอ่านหนังสือไม่ออกของคนในชนบททำให้ไม่สามารถเข้าใจเนื้อหาต่างๆ ในหนังสือได้ ทางคาราวานนอนหนังสือจึงมีความต้องการอาสาสมัครผู้บำเพ็ญประโยชน์ร่วมเดินทางไปช่วยอ่านหนังสือให้แก่คนในชนบทฟัง

2) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

คาราวานนอนหนังสือมีการทำงานในพื้นที่มีระยะเวลาหนึ่งแล้ว แต่ยังไม่เป็นที่รู้จักในสังคมวงกว้าง จึงมีความต้องการที่จะเผยแพร่กิจกรรมของหน่วยงานให้เป็นที่รู้จักมากขึ้น แต่ด้วยจำนวนบุคลากรและงบประมาณที่จำกัดทำให้ยังไม่สามารถดำเนินการในเรื่องดังกล่าวได้ ทางหน่วยงานเห็นว่าหากมีนักท่องเที่ยวงานเพื่อประโยชน์เข้ามาทำกิจกรรมด้านนี้จะเป็นประโยชน์อย่างมาก

3) ความต้องการด้านการบริจาคหนังสือและสื่อการเรียนรู้

ด้วยจำนวนหนังสือและสื่อการเรียนรู้ที่อยู่ในห้องสมุดโยชิโมขณะนี้ยังคงมีอยู่อย่างจำกัด ทำให้ไม่สามารถตอบสนองความต้องการของคนในชนบทได้ทั้งหมด การรับบริจาคทั้งหนังสือใหม่และหนังสือที่อ่านแล้วจึงเป็นอีกวิธีหนึ่งที่จะช่วยเพิ่มทรัพยากรของคาราวานนอนหนังสือ อันจะเป็นการเพิ่มโอกาสในการอ่านให้แก่คนในชนบทมากขึ้น

4.1.13 องค์การสาธารณประโยชน์ PSC (Partnership Sharing Community)

PSC เป็นองค์การสาธารณประโยชน์ที่ดำเนินกิจกรรมด้านการส่งเสริมคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุในพื้นที่อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่และอำเภอใกล้เคียง จากการสัมภาษณ์ผู้บริหารองค์กรและผู้นำชุมชนในพื้นที่

พบความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการดูแลสุขภาพผู้สูงอายุ

ด้วยในพื้นที่ตำบลสันผักหวาน เป็นชุมชนในลักษณะกึ่งเมืองทำให้ประชากรที่เป็นวัยหนุ่มสาวต้องออกไปทำมาหากินนอกหมู่บ้าน ทั้งผู้สูงอายุให้อยู่กับบ้านเพียงลำพัง ทำให้ผู้สูงอายุที่มีอยู่ในพื้นที่ประมาณ 180 คน ต้องอยู่อย่างโดดเดี่ยว เสี่ยงต่อการเป็นโรคซึมเศร้า หรือบางรายที่ป่วยก็ขาดคนดูแล คุณพ่อทองสุข แห่งบ้านต้นจ๊ว ตำบลสันผักหวาน กล่าวว่าหากมีอาสาสมัครเข้ามาช่วยในประเด็นนี้จะดีมาก เนื่องจากจะทำให้ผู้สูงอายุมีกำลังใจ เห็นคุณค่าของตัวเองมากขึ้น คุณภาพชีวิตและสุขภาพกายและใจของผู้สูงอายุก็จะดีขึ้นด้วย

2) ความต้องการด้านการพัฒนาธุรกิจชุมชน

ในพื้นที่ทำงานของ PSC มีธุรกิจชุมชนอยู่หลายอย่าง เช่น การทำข้าวแต๋น การทำหมวก การสานส้มไก่ เป็นต้น เป็นสินค้าที่ทำกันในครัวเรือน ตามภูมิปัญญาดั้งเดิม ยังไม่มีการพัฒนาต่อยอดให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนของการบริโภคยุคใหม่ คุณป้าดำ หัวหน้ากลุ่มผลิตข้าวแต๋นให้ความเห็นว่า หากได้รับการช่วยเหลือจากผู้ที่มีความรู้หรือมีประสบการณ์ด้านนี้น่าจะช่วยชุมชนได้มาก ชาวบ้านจะได้รู้ช่องทางหรือความต้องการของสังคมภายนอกได้

3) ความต้องการด้านการพัฒนาสิ่งแวดล้อมในชุมชน

ในพื้นที่ชุมชนตำบลสันผักหวาน มีพื้นที่สาธารณประโยชน์หลายแห่งที่มีลักษณะไม่ได้รับการปรับปรุงภูมิทัศน์ เช่น วัดวาอาราม โบราณสถาน สุสาน เป็นต้น ในพื้นที่บ้านต้นจ๊ว มีโบราณสถานแห่งหนึ่งชื่อว่า “วัดช้างน้ำ” ซึ่งสร้างมาตั้งแต่สมัยเจ้าแม่จามเทวี แห่งอาณาจักรหริภุญไชย ได้ถูกปล่อยให้รกร้างว่างเปล่า ขาดคนดูแล ทางชุมชนจึงอยากพัฒนาภูมิทัศน์ ณ ที่แห่งนี้และส่งเสริมให้ “วัดช้างน้ำ” เป็นที่รู้จักและถูกบรรจุไว้เป็นแหล่งท่องเที่ยวแห่งหนึ่งของจังหวัดเชียงใหม่

4.1.14 Move Lanna

Move Lanna ทำงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนขนาดเล็กในพื้นที่ชนบทของจังหวัดเชียงใหม่ มีสำนักงานตั้งอยู่ที่อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ ที่ผ่านมามีอาสาสมัครผู้บำเพ็ญประโยชน์มาเข้าร่วมกิจกรรมของ Move Lanna แล้ว โดยกิจกรรมที่จัดจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการของชุมชนจากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่ของหน่วยงาน พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก ดังนี้

1) ความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพในชุมชน

จากการทำงานที่ผ่านมาของ Move Lanna พบว่าชาวบ้านในชนบทที่มีอาชีพส่วนใหญ่ทำการเกษตร พอหมดฤดูกาลเพาะปลูกหรือฤดูกาลเก็บเกี่ยวแล้ว ชาวบ้านจะดำรงชีพด้วยการรับจ้างซึ่งมีรายได้ไม่ค่อยแน่นอน ผู้นำชุมชนเห็นว่าหากมีการสร้างอาชีพที่มั่นคงให้แก่ชาวบ้านได้ จะเป็นกิจกรรมที่ยั่งยืนและเป็นความต้องการของชาวบ้านมาก

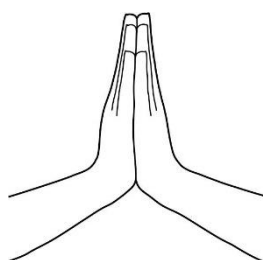
2) ความต้องการด้านการดูแลสิ่งแวดล้อม

การปลูกฝังให้เยาวชนรักสิ่งแวดล้อมเป็นกิจกรรมสำคัญอีกอย่างหนึ่งที่ Move Lanna ได้ลงมือปฏิบัติ กิจกรรมที่ทำร่วมกับชุมชนในพื้นที่ทำงาน เช่น การปลูกป่า การปลูกต้นไม้ การทำแนวกันไฟ การทำฝายชะลอน้ำ จะเป็นการปลูกฝังให้เยาวชนมีความตระหนักต่อคุณค่าของสิ่งแวดล้อมที่มีต่อคนทั้งโลก การที่นักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เข้ามาทำกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อมร่วมกัน จะช่วยเผยแพร่แนวคิดนี้ออกไปในสังคมเพิ่มขึ้น

3) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

จากการที่ Move Lanna ยังขาดการประชาสัมพันธ์เผยแพร่แนวคิดขององค์กรในสื่อต่างๆ ทำให้การทำงานขององค์กรยังไม่เป็นที่รู้จักในสังคมทั่วไป Move Lanna จึงมีความต้องการให้อาสาสมัครผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้ามาช่วยงานด้านการจัดทำสื่อให้องค์กร เพื่อเผยแพร่กิจกรรมดีผ่านสื่อในรูปแบบต่างๆ โดยเฉพาะสื่อสังคมออนไลน์ ที่สามารถเข้าถึงกลุ่มผู้ชมได้จำนวนมาก

4.1.15 Thailand Experiences

Thailand Experiences เป็นองค์กรที่เชื่อมโยงกับหน่วยงานที่ส่งผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้ามาหาประสบการณ์ในประเทศไทย โดยผู้บำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่ จะมาจากประเทศออสเตรเลีย และสหรัฐอเมริกา Thailand Experiences มีพื้นที่ทำงานในเขตอำเภอแม่แตง จังหวัดเชียงใหม่ จากการลงพื้นที่สัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้องในพื้นที่ พบความต้องการ 3 ประเด็นสำคัญ ดังนี้

1) ความต้องการด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

พื้นที่ชุมชนตั้งอยู่ในเขตป่าต้นน้ำ การดูแลรักษาผืนป่าในพื้นที่เป็นเรื่องที่ชุมชนให้ความสำคัญมาก แต่เนื่องจากคนวัยหนุ่มสาวในชุมชนมีการย้ายถิ่นฐานเข้าไปทำงานต่างถิ่นจำนวนมาก ทำให้ขาดกำลังสำคัญในการทำงาน เช่น การทำแนวกันไฟ การปลูกป่าทดแทน การทำฝายชะลอน้ำ เป็นต้น ชุมชนในพื้นที่เห็นว่านักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์จะช่วยงานในกิจกรรมดังกล่าวได้มาก

2) ความต้องการด้านการบริการสาธารณสุข

ในพื้นที่ชุมชน แม้จะตั้งอยู่ไม่ห่างจากในเมืองมากนัก แต่การเดินทางยังไม่สะดวกเพราะสภาพพื้นที่เป็นภูเขาสูง ประกอบกับถนนเข้าหมู่บ้านมักเสียหายจากน้ำป่า การเข้าถึงบริการทางการแพทย์ของชาวบ้านบางคนจึงเป็นไปได้ยากมาก โดยเฉพาะในฤดูฝนและฤดูหนาว ชาวบ้านผู้สูงอายุมักเกิดอาการเจ็บป่วย งานสาธารณสุขจึงยังคงเป็นสิ่งที่จำเป็นสำหรับชุมชนในลำดับต้นๆ

3) ประเด็นความต้องการด้านการพัฒนาภาษาอังกฤษหรือภาษาต่างประเทศอื่นๆ

พื้นที่ทำงานของ Thailand Experiences ตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวเชิงผจญภัยที่มีชื่อเสียง ของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น แก่งกี้ด มีนักท่องเที่ยวต่างชาติเข้าไปในพื้นที่จำนวนมาก ชาวบ้านมีความต้องการพัฒนาภาษาอังกฤษของตนหรือเรียนรู้ภาษาต่างประเทศอื่นๆ ให้สามารถสื่อสารกับชาวต่างชาติได้ ทั้งนี้จะเป็นการส่งเสริมชาวบ้านให้มีอาชีพในชุมชน เป็นการช่วยแก้ปัญหาการเคลื่อนย้ายแรงงานอีกทางหนึ่ง

4.1.16 Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์

Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์เกิดจากผู้มีจิตอาสาท่านหนึ่งคือ คุณสุวิทย์ โทวนิชหนุ่มจากกรุงเทพฯ ที่ไปใช้ชีวิตที่อำเภอปาย คุณสุวิทย์เห็นปัญหาที่เกิดขึ้นหลายอย่างในพื้นที่ โดยเฉพาะปัญหายาเสพติดและปัญหาเด็กและเยาวชนจึงได้ทำโครงการช่วยเหลือเด็กและเยาวชนมาระยะหนึ่งร่วมกับผู้นำชุมชนในพื้นที่ จากการสัมภาษณ์ผู้เกี่ยวข้อง พบประเด็นความต้องการ 3 ลำดับแรก คือ

1) ต้องการด้านการพัฒนาอาชีพชุมชน

ผู้นำชุมชนท่านหนึ่งกล่าวว่าการจะแก้ปัญหาชุมชนให้ยั่งยืนได้ต้องทำให้เศรษฐกิจของชุมชนดี

ขึ้นก่อน ปัจจุบันชาวบ้านในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพรับจ้าง ยังไม่มีอาชีพเป็นหลักแหล่งที่มั่นคง ทางบ้านน้ำฮูจึงคิดที่จะทำโครงการพัฒนาอาชีพให้ชาวบ้านขึ้น โดยเน้นที่กลุ่มเด็กและเยาวชนก่อน ผู้บำเพ็ญประโยชน์สามารถเข้ามาช่วยดำเนินการในด้านการพัฒนาอาชีพที่เหมาะสมกับชุมชนได้

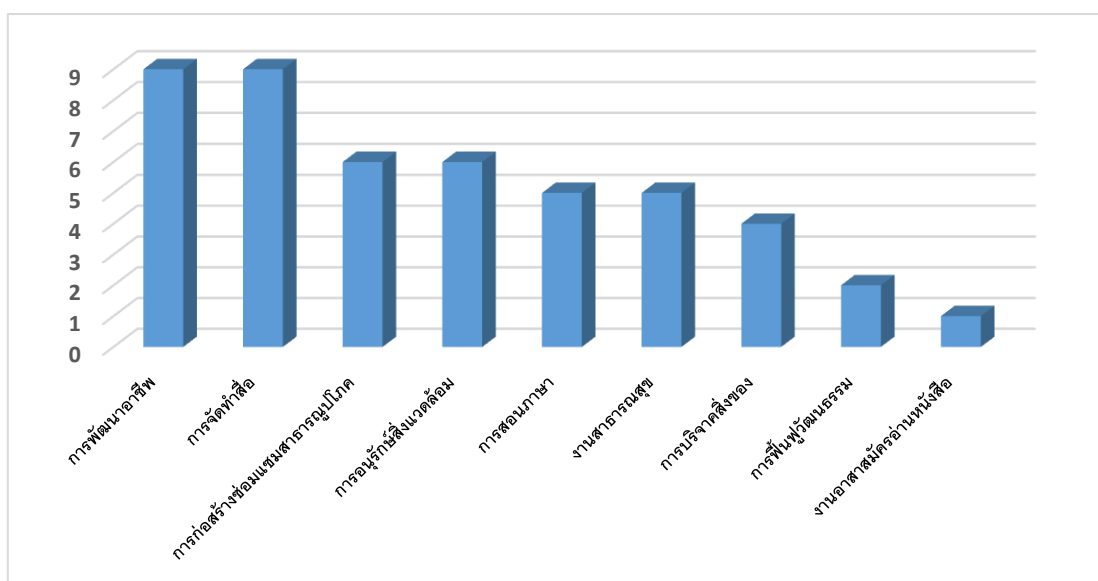
2) ความต้องการด้านการสอนสุศึกษาและสาธารณสุข

ปัญหาที่เกิดขึ้นกับเยาวชนในพื้นที่คือการไม่ได้รับการศึกษาที่เหมาะสม หลายคนแต่งงานตั้งแต่อายุยังน้อย เกิดการตั้งครรภ์ที่ไม่พึงประสงค์ทำให้ปัญหายังวนเวียนอยู่ต่อไป บ้านน้ำฮูจึงต้องการเป็นศูนย์กลางให้การให้การศึกษาที่เหมาะสมกับเยาวชน โดยเฉพาะความรู้เรื่องเพศศึกษา การป้องกันโรคติดต่อ เป็นต้น ซึ่งต้องการให้ผู้บำเพ็ญประโยชน์เข้ามาช่วยในประเด็นนี้

3) ความต้องการด้านการจัดทำสื่อ

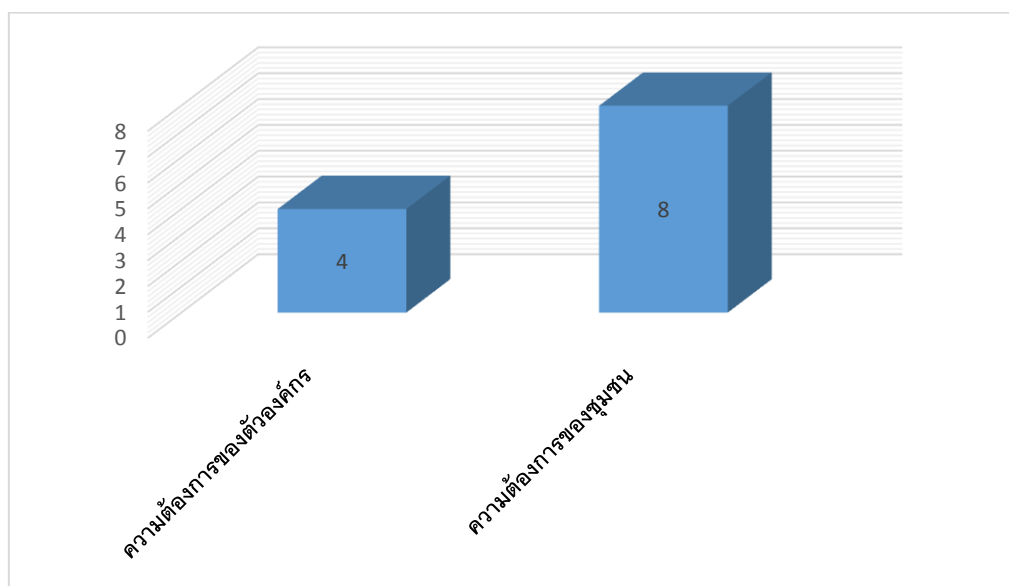
สิ่งที่ชาวบ้านน้ำฮูมีความต้องการมากอีกประการหนึ่ง คือการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่ความรู้ไปยังโรงเรียน และชุมชนต่างๆ เพื่อป้องกันเยาวชนไม่ให้หลงผิด และมีจิตสำนึกที่ดีเมื่อโตขึ้น กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านนี้เป็นที่ต้องการของชุมชนมาก

เมื่อนำประเด็นความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่องค์กร/หน่วยงาน/ชุมชนมาเจนนับความถี่พบว่า กิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุดได้แก่ การพัฒนาอาชีพ และการจัดทำสื่อ พบพื้นที่องค์กร/หน่วยงาน/ชุมชนที่ต้องการนี้จำนวน 9 แห่ง รองลงมาได้แก่ กิจกรรมการก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภคและกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ซึ่งมีความต้องการจำนวน 6 แห่ง จากนั้นจะเป็นความต้องการด้านกิจกรรมการสอนภาษาต่างประเทศและงานสาธารณสุข พบจำนวน 5 แห่ง กิจกรรมบริจาคสิ่งของ พบ 4 แห่ง กิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมพบ 2 แห่ง และกิจกรรมช่วยอ่านหนังสือ 1 แห่ง ตามลำดับ สามารถสรุปได้เป็นแผนภูมิ ดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 4-1 ประเด็นความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน

เมื่อพิจารณาประเด็นความต้องการต่างๆดังกล่าวแล้ว สามารถแบ่งออกเป็นความต้องการของตัวองค์กร/หน่วยงานเอง 4 ประเด็น คือ การจัดทำสื่อเผยแพร่งานของหน่วยงาน การสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่ การก่อสร้างซ่อมแซมอาคารของหน่วยงาน และการบริจาคสิ่งของแก่หน่วยงาน และความต้องการของชุมชนในพื้นที่ทำงาน จำนวน 8 กิจกรรมคือ การพัฒนาอาชีพชุมชน การก่อสร้างสาธารณูปโภค การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสอนภาษา งานสาธารณสุข การบริจาคสิ่งของ การฟื้นฟูวัฒนธรรม และการเป็นอาสาสมัครอ่านหนังสือ สามารถสรุปได้เป็นแผนภูมิดังนี้

แผนภูมิภาพที่ 4-2 ประเด็นความต้องการแบ่งตามความต้องการขององค์กร และ/หรือ ความต้องการของชุมชน

4.2 ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่

ผลการลงพื้นที่ประเมินความพร้อมของหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์โดยคณะผู้วิจัยและผู้มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ พบว่าหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน ที่มีความพร้อมสูงจำนวน 5 พื้นที่/หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิกระจกเงา ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาว Thailand Experiences ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอลำปาง และชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว พบหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมปานกลาง จำนวน 7 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิอุณหภูมิตropics โครงการพัฒนาที่สูง มูลนิธิหัตถกรรม การรวนนวนหนังสือ Move Lanna องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC และสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน และพบหน่วยงาน/องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมในระดับเริ่มต้น จำนวน 4 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ โครงการแสงเทียน โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ และ สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย

4.2.1 องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมสูง

องค์กร/ชุมชน ที่มีความพร้อมในระดับมากมีจำนวน 5 พื้นที่/หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิกระจกเงา ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาว Thailand Experiences ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปาย และชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว ดังจะแสดงรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.1.1 มูลนิธิกระจกเงา

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของมูลนิธิกระจกเงาสามารถสรุปได้ดังแสดงในตาราง ต่อไปนี้

ตารางที่ 4.1 แสดงระดับความพร้อมของมูลนิธิกระจกเงาในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของมูลนิธิกระจกเงาในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด		4 = มาก		3 = พร้อมปานกลาง		2 = น้อย	
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	มากที่สุด (5)	4.4

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

มูลนิธิกระจกเงามีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมาก ด้วยเหตุผลที่ว่าพื้นที่ของมูลนิธิกระจกเงาตั้งอยู่ไม่ไกลจากแหล่งท่องเที่ยว ทั้งแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ป่าไม้ น้ำตก และแหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรมในตัวเมืองเชียงราย เช่น วัดร่องขุ่น วัดพระแก้ว เป็นต้น รวมถึงแหล่งท่องเที่ยวหมู่บ้านชาวเขาเผ่าอาข่าและมูเซอในพื้นที่ของมูลนิธิเองด้วย

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

การเข้าถึงพื้นที่มูลนิธิกระจกเงาจัดอยู่ในระดับมาก สามารถเข้าถึงได้ทางถนนเพียงเส้นทางเดียว มีรถประจำทางผ่าน และสภาพถนนเป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

มูลนิธิกระจกเงามีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่หลากหลายและน่าสนใจ เช่นการก่อสร้างสาธารณูปโภคในพื้นที่ การส่งเสริมอาชีพชาวบ้าน นอกจากนี้ยังมีการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวแบบผจญภัยและแบบเที่ยวชมสถานที่ให้ผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของมูลนิธิกระจกเงาจัดอยู่ในระดับมาก มีรถของ

มูลนิธิบริการรับส่งผู้บำเพ็ญประโยชน์ได้ ภายในมูลนิธิมีร้านค้า มีร้านอาหาร สัญญาณโทรศัพท์และ อินเทอร์เน็ตสามารถใช้ได้ในพื้นที่โครงการ มีไฟฟ้าและน้ำสะอาดใช้ในพื้นที่มูลนิธิ

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

มูลนิธิกระจกเงามีที่พักเป็นของตนเองทั้งแบบห้องเดี่ยวและห้องรวม และในปลายปี 2558 ทางมูลนิธิกระจกเงาได้สร้างโรงแรมขึ้นเพื่อเป็นกิจการเพื่อสังคมของมูลนิธิ สามารถรองรับนักท่องเที่ยวได้ครั้งละ 120 คน ที่พักมีความสะอาด ปลอดภัย และถูกสุขลักษณะในระดับมาก

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวของมูลนิธิกระจกเงาถือว่ามีความพร้อมในระดับมากที่สุด มีการให้บริการข้อมูลผ่านเว็บไซต์ของมูลนิธิ มีเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิและมัคคุเทศก์ชุมชนให้บริการ ข้อมูลต่างๆ แก่ผู้มาเยือนได้ดีมาก

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการของมูลนิธิกระจกเงาจัดอยู่ในระดับมากที่สุด โดยสามารถดูได้จาก โครงสร้างการทำงาน ผู้บริหารและเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิมีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ดีมากและสามารถจัดกิจกรรมร่วมกับชุมชนในพื้นที่ได้ดี

4.2.1.2 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาว

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ ของ ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.2 แสดงระดับความพร้อมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	มากที่สุด (5)	4

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ ได้แก่ป่าไม้ ดอยหลวงเชียงดาว และถ้ำเชียงดาวในพื้นที่ มีแหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์ คือมีสถูปสมเด็จพระนเรศวรมหาราช รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวศูนย์ฝึก

ช้างเชียงดาวที่มีชื่อเสียงอีกด้วย

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมในการเข้าถึงพื้นที่กิจกรรมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวจัดอยู่ในระดับมาก มีถนนคอนกรีตตลอดเส้นทางเข้าสู่ทางเข้าศูนย์ แม้ต้องเดินเท้าเข้าไปอีกเล็กน้อยก็ยังถือว่าเส้นทางในการเข้าถึงยังมีความสะดวกอยู่มาก

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

ความพร้อมด้านกิจกรรมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวจัดอยู่ในระดับมาก มีกิจกรรมที่หลากหลายและน่าสนใจ โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม การปลูกป่า ทำแนวกันไฟ การดูแลแหล่งน้ำ และการส่งเสริมอาชีพแก่ชาวบ้าน

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวจัดว่าอยู่มีความพร้อมอยู่ในระดับปานกลาง มีบริการอาหารและร้านค้าในชุมชน มีความพร้อมด้านไฟฟ้าและน้ำสะอาด สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตสามารถใช้ได้ในบางจุด

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวมีความพร้อมด้านที่พักแรมอยู่ในระดับมาก แม้ที่พักจะเป็นเพียงบ้านพักธรรมดา แต่ก็มีความพร้อมเรื่องความสะดวก ถูกสุขลักษณะ ผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่เข้ามาพักจะรู้สึกว่ามีเป็นส่วนตัวและปลอดภัยดี

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวมีการให้บริการข้อมูลต่างๆผ่านเว็บไซต์ของศูนย์และมีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลที่มีความพร้อมและประสบการณ์ สามารถจัดบริการเสริมต่างๆให้แก่ผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี ความพร้อมด้านนี้จึงจัดอยู่ในระดับมาก

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาวมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมากที่สุด เนื่องจากมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นอย่างดี

4.2.1.3 Thailand Experiences

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของ Thailand Experiences ในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.3 แสดงระดับความพร้อมของ Thailand Experiences ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของ Thailand Experiences ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มากที่สุด (5)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	4.1

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

Thailand Experiences มีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมากที่สุด เนื่องจากตั้งอยู่ใกล้กับแหล่งท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ เช่น ปางช้างแม่แต่มาน ปางช้างแม่แตง รวมถึงมีแหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติที่หลากหลาย เช่น ป่าไม้ น้ำตก น้ำพุร้อน เป็นต้น ซึ่งสถานที่ท่องเที่ยวแต่ละแห่งมีความพร้อมในการจัดการท่องเที่ยวมาก

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

การเข้าถึงพื้นที่ของ Thailand Experiences ถือว่ามีความสะดวกมาก มีรถสาธารณะผ่านหลายสาย ถนนที่เข้าถึงพื้นที่เป็นถนนลาดยาง ใช้เวลาเดินทางจากในตัวเมืองเชียงใหม่ประมาณ 1 ชั่วโมงเท่านั้น

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

ความพร้อมด้านกิจกรรมของ Thailand Experiences จัดอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม เช่น การดูแลป่าไม้ การปลูกป่า ทำฝายชะลอน้ำ รวมถึงการดูแลช้าง และการก่อสร้างสาธารณูปโภคต่างๆ ในพื้นที่

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของ Thailand Experiences อยู่ในระดับมาก ทั้งด้านการเดินทางเข้าออก สิ่งอำนวยความสะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ อินเทอร์เน็ต และด้านความปลอดภัย ถือว่ามีความพร้อมมาก

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

Thailand Experiences มีความพร้อมด้านที่พักแรมในระดับมาก เนื่องจากบริเวณโดยรอบที่ตั้งพื้นที่กิจกรรมของ Thailand Experiences มีโรงแรมรีสอร์ทที่ได้มาตรฐานหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมีบ้านพักแบบโฮมสเตย์ให้ผู้มาเยือนได้เลือกพักอีกด้วย

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

Thailand Experiences มีความพร้อมด้านการให้บริการข้อมูลต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นข้อมูลการท่องเที่ยวและข้อมูลของพื้นที่ มีเจ้าหน้าที่โครงการและมัคคุเทศก์คอยให้บริการตามคำร้องขอต่างๆ ได้

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่า Thailand Experiences มีความพร้อมอยู่ในระดับมาก ทั้งด้านกระบวนการทำงาน ความรู้ความเข้าใจและทักษะของเจ้าหน้าที่ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

4.2.1.4 ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอปาย

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.4 แสดงระดับความพร้อมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	3.9

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปาย มีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น คือ ถนนคนเดินอำเภอปาย ปางช้าง การล่องแพ วัดวาอาราม และสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น ถ้ำลอด น้ำตกแม่เย็น เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมด้านการเข้าถึงพื้นที่ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปาย จัดอยู่ในระดับมาก สามารถเดินทางไปโดยรถประจำทางได้ สภาพถนนเป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีตตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

ด้านกิจกรรมถือว่าศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก กิจกรรมมีความหลากหลาย เช่นการพัฒนาชุมชนร่วมกับชาวบ้าน การพัฒนาอาชีพเกษตรกรรม และการก่อสร้างสาธารณูปโภค มีกิจกรรมการท่องเที่ยวที่น่าสนใจหลายอย่าง เช่น การเดินป่า ขี่ช้าง ล่องแพ

เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

เนื่องจากพื้นที่กิจกรรมตั้งอยู่ไม่ไกลจากตัวอำเภอปาย ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกต่างๆ จึงถือว่ามีความพร้อมอยู่ในระดับมากทั้งด้านการเข้าออกพื้นที่ ด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้า น้ำสะอาด สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ด้านที่พักแรมมีความพร้อมอยู่ในระดับมาก เนื่องจากบริเวณโดยรอบที่ตั้งของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปาย มีโรงแรมรีสอร์ทที่ได้มาตรฐานหลายแห่ง นอกจากนี้ยังมีบ้านพักแบบโฮมสเตย์ให้นักท่องเที่ยวได้เลือกพักอีกด้วย หรือจะเลือกพักกับชาวบ้านในหมู่บ้านก็ได้

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายมีการให้บริการข้อมูลต่างๆผ่านเว็บไซต์ของศูนย์และมีเจ้าหน้าที่ให้ข้อมูลที่มีความพร้อมและประสบการณ์ สามารถจัดบริการเสริมต่างๆให้แก่ผู้มาเยือนได้เป็นอย่างดี

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปายมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการอยู่ในระดับมาก เนื่องจากมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นอย่างดี

4.2.1.5 ชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของชุมชนบ้านหัวทุ่งอำเภอเชียงดาวในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับมาก สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.5 แสดงระดับความพร้อมของชุมชนบ้านหัวทุ่งอำเภอเชียงดาวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของชุมชนบ้านหัวทุ่งอำเภอเชียงดาวในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	3.7

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

ชุมชนบ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาวมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก มีป่าชุมชนที่ชาวบ้านช่วยกันอนุรักษ์ไว้ เป็นแหล่งกิจกรรมศึกษาสิ่งแวดล้อมของหมู่บ้าน นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยววิถีชีวิตชุมชน เช่นการจักสานไม้ไผ่ การทำข้าวแต๋น ในหมู่บ้านให้เที่ยวชมได้อีกด้วย บริเวณใกล้เคียงก็มี ถ้ำเชียงดาว และดอยหลวงเชียงดาวที่มีชื่อเสียงด้วย

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

เส้นทางการเข้าถึงพื้นที่ชุมชนบ้านหัวทุ่ง จัดว่ามีความพร้อมในระดับมาก สามารถเดินทางไปโดยรถประจำทางได้ สภาพถนนเป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีตตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

ความพร้อมด้านกิจกรรมของชุมชนบ้านหัวทุ่งจัดอยู่ในระดับมาก มีกิจกรรมที่น่าสนใจทั้งกิจกรรมการท่องเที่ยวและกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เช่น การปลูกป่าไผ่ ทำแนวกันไฟด้วยต้นกาแพ การทำฝายชะลอน้ำ การศึกษาอาชีพจักสานตะกร้าไม้ไผ่ เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในชุมชนหัวทุ่งถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง เนื่องจากในหลายจุดในหมู่บ้านไม่มีสัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ต ซึ่งนักท่องเที่ยวจะให้ความสำคัญกับเรื่องนี้มากในยุคปัจจุบัน

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ความพร้อมด้านที่พักแรมของชุมชนบ้านหัวทุ่งจัดอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้ชุมชนบ้านหัวทุ่งเป็นหมู่บ้านต้นแบบการท่องเที่ยวแบบโฮมสเตย์ ที่พักในหมู่บ้านจึงเป็นที่พักที่มีมาตรฐานทั้งเรื่องความสะดวกและสุขอนามัย

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านความพร้อมด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยว ยังถือว่าชุมชนบ้านหัวทุ่งยังมีความพร้อมในระดับปานกลาง ข้อมูลที่ให้บริการยังคงเป็นภาษาไทยส่วนใหญ่ จำเป็นต้องพัฒนาการให้ข้อมูลเป็นภาษาอังกฤษให้ครอบคลุมมากขึ้น

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่าชุมชนบ้านหัวทุ่งมีความพร้อมในระดับมาก มีคณะกรรมการทำงานมีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ดี

4.2.2 องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมระดับปานกลาง

องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมปานกลางมี จำนวน 7 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิอุ้นใจ โครงการพัฒนาที่สูง มูลนิธิหัตถกรรม คาราวานนอนหนังสือ Move Lanna และองค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน ดังแสดงในรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.2.1 มุลนิธิอุ๋นใจ

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของมูลนิธิอุ๋นใจในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.6 แสดงระดับความพร้อมของมูลนิธิอุ๋นใจในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของมูลนิธิอุ๋นใจในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด		4 = มาก		3 = พร้อมปานกลาง		2 = น้อย	
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว		ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ
ปานกลาง (3)		มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)
		รวม 3.4					

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

มูลนิธิอุ๋นใจมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง บริเวณใกล้เคียงมูลนิธิวัดดอยแม่ปิง และวัดพระธาตุดอยเวียงชัยมงคล ห่างออกไปจะมีน้ำตกบัวตอง อุทยานแห่งชาติศรีลานนาและดอยม่อนล้านที่นักท่องเที่ยวสามารถไปเดินทางไปที่ท่องเที่ยวได้

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ด้านการเข้าถึงจัดว่ามูลนิธิอุ๋นใจมีความพร้อมในระดับมาก เส้นทางในการเข้าถึงพื้นที่มูลนิธิเป็นถนนลาดยางตลอดสาย ยกเว้นบริเวณ 500 เมตรก่อนถึงมูลนิธิที่เป็นเส้นทางลูกรัง รถยนต์ทั่วไปสามารถสัญจรไปมาโดยสะดวก

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

มูลนิธิอุ๋นใจมีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับมากโดยเฉพาะกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่มีอยู่ประเดืน

เช่น งานพัฒนาอาชีพชุมชน การสอนภาษาอังกฤษ การดูแลเด็กและผู้สูงอายุ การบริจาคอุปกรณ์การแพทย์ การปลูกต้นไม้ เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดว่ามูลนิธิอุ๋นใจมีความพร้อมในระดับปานกลาง เนื่องจากบางครั้งจะมีปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่มูลนิธิ ส่วนโครงสร้างพื้นฐานอื่น เช่นไฟฟ้า โทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตจัดอยู่ในระดับที่ใช้การได้ดี

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ความพร้อมด้านที่พักแรมของมูลนิธินู๋ใจ จัดอยู่ในระดับปานกลาง แม้ว่าจะมีบ้านพักในมูลนิธิเองแต่จำนวนห้องพักยังไม่เพียงพอ ต้องให้ผู้บำเพ็ญประโยชน์ไปพักในโรงแรมหรือรีสอร์ทที่อยู่ห่างออกไปพอสมควร

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดว่ามูลนิธินู๋ใจมีความพร้อมระดับปานกลาง มีการให้ข้อมูลขององค์กรพื้นที่ แต้ยังขาดข้อมูลการท่องเที่ยวสำหรับผู้มาเยือน

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่ามูลนิธินู๋ใจมีความพร้อมในระดับมาก มีบุคลากรที่รับผิดชอบงานอาสาสมัคร มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมการบำเพ็ญประโยชน์ดี

4.2.2.2 โครงการพัฒนาที่สูง

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของโครงการพัฒนาที่สูงในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.7 แสดงระดับความพร้อมของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของโครงการพัฒนาพื้นที่สูงในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์									
5 = มากที่สุด		4 = มาก		3 = พร้อมปานกลาง		2 = น้อย		1 = น้อยที่สุด	
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม		
ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	3.4		

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

โครงการพัฒนาที่สูงมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง บริเวณใกล้เคียงมีสถานที่ท่องเที่ยวเช่น วัดท่าตอน และหมู่บ้านชาวเขาเผ่าต่างๆ เช่นเผ่าปะหล่อง และมูเซอ

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมด้านการเข้าถึงโครงการพัฒนาที่สูงจัดอยู่ในระดับปานกลาง สภาพถนนที่เข้าสู่ปากทางเข้าโครงการจะเป็นทางลาดยางทั้งหมด ส่วนถนนทางเข้าโครงการระยะทางประมาณ 2 กิโลเมตรยังคงเป็นทางลูกรัง รถยนต์ทั่วไปสามารถสัญจรผ่านไปมาได้

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

โครงการพัฒนาที่สูงถือว่ามีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับมาก มีกิจกรรมที่น่าสนใจหลายประเด็น เช่น กิจกรรมเพาะพันธุ์พืช เก็บเมล็ดพันธุ์ กิจกรรมพัฒนาอาชีพชุมชน กิจกรรมเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูง การแลกเปลี่ยนเรียนรู้การพัฒนาพื้นที่สูง เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งแวดล้อม

ด้านสิ่งแวดล้อมจัดว่าโครงการพัฒนาที่สูงมีความพร้อมในระดับปานกลาง การเข้าออกพื้นที่ยังไม่ค่อยสะดวก ส่วนด้านโครงสร้างพื้นฐาน ไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์ อยู่ในระดับที่ใช้ได้ แต่บางครั้งสัญญาณโทรศัพท์จะขาดหายไปบ้าง

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

โครงการพัฒนาที่สูงมีความพร้อมด้านที่พักแรมในระดับมาก มีบ้านพักที่สามารถรองรับคณเณรท่องเที่ยวเป็นกลุ่มใหญ่ได้ถึง 50 คน ห้องพักมีความสะอาด ถูกสุขลักษณะและมีความปลอดภัยดี

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดว่าโครงการพัฒนาที่สูงมีความพร้อมระดับปานกลาง มีการให้ข้อมูลการทำงานขององค์กร แต่ยังไม่มีการให้ข้อมูลการท่องเที่ยว

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่าโครงการพัฒนาที่สูงมีความพร้อมในระดับมาก มีบุคลากรที่รับผิดชอบงาน มีกระบวนการทำงานที่ชัดเจน บุคลากรมีความรู้ความเข้าใจและมีทักษะในการจัดกิจกรรมต่างๆค่อนข้างมาก

4.2.2.3 มุลนิธิยดธรรม

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของมูลนิธิยดธรรมในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.8 แสดงระดับความพร้อมของมูลนิธิยดธรรมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของมูลนิธิยดธรรมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งแวดล้อม	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (4)	3.4

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

มูลนิธิหัตถกรรมมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก เนื่องจากที่ตั้งของมูลนิธิหัตถกรรมตั้งอยู่ในย่านการท่องเที่ยวที่สำคัญของจังหวัดเชียงใหม่ มีสถานที่ท่องเที่ยวประเภทมนุษย์สร้างขึ้นจำนวนมาก เช่น ปางช้างแม่สา ฟาร์มกล้วยไม้ ฟาร์มงูแม่สา สวนพฤกษศาสตร์สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ รวมถึงสถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น น้ำตกแม่สา ดอยม่อนแจ่ม เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมด้านการเข้าถึงมูลนิธิหัตถกรรมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ถนนก่อนเข้ามูลนิธิค่อนข้างแคบแต่เป็นถนนคอนกรีตทั้งหมด ต้องเดินทางด้วยรถส่วนตัวเท่านั้น

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

ความพร้อมด้านกิจกรรมของมูลนิธิหัตถกรรมจัดอยู่ในระดับปานกลาง กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่เป็นกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม ส่วนกิจกรรมการท่องเที่ยวจะเป็นการท่องเที่ยวตามอัยยาศัย นอกจากนี้จะมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการฝึกสมาธิตามหลักพุทธศาสนา

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

มูลนิธิหัตถกรรมมีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับปานกลาง ด้านโครงสร้างพื้นฐานไฟฟ้า น้ำประปา โทรศัพท์มีความสะดวกดี ส่วนการเข้าออกพื้นที่มูลนิธิยังไม่ค่อยสะดวก และไม่มีร้านค้าหรือร้านอาหารบริเวณใกล้มูลนิธิเลย

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

มูลนิธิหัตถกรรมจัดว่ามีความพร้อมด้านที่พักแรมอยู่ในระดับมาก มีบ้านพักมาตรฐานโรงแรมจำนวน 4 หลัง สามารถรองรับผู้มาพักได้กว่า 50 คน ที่พักมีความสะอาดและถูกสุขลักษณะ

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวของมูลนิธิหัตถกรรมจัดอยู่ในระดับปานกลาง ยังขาดการให้บริการข้อมูลที่เป็น เช่น ข้อมูลเส้นทางท่องเที่ยวแก่ผู้มาเยือน

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่ามูลนิธิหัตถกรรมมีความพร้อมระดับปานกลาง กล่าวคือมูลนิธิมีคณะทำงานแต่ต้องเพิ่มความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แก่บุคลากรด้วย

4.2.2.4 การวางแผนในอนาคต

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของคาราวานนอนหนังสือในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.9 แสดงระดับความพร้อมของคาราวานนอนหนังสือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของคาราวานนอนหนังสือในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2= น้อย 1= น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.3

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

คาราวานนอนหนังสือมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถไปเดินทางไปได้ ได้แก่ สถานีพัฒนาเกษตรที่สูงดอยม่อนล้าน วัดพระธาตุใจกลาง เมือง (วัดสะดือเมือง) น้ำตกม่อนหินไหล เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

คาราวานนอนหนังสือมีความพร้อมด้านการเข้าถึงในระดับมาก ด้วยที่ตั้งของคาราวานนอนหนังสืออยู่ในตัวอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวกด้วยรถประจำทางหรือรถส่วนตัว สภาพถนนเป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

กิจกรรมของคาราวานนอนหนังสือ คือ การนำหนังสือดีๆ ไปให้คนในชนบทได้มีโอกาสอ่าน นั้นได้รับความสนใจในระดับมาก เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่มีประโยชน์ต่อคนในชนบทช่วยลดระดับความเหลื่อมล้ำด้านการเข้าถึงทรัพยากรการเรียนรู้ระหว่างคนในเมืองกับชนบทได้

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

คาราวานนอนหนังสือมีความพร้อมด้านการเข้าถึงในระดับปานกลาง ควรเพิ่มสิ่งอำนวยความสะดวกด้านการเดินทางเข้าออก และสิ่งอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

คาราวานนอนหนังสือมีความพร้อมด้านที่พักแรมระดับปานกลาง เนื่องจากจำนวนห้องพักที่มีอยู่ในบริเวณใกล้เคียงยังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในฤดูกาลท่องเที่ยวห้องพักจะหาได้ยากมาก

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านความพร้อมด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดว่าคาราวานนอนหนังสือมีความ

พร้อมในระดับปานกลาง ควรเพิ่มการให้บริการข้อมูลในพื้นที่เพิ่มเติม

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่าคาราวานนอนหนังสือมีความพร้อมระดับปานกลาง

จำเป็นต้องเพิ่ม

ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่โครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ด้วย

4.2.2.5 Move Lanna

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของ Move Lanna ในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.10 แสดงระดับความพร้อมของ Move Lanna ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของ Move Lanna ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์									
5 = มากที่สุด		4 = มาก		3 = พร้อมปานกลาง		2 = น้อย		1 = น้อยที่สุด	
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม		
ปานกลาง (3)	มาก (4)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.3		

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

Move Lanna มีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถไปเดินทางไปได้ ได้แก่ สถานีพัฒนาเกษตรที่สูงดอยม่อนล้าน วัดพระธาตุใจกลาง เมือง (วัดสะดือเมือง) น้ำตกม่อนหินไหล เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

Move Lanna มีความพร้อมด้านการเข้าถึงในระดับมาก ด้วยที่ตั้งของ Move Lanna ที่อยู่ในบริเวณเดียวกับคาราวานนอนหนังสือในตัวอำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่ สามารถเดินทางเข้าถึงได้โดยสะดวกด้วยรถประจำทางหรือรถส่วนตัว สภาพถนนเป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

Move Lanna มีความพร้อมด้านกิจกรรมอยู่ในระดับมาก มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจหลากหลาย โดยเฉพาะกิจกรรมเพื่อเยาวชนและสิ่งแวดล้อม การอบรมเยาวชน การปลูกป่า เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

Move Lanna มีความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกในระดับปานกลาง ควรปรับปรุงเรื่องการอำนวยความสะดวกด้านการเข้าออกสถานที่

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

Move Lanna มีความพร้อมด้านที่พักแรมระดับปานกลาง เนื่องจากจำนวนห้องพักที่มีอยู่ในบริเวณใกล้เคียงยังมีไม่เพียงพอ โดยเฉพาะในฤดูกาลท่องเที่ยวห้องพักจะหาได้ยากมาก

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านความพร้อมด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดว่า Move Lanna มีความพร้อมในระดับปานกลาง ควรเพิ่มการให้บริการข้อมูลในพื้นที่ข้อมูลการท่องเที่ยวเพิ่มเติม

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่า Move Lanna มีความพร้อมระดับปานกลาง จำเป็นต้องเพิ่มความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่โครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้วย

4.2.2.6 องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC ในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.11 แสดงระดับความพร้อมขององค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมขององค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.1

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC มีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง บริเวณใกล้เคียงพื้นที่องค์กร มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถเดินทางไปได้ เช่น หมู่บ้านหัตถกรรมบ้าน

ถวายเป็นวัดช้างน้ำ วัดท่าใหม่ วัดตันจู้ เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

องค์กรสาธารณประโยชน์ PSC มีความพร้อมด้านการเข้าถึงในระดับปานกลาง เนื่องจากองค์กรตั้งอยู่ในถนนสายรองเป็นซอยแคบๆ ต้องใช้รถส่วนตัวในการเดินทางเข้าไป สภาพถนนมีทั้งถนนคอนกรีตและลูกรังเป็นช่วงๆ

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

องค์กรสาธารณประโยชน์ PSC มีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับมาก กิจกรรมที่องค์กรดำเนินงานมีความน่าสนใจในระดับมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับผู้สูงอายุ กิจกรรมการพัฒนาอาชีพชุมชน เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านความพร้อมของสิ่งอำนวยความสะดวกจัดว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ PSC มีความพร้อมปานกลาง บริเวณใกล้เคียงองค์กรไม่มีร้านค้าใดๆ ที่ผู้มาเยือนสามารถไปใช้บริการได้ ต้องเดินทางออกไปไกลพอสมควรเพื่อหาซื้อสิ่งของต่างๆ

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

องค์กรสาธารณประโยชน์ PSC มีบ้านพักอยู่ในองค์กรเอง แต่จำนวนห้องพักมีเพียง 3 ห้อง จึงยังไม่สามารถรองรับนักท่องเที่ยวกลุ่มใหญ่ได้ นอกจากห้องพักแล้วทางองค์กรยังมีที่พักแบบกางเต็นท์ไว้เป็นทางเลือกของผู้มาเยือนด้วย

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดว่าองค์กรสาธารณประโยชน์ PSC มีความพร้อมในระดับปานกลาง ยังขาดการให้บริการข้อมูลเสริมด้านการท่องเที่ยว

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการ องค์กรสาธารณประโยชน์ PSC ควรเพิ่มการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่โครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้วย

4.2.2.7 สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับปานกลาง สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.12 แสดงระดับความพร้อมของสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	3.3

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับมาก ด้วยจังหวัดแม่ฮ่องสอนมีสถานที่ท่องเที่ยวที่มีชื่อเสียงหลายแห่ง เช่น สะพานชูดองเป่ ถ้ำปลา วัดพระธาตุดอยกองมู หนองจองคำ หุ่นบัวตอง ปางอุ๋ง เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ด้านการเข้าถึงพื้นที่โรงเรียนในเครือข่ายสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน จัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง บางโรงเรียนมีสภาพถนนดีมาก ในขณะที่อีกหลายโรงเรียนสภาพถนนไม่ค่อยดี แต่สามารถเดินทางเข้าพื้นที่ได้ด้วยรถยนต์ทั่วไป

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนมีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับมาก เนื่องจากกิจกรรมมีความหลากหลายและน่าสนใจ เช่น การสร้างสนามเด็กเล่น การสอนอาชีพ การตรวจสุขภาพ เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดว่าอยู่ในระดับปานกลาง บางพื้นที่ยังขาดระบบโครงสร้างพื้นฐาน โดยเฉพาะสัญญาณโทรศัพท์ในบางพื้นที่จะใช้ไม่ได้

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ด้านที่พักแรมสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนมีความพร้อมในระดับปานกลาง ที่พักรส่วนใหญ่จะใช้อาคารเรียนของโรงเรียนเป็นที่พักรสำหรับผู้เดินทางมาบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งหากมาทำกิจกรรมในตัวเมืองสามารถเลือกพักรโรงแรมในตัวเมืองก็ได้

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดว่าสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนมีความพร้อมใน

ระดับปานกลาง ควรเพิ่มการให้ข้อมูลของพื้นที่และการท่องเที่ยวในพื้นที่เพิ่มเติม

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอนมีความพร้อมในระดับปานกลาง
ควรเพิ่ม

การให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่โครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ
ประโยชน์ด้วย

4.2.3 องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมระดับเริ่มต้น

หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมในระดับเริ่มต้น มีจำนวน 4 องค์กร/ชุมชน ได้แก่
โครงการแสงเทียน โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ และ สมาคม
ศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย ดังแสดงในรายละเอียดต่อไปนี้

4.2.3.1 โครงการแสงเทียน

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ
โครงการแสงเทียนในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับเริ่มต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.13 แสดงระดับความพร้อมของโครงการแสงเทียนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิง
บำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของโครงการแสงเทียนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้าน สถานที่ ท่องเที่ยว	ด้านการ เข้าถึง	ด้าน กิจกรรม	ด้านสิ่ง อำนวยความสะดวก	ด้านที่พัก แรม	ด้าน บริการ เสริม ทางการ ท่องเที่ยว	ด้านการ บริหารจัดการ	รวม
ปานกลาง (3)	น้อยที่สุด (1)	มาก (4)	น้อยที่สุด (1)	น้อย (2)	น้อย (2)	ปาน กลาง (3)	2.3

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

โครงการแสงเทียนมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็น
สถานที่ท่องเที่ยวทางธรรมชาติ เช่น ดอยม่อนจอง ดอยมูเซอ เป็นต้น นอกจากนี้ยังมีสถานที่ท่องเที่ยว
เชิงวัฒนธรรมบ้านนาเกียน วัดแสนทอง เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมด้านการเข้าถึงพื้นที่จัดกิจกรรมของโครงการแสงเทียน ที่บ้านแม่สอใต้ ตำบลนา
เกียน อำเภอมก๋อย จังหวัดเชียงใหม่ จัดว่ามีความพร้อมน้อยที่สุด ต้องใช้รถขับเคลื่อนขับเคลื่อน 4

ล่อเท่านั้นในการเดินทางเข้าพื้นที่ สภาพถนนในบางช่วงมีสภาพเป็นดินคยสีแดง เมื่อมีฝนตกจะเปลี่ยนสภาพเป็นโคลน บางช่วงต้องใช้ลำธารเป็นถนน

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

ด้านกิจกรรมมีความน่าสนใจมาก โดยเฉพาะกิจกรรมการตรวจสอบสุขภาพชาวเขา การสอนเกี่ยวกับโภชนาการ การสร้างห้องเรียน เป็นกิจกรรมที่เหมาะสมสำหรับผู้รักการบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ทุรกันดารจริงๆ

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดว่าอยู่ในระดับที่น้อยที่สุด พื้นที่ไม่มีไฟฟ้า สัญญาณโทรศัพท์ใช้ไม่ได้ ไม่มีร้านค้าใดๆ ในหมู่บ้าน ใช้น้ำจากประปาภูเขา

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ความพร้อมด้านที่พักแรมจัดอยู่ในระดับน้อย ที่พักแรมของพื้นที่โครงการคืออาคารเรียนและผู้เดินทางเข้าไปต้องเตรียมเต็นท์และเครื่องนอนต่างๆไปเอง

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวจัดอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากยังไม่มีบริการข้อมูลทั้งข้อมูลในพื้นที่และข้อมูลท่องเที่ยวอย่างเป็นทางการ มีเพียงการบอกต่อกันทางสังคมออนไลน์เท่านั้น

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการถือว่ามีความพร้อมระดับปานกลาง โครงการมีคณะทำงานที่แบ่งหน้าที่กันชัดเจน แต่ควรเพิ่มการให้ความรู้ความเข้าใจแก่เจ้าหน้าที่โครงการเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้วย

4.2.3.2 โรงเรียนพร้าผู้สูงอายุ

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ โรงเรียนพร้าผู้สูงอายุในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับเริ่มต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.14 แสดงระดับความพร้อมของโรงเรียนพร้าผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของโรงเรียนพร้าผู้สูงอายุในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย (2)	2.7

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง มีสถานที่ท่องเที่ยวที่สามารถไปเดินทางไปได้ ได้แก่ วัดดอยแม่ปิง วัดพระธาตุดอยเวียงชัยมงคล สถานีพัฒนาเกษตรที่สูงดอยม่อนล้าน วัดพระธาตุใจกลางเมือง (วัดสะดือเมือง) น้ำตกม่อนหินไหล เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ด้านการเข้าถึงโรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุจัดว่ามีความพร้อมระดับปานกลาง เนื่องจากตั้งอยู่ในซอยแคบ หากทางเข้ายากพอสมควร แต่สภาพถนนทางเข้านั้นเป็นถนนลาดยางตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุมีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับปานกลาง มีกิจกรรมเช่นการพัฒนาคุณภาพชีวิตผู้สูงอายุ การสอนภาษา การแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดว่าโรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุมีความพร้อมในระดับปานกลาง ด้านการเข้าออกพื้นที่ควรมีการทำป้ายบอกเส้นทางด้วย และการอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัยสำหรับผู้สูงอายุควรมีราวจับบริเวณทางเดินด้วย

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

ด้านที่พักพบว่าโรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุมีความพร้อมในระดับปานกลาง ในโรงเรียนมีบ้านพักที่สามารถรองรับผู้มาเยือนได้ประมาณ 60 คน บ้านพักมีความสะอาดพอใช้ แต่มีปัญหาเกี่ยวกับแมลงและมดเป็นบางครั้ง

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุมีความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวในระดับน้อย ยังไม่มีบริการเสริมข้อมูล จำเป็นต้องพัฒนาด้านการให้บริการทั้งข้อมูลพื้นที่และข้อมูลการท่องเที่ยว

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการยังถือว่าโรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุมีความพร้อมในระดับน้อย ยังขาดโครงสร้างการทำงาน กระบวนการทำงาน และเจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

4.2.3.3 Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับเริ่มต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.15 แสดงระดับความพร้อมของ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด		4 = มาก		3 = พร้อมปานกลาง		2 = น้อย	
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
มาก (4)	มาก (4)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	น้อย (2)	2.8

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์มีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวอยู่ในระดับมาก โดยเฉพาะสถานที่ท่องเที่ยวประเภทสิ่งที่มีมนุษย์สร้างขึ้น คือ ถนนคนเดินอำเภอปาย ปางช้าง การล่องแพ วัดพระธาตุแม่เย็น และสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติ เช่น น้ำพุร้อนท่าปาย ถ้ำลอด น้ำตกแม่เย็น เป็นต้น

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมด้านการเข้าถึงที่ตั้ง Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์จัดอยู่ในระดับมาก สามารถเดินทางไปโดยรถประจำทางได้ สภาพถนนเป็นถนนลาดยางและถนนคอนกรีตตลอดเส้นทาง

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์มีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับน้อย เนื่องจากยังอยู่ในขั้นเริ่มต้น จำเป็นต้องประสานงานกิจกรรมกับชุมชนในพื้นที่เพื่อสร้างกิจกรรมที่น่าสนใจต่อไป

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ด้านสิ่งอำนวยความสะดวกจัดว่า Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์มีความพร้อมในระดับปานกลาง ความสะดวกด้านการเข้าออกอยู่ในระดับดี แต่ยังมีปัญหาด้านโครงสร้างพื้นฐานบางครั้งโดยเฉพาะปัญหาด้านสัญญาณโทรศัพท์

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์มีความพร้อมด้านที่พักแรมในระดับปานกลาง แม้จะมีที่พักเป็นของตนเอง แต่จำนวนห้องพักมีน้อยและต้องปรับปรุงเรื่องสุขอนามัยบางเรื่องเช่นการกำจัดขยะ เป็นต้น

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์มีความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวในระดับน้อย ยังไม่มีบริการเสริมข้อมูลหลายด้านโดยเฉพาะข้อมูลเชิงพื้นที่

- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

ด้านการบริหารจัดการพบว่า Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์มีความพร้อมในระดับน้อย เนื่องจากยังขาดโครงสร้างการทำงาน กระบวนการทำงาน และเจ้าหน้าที่ยังขาดความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

4.2.3.4 สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย

ผลการศึกษาความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ด้านต่างๆของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยในภาพรวมถือว่ามีความพร้อมในระดับเริ่มต้น สามารถสรุปได้ดังนี้

ตารางที่ 4.16 แสดงระดับความพร้อมของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ระดับความพร้อมของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์							
5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = พร้อมปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด							
ด้านสถานที่ท่องเที่ยว	ด้านการเข้าถึง	ด้านกิจกรรม	ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก	ด้านที่พักแรม	ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว	ด้านการบริหารจัดการ	รวม
ปานกลาง (3)	ปานกลาง (3)	มาก (4)	น้อย (2)	น้อย (2)	ปานกลาง (3)	น้อย (2)	2.7

- ความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยมีความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวในระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นการนำเที่ยวในหมู่บ้านชาวเขาที่จัดกิจกรรมและสถานที่ตามธรรมชาติรอบๆหมู่บ้าน

- ความพร้อมด้านการเข้าถึง

ความพร้อมด้านการเข้าถึงพื้นที่จัดกิจกรรมของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยจัดอยู่ในระดับปานกลาง เส้นทางในการเข้าถึงเป็นถนนลาดยางสลับกับถนนลูกรัง เข้าถึงได้โดยรถส่วนตัว

- ความพร้อมด้านกิจกรรม

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยมีความพร้อมด้านกิจกรรมในระดับมาก มีกิจกรรมที่น่าสนใจในพื้นที่หลายกิจกรรม เช่น กิจกรรมการแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม กิจกรรมดูแลรักษาป่า กิจกรรมส่งเสริมอาชีพ เป็นต้น

- ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวก

ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกของสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยจัดอยู่ในระดับน้อย เนื่องจากความไม่สะดวกด้านโครงสร้างพื้นฐาน สัญญาณโทรศัพท์และอินเทอร์เน็ตไม่สามารถใช้ได้ในพื้นที่

- ความพร้อมด้านที่พักแรม

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยมีความพร้อมด้านที่พักแรมอยู่ในระดับน้อย ชาวบ้านกำลังอยู่ในขั้นตอนการเปิดบ้านเป็นที่พักแบบโฮมสเตย์

- ความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยมีความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวในระดับปานกลาง หน่วยงานมีการบริการข้อมูลเชิงพื้นที่แต่ยังขาดข้อมูลด้านการท่องเที่ยว

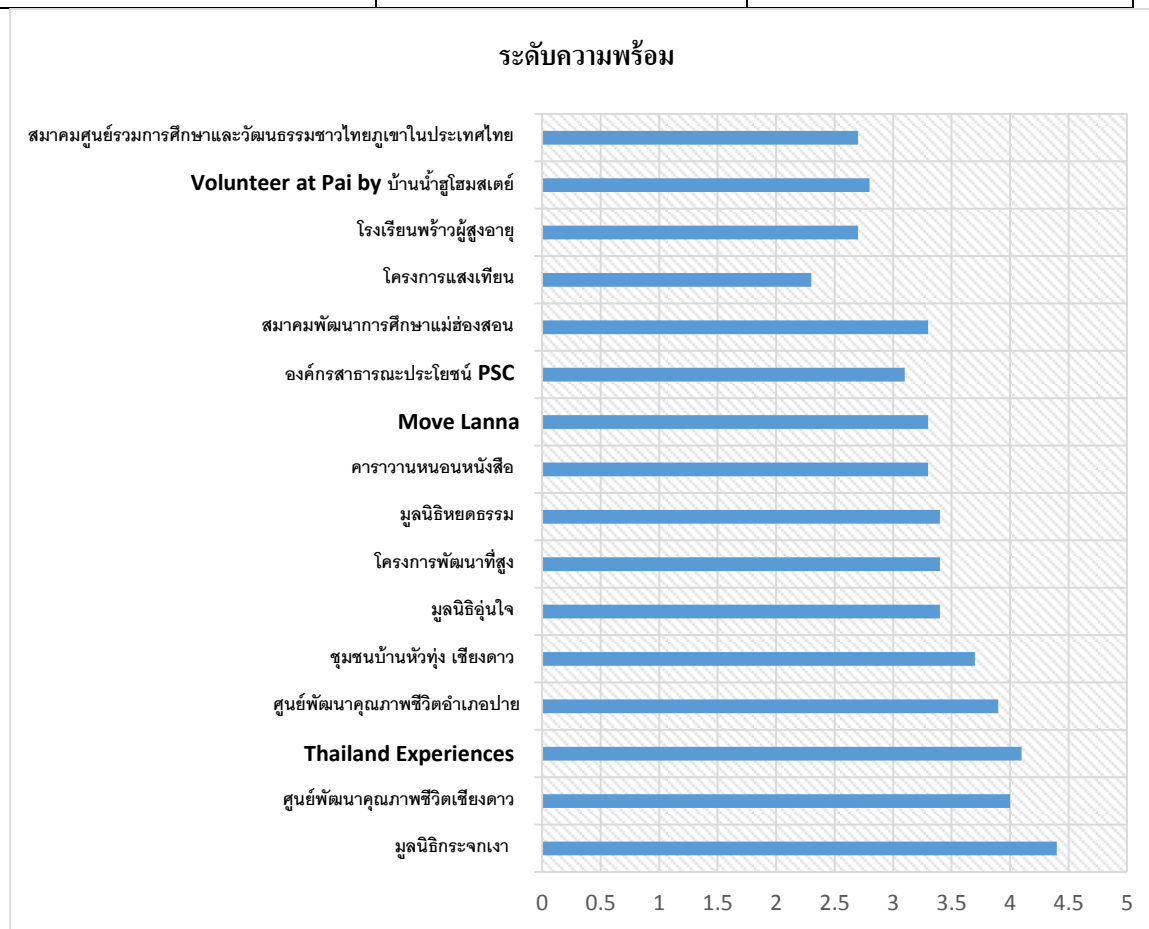
- ความพร้อมด้านการบริหารจัดการ

สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทยมีความพร้อมด้านการบริหารจัดการในระดับน้อย สมาคมยังขาดโครงสร้างการทำงานและกระบวนการทำงานด้านการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ นอกจากนี้ยังต้องให้ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แก่เจ้าหน้าที่ของสมาคมด้วย

จากผลการศึกษาด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของหน่วยงาน/ องค์กร/ ชุมชน ทั้ง 3 กลุ่มดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า กลุ่มที่มีความพร้อมสูง (ระดับคะแนนตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไป) เป็นกลุ่มที่มีประสบการณ์ในการทำงานมาพอสมควรและมีบุคลากรที่มีทักษะสามารถรองรับนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ทันที เป็นกลุ่มที่สามารถพัฒนาและดำเนินการส่งเสริมการตลาดได้เลย ส่วนกลุ่มที่มีความพร้อมปานกลาง (ระดับคะแนน 3.0-3.4) พบว่าส่วนใหญ่จะขาดในเรื่องการบริหารจัดการที่จำเป็นต้องมีผู้รับผิดชอบงานที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มาดำเนินงาน และกลุ่มที่มีความพร้อมในระดับเริ่มต้น (ระดับคะแนน 2.5 – 2.9) นั้นเป็นกลุ่มที่ยังมีประสบการณ์น้อยเกี่ยวกับงานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แต่มีความสนใจที่จะพัฒนาพื้นที่และกิจกรรมที่มีอยู่ในชุมชนให้อยู่ในรูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ซึ่งหากทั้งสามกลุ่มทำงานร่วมกันเป็นเครือข่าย สมาชิกในกลุ่มที่หนึ่งจะสามารถเป็นที่เลี้ยงแก่องค์กร/ชุมชนในกลุ่มที่สองและกลุ่มที่สามได้ และการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ระหว่างกันจะก่อให้เกิดการสร้างโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจมากขึ้นได้

ตารางที่ 4.17 แสดงสรุประดับความพร้อมขององค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

สรุประดับความพร้อมขององค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์		
ความพร้อมระดับสูง (3.5 ขึ้นไป)	ความพร้อมระดับปานกลาง (3.0-3.4)	ความพร้อมระดับเริ่มต้น (2.5-2.9)
- มูลนิธิกระจกเงา (4.4) - ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาว (4.0) Thailand Experiences (4.1) - ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตอำเภอปาย(3.9) - ชุมชนบ้านหัวทุ่ง เชียงดาว (3.7)	- มูลนิธิอุ๋นใจ (3.4) - โครงการพัฒนาที่สูง (3.4) - มูลนิธิหยดธรรม (3.4) - คาราวานนอนหนังสือ (3.3) - Move Lanna (3.3) - องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC (3.1) - สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน (3.3)	- โครงการแสงเทียน (2.3) - โรงเรียนพร้าผู้สูงอายุ (2.7) - Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์ (2.8) - สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (2.7)

แผนภูมิภาพที่ 4.3 ระดับความพร้อมขององค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

หากพิจารณาจุดแข็ง จุดอ่อน โอกาสและอุปสรรคจากระดับความพร้อมของแต่ละองค์กรจะพบว่าส่วนใหญ่จะมีจุดแข็งคือมีความพร้อมด้านกิจกรรมและการมีสถานที่ท่องเที่ยว ส่วนจุดอ่อนจะเป็นด้านการบริหารจัดการและบริการเสริมทางการท่องเที่ยว สำหรับโอกาสขององค์กร/ชุมชนที่เป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นั้นคือการที่สังคมในปัจจุบันให้ความสำคัญกับกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มากขึ้นโดยเฉพาะกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมเนื่องจากผู้คนในสังคมปัจจุบันเริ่มตระหนักถึงปัญหาการเปลี่ยนแปลงสภาพภูมิอากาศของโลกมากขึ้น จะเห็นได้ชัดจากการลงพื้นที่ว่ากิจกรรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมจะได้รับความนิยมมากขึ้น ส่วนเรื่องอุปสรรคของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขณะนี้จะเป็นเรื่องเกี่ยวกับทัศนคติของนักท่องเที่ยวบางกลุ่มโดยเฉพาะนักท่องเที่ยวในประเทศที่ยังมองว่าเดินทางมาบำเพ็ญประโยชน์แล้วทำไมต้องมีค่าใช้จ่าย ซึ่งประเด็นนี้ต้องอาศัยความโปร่งใสในการบริหารจัดการและมีการทำงานเชิงนโยบายเพื่อทำให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในสังคมวงกว้างต่อไป

4.3 ผลการศึกษาด้านการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วม

จากการประชุมร่วมกับองค์กร/หน่วยงาน/ชุมชน ทั้ง 16 แห่งที่มีความต้องการและมีความพร้อมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกัน ที่ประชุมเห็นว่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวควรจัดทำในสองลักษณะคือ 1) ผลิตภัณฑ์ร่วม หรือโปรแกรมการท่องเที่ยวที่จัดทำขึ้นโดยส่วนกลางแล้วไปใช้พื้นที่ของสมาชิกเครือข่าย และ 2) ผลิตภัณฑ์ขององค์กร ซึ่งเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่แต่ละหน่วยงาน/องค์กรพัฒนาขึ้นเองตามเอกลักษณ์และความเชี่ยวชาญของตน

4.3.1 ผลิตภัณฑ์ร่วม

ผลิตภัณฑ์ร่วมในที่นี้หมายถึงโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบนพัฒนาขึ้นร่วมกันจากประเด็นความต้องการของสมาชิกและประชาชนพื้นที่ทำงาน เป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์สำหรับเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบนที่จะใช้ในการดำเนินเครือข่าย ซึ่งจากการทำงานร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์สามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ในรูปแบบโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมของเครือข่ายจำนวน 8 รายการ ซึ่งโปรแกรมการท่องเที่ยวทุกโปรแกรมได้ยึดหลัก 5 S และ 5 E ในเบื้องต้นจะเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่มุ่งไปยังกลุ่มเป้าหมายที่เป็นชาวต่างชาติตั้งนั้น ทางสมาชิกเครือข่ายเห็นว่าควรจัดทำโปรแกรมเป็นภาษาอังกฤษ ดังมีรายละเอียดของโปรแกรมทั้ง 8 รายการ ดังนี้

4.3.1.1 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน (Career/Profession Development Trip)

โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรม 1 – 4 สัปดาห์ กลุ่มเป้าหมายเป็นชาวต่างชาติที่ชอบช่วยเหลือชุมชนด้วยการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้กับชาวบ้าน โดยนักท่องเที่ยวจะได้ร่วมงานกับองค์กรสาธารณประโยชน์และมูลนิธิที่มีการทำงานช่วยเหลือด้านการสร้างงานสร้างอาชีพชาวบ้านอย่างต่อเนื่อง และนักท่องเที่ยวจะได้ท่องเที่ยวทั้งแบบผจญภัยและเที่ยวชมสถานที่ในบริเวณใกล้เคียงกับชุมชนอีกด้วย โปรแกรมนี้มีรายละเอียดดังนี้

Program I: Career/ Profession Development Trip

จุดประกายอาชีพ สัมผัสวิถีถิ่น (Light up career, Experience local life)

You may not have thought your vocational skills could be used whilst on vacation, but you can indeed make a difference. To sustain rural quality of life in the long run, surveys show that careers and professions are needed development. Your skills can be of great help in areas such as product designing, bookkeeping, teaching simple technology usage, or implementing marketing ideas that local people can use to raise its profile - on a tight budget!

You can deepen your vacation experience through giving back and interacting meaningfully with the people whose lives you are changing.

Program Highlights:

- Making a difference sharing your career skills and ideas with locals
- Authentic local living
- Alternative adventure experiences
- Exotic souvenirs from real makers

Program Summary:

Meaningful vacation amid beautiful nature of the Upper Northern Thailand can give you an unforgettable experience. Touch lifestyles of different ethnic groups who were born with some craftsmanship. You will have a chance to share your ideas with them. A combination of your ideas and local craftsmanship could advance the local careers and professions beyond what you have expected.

Enjoy local living as you commence your volunteer project. Exotic culinary

experience will be a remarkable memory.

Spice up your vacation with adventure tours of local sites and cultural exchange experiences throughout the program.

Example Itinerary: 1-week program in brief

Day 1: Arrival in Chiang Mai. Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point.

Day 2: Orientation Day.

Learn local culture in brief and basic Thai language communication. Getting to know the host organization and community. Also, getting to know each other in your team.

Day 3-5: Volunteering Project.

Help your host organization to develop vocational skills for people in the host community. On the first day, you will learn what people do for their living and their problems. Then you can come back to the community with your ideas or solutions for them. You can also join the host organization team in organizing vocational training for the villagers.

Day 6: Adventure tour and sightseeing tour.

Enjoy vacation of your choice. Take bamboo rafting seeing beautiful nature of Chiang Mai. Do a mini trekking to a hill tribe village. Take sightseeing around your volunteering site.

Day 7: Shopping and Departure:

Get back to Chiang Mai city. Visit local markets for shopping.

Transfer to Chiang Mai Airport for departure.

Note: Booking minimum 2 weeks before departure

Trip can be adjusted upon request.

ภาพที่ 4.4 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน

4.3.1.2 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภค (Building / Repairing / Renovation Trip)

โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมตั้งแต่ 3 วัน – 4 สัปดาห์ เป็นโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับกลุ่มนักท่องเที่ยวที่ขอช่วยเหลือสังคมด้วยการช่วยก่อสร้าง ซ่อมแซมสาธารณูปโภค เช่น ถนน ห้องน้ำ อาคารเรียน ห้องสมุด สนามเด็กเล่น เป็นการร่วมงานกับองค์กรสาธารณะประโยชน์ มูลนิธิและชุมชนที่มีการทำงานด้านการพัฒนาสาธารณูปโภคในพื้นที่ชนบทในภาคเหนือของไทย และนักท่องเที่ยวจะได้มีโอกาสในการท่องเที่ยวแบบผจญภัยและเที่ยวชมสถานที่ในพื้นที่ด้วย

Program II: Building / Repairing / Renovation Trip

สองมือร่วมสร้าง เดินทางอย่างมีสไตล์ (Building for lives, Travel in style)

You can feel good and make a real difference in peoples' lives by helping build a home for a family who would not otherwise have this basic necessity. Professional, local builders manage the build and delegate essential but appropriate tasks to you, with your safety a top priority. The family the house is being built for, as well as other members of the community, will often come and help build with you!

Other projects you can get involved in include building classrooms, playgrounds, libraries and lavatories.

You can also gain a sense of achievement and assist with improving the ambience and "mood" of a school, temple or community center by applying a fresh coat of paint and performing simple repairs made to damaged furniture.

This is a rewarding group activity that lends itself to learning about another culture as you help alongside the local people, sharing laughs and touching lives.

Program Highlights:

- Feel the touch of local working spirit
- Experience authentic community living and local hospitality
- Exercise your team working skills
- Discover new and exotic attractions
- A long lasting building that give you a remarkable memory

Program Summary:

This trip takes you to gorgeous parts of Upper Northern Thailand, such as the small remote community of Om Koi or Mae Ai. Visit a traditional local market. Watch and enjoy the hive of activity as villagers, dressed in their finery, trade and socialize. Buy beautiful hand crafted goods or tasty fresh produce and have fun developing your haggling skills.

Mae Hong Son, a city near Burma is the site of a truly rewarding volunteer project. This is a unique opportunity to form friendships with these gracious and warm people, and gain a deeper understanding of local culture. Help provide children with an environment that is conducive to learning and nurtures their inquisitive nature. Let them touch your life as you help rebuild theirs.

The volunteer project is undoubtedly the highlight of this fabulous trip, but

there are many more things to explore. Visit a temple and an elephant camp. Then make yourself at home in the community, eating and laughing with the hosts. Enjoy the freedom to explore, if something of interest catches your eye.

Example Itinerary: 1-week program in brief

Day 1: Arrival Day. Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point.

Day 2: Orientation / Introduction to the project.

Getting to know each other. Learn local culture and basic language for communication. Getting to know the project. Learn and practice how to use equipment.

Day 3-5: Volunteering Project.

Help the host organization team and villagers to build or renovate buildings. You will have a daily mission to accomplish for each day. It will be the hard but fun work.

Day 6: Adventure tour or sightseeing tour

Enjoy vacation of your choice. Take bamboo rafting seeing beautiful nature of Chiang Mai. Do a mini trekking to a hill tribe village. Take sightseeing around your volunteering site.

Day 7: Shopping and Departure.

Get back to Chiang Mai city. Visit local markets for shopping.

Transfer to Chiang Mai Airport for departure.

Note: Booking minimum 3 months before departure. Trip can be tailor-made just for your group.

ภาพที่ 4.5 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภค

4.3.1.3 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อสอนหนังสือ (In-style Teaching Trip)

โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรม 5 วัน – 6 สัปดาห์ เป็นโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่มีความชอบด้านการสอนโดยเฉพาะการสอนภาษาต่างประเทศหรือวัฒนธรรมสากลสำหรับผู้เรียนชาวไทย โดยนักท่องเที่ยวจะได้รับการอบรมด้านการสอนจากองค์กรในท้องถิ่นที่มีความเชี่ยวชาญด้านการจัดการเรียนการสอนและการถ่ายทอดความรู้แก่ผู้เรียนในชนบทของไทยด้วย นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีโอกาสได้ท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่อีกด้วย รายละเอียดของโปรแกรมนี้นี้มีดังนี้

Program III: In-style Teaching Trip

ให้การศึกษา เพิ่มพูนประสบการณ์ (Giving education, Enrich your experience)

Education is demonstrated to be the best avenue to getting people out of poverty and on to a path where they can determine their future, and you can play a part.

Of course, it helps if you have a teaching qualification or if you speak the local language, but you can still make a difference without these advantages - imagine how good you will feel when, after 3 days of intensive conversational language lessons, your student now has the confidence to engage you in a discussion, from which the next helper can build and continue enhancing the foundation you have laid.

The ages you can help range from primary school children to adults whose new skills can help them obtain employment. Training and teaching materials are provided so that you can maximize your impact.

Program Highlights:

- Making a difference teaching in a local community
- Taste authentic local food
- Adventure travel experience
- local sightseeing
- Great friendship and hospitality

Program Summary:

This trip is believed to be a sensory delight, a great learning experience and a rewarding adventure.

Visit an ethnic hill tribe community in a Northern province and immerse yourself in community life. Enjoy a fun and authentic journey which strikes a balance between learning and teaching. Learn about the community's relationship with the land and discover how the culture and environment have influenced traditional arts and crafts in this area.

Your volunteering experience will foment your understanding of these wonderful people as you work alongside them on varied projects. Enjoy the looks of delight and appreciation on the children's faces as you teach and interact. The intimate moments with the children and the rest of the community will be treasured

memories that live on.

Example Itinerary: 1-week program in brief

Day 1: Arrival Day. Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point.

Day 2: Teaching training.

Attend a teaching training provided by your host organization. Getting to know classroom and learning setting. Learn how to teach effectively.

Day 3-5: Volunteering Project (teaching at the project location)

Start your teaching at a local school assigned by your host organization. Getting to know your students and their school teachers. Teach according to the lesson plan. Enjoy your time with your students.

Day 6: Cultural tour.

Spend a day to learn culture of the local community. See lifestyle of people. Taste local food at your students' home.

Day 7: Shopping and Departure

Get back to Chiang Mai city. Visit local markets for shopping.

Transfer to Chiang Mai Airport for departure.

Note: Booking minimum 4 weeks before departure. Trip can be adjusted to meet your needs.

ภาพที่ 4.6 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อสอนหนังสือ

4.3.1.4 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยทำสื่อ (Creative Media Production Trip)

โปรแกรมนี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 3 – 7 วัน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบสื่อสารผ่านสื่อสังคมออนไลน์มีความต้องการช่วยเหลือสังคมด้วยการผลิตสื่อประเภทต่างๆ เช่น สื่อบทความ สื่อภาพถ่าย สื่อวิดีโอ นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมงานกับองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ในการสร้างสรรค์ผลงาน และจะมีโอกาสท่องเที่ยวตามสถานที่ต่างๆในพื้นที่ตามความสนใจของแต่ละคนด้วย โปรแกรมนี้มีรายละเอียดดังนี้

Program IV: Creative Media Production Trip

สื่อความดีให้โลกรู้ เทียบดูอย่างสร้างสรรค์ (Echo the good world, Explore the good things)

For several decades, local NGOs and charity organizations have worked for the benefits of people. What good things they have done are just hidden in their territories. Wouldn't you like to tell the world about these? Your basic photographing and video shooting skills can be a great help. You can also use your social media skills to help promote the work of these small but hardworking organizations.

The NGOs you can work with are varied from the environmentalists to social activists. Who know? Your photos, videos and articles could be a very powerful tool that helps the organizations' work done easier. Just bring your cameras and some ideas. You can really make a difference.

Program Highlights:

- Making a difference promoting work of good NGOs
- Enrich your creativity
- Joyful tour with locals
- Connecting with local media and audiences.

Program Summary:

This trip combines simple vacation activities, such as photographing, blogging, facebooking, with a meaningful volunteering project at local NGOs in the Upper-northern Thailand. Your very first days involve a briefing with your host organization, a tour around the area, and information gathering for your media production. You will stay in a simple but clean and comfortable accommodation provided by your host.

The following days you will go with your guide seeing how staffs work for people and the community, so you can have some ideas for your production. Where the Internet connection is available, you can start echoing your words to the world. While you are in the place, you will feel the heartfelt hospitality of the staff and the

people they work for.

To celebrate your production completion, a relaxing tour and an unforgettable party will be organized to thank you and your team. This trip is rewarding as the NGOs can make use of your production for their key activities, especially for the fundraising parts.

Example Itinerary: 5-day program in brief

Day 1: Arrival Day. Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point.

Day 2-3: Volunteering Project.

Getting to know the project. Plan your media making with assistance of local staff. Enjoy creating the media for your host organization and local community.

Day 4: Cultural tour / Adventure tour / Sightseeing tour

Take a day tour of your choice: cultural, adventure or sightseeing tour. You can enjoy more photo taking throughout the day.

Day 5: Departure.

Transfer to Chiang Mai International Airport for departure

Note: Booking minimum 2 weeks before departure.

ภาพที่ 4.7 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยทำสื่อ

4.3.1.5 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation Trip)

โปรแกรมนี้ใช้ระยะเวลา 3 – 7 วัน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวผู้รักสิ่งแวดล้อมทุกเพศทุกวัย ที่มีความสนใจทำกิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อมร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนและชุมชนในชนบทในภาคเหนือของประเทศไทย นักท่องเที่ยวผู้เข้าร่วมโปรแกรมนี้จะได้เรียนรู้วิถีการอนุรักษ์ธรรมชาติตามภูมิปัญญาท้องถิ่นทางภาคเหนือของไทย และมีโอกาสได้เดินทางท่องเที่ยวในพื้นที่ตามความสนใจของตนอีกด้วย โปรแกรมนี้มีรายละเอียด ดังนี้

Program V: Environmental Conservation Trip

ท่องเที่ยวรักษ์โลก ท้องถิ่นยั่งยืน (Save the planet, Sustain the community)

We all know that our planet Earth is currently facing the global warming problem. As a global citizen, it is our responsibility to mitigate the problem.

The northern reaches of Thailand are home to tropical forests where major rivers of the country are originated. Due to the fast-growing agro-business in Thailand, deforestation is becoming a big problem in the country. People are trying very hard to conserve their forests. But working alone might not be powerful.

You can play a role in helping them, be it in conserving tropical forests, helping in organic gardens, planting trees, managing wastes, or teaching the merits of environmental conservation.

Working alongside the local people, you can together make a difference.

Program Highlights:

- ‘Saving the planet Earth’ mission
- Green culinary experience
- Adventure tour and local sightseeing
- Natural living

Program Summary:

This remarkable program blends the exotic sights, fascinating people and green and clean food of the Upper-northern Thailand, with a unique, hands-on environmental conservation mission.

Feel the rewards of making a real difference to the quality of forests and get to know the people that care for them. Enjoy trekking in the well-conserved forests and gain knowledge about different tropical plants and their functions in the forest.

Explore further afield as you hike and raft through this majestic landscape. You will have chance to taste green and clean food made fresh from local ingredients. Then take a piece of Thailand home with you when you learn to cook your favorite meal. The joyful recollections of this remarkable trip will forever be evoked by the fragrant smells of that one dish.

Example Itinerary: 5-day program in brief

Day 1: Arrival and orientation.

Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point. Getting to know the host organization and its project.

Day 2-3: Volunteering Project.

Help the host organization and local community working on their environmental conservation project: tree planting, check-dam building or fire-break making. Learn how local people conserve their environment. Exchange knowledge and experiences on environmental issues.

Day 4: Adventure tour / Sightseeing tour

Enjoy vacation of your choice. Take bamboo rafting seeing beautiful nature of Chiang Mai. Do a mini trekking to a hill tribe village. Take sightseeing around your volunteering site.

Day 5: Departure

Transfer to Chiang Mai International Airport.

Note: Booking minimum 4 weeks before departure

ภาพที่ 4.8 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม

4.3.1.6 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยงานสาธารณสุข (Wonderful Medical / Healthcare Trip)

โปรแกรมนี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 3 – 7 วัน เป็นโปรแกรมที่เหมาะสมสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบช่วยเหลือสังคมด้วยการทำงานด้านสาธารณสุข นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมงานกับหน่วยงานที่ทำงานด้านสาธารณสุขในพื้นที่ มีโอกาสช่วยงานแพทย์และบุคลากรสาธารณสุขในการให้บริการด้านการดูแลสุขภาพของชาวบ้าน เด็ก และผู้สูงอายุในพื้นที่ นักท่องเที่ยวยังมีโอกาสสัมผัสวิถีชีวิตชุมชนผ่านการท่องเที่ยวเชิงวัฒนธรรมในพื้นที่ด้วย โปรแกรมนี้มีรายละเอียดดังนี้

Program VI: Wonderful Medical / Healthcare Trip

รักษาเพื่อน เยือนถิ่นธรรมชาติ (Heal people, See nature)

If you have medical training, you can use your skills to assist in medical clinics

in rural Northern Thailand. The facilities may not be what you are used to, but many communities lack even basic healthcare so you can be of huge impact, even in a brief time frame.

If you have public health promotion background, your skills are very welcome in projects promoting health for poor people in a very remote area in mountains of the North.

Program Highlights:

- Making a difference providing healthcare for poor people
- Authentic touch of local hospitality
- Great natural tour
- Cultural shows

Program Summary:

This trip takes you to the rural areas of Upper-northern Thailand. This is a perfect place to interact with the warm and hospitable Northern Thai people.

You will stay at a traditional houses provided by local people. While you are staying there, you can enjoy the taste of authentic local Thai food, which is made fresh from local ingredients. That's an exotic and great experience. The nature in the area is just what you are looking for.

The highlight of the trip is your volunteer project and immersion into the vibrant and fun loving culture of the diverse inhabitants, of this magnificent land. Form bonds with the locals as you provide healthcare for them. It's really a rewarding experience. You will relish the time you spend with these wonderful and inquisitive people.

Example Itinerary: 7-day program in brief

Day 1: Arrival Day. Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point.

Day 2: Orientation Day.

Learn local culture in brief and basic Thai language communication. Getting to know the host organization and community. Also, getting to know each other in your team.

Day 3-5: Volunteering Project (public health activity)

Help local medical team providing public health service for people in the target communities. The service site will move from a village to village each day.

Day 6: Cultural tour / Sightseeing tour

A meaningful day trip. Learn culture of the rural communities. Visit places of interest surrounding your host community.

Day 7: Shopping and Departure.

Get back to Chiang Mai city. Visit local markets for shopping.

Transfer to Chiang Mai Airport for departure.

Note: Booking minimum 4 weeks before departure

ภาพที่ 4.9 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยงานสาธารณสุข

4.3.1.7 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการบริจาคของ (The Worthy Donation Trip)

โปรแกรมนี้ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 3 – 5 วัน เหมาะสำหรับนักท่องเที่ยวที่ชอบช่วยเหลือสังคม ด้วยการบริจาคสิ่งของที่เป็นความจำเป็นและตรงกับความต้องการที่แท้จริงของผู้คนเหล่านั้น นักท่องเที่ยวจะทำงานร่วมกับองค์กรพัฒนาเอกชนในพื้นที่ ที่รู้และเข้าใจถึงความต้องการของชาวบ้านในพื้นที่เป็นอย่างดี นอกจากนี้นักท่องเที่ยวยังมีโอกาสกับสถานที่ท่องเที่ยวแปลกใหม่ในพื้นที่ที่เข้าไป ทำกิจกรรมบริจาคสิ่งของอีกด้วย โปรแกรมนี้มีรายละเอียดดังนี้

Program VII: The Worthy Donation Trip

การให้ที่ไร้พรมแดน (Giving Beyond Frontiers)

If you think it is important to make a difference in someone's life, donation is a great way to do. There are a great number of people and organizations in need in Upper-northern Thailand. Things you can do include donating learning materials to school kids, giving warm clothes and blankets to people living in a deadly cold weather, sharing used books to community libraries, and many more.

Seeing smiles on the faces of people is a remarkable experience.

Program Highlights:

- Making a meaningful donation
- Stunning views of tropical mountains
- Cultural exchange experience
- Alternative Adventure tour
- Souvenir from native people

Program Summary:

Your meaningful vacation begins in Chiang Mai, the capital of

Northern provinces. You will spend a few days in the city of Chiang Mai as you prepare things for your donation trip. Chiang Mai city tour is included in the program.

On the day you are travelling to the destination, you will enjoy the beautiful views of tropical forests and mountains of the North. Experience different cultures of mountain people by having a conversation with them. Local food experience is also remarkable.

Handicrafts made in the area are perfect souvenirs for your family and friends back home. Select some with you and they will remind you of the good thing you've done on your vacation.

Example Itinerary: 3-day program in brief

Day 1: Arrival and orientation.

Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point. Getting to know the host organization and local community.

Day 2: Donation day.

Travel to the target community. Meeting the villagers and learn their real needs.

Help giving away donation items to the villagers. Spend your day visiting the villagers' home.

Day 3: Local tour and departure

Take a day tour seeing interesting places before departure.

Note: Booking minimum 4 weeks before departure

ภาพที่ 4.10 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการบริจาคของ

4.3.1.8 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม (Cultural Revitalization Trip)

โปรแกรมนี้เป็นโปรแกรมที่ใช้ระยะเวลาตั้งแต่ 1 – 4 สัปดาห์ เหมาะกับนักท่องเที่ยวที่ชื่นชอบความหลากหลายทางวัฒนธรรมต้องการสร้างแรงบันดาลใจให้เจ้าของวัฒนธรรมช่วยกันฟื้นฟูและรักษาวัฒนธรรมที่มีค่าของตนไว้ นักท่องเที่ยวจะได้ร่วมงานกับองค์กรท้องถิ่นที่ทำงานด้านการอนุรักษ์ฟื้นฟูวัฒนธรรมท้องถิ่นมายาวนาน และนักท่องเที่ยวจะมีโอกาสได้สัมผัสกับวัฒนธรรมที่น่าสนใจมากมาย โปรแกรมนี้มีรายละเอียด ดังนี้

Program VIII: Cultural Revitalization Trip

ฟื้นฟูวัฒนธรรม ยำถิ่นหลากหลายชาติพันธุ์ (Reviving old culture, visiting nice people)

Northern Thailand is well known for its ethnic and cultural diversity. It is a home to as many as 20 tribes. Their arts and culture are just great. Unfortunately, many of them are going to disappear because of the lack of importance and function in the mainstream society. You can come and help revive these endangered cultures. Filming a documentary, writing and article, organizing a cultural events, etc. are examples of activities you can do during your vacation here.

From helping Karen in Om Koi, to the Tai in Mae Hong Son, you can immerse yourself in their beautiful culture, help alongside villagers, and typically stay with a host family or locally-run guesthouse to deepen your interaction and appreciation of another way of life.

Program Highlights:

- Exotic cultural experience
- Interacting with community leaders
- Local tour provided by locals
- Traditional living

Program Summary:

Beautiful culture of Northern Thailand is an invaluable heritage. It perfectly nurtures the locals to be such a warm and fascinating people. This trip takes you to the heart of this cultural region. Be mesmerized by the intricate clothing designs of different tribes. You will have some ideas to help preserving this part of culture.

This amazing trip combines meaningful cultural revitalization projects with a tour of Thailand's beautiful and fascinating hill region. Spend quality time with the wonderful people, understand their culture and be warmed by the joyful smiles of the grateful hosts. This is a trip of a lifetime.

Example Itinerary: 1-week program in brief

Day 1: Arrival and orientation.

Meet at Chiang Mai International Airport or other requested meeting point. Getting to

know the host organization.

Day 2: Meeting with locals

Meet local people and talk about their culture. Investigate the problems that lead to culture lost.

Day 3-5: Volunteering Project.

Work with the host organization and community leaders planning a cultural revitalization program. Help creating awareness among people in the community.

Day 6: Cultural tour / Adventure tour / Sightseeing

Take a day tour of your choice: cultural, adventure or sightseeing tour.

Day 7: Departure.

Transfer to Chiang Mai International Airport for departure.

Note: Booking minimum 4 weeks before departure

ภาพที่ 4.11 โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม

โปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมนี้จะบริหารจัดการโดยศูนย์ประสานงานการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน มีคณะทำงานที่ได้รับการคัดเลือกจากสมาชิกเครือข่ายเป็นผู้รับผิดชอบในการดำเนินการ เมื่อมีนักท่องเที่ยวสนใจโปรแกรมใดศูนย์ประสานงานฯ จะดำเนินการส่งรายละเอียดของโปรแกรมไปให้นักท่องเที่ยวและผู้สนใจและจัดทำรายละเอียดสำหรับนักท่องเที่ยวแต่ละกลุ่มในลักษณะ Tailor-made หรือจัดโปรแกรมที่เหมาะสมกับแต่ละกลุ่มโดยเฉพาะ ศูนย์ประสานงานฯ จะทำการประสานงานกับนักท่องเที่ยวและองค์กรเจ้าภาพในพื้นที่จัดกิจกรรมของสมาชิก รวมทั้งประสานงานจัดผู้นำโครงการ (project leader) ให้ดำเนินการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ตามโปรแกรมที่นักท่องเที่ยวเลือก โดยอาจจัดในพื้นที่องค์กร/ชุมชนเดียว หรือจัดร่วมกันข้ามพื้นที่ก็ได้ขึ้นอยู่กับความเหมาะสมทั้งด้านเวลาและงบประมาณของนักท่องเที่ยว

คณะผู้วิจัยร่วมกับสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบนได้นำโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เป็นผลิตภัณฑ์ร่วมนี้มาจัดทำเป็นแผ่นพับสำหรับประชาสัมพันธ์โปรแกรมของเครือข่ายฯ และบันทึกเป็น CD เพื่อความสะดวกในการเผยแพร่แบบออนไลน์สำหรับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องต่อไป แผ่นพับและ CD ประชาสัมพันธ์โปรแกรมของเครือข่ายแสดงในภาพที่ 4.12

UNTUV
Upper Northern Thailand's
Volunteer Network

FOR INFORMATION & BOOKING

Contact:
UNTUV-Network
120 Mahidol Road, T.Haiya, A.Muang Chiang Mai TH 50100

Tel: +66 53 201800
info@untuv.org
www.volunteertourthai.com

[illegible]

ภาพที่ 4.12 แผ่นพับและ CD ประชาสัมพันธ์โปรแกรมของเครือข่ายฯ

4.3.2 ผลลัพธ์ของแต่ละองค์กร/ชุมชน

ผลจากการประชุมร่วมกันของสมาชิกเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน เห็นว่าควรเปิดโอกาสให้สมาชิกได้พัฒนาพันธกิจการท่องเที่ยวในรูปแบบโครงการการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของตนเองขึ้นมาได้ โดยมีเงื่อนไขว่าต้องไม่เป็นโปรแกรมที่ซ้ำกันและควรแสดงออกถึงความเป็นเอกลักษณ์ของแต่ละองค์กร/ชุมชน/พื้นที่ ด้วย ทั้งนี้้องค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมสูงสามารถนำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่ดำเนินการอยู่แล้วมาพัฒนาเป็นผลลัพธ์ของตนได้ทันที ส่วนองค์กร/ชุมชนที่มีความพร้อมในระดับปานกลางหรือระดับเริ่มต้นยังต้องใช้เวลาในการพัฒนาโปรแกรมของตนเองอีกระยะหนึ่งโดยมีสมาชิกเครือข่ายที่มีประสบการณ์คอยเป็นที่ปรึกษา สำหรับองค์กร/ชุมชนที่มีโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พร้อมดำเนินการแล้วได้แก่ 1) มูลนิธิกระจกเงา 2) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต 3) ชุมชนบ้านหัวทุ่ง 4) Thailand Experiences 5) โครงการพัฒนาที่สูง (UHDP)

4.3.2.1 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของมูลนิธิกระจกเงา

มูลนิธิกระจกเงามีโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดำเนินการแล้ว 2 ประเภทหลักคือ แบบ indoor และ แบบ outdoor ดังมีรายละเอียด ดังนี้

The Indoor Program

The Indoor program is based around teaching at school, but encompasses so much more. We run lessons for students at local government schools in the area, which mainly cater for hill tribe children. The Indoor team also run activities at childcare centers in local hill tribe villages, play games with the long term sick children at the main hospital in Chiang Rai, teach monks at an important Buddhist temple in Chiang Rai, and run extra-curricular lessons for local children, Mirror staff, Mirror tour guides, and intern students. Volunteers are instructed on methods of teaching, lesson planning, and how to enter the plans into our Lesson planning Database. The database carries records of every lesson, and is of vital importance to the continuity of the curriculum and the progress of individual classes.

Length of stay: Minimum 2 weeks; Maximum 12 weeks

Requirements: National criminal record check; full health insurance; agreement to Terms & Conditions; registration payment; full payment in advance

The Outdoor Program

A number of the local communities are without the basics of life which most of us take for granted - running, clean water, or electricity. As such, health becomes a constant issue... building water tanks which bring clean water to the

village, instead of women trekking for miles to the nearest clean source, is a godsend. Building a childcare center, or classroom, gives children the opportunity to learn, and improve their future chances in life. Planting banana trees saves the hills from eroding quickly, thus causing landslides and dangers to those living below. Making 4,000 bricks at our site, gives us the means to build a childcare center. The Outdoor programme is a myriad of tasks, some of which are obviously benefiting the communities, others need an explanation.

The Outdoor Work placement is for those who are happy to get their hands dirty, who like physical labor, and are reasonably fit.

Length of stay: Minimum 1 week; Maximum 12 weeks

Requirements: National criminal record check; full health insurance; agreement to Terms & Conditions; registration payment; full payment in advance

4.3.2.2 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต

ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตมีโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 2 รายการ คือแบบ 1 สัปดาห์และแบบ 2 สัปดาห์ ดังมีรายละเอียด ดังนี้

LDC One-week program (Chiang Dao Area)

Day 1	Arrival /Orientation day Getting to know each other. Learn some local culture and language.
Day 2	Volunteering work Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Day 3	Volunteering work Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Day 4	9 – 11 A.M. Visit different hill-tribes communities 1-4 P.M. Visit Phadeang National Park – hot spring, waterfall and Chiangdao cave

Day 5	Full day 8 A.M. to 4 P.M. Visit Maeteang elephant camp –elephant show, elephant ridding, oxen cart ridding and bamboo rafting
Day 6	Back to Chiang Mai town
Day 7	Free Day

LDC One-week program (Pai Area)

Day 1	Arrival /Orientation day Getting to know each other. Learn some local culture and language.
Day 2	Volunteering activity Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Day 3	Volunteering activity Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Day 4	8.30 – 11.30 A.M. Visit Pai canyon and hot spring After lunch 1.30 – 4 P.M. Visit waterfall and hill-tribes communities
Day 5	Full day 8 A.M. to 4 P.M. Visit very popular view point and cave
Day 6	Back to Chiang Mai town
Day 7	Free Day

LDC Two-week Program

Days	Chiang Dao Area	Pai Area
Day 1	Welcoming and orientation	Welcoming and orientation
Day 2	Volunteering activity	Volunteering activity
Day 3	Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.	Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Day 4		
Day 5	Visit hilltribes villages, hot spring, waterfall and cave	Visit Chinese village, Pai canyon and hot spring
Day 6	Visit elephant camp – elephant show, elephant ridding, oxen cart ridding and bamboo rafting	Visit waterfall and do tree top zip-lining
Day 7	Free day	Free day
Day 8	Volunteering activity	Volunteering activity
Day 9	Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.	Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Day 10		
Day 11	Visit very famous temples in Chiangmai – Wat Chedi Luang, Wat Prasing and Wat Prathat Doisuthep	Visit very famous view point and cave (Underpass cave)

	(overnight in Chiang Mai)	
Day 12	Visit the highest mountain and highest waterfall on Inthanon mountain high 2,560 meters above sea level	Visit Huay Nam Dang National Park/tubing along Pai river
Day 13	Free Day	Free Day

4.3.2.3 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชนบ้านหัวทุ่ง

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของชุมชนบ้านหัวทุ่งเป็นโปรแกรมระยะสั้น 3 วัน มีรายละเอียดของโปรแกรมดังนี้

Day 1	Welcoming and orientation Introducing the village. Getting to know each other. Learn some local culture.
Day 2	Volunteering work with the villagers. Help villagers doing environmental conservation work in the forest.
Day 3	Local tour and departure. Community forest tour and village tour. Learn interesting local plants and see how the villagers live with the forest.

4.3.2.4 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ Thailand Experiences

โปรแกรมท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของ Thailand Experiences เป็นโปรแกรม 4 สัปดาห์ แบ่งเป็นการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ 2 สัปดาห์และการเดินทางท่องเที่ยว 2 สัปดาห์ ทั้งนี้ นักท่องเที่ยวต้องวางแผนการเดินทางและแผนการทำงานร่วมกับ Thailand Experiences ก่อนล่วงหน้าเพื่อจัดกิจกรรมที่เหมาะสมกับประสบการณ์และทักษะของนักท่องเที่ยว มีรูปแบบโปรแกรมแบบย่อ ดังนี้

Week 1	Welcoming and orientation Volunteering work in selected community (environmental or green
--------	---

	energy project)
Week 2	Volunteering work Volunteering activity will be provided based needs and abilities of participants. Available activities include environmental conservation project, teaching, farming project and life skill development.
Week 3	Travel in Chiang Mai. Choices of travel include adventure tour, elephant riding, trekking, rafting. Temple tour, handicraft village, local market tour and many more.
Week 4	Relaxing on the beach / departure Fly to southern Thailand. Spend your last week on the famous beach of Thailand in Phuket and Krabi.

4.3.2.5 โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์โครงการพัฒนาที่สูง (UHDP)

โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของโครงการพัฒนาที่สูงเป็นโปรแกรมระยะ 4 สัปดาห์ เปิดโอกาสให้นักท่องเที่ยวได้สัมผัสกับการทำงานบำเพ็ญประโยชน์ในแผนกต่างๆของโครงการอย่างทั่วถึง และท่องเที่ยวในแหล่งท่องเที่ยวของชุมชนเป็นหลัก มีรายละเอียดของโปรแกรสดังนี้

Week 1	Welcoming and orientation Volunteer in UHDP's plant nursery department Local tour. Help UHDP's staff do plant nursery work. Visit places of interest in local community.
Week 2	Volunteer in UHDP's livestock department Local tour. Help UHDP's staff in livestock department taking care of pig and chicken farms. Visit places of interest around the site.
Week 3	Volunteer in ECHO organization (seed production department) Local tour. Help ECHO's staff producing seeds. Visit places of interest around the site.
Week 4	Volunteering in local community / local tour Departure. Travel with UHDP's staff to local community and work with

	people in the target village. Travel in the community before departure to Chiang Mai town.
--	--

ปัจจุบันองค์กร/ชุมชนที่ยังไม่มีโปรแกรมของตนเองจะทำหน้าที่เป็นแหล่งกิจกรรมของเครือข่ายโดยใช้ผลิตภัณฑ์ร่วมของเครือข่ายเป็นตัวขับเคลื่อนกิจกรรมในพื้นที่ จากการทำงานร่วมกันทำให้ได้ข้อมูลว่าองค์กรที่ยังมีประสบการณ์น้อยมีความต้องการที่จะพัฒนาโปรแกรมของพื้นที่เองด้วย จึงอยากให้องค์กรที่มีประสบการณ์เป็นพี่เลี้ยงและเห็นว่าควรมีการอบรมเชิงปฏิบัติการในการจัดทำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจและเป็นประโยชน์ต่อชุมชนและองค์กรในภาพรวม

4.3.3 ผลการทดลองผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ในระหว่างวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2558 คณะผู้วิจัยได้ทำการทดลองโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ – โปรแกรมอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม “ท่องเที่ยวรักษ์โลก ท้องถิ่นยั่งยืน” เนื่องจากเป็นโปรแกรมที่ได้รับความสนใจมากที่สุดจากการร่วมออกงาน Lanna Expo ครั้งที่ 1 ในระหว่างวันที่ 5-9 มิถุนายน 2558 ณ ศูนย์ประชุมและแสดงสินค้านานาชาติจังหวัดเชียงใหม่ โดยในการทดลองโปรแกรมการท่องเที่ยวแบบผลิตภัณฑ์ร่วม ใช้พื้นที่ของมูลนิธิอุ้นใจ อำเภอพร้าว จังหวัดเชียงใหม่เป็นพื้นที่ทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ปลูกป่าใช้สอย เหตุผลที่เลือกพื้นที่นี้เนื่องจากเป็นพื้นที่ที่มีความพร้อมทั้งเรื่องกล้าพันธุ์ไม้และการดูแลต้นไม้หลังจากปลูกเสร็จ และใช้พื้นที่ชุมชนบ้านหัวทุ่งเป็นพื้นที่จัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเพื่อศึกษาสภาพแวดล้อมและวิถีชีวิตชุมชน ในการเดินทางครั้งนี้มีผู้ร่วมเดินทางทั้งสิ้น 12 คน มีทั้งชาวไทยและชาวต่างชาติ รายละเอียดของกิจกรรมที่ทำในการทดลองผลิตภัณฑ์มีดังนี้

วันแรก : ช่วงเช้า	รับประทานอาหารเช้าร่วมกัน รับฟังการปฐมนิเทศและการชี้แจงเกี่ยวกับมาตรการความปลอดภัย
ช่วงบ่าย	ออกเดินทางไปยังมูลนิธิอุ้นใจ แนะนำมูลนิธิ เจ้าหน้าที่มูลนิธิ และทีมอาสาสมัครจากเนเธอร์แลนด์ ดูพื้นที่การทำงาน เตรียมพื้นที่ปลูกป่า
วันที่สอง: เช้า-บ่าย	ทำกิจกรรมปลูกป่าตามที่ได้วางแผนไว้ นำชมวัดดอยแม่ปิงและวัดพระธาตุดอยเวียงชัยมงคล
บ่าย-เย็น	ออกเดินทางสู่บ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว
วันที่สาม: ช่วงเช้า	กิจกรรมศึกษาธรรมชาติป่าชุมชนบ้านหัวทุ่ง กิจกรรมศึกษาวิถีชีวิตในชุมชน
ช่วงบ่าย	รับประทานอาหารเช้าและร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับชาวบ้าน เดินทางกลับเชียงใหม่โดยสวัสดิภาพ

ภาพที่ 4.13 การทดลองผลิตภัณฑการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ณ มูลนิธิอุ๋นใจ และ ชุมชนบ้านหัวทุ่ง เมื่อวันที่ 3-5 กรกฎาคม 2558

ภาพที่ 4.13.1 คณะผู้ร่วมทดลองโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ (3 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.2 ปฐมนิเทศการใช้ไบโอชาร์(Bio-Char) ในการปลูกต้นไม้ (3 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.3 ปฏิบัติการบำเพ็ญประโยชน์ปลูกต้นไม้ทั่วบริเวณมูลนิธิอุ้นในพื้นที่ 18 ไร่ (3 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.4 เที้ยววัดดอยแม่ปิ้ง อำเภอพร้าว วัดป่าสายวิปัสสนาของหลวงปู่แหวน สุจิณฺโณ (3 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.5 เที้ยวป่าชุมชนศึกษาแนวคิดการอนุรักษ์ป่ากับปราชญ์ชุมชนบ้านหัวทุ่ง อำเภอเชียงดาว (5 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.6 ศิษยาภิบาลชีวิตชุมชน ช่วยกันหัดทำกระท้าจักสานไม้ไผ่ (5 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.7 นักท่องเที่ยวร่วมสนุกกับการแสดงของเด็กๆบ้านหัวทุ่ง (4 ก.ค. 58)

ภาพที่ 4.13.8 ประทับใจกับการต้อนรับของชาวบ้านที่จัดที่พักแบบโฮมสเตย์ให้ (5 ก.ค. 58)

จากการประเมินผลการทดลองผลิตภัณฑ์ตามหลัก 5 S และ 5 E พบว่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พัฒนาขึ้นมีคุณภาพตามหลัก 5 S คือ ความปลอดภัย (Safety) ความมั่นคง (Security)

สุขอนามัย (Sanitation) ความพึงพอใจ (Satisfaction) และการบริการ (Service) ครบทุกประการ และได้รับการประเมินในระดับดีมากโดยเฉพาะด้านความพึงพอใจต่อกิจกรรมที่จัดและการบริการของเจ้าหน้าที่มูลนิธิอุ้นใจและชาวบ้านหัวทุ่ง ด้านความมั่นคง (ความมั่นใจ) ความปลอดภัย และสุขอนามัยของพื้นที่ทั้งมูลนิธิอุ้นใจและชุมชนบ้านหัวทุ่งได้รับการประเมินในระดับดี

ส่วนการประเมินตามหลัก 5 E คือ การศึกษา (Education) ความสนุกสนาน (Entertainment) ความตื่นเต้น (Excitement) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ประสบการณ์ (Experience) พบว่าโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ “ท่องเที่ยวรักษ์โลก ท่องถิ่นยั่งยืน” มีคุณสมบัติครบถ้วนคือ มีการให้การศึกษา (Education) ด้านสิ่งแวดล้อม วิธีการปลูกต้นไม้แต่ละชนิด การดูแลรักษาป่า รวมถึงวิถีชีวิตที่เกื้อกูลกันของคนกับป่า เป็นต้น มีความสนุกสนาน (Entertainment) จากการได้ร่วมกันทำงานกับอาสาสมัครชาวต่างประเทศ มีการพูดคุยหยอกล้อกันอย่างเป็นกันเองช่วยให้บรรยากาศการทำงานสนุกสนานถึงแม้จะพบกับอากาศที่ร้อนอบอ้าวเป็นบางครั้ง มีความน่าตื่นเต้น(Excitement) จากการพบเห็นพันธุ์ไม้แปลกๆ รวมถึงคุณสมบัติที่น่าทึ่งของต้นไม้แต่ละชนิด และเจ้าหน้าที่ของมูลนิธิอุ้นใจและชาวบ้านหัวทุ่งถือว่าเป็นผู้มีความเชี่ยวชาญในเรื่องสิ่งแวดล้อมเป็นอย่างดี (Expertise) กิจกรรมปลูกป่าในครั้งนี้มีการใช้ไบโอชาร์ (Bio-Char) ซึ่งเป็นภูมิปัญญาของมูลนิธิอุ้นใจช่วยสร้างประสบการณ์(Experience) แปลกใหม่ให้นักท่องเที่ยวได้เป็นอย่างดี จึงถือได้ว่าผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์นี้สามารถนำไปทำการตลาดได้ทันที

ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวบางส่วนที่มีต่อการทดลองผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในครั้งนี้มีดังนี้

	Pat Corey (Australia) Loved meeting the people at WarmHeart and most impressed by what they are doing. Great to visit Baan Hua Teung and to be part of the community for a day. I learned a lot!
---	--

	An enjoyable trip to see foundation activities in tree-planting, child boarding education, biochar[coal] production, and environmental preservation (at the WarmHeart Foundation, Phroa district, Chiang Mai province, as well as community efforts in Baan Hua Tung (village 14) in Chiang Dao district, Chiang Mai province,. The included community forest preservation, handicraft production from a communal bamboo farm, biogas and fertilizer production from the waste products of pig farming, and many other village-development activities.
	A truly wonderful weekend, and on so many levels! Thank you so much to you and your team for organising such an insightful weekend trip!

ภาพที่ 4.14 ความคิดเห็นของนักท่องเที่ยวที่มีต่อผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

บทที่ 5

สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในบทนี้ คณะผู้วิจัยได้นำเสนอข้อสรุปผลการวิจัยตามวัตถุประสงค์คือ 1) ข้อสรุปด้านความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน 2) ข้อสรุปด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน และ 3) ข้อสรุปด้านข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จากนั้นจะอภิปรายผลการวิจัยซึ่งเป็นข้อค้นพบที่สำคัญและน่าจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของประเทศไทยต่อไป

5.1 สรุปผลการวิจัย

5.1.1 ความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน

องค์กร/ชุมชนที่มีความสนใจพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันจำนวน 16 หน่วยงาน/องค์กร/ชุมชน มีความต้องการความช่วยเหลือที่แตกต่างกันตามลักษณะการทำงานและที่ตั้งขององค์กร/ชุมชนแต่ละแห่ง โดยสรุปสามารถแบ่งความต้องการดังกล่าวเป็น 2 ประเภท คือ 1) ความต้องการของตัวองค์กร คือ ต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เพื่อช่วยส่งเสริมการทำงานของตัวเอง และ 2) ความต้องการของคนในชุมชนในพื้นที่ทำงาน ซึ่งหมายถึงความต้องการพื้นฐานด้านการดำรงชีวิตและความต้องการทางสังคมวัฒนธรรมของผู้คนในชุมชน

ความต้องการของตัวองค์กรมี 4 ประเด็นคือ

- 1) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการจัดทำสื่อเผยแพร่งานขององค์กร/หน่วยงาน
- 2) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่ขององค์กร/หน่วยงาน
- 3) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างซ่อมแซมอาคารขององค์กรหน่วยงาน
- 4) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการบริจาคสิ่งจำเป็นสำหรับการทำงานขององค์กร/

หน่วยงาน

ความต้องการของคนในชุมชนในพื้นที่ทำงานของหน่วยงาน/องค์กรมี 8 ประเด็น ดังนี้

- 1) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการพัฒนาอาชีพในชุมชน
- 2) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการก่อสร้างสาธารณูปโภคเพื่อสาธารณประโยชน์ของชุมชน
- 3) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมในพื้นที่ชุมชน
- 4) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการสอนภาษาแก่โรงเรียนในชุมชน
- 5) ความต้องการความช่วยเหลือด้านงานสาธารณสุข
- 6) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการบริจาคสิ่งของที่จำเป็นพื้นฐานสำหรับการดำรงชีพ

- 7) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการฟื้นฟูวัฒนธรรมที่เสี่ยงต่อการสูญหายของชุมชน
 8) ความต้องการความช่วยเหลือด้านการเป็นอาสาสมัครอ่านหนังสือให้แก่คนในชุมชน

ทั้งนี้เมื่อแยกความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ ตามรายองค์กรแล้ว สามารถสรุปได้ดังแสดงในตาราง ดังต่อไปนี้

ตารางที่ 5.1 แสดงความต้องการความช่วยเหลือด้านต่างๆ ขององค์กร/ชุมชน

รายชื่อองค์กร/ชุมชน	ความต้องการขององค์กร	ความต้องการของชุมชน
1) มูลนิธิอุ้นใจ	การสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่/เยาวชน ของมูลนิธิ การจัดทำสื่อ	การพัฒนาอาชีพชุมชน
2) มูลนิธิกระจกเงา	การจัดทำสื่อ การสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่มูลนิธิ	การก่อสร้างสาธารณูปโภค การสอนภาษาในโรงเรียน
3) ศูนย์พัฒนาคุณภาพ ชีวิต เชียงดาว	-	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพชุมชน การก่อสร้างสาธารณูปโภค
4) มูลนิธิหยดธรรม	การจัดทำสื่อ	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การสอนภาษาแก่เยาวชน
5) โครงการพัฒนาที่สูง	การจัดทำสื่อ การสอนภาษาแก่เจ้าหน้าที่โครงการ	การก่อสร้างสาธารณูปโภค
6) โครงการแสงเทียน	-	งานสาธารณสุข การก่อสร้างสาธารณูปโภค การบริจาคสิ่งของจำเป็น
7) โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ	การซ่อมแซมสาธารณูปโภค การจัดทำสื่อ	การพัฒนาอาชีพ
8) ชุมชนบ้านหัวทุ่ง	-	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพ การก่อสร้างสาธารณูปโภค
9) สมาคมศูนย์รวม การศึกษาและวัฒนธรรม ชาวไทยภูเขาในประเทศไทย	การจัดทำสื่อ	การฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน การบริจาคสิ่งของจำเป็น
10) สมาคมพัฒนา การศึกษาแม่ฮ่องสอน		การพัฒนาอาชีพ งานสาธารณสุข การบริจาคสิ่งของจำเป็น

รายชื่อองค์กร/ชุมชน	ความต้องการขององค์กร	ความต้องการของชุมชน
11) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อ.ปาย	-	การก่อสร้างสาธารณูปโภค การพัฒนาอาชีพ การฟื้นฟูวัฒนธรรมชุมชน
12) คาราวานนอนหนังสือ	การจัดทำสื่อ	อาสาสมัครอ่านหนังสือ การบริจาคหนังสือ
13) องค์กรสาธารณประโยชน์ PSC		งานสาธารณสุข (ดูแลผู้สูงอายุ) การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพชุมชน
14) Move Lanna	การจัดทำสื่อ	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพชุมชน
15) Thailand Experiences	-	การอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม การพัฒนาอาชีพชุมชน การสอนภาษา
16) Volunteer at Pai by บ้านน้ำโฮมสเตย์	การจัดทำสื่อ	การพัฒนาอาชีพชุมชน การสอนสุขศึกษา/สุขอนามัย

จากข้อมูลความต้องการกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของพื้นที่องค์กร/หน่วยงาน/ชุมชน ดังกล่าว กิจกรรมที่มีความต้องการมากที่สุดได้แก่ การพัฒนาอาชีพและการจัดทำสื่อ รองลงมาได้แก่กิจกรรมการก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภคและกิจกรรมเกี่ยวกับสิ่งแวดล้อม จากนั้นจะเป็นความต้องการด้านกิจกรรมการสอนภาษา งานสาธารณสุข กิจกรรมบริจาคสิ่งของ กิจกรรมฟื้นฟูวัฒนธรรมพบและกิจกรรมช่วยอ่านหนังสือ ตามลำดับ

5.1.2 ความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน

จากการศึกษาระดับความพร้อมของพื้นที่องค์กร/ชุมชนในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ตามองค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 A ได้แก่ การมีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction) การเข้าถึง (Accessibility) กิจกรรม (Activity) สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity) ที่พักแรม (Accommodation) บริการเสริม (Ancillary Service) และการบริหารจัดการ (Administration) พบว่าองค์กร/ชุมชนแต่ละแห่งมีระดับความพร้อมที่แตกต่างกันโดยสามารถแบ่งกลุ่มองค์กร/พื้นที่ตามระดับความพร้อมเป็น 3 กลุ่ม คือ 1) กลุ่มที่มีความพร้อมสูง 2) กลุ่มที่มีความพร้อมปานกลาง และ 3) กลุ่มที่มีความพร้อมระดับเริ่มต้น

กลุ่มที่มีความพร้อมสูง เป็นกลุ่มองค์กร/ชุมชนที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มาระยะหนึ่งได้รับคะแนนการประเมินรวมตั้งแต่ 3.5 ขึ้นไปจากคะแนนเต็ม 5 ในกลุ่มนี้มี

ทั้งหมด 5 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิกระจกเงา ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิตเชียงดาว Thailand Experiences ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อำเภอบาง และชุมชนบ้านหัวทุ่ง อ.เชียงดาว ทั้ง 5 พื้นที่นี้สามารถนำไปทำการตลาดการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ทันที

กลุ่มที่มีความพร้อมระดับปานกลาง ส่วนใหญ่เป็นกลุ่มองค์กรพัฒนาเอกชนที่เน้นการทำงานด้านการพัฒนาเป็นหลักมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมเชิงอาสาสมัครมาแล้ว แต่ยังค่อนข้างใหม่กับกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ จำเป็นต้องให้ความรู้แก่เจ้าหน้าที่ของหน่วยงานเพิ่มเติม องค์กรในกลุ่มนี้ได้รับคะแนนรวมจากการประเมินตั้งแต่ 3.0 – 3.4 คะแนน มีทั้งหมด 7 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ มูลนิธิอุ๋นใจ โครงการพัฒนาที่สูง มูลนิธิหยดธรรม คาราวานนอนหนังสือ Move Lanna องค์กรสาธารณะประโยชน์ PSC และสมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน

กลุ่มที่มีความพร้อมในระดับเริ่มต้น เป็นกลุ่มองค์กรที่เพิ่งตั้ง ยังมีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมต่างๆ ในระดับเริ่มต้น ได้รับคะแนนรวมจากการประเมินตั้งแต่ 2.5 – 2.9 คะแนน มีทั้งหมด 4 องค์กร/ชุมชน ได้แก่ โครงการแสงเทียน โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮ้อยโฮมสเตย์ และสมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย องค์กรในกลุ่มนี้จำเป็นต้องได้รับการอบรมและควรมีพี่เลี้ยงจากองค์กรที่ประสบการณ์ช่วยเหลือในการดำเนินการในระยะเริ่มต้น

ในภาพรวมพื้นที่/องค์กร/ชุมชน มีจุดแข็งด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยวและการมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ที่น่าสนใจ สามารถนำไปใช้ในการทำการตลาดได้ ส่วนจุดที่ควรปรับปรุงจะเป็นเรื่องบริการข้อมูลเสริมสำหรับการท่องเที่ยวรวมถึงด้านการบริหารจัดการในพื้นที่ที่ต้องอาศัยบุคลากรที่มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เข้าไปช่วยดำเนินงานในพื้นที่ที่มีความพร้อมระดับปานกลางและระดับเริ่มต้น

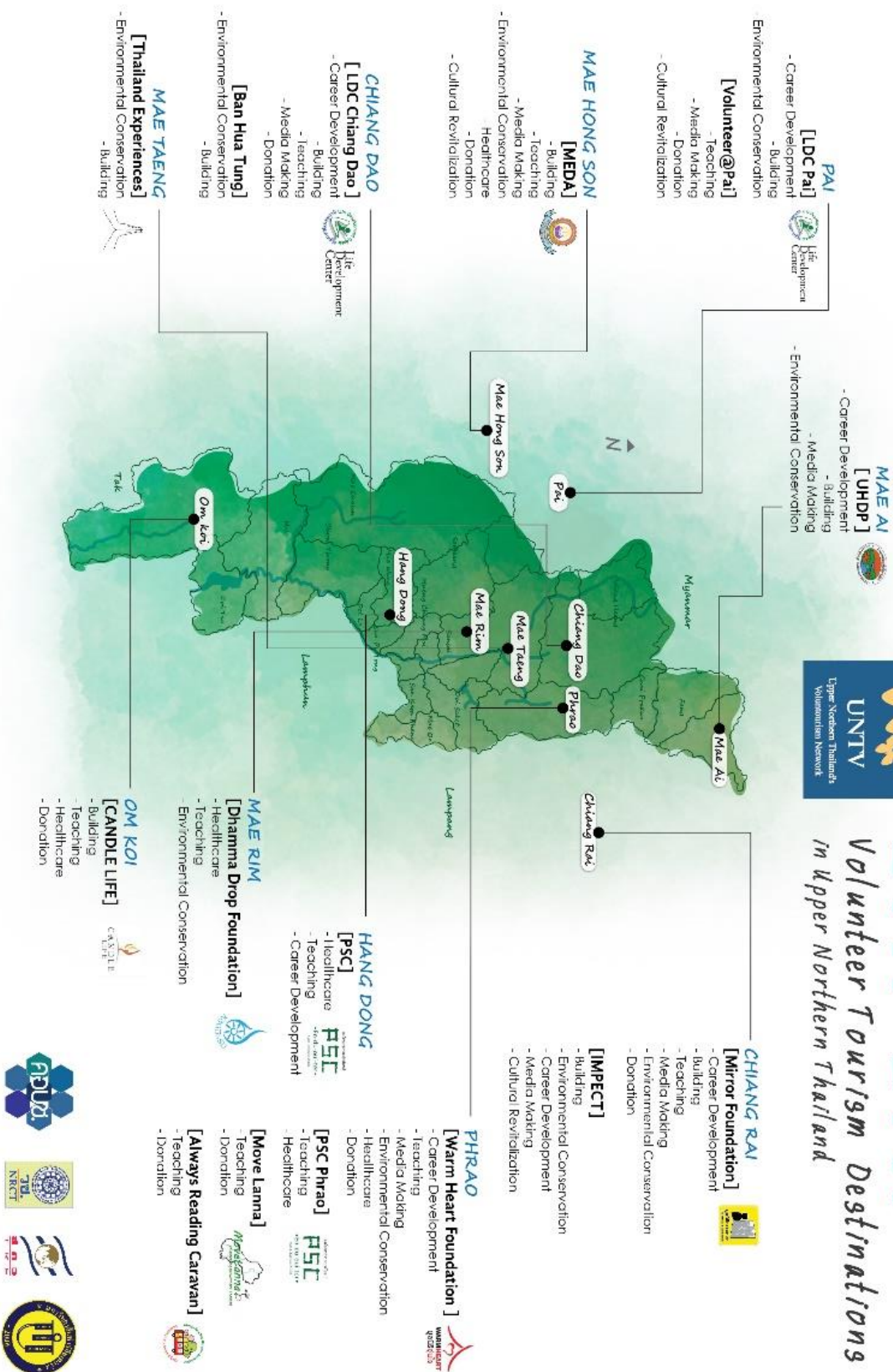
5.1.3 ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

โครงการวิจัย “การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน” ได้ข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ทั้งสิ้น 16 แหล่ง คือ

- (1) มูลนิธิอุ๋นใจ (Warmheart Foundation)
- (2) มูลนิธิกระจกเงา (Mirror Foundation)
- (3) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต เชียงดาว (Life Development Center, Chiang Dao)
- (4) มูลนิธิหยดธรรม (Dhamma Drops Foundation)
- (5) โครงการพัฒนาที่สูง (Upland Holistic Development Project)
- (6) โครงการแสงเทียน (The Candle Life Project)
- (7) โรงเรียนพร้าวผู้สูงอายุ (Phrao Seniors School)
- (8) ชุมชนบ้านหัวทุ่ง (Ban Hua Tung, Chiang Dao)
- (9) สมาคมศูนย์รวมการศึกษาและวัฒนธรรมชาวไทยภูเขาในประเทศไทย (Inter Mountain Peoples Education and Culture in Thailand Association)

- (10)สมาคมพัฒนาการศึกษาแม่ฮ่องสอน (Maehongson Education Development Association)
- (11) ศูนย์พัฒนาคุณภาพชีวิต อ.ปาย (Life Development Center, Pai)
- (12) คาราวานนอนหนังสือ (Always Reading Caravan)
- (13) องค์การสาธารณะประโยชน์ PSC (Partnership Sharing Community)
- (14) Move Lanna อ.พร้าว จ.เชียงใหม่
- (15) Thailand Experiences อ.แม่แตง จ.เชียงใหม่
- (16) Volunteer at Pai by บ้านน้ำฮูโฮมสเตย์

เพื่อให้ง่ายต่อการเข้าใจที่ตั้งของแหล่งท่องเที่ยวเหล่านี้ คณะผู้วิจัยจึงได้จัดทำเป็นแผนที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ ดังแสดงในภาพ 5-1

ภาพที่ 5-1 แผนที่แหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในภาคเหนือตอนบน

ทั้งนี้องค์กร/ชุมชนทั้งหมดได้รวมกันเป็นเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน (Upper Northern Thailand's Voluntourism Network) หรือเรียกกันว่า UNTV-Network มีการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกันขึ้นมาเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ 8 โปรแกรม ได้แก่

- 1) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อพัฒนาอาชีพชุมชน (Career/Profession Development Trip)
 - จุดประกายอาชีพ สัมผัสวิถีถิ่น (Light up career, Experience local life)
 - 2) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อก่อสร้างซ่อมแซมสาธารณูปโภค (Building / Repairing / Renovation Trip)
 - สองมือร่วมสร้าง เดินทางอย่างมีสไตล์ (Building for lives, Travel in style)
 - 3) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อสอนหนังสือ (In-style Teaching Trip)
 - ให้การศึกษา เพิ่มพูนประสบการณ์ (Giving education, Enrich your experience)
 - 4) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยทำสื่อ (Creative Media Production Trip)
 - สื่อความดีให้โลกรู้ เทียบดูอย่างสร้างสรรค์ (Echo the good world, Explore the good things)
 - 5) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อม (Environmental Conservation Trip)
 - ท่องเที่ยวรักษโลก ท้องถิ่นยั่งยืน (Save the planet, Sustain the community)
 - 6) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อช่วยงานสาธารณสุข (Wonderful Medical / Healthcare Trip)
 - รักษาเพื่อน เยือนถิ่นธรรมชาติ (Heal people, See nature)
 - 7) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการบริจาคของ (The Worthy Donation Trip)
 - การให้ที่ไร้พรมแดน (Giving Beyond Frontiers)
 - 8) โปรแกรมท่องเที่ยวเพื่อการฟื้นฟูวัฒนธรรม (Cultural Revitalization Trip)
 - ฟื้นฟูวัฒนธรรม ยำถิ่นหลากหลายพันธุ์ (Reviving old culture, visiting nice people)
- โดยโปรแกรมการท่องเที่ยวทั้ง 8 โปรแกรมนี้ได้พัฒนามาจากความต้องการของพื้นที่/องค์กร/ชุมชนเอง และเป็นโปรแกรมที่บริหารจัดการโดยศูนย์ประสานงานเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ภาคเหนือตอนบน นอกจากโปรแกรมการท่องเที่ยวของเครือข่ายฯ 8 โปรแกรมนี้แล้ว สามชิกองค์กร/ชุมชนยังสามารถพัฒนาผลิตภัณฑ์ที่มีเอกลักษณ์ของพื้นที่ตนเองได้ด้วย ในเบื้องต้นองค์กร/ชุมชนในกลุ่มที่มีความพร้อมสูงได้พัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของตนไว้แล้วมีทั้งโปรแกรมระยะสั้น 3-7 วัน จนถึงโปรแกรมระยะ 2 – 12 สัปดาห์ ส่วนองค์กรที่มีความพร้อมระดับรองลงมาจะใช้โปรแกรมของเครือข่ายฯ เป็นโครงการนำร่องไปก่อนระยะหนึ่ง

5.2 อภิปรายผลการวิจัย

- ประเด็นความต้องการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน

เมื่อพิจารณาประเด็นความต้องการขององค์กร/ชุมชนตามทฤษฎีลำดับขั้นความต้องการของมาสโลว์ (Maslow's hierarchy of needs) จะพบว่าระดับขั้นของความต้อการที่พบส่วนใหญ่ไม่ได้เป็นความต้องการขั้นพื้นฐานที่สุดอีกต่อไป ดังจะเห็นว่าความต้องการด้านการบริจาศสิ่งของจำเป็นไม่ได้อยู่ในความต้องการลำดับต้นๆ แต่กลับเป็นความต้องการด้านการพัฒนาอาชีพซึ่งจะให้ผลดีในระยะยาวมากกว่าการรับของบริจาค ความต้องการในขั้นนี้จะเป็นความต้องการด้านความมั่นคงปลอดภัย (มีอาชีพที่มั่นคง) ซึ่งเป็นความต้องการในระดับที่สูงกว่าความต้องการในขั้นพื้นฐานที่สุด ทำให้เราเห็นว่าชีวิตความเป็นอยู่ของคนในชนบทไม่ได้เป็นภาพความยากจนข้นแค้นเหมือนในอดีตที่เคยเป็นมา ซึ่งเป็นการสะท้อนภาพที่ประเทศไทยได้รับการยกสถานะให้เป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูงจากธนาคารโลกเมื่อวันที่ 1 กรกฎาคม 2554 ที่ผ่านมา ซึ่งประเด็นความต้องการดังกล่าวน่าจะเป็นการเปลี่ยนแปลงภาพลักษณ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่เน้นการบริจาศของไปสู่การทำกิจกรรมใหม่ๆ ที่เน้นการสร้างอาชีพที่ยั่งยืนให้แก่ชุมชนท้องถิ่นมากขึ้น

ประเด็นความต้องการที่เด่นชัดไม่แพ้กันคือความต้องการด้านการจัดทำสื่อเพื่อเผยแพร่การทำงานขององค์กรสะท้อนให้เห็นระดับขั้นของความต้อการที่สูงขึ้นไปอีกคือระดับการได้รับการยอมรับนับถือ ความต้องการที่จะสื่อให้สังคมได้รู้ถึงกิจกรรมดีๆ ที่องค์กรได้ปฏิบัติจะเป็นการช่วยให้องค์กรเป็นที่รู้จักและสามารถทำการระดมทุนในการทำกิจกรรมต่างๆ ได้ดีขึ้น ทั้งนี้จากการสัมภาษณ์เจ้าหน้าที่องค์กรต่างๆ จะพบว่าแหล่งทุนจากต่างประเทศมีการลดการให้ทุนประเทศไทยลงเนื่องจากประกาศของธนาคารโลกที่ยกระดับสถานะรายได้ของประเทศไทยเป็นประเทศที่มีรายได้ปานกลางระดับสูง ทางองค์กรจึงจำเป็นต้องทำการสื่อสารกับโลกภายนอกให้รับรู้ถึงการทำงานที่มีประโยชน์ต่อสังคมขององค์กร การบำเพ็ญประโยชน์ด้วยการช่วยองค์กรเหล่านี้สื่อสารไปยังโลกภายนอกจึงเป็นกิจกรรมที่มีความต้อการสูงและน่าจะเหมาะกับตลาดคนรุ่นใหม่ใน Generation Y ที่มีความใส่ใจในกิจกรรมเพื่อสังคมและสิ่งแวดล้อมเพิ่มมากขึ้น เป็นไปในแนวทางเดียวกับทิศทางการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในยุคนี้ที่ Center for Responsible Tourism (2012) ได้นำเสนอไว้

ส่วนประเด็นความต้องการบางอย่าง เช่น งานสาธาณสุข งานด้านการก่อสร้าง งานด้านการสอน เป็นต้น เป็นกิจกรรมที่ต้ออาศัยผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่มีทักษะและประสบการณ์พอสมควร ดังนั้นการทำการตลาดในประเด็นดังกล่าวอาจเจาะจงกลุ่มเป้าหมายที่มีความรู้ทักษะในประเด็นนั้นโดยตรง เช่น กลุ่มแพทย์เกษียณอายุ กลุ่มนักเรียนการแพทย์ กลุ่มนักเรียนช่าง วิศวกรเกษียณอายุ ครูเกษียณอายุ เป็นต้น ทั้งนี้เพื่อให้ได้กลุ่มผู้บำเพ็ญประโยชน์ที่ต้อกับความต้องการของท้องถิ่นอย่างแท้จริง ส่วนกิจกรรมที่ไม่ต้อใช้ทักษะมากเช่น การปลูกป่า ทำแนวกันไฟ การอ่านหนังสือ ควรส่งเสริมการทำการตลาดออกไปในสังคมวงกว้างได้

- ประเด็นความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ขององค์กร/ชุมชน

ด้านความพร้อมในการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในภาคเหนือตอนบนนั้นจะเห็นว่ามีความได้เปรียบภูมิภาคอื่นพอสมควรจากการมีสถานที่ท่องเที่ยวที่หลากหลายทั้งสถานที่ท่องเที่ยวตามธรรมชาติและสถานที่ท่องเที่ยวทางวัฒนธรรมโดยเฉพาะในจังหวัดเชียงใหม่ เชียงราย และแม่ฮ่องสอนที่เป็นเมืองท่องเที่ยวสำคัญของทางภาคเหนืออยู่แล้ว นอกจากนี้ความพร้อมด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์จากการมีองค์กรพัฒนาเอกชนที่มีประสบการณ์รวมถึงการมีชุมชนที่มีองค์ความรู้และภูมิปัญญาท้องถิ่นที่โดดเด่น ทำให้ความพร้อมด้านแหล่งท่องเที่ยวและกิจกรรมของภูมินาที่โดดเด่นมาก

ความพร้อมด้านการเข้าถึงส่วนใหญ่จะมีความพร้อมดีในเรื่องสภาพถนน ยกเว้นบางพื้นที่ เช่น อกมก้อย และโรงเรียนในแม่ฮ่องสอนบางพื้นที่ ที่การเข้าถึงยังยากลำบากอยู่แต่อาจเป็นความท้าทายสำหรับนักท่องเที่ยวบางกลุ่มที่ชื่นชอบการผจญภัยที่ยากลำบาก อย่างไรก็ตามหากมีการจัดการด้านการขนส่งมวลชนที่ดี สภาพการเข้าถึงพื้นที่จะมีความสะดวกขึ้นมาก ความพร้อมด้านสิ่งอำนวยความสะดวกส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลางถึงระดับดี หากปรับปรุงในบางเรื่อง เช่น การทำป้ายบอกเส้นทาง จะช่วยให้เกิดความสะดวกมากยิ่งขึ้น

ด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยวและด้านบริหารจัดการถือเป็นจุดที่องค์กรส่วนใหญ่ต้องพัฒนาให้ดีขึ้นเนื่องจากเป็นองค์ประกอบสำคัญอย่างหนึ่งของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดี ตามที่ David Clemmons (2014) ได้เสนอไว้ว่านักท่องเที่ยวควรได้รับข้อมูลเพื่อการตัดสินใจ ซึ่งจะเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้นักท่องเที่ยวเกิดความประทับใจและเกิดการบอกต่ออันจะเป็นการส่งเสริมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ให้เป็นที่รู้จักต่อไป

จากการประเมินพื้นที่โดยใช้องค์ประกอบของการท่องเที่ยว 7 A นับว่าเครื่องมือดังกล่าวเป็นเครื่องมือที่สามารถใช้พิจารณาความพร้อมของพื้นที่ในเบื้องต้นได้พอสมควร สามารถนำไปใช้ประเมินความพร้อมของพื้นที่ใหม่ที่สนใจจะเข้าร่วมเครือข่ายการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในอนาคตได้

- ประเด็นข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวและผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

ด้านแหล่งท่องเที่ยวและโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ได้จากโครงการวิจัยนี้มุ่งเน้นการมีส่วนร่วมของผู้เกี่ยวข้องทุกภาคส่วนตามลักษณะการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่ดีที่ David Clemmons (2014) ได้เสนอไว้ อย่างไรก็ตามภาคส่วนที่ยังไม่ค่อยได้มีส่วนร่วมในการพัฒนาผลิตภัณฑ์จะเป็นหน่วยงานปกครองส่วนท้องถิ่น เช่น เทศบาล หรือองค์การบริหารส่วนตำบล ที่มักจะมองว่าการเข้าไปบำเพ็ญประโยชน์ท้องถิ่นของอาสาสมัครหรือการทำงานพัฒนาของมูลนิธิเป็นการทำงานที่ก้าวร้าวหน้าทีของตน จึงมักไม่ค่อยให้ความร่วมมือกับงานพัฒนาที่ทำโดยเอกชน จากการไม่ให้ความร่วมมือจากหน่วยงานในท้องถิ่นบางแห่งทำให้โปรแกรมการท่องเที่ยวบางโปรแกรม เช่น การก่อสร้างสาธารณูปโภค การสอนภาษาในโรงเรียน เป็นต้น อาจพบอุปสรรคจากการขัดขวางของเจ้าหน้าที่ในท้องถิ่นได้ การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในต่างประเทศที่มีการดึงหน่วยงานท้องถิ่นเข้ามามีส่วนร่วม

เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ของเมือง Bayfield จะเป็นโปรแกรมที่หน่วยงานหอการค้าของเมืองเป็นเจ้าภาพในการดำเนินกิจกรรม ดังนั้นการประสานงานให้หน่วยงานในท้องถิ่น เช่น เทศบาล เป็นเจ้าภาพหลักในบางโครงการโดยเฉพาะโครงการก่อสร้างสาธารณูปโภคในท้องถิ่นอาจช่วยลดความขัดแย้งที่อาจจะเกิดขึ้นได้ การมุ่งเน้นการเป็นเจ้าภาพร่วมน่าจะช่วยลดปัญหาความขัดแย้งได้ เช่นเดียวกับการศึกษาของ Parker (2000)

หลัก 5 S อันได้แก่ ความปลอดภัย (Safety) ความมั่นคง (Security) สุขอนามัย (Sanitation) ความพึงพอใจ (Satisfaction) การบริการ (Service) และหลักการ 5 E (การศึกษา (Education) ความสนุกสนาน (Entertainment) ความตื่นเต้น (Excitement) ความเชี่ยวชาญ (Expertise) ประสบการณ์ (Experience) ที่ใช้ในการพิจารณาคุณภาพของโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พัฒนาขึ้นพบว่าหลักการดังกล่าวสามารถใช้เป็นหลักการเบื้องต้นในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ดีพอสมควร อย่างไรก็ตามอาจต้องปรับภาษาที่ใช้ในการสอบถามผู้เกี่ยวข้องให้เข้าใจง่ายขึ้น จากการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับสมาชิกเครือข่ายฯ ได้ข้อคิดเห็นที่สำคัญ คือ หลักที่สำคัญมากในบรรดาหลักการทั้งหมด ได้แก่ หลักความปลอดภัย ซึ่งต้องหมายรวมถึงความปลอดภัยของนักท่องเที่ยวผู้บำเพ็ญประโยชน์และความปลอดภัยของชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรมด้วย กล่าวคือควรมีการเตรียมชุมชนให้มีความปลอดภัย มีการอบรมการใช้เครื่องมือหรือหลีกเลี่ยงไม่ให้ผู้บำเพ็ญประโยชน์ใช้เครื่องมือที่เป็นอันตรายในการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น ส่วนด้านการรับนักท่องเที่ยวผู้บำเพ็ญประโยชน์นั้นทางสมาชิกเห็นว่าควรมีการตรวจสอบประวัติอาชญากรรมของผู้ที่จะเข้ามาในพื้นที่ด้วยโดยเฉพาะการเข้ามาทำกับเด็กและผู้หญิง นอกจากนี้หลักการให้การศึกษา (Education) และหลักประสบการณ์ (Experience) จะมีส่วนช่วยให้ผลิตภัณฑ์โปรแกรมการท่องเที่ยวที่พัฒนาขึ้นมีความน่าสนใจและตรงกับสิ่งที่นักท่องเที่ยวต้องการ สอดคล้องกับการศึกษาของ Broad (2003) ที่พบว่าเหตุผลที่นักท่องเที่ยวเดินทางมาบำเพ็ญประโยชน์ส่วนใหญ่จะเป็นเพราะต้องการมาเรียนรู้และสร้างประสบการณ์ใหม่ๆ ให้แก่ตนเอง และประสบการณ์ที่มอบให้นักท่องเที่ยวจะเป็นของจริง เป็นการทำงานร่วมกับชาวบ้านจริงๆ สอดคล้องกับทิศทางการท่องเที่ยวที่ Center for Responsible Tourism (2012) ได้นำเสนอไว้ว่านักท่องเที่ยวมีความต้องการประสบการณ์จริง (Demand for authenticity)

ข้อค้นพบอีกประการหนึ่งจากผลการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ร่วมกับสมาชิกเครือข่ายฯ คือด้านระยะเวลาในการจัดโปรแกรม ซึ่งองค์กรที่มีประสบการณ์ได้เล็งเห็นว่าปัจจุบันใช้เวลาในการเดินทางมาท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ของชาวต่างประเทศมีระยะเวลาที่สั้นลง ซึ่งหลายปีก่อนนักท่องเที่ยวส่วนใหญ่จะเดินทางมาพำนักอยู่ยาวนานถึง 3 เดือน ในขณะที่ปัจจุบันนี้จะลดลงมาเหลือระยะเวลานานที่สุดส่วนใหญ่จะมาแค่ประมาณหนึ่งเดือนเท่านั้นสอดคล้องกับทิศทางการท่องเที่ยวในปัจจุบัน ดังนั้นการพัฒนาโปรแกรมการท่องเที่ยวจะเน้นโปรแกรมระยะสั้นตั้งแต่ 3 วัน จนถึงไม่เกิน 4 สัปดาห์ ซึ่งเมื่อเป็นเช่นนี้การจัดโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นไปตามคำจำกัดความของ VolunTourism Institute (2014) ที่มองว่าควรจัดกิจกรรมให้มีความสมดุลระหว่างการทำ

กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์กับกิจกรรมการท่องเที่ยวนั้นน่าจะเป็นเรื่องที่ได้ยากมากขึ้นเพราะการใช้เวลาของนักท่องเที่ยวปัจจุบันจะลดน้อยลง การจัดโปรแกรมนี้เน้นไปในด้านใดด้านหนึ่งเพื่อให้สอดคล้องกับเวลาและลักษณะของกลุ่มนักท่องเที่ยวจึงสิ่งที่จะเกิดขึ้นแทน ซึ่งอาจจะแทนด้วยการเขียนว่า VOLUNTEER-tour (เน้นการทำงานบำเพ็ญประโยชน์มากกว่าเที่ยว) กับ volunteer-TOUR (เน้นเที่ยวมากกว่าการทำงานบำเพ็ญประโยชน์) ซึ่งไม่ว่าจัดโปรแกรมในรูปแบบใดโครงการที่ทำจะเป็นไปในแบบที่ยั่งยืนสอดคล้องกับข้อเสนอแนะของ Smith, V.L & Font, X. (2014) ที่บอกว่า องค์การการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ควรจัดโปรแกรมโดยคำนึงถึงประเด็นต่างๆ คือความต้องการของท้องถิ่น ความต่อเนื่องของโครงการ ประโยชน์ที่ท้องถิ่นจะได้รับ การวางแผนร่วมกับท้องถิ่น การติดต่อระหว่างโครงการกับตัวนักท่องเที่ยว มาตรฐานกระบวนการทำงานและการปฏิบัติ และการสื่อสารข้อมูลตามความเป็นจริงและมีความโปร่งใส

5.3 ข้อเสนอแนะต่อหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

-สำหรับหน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยว

ผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พัฒนาขึ้นเป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่เกิดจากความต้องการของชุมชนและองค์กรพัฒนาเอกชนที่ทำงานในพื้นที่เป็นเวลานาน เป็นโปรแกรมการท่องเที่ยวที่ตอบโจทยความต้องการของชุมชนเจ้าของพื้นที่ซึ่งเป็นส่วนสำคัญที่จะก่อให้เกิดการท่องเที่ยวอย่างยั่งยืนได้ หน่วยงานส่งเสริมการท่องเที่ยวควรผลักดันเชิงนโยบายเพื่อให้มีการนำผลิตภัณฑ์ดังกล่าวไปทำการตลาดและดึงดูดนักท่องเที่ยวกลุ่มคุณภาพเข้าสู่พื้นที่ ทั้งนี้โดยการมีส่วนร่วมของทุกภาคส่วน

- สำหรับองค์กร/ชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรม

องค์กร/ชุมชนที่เป็นแหล่งกิจกรรมควรใช้ประโยชน์การทำงานร่วมกันเป็นเครือข่ายร่วมกัน แกไขจุดอ่อนด้านการให้ข้อมูลแก่นักท่องเที่ยวโดยรวมมือกับเครือข่ายวิชาการและภาคธุรกิจ มีการพัฒนา กิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้มีความน่าสนใจอยู่เสมอ เน้นการสร้างประสบการณ์ที่น่า ความประทับใจแก่นักท่องเที่ยว

- สำหรับภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้องเกี่ยวกับอุตสาหกรรมท่องเที่ยว

ภาคธุรกิจที่เกี่ยวข้อง เช่น บริษัทนำเที่ยว สมาคมส่งเสริมการท่องเที่ยว หอการค้า สมา อุตสาหกรรมควรเข้ามาช่วยในการนำโปรแกรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ไปประชาสัมพันธ์ หรือ ช่วยจัดจำหน่ายตามช่องทางของตน หรือเข้ามาทดลองใช้พื้นที่ของสมาชิกเป็นที่ทำกิจกรรมเพื่อสังคมของ หน่วยงาน

- สำหรับภาคการศึกษาและภาควิชาการ

สถาบันอุดมศึกษาหรือโรงเรียนในระดับต่างๆสามารถนำผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่พัฒนาขึ้นไปใช้เป็นกรณีศึกษาในการเรียนการสอน หรือจัดทัศนศึกษาตามโปรแกรมใด โปรแกรมหนึ่งที่สอดคล้องกับวิชาที่สอน หรืออาจนำผลการศึกษาไปต่อยอดการวิจัยได้

- หน่วยงานการปกครองส่วนท้องถิ่น

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในระดับต่างๆ ควรเพิ่มการมีส่วนร่วมในการเป็นเจ้าภาพจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ เนื่องจากเป็นกิจกรรมที่ส่งเสริมในด้านการพัฒนาท้องถิ่นที่สามารถทำได้อย่างรวดเร็วโดยไม่ต้องรอนงบประมาณจากส่วนกลาง เป็นการช่วยเหลือประชาชนในชนบทได้อีกทางหนึ่ง

5.4 ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยในอนาคต

การวิจัยเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในอนาคตควรศึกษาในประเด็นดังต่อไปนี้

- ผลกระทบของผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่มีต่อชุมชนท้องถิ่นเป็นอย่างไร
- แนวทางในการพัฒนาทรัพยากรบุคคลของประเทศไทยโดยใช้การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นเครื่องมือ
- ทิศทางการตลาดของการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในประเทศไทย โดยเฉพาะในพื้นที่ภาคเหนือตอนบน
- แนวทางการผลักดันการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ให้เป็นวาระการพัฒนาการท่องเที่ยวของชาติ
- การเชื่อมโยงผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในอนุภูมิภาคลุ่มน้ำโขง

เอกสารอ้างอิง

- Alderfer C.P. (1972) **Existence, Relatedness and Growth**. New York: Free Press
- Ashford and St. Peter's Hospitals (2011). Annual Report & Accounts. Online Version.
- Available: <http://www.ashfordstpeters.nhs.uk/annual-accounts/7-annual-report-and-accounts>
- Association for Tourism and Leisure Education and Research (2008). **Volunteer Tourism: A Global Analysis**, ATLAS Publications.
- Ayala,H. (2000). Panama's TCR Action Plan. **Cornell Hotel and Restaurant Administration Quarterly**, 41(1), 108-120.
- Belz, F.M., & Peattie, K. (2012). **Sustainability marketing: A global perspective**. Chichester: Wiley.
- Broad, S. (2003). Living the Thai life – A case study of volunteer tourism at the Gibbon Rehabilitation Project, Thailand. **Tourism Recreation Research**, 286 :37-2
- Clemmons, D. (2014). Bayfield -- Site of the Best Voluntourism Program in the World?. **The VolunTourist Newsletter**. Vol 9 (4).
- Center for Responsible Tourism (2012). The Case for Responsible Travel: Trends and Statistics. <http://www.responsibletravel.org> [retrieved 15 August 2014]
- Cho, B. H. (2000). 'Destination', in J. Jafari (Ed.), **Encyclopaedia of Tourism**, *Routledge*, London and New York.
- De Lacy, T., & Boyd, M. (2000). An Australian Research Partnership between Industry, University and Government: The Cooperative Research Center for Sustainable Tourism. In B. Bramwell & B. Lane (Eds.), **Tourism Collaboration and Partnerships: Politics, Practice and Sustainability**. U.K.: Channel View.
- David C. Brown & Jennifer Stange (2011) **Tourism Destination Management: Achieving Sustainable and Competitive Results**. United States Agency for International

Development (USAID) and the Global Sustainable Tourism Alliance (GSTA). August 2011.

Godfrey, K. and Clarke, J. (2000). **The Tourism Development Handbook: A Practical Approach to Planning and Marketing**. London: Continuum

Jasveen, R. (2009). The Role Volunteer Tourism Plays in Conservation: A Case Study of the Elephant Nature Park, Chiang Mai, Thailand. (Theses Master of Arts, University of Waterloo). **Electronic Theses and Dissertations (UW): [4634]**. Retrieved 10 มิถุนายน 2554, from <http://hdl.handle.net/10012/4817>

Joppe, M. (2003). Optimizing Tourism Destination Development in Canada. **International Journal of Contemporary Hospitality Management**, 15(6), 308-312.

Kemmis, S., & McTaggart, R. (2000). Participatory Action Research. In N.K. Denzin & Y.S. Lincoln (Eds.), **Handbook of Qualitative Research**. Thousand Oaks, CA: Sage.

Komal, V. Goenka and Pallavi K. Patil, (2012). Overview of Audio Watermarking Techniques. **International Journal of Emerging Technology and Advanced Engineering**, Vol. 2 (2) February 2012.

Kontogeorgopoulos, N. (2014) The relationship between volunteer tourism and development in Thailand. **Tourism**. Vol.62. No.3 239-255

Kotler, P., & Lee, N.R. (2011). Social marketing: Influencing behaviors for good. Thousand Oaks, CA: SAGE.

Lasso Communications. (2009). **State of Volunteer Travel Industry 2009**. Lasso Communications. Voluntourismgal.com. May 2009

Mannidis Roberts Consultants. (1997). **Developing a Tourism Optimisation Management Model (TOMM): A Model to Monitor and Manage Tourism on Kangaroo Island**. Adelaide: South Australian Tourism Commission.

Maslow A.H. (1943) A Theory of Human Motivation. *Psychological Review* 50:370 – 396. Reprinted in Vroom and Deci (eds) 1992:32-52

- McArthur, S. (Ed.). (2000). **Beyond Carrying Capacity – Introducing A Model to Monitor and Manage Visitor Activities in Forests**. Wellingford, U.K: CABI.
- McClelland, D.C. (1965) “Toward a Theory of Motive Acquisition” **American Psychologist** . Vol 20(2) 231-233.
- McDaniel, R.R.J., Timothy, D.J., & Trousdale, W. (1999). Value-Focus Thinking in a Different Context: Planning for Guimaras, Phillippines. **Interfaces**, 29(4), 58-71.
- Mitchell, R.E., & Reid, D.G. (2000). Community Integration: Island Tourism in Peru. **Annals of Tourism Research**. 28(1). 113-139
- Murray, H. A. (1938). **Explorations in Personality**. New York: Oxford University Press.
- Parker, S. (2000). Collaboration on Tourism Policy Making: Environmental and Commercial Sustainability on Bonaire, NA. In B. Bramwell & B. Lan (Eds.), **Tourism Collaboration and Partnerships: Politics, Practice and Sustainability**. U.K: Channel View.
- Scheyvens, R. (2002). **Tourism for Development: Empowering Communities**. Singapore: Pearson Education Asia.
- Smile Thailand Tour, (2553). ห้องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์. [Online} available:

<http://memoryservice-voluntree.blogspot.com/>
- Smith, V.L. & Font, X. (2014) Volunteer tourism, greenwashing and understanding responsible marketing using market signaling theory, *Journal of Sustainable Tourism*, 22:6, 942-963
- Tourism Western Australia. (2008). Five A's of Tourism. [online] Available from:
http://www.tourism.wa.gov.au/jumpstartguide/pdf/Quickstart_five%20A's%20of%20TourismLOW.pdf. [25 October 2012]
- Wearing, S. (2003). *Volunteer Tourism*, CABI publishing.
- VolunTourism Institute. (2014). What is Voluntourism?. [online] Available from:
<http://www.voluntourism.org/inside.html>

Yeoman, I., & McMahon-Beattie, U. (2005). Developing a Scenario Planning Process Using a Blank Piece of Paper. *Tourism and Hospitality Research*, 5(3), 273-286.

กรมการท่องเที่ยว. (2557). **สรุปสถานการณ์นักท่องเที่ยว ธันวาคม 2557**. กรมการท่องเที่ยว.
กระทรวงท่องเที่ยวและกีฬา

กระทรวงการท่องเที่ยวและกีฬา. (2554). **แผนพัฒนาการท่องเที่ยวแห่งชาติ พ.ศ. 2555-2559**.
เมษายน 2554

กาญจนา สมมิตร และคณะ. (2556). **การวิจัยเพื่อการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ใน
เขตจังหวัดภาคเหนือตอนบน**. สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ และ สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย

กาญจนา สมมิตรและนิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ (2556). แนวทางการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญ
ประโยชน์ในภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย. วารสารวิชาการมหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น. ปีที่
7 ฉบับที่ 1: มิถุนายน – พฤศจิกายน 2556: 47-58

ฉลองศรี พิมพ์สมพงศ์. (2551). **การวางแผนและพัฒนาตลาดการท่องเที่ยว**. สำนักพิมพ์
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ กรุงเทพฯ.

โถมศิริ ทิมสุทิน และคณะ. (2548). **รูปแบบการจัดการและพัฒนาเครือข่ายการท่องเที่ยวโดยชุมชน
พื้นที่จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 1**. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ฝ่ายวิจัยเพื่อท้องถิ่น

บุษบา สิทธิการ และสิริวัฒนา ไจมา (2553). **การพัฒนาบทบาทของการปกครองส่วนท้องถิ่นใน
การส่งเสริมและสนับสนุนความพร้อมของเส้นทางเชื่อมโยงแหล่งท่องเที่ยวโดยชุมชนใน
กลุ่มภาคเหนือตอนบนของประเทศไทย**. กรุงเทพฯ: สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ.

ปิติพร จูปร่าง (2550). **โครงการแผนที่เส้นทางการท่องเที่ยว เพื่อส่งเสริมกิจกรรมการท่องเที่ยวทาง
ธรรมชาติอย่างยั่งยืน บนพื้นที่เกาะช้าง กิ่งอำเภอ เกาะช้าง จังหวัดตราด**. สำนักงานกองทุน
สนับสนุนการวิจัย.

ปรียาพร วงศ์อนุตรโรจน์ (2553). **จิตวิทยาการบริหารงานบุคคล**. กรุงเทพฯ : ศูนย์สื่อเสริมกรุงเทพ.

ผู้จัดการออนไลน์. (2552). **ท่องเที่ยวบำเพ็ญประโยชน์ มิติใหม่การท่องเที่ยวไทย**. ผู้จัดการ
ออนไลน์. 23 เม.ย. 2552.

พงษ์จันทร์ คล้ายอุดมและคณะ. (2555). ยุทธศาสตร์ส่งเสริมการท่องเที่ยวเพื่อสร้างการเรียนรู้สำหรับ
นักท่องเที่ยวกลุ่มบำเพ็ญประโยชน์. มหาวิทยาลัยราชภัฏสุราษฎร์ธานี.

บุษบา สิทธิการ. (2552). โครงการพัฒนาศักยภาพขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นในการจัดการ
ท่องเที่ยวที่ยั่งยืนในชุมชน ระยะที่ 3. มหาวิทยาลัยแม่ฟ้าหลวง.

ไพรพนา ศรีเสน. (2544). ความคาดหวังของผู้รับบริการต่อคุณภาพบริการในงานผู้ป่วยนอก

โรงพยาบาลศิริราช คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล . วิทยานิพนธ์
พัฒนา บริหารศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาพัฒนาสังคม บัณฑิตวิทยาลัย สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหาร
ศาสตร์

กระทรวงศึกษาธิการ. (2552).พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542. ราชกิจจานุเบกษา.

เล่ม 116 ตอนที่ 74.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2525. ฉบับพิมพ์ ครั้งที่ 5

กรุงเทพมหานคร : บริษัท อักษรเจริญทัศน์ อจท. จำกัด, 2538.

ราชบัณฑิตยสถาน. พจนานุกรม ฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ. 2542. กรุงเทพมหานคร : นานมีบุ๊คส์
พับลิเคชันส์ , 2546.

วรรณา ศิลปะอาษา นกตล ภาคพรตม และวศิน อิงพัฒนกุล. (2545). เอกสารการสอนชุดการจัดการ

ทรัพยากรท่องเที่ยวหน่วยที่1-8 (พิมพ์ครั้งที่1). กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิ
ราช.

วิชานันท์ ผ่องศรี และสมพงษ์ ธงไชย (2550). การสร้างสรรค์รูปแบบการท่องเที่ยวเชิงบูรณาการพื้นที่

อ.โขงเจียม จ.อุบลราชธานี. Environment and Natural Resources Journal Vol. 5, No.2,
หน้า 164-172.

วีรพงษ์ เฉลิมจิระรัตน์. (2539). คุณภาพในงานบริการ. กรุงเทพฯ : โครงการสนับสนุนเทคนิค

อุตสาหกรรม สมาคมส่งเสริมเทคโนโลยี (ไทย-ญี่ปุ่น)

สุภาวณี ทรงพรวาณิชย์ และคณะ (2549). การศึกษาแนวทางการสร้างและพัฒนาระบบเครือข่ายการ

ท่องเที่ยวโดยชุมชน พื้นที่ภาคเหนือ.. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) สำนักงาน
ภาคเหนือ

อรุณศรี อื้อศรีวงศ์. (2551). รูปแบบการจัดการท่องเที่ยวเชิงนิเวศแบบมีส่วนร่วมของชุมชนตำบล
ห้วยแร่ จังหวัดตราด. วิทยานิพนธ์หลักสูตรปรัชญาดุษฎีบัณฑิต สาขาการศึกษาเพื่อพัฒนา
ท้องถิ่น มหาวิทยาลัยราชภัฏราชนครินทร์. 2551.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก

แบบประเมินความพร้อมของพื้นที่สำหรับการจัดกิจกรรมการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

คำชี้แจง: โปรดพิจารณาประเด็นการประเมินและให้คะแนนตามความเป็นจริง

5 = มากที่สุด 4 = มาก 3 = ปานกลาง 2 = น้อย 1 = น้อยที่สุด

ประเด็นการประเมิน	ระดับคะแนน (ความพร้อม/ความน่าสนใจ)				
1.มีแหล่งท่องเที่ยว (Attraction)	5	4	3	2	1
1.1 แหล่งท่องเที่ยวทางธรรมชาติ					
1.2 แหล่งท่องเที่ยวเชิงประวัติศาสตร์					
1.3 แหล่งท่องเที่ยวทางศิลปวัฒนธรรม					
1.4 แหล่งท่องเที่ยวที่มนุษย์สร้างขึ้น					
2. การเข้าถึง (Accessibility)	5	4	3	2	1
2.1 เส้นทาง การเข้าถึง (ทางบก ทางน้ำ ทางอากาศ)					
2.2 สภาพเส้นทาง การเข้าถึง สายหลัก..... สายรอง.....					
2.3 สภาพความพร้อมของการเข้าถึง					
3. กิจกรรม (Activity)	5	4	3	2	1
3.1 กิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์					
3.2 กิจกรรมท่องเที่ยว					
3.3 กิจกรรมอื่นๆ					
4. สิ่งอำนวยความสะดวก (Amenity)	5	4	3	2	1
4.1 การอำนวยความสะดวกในการเดินทางเข้าออก					

4.2 การอำนวยความสะดวกประเภทโครงสร้างพื้นฐาน					
4.3 การอำนวยความสะดวกด้านความปลอดภัย					
5. ที่พักแรม (Accommodation)	5	4	3	2	1
5.1 จำนวนห้องพัก					
5.2 ความสะอาดของที่พัก					
5.3 ความปลอดภัยของที่พัก					
5.4 สุขอนามัยของที่พัก					
6. บริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Service)	5	4	3	2	1
6.1 การบริการข้อมูลการท่องเที่ยว					
6.2 การบริการข้อมูลพื้นที่					
7. การบริหารจัดการ (Administration)	5	4	3	2	1
7.1 มีโครงสร้างการบริหารและกระบวนการทำงาน					
7.2 ความรู้ความเข้าใจของผู้บริหารและบุคลากร					
7.3 ทักษะการบริหารจัดการ					

ข้อเสนอแนะ

.....

.....

ภาคผนวก ข

**แบบฟอร์มการสัมภาษณ์เพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล
สำหรับใช้พัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์
ในเขตภาคเหนือตอนบน**

-คำชี้แจง-

ข้อมูลในแบบเก็บรวบรวมข้อมูลนี้ จะใช้เป็นข้อมูลพื้นฐาน (Baseline Data) ในการพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน ซึ่งจะตั้งอยู่บนพื้นฐานความต้องการที่แท้จริงของแหล่งกิจกรรมและสอดคล้องกับอุปสงค์หรือความต้องการของนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์เป็นหลัก โดยวัตถุประสงค์ในการเก็บรวบรวมข้อมูลครั้งนี้ มีดังนี้

๑. เพื่อสำรวจความต้องการความช่วยเหลือในด้านต่างๆของพื้นที่/แหล่งกิจกรรม ที่สามารถพัฒนาเป็นแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้ในเขตภาคเหนือตอนบน

๒. เพื่อประเมินความพร้อมของพื้นที่ในการเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์

๓. เพื่อจัดทำข้อมูลแหล่งท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ที่สามารถพัฒนาเป็นผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ได้

ชื่อพื้นที่/หน่วยงาน.....

อำเภอ.....จังหวัด.....

ผู้รับผิดชอบหลักในการให้ข้อมูล

ชื่อ-สกุล (นาย/นาง/นางสาว)

ตำแหน่ง.....ที่อยู่.....

.....

โทรศัพท์.....โทรสาร.....

มือถือ.....อีเมล.....

๑.ข้อมูลทั่วไปของพื้นที่

จำนวนประชากร ชาติพันธุ์

อาชีพหลัก..... รายได้เฉลี่ยต่อหัว

ลักษณะทางกายภาพของพื้นที่

.....

ลักษณะความเป็นอยู่โดยทั่วไปในชุมชน (วิถีชีวิต)

.....

ประวัติชุมชนโดยย่อ

.....

ทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่

.....

ภูมิปัญญาท้องถิ่น

.....

ประเพณี/วัฒนธรรมสำคัญ

.....

.....

ปัญหาในพื้นที่ (ที่อาจมีผลกระทบต่อการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์)

.....

.....

.....

๒. ความต้องการด้านกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในท้องถิ่น

๑. ชุมชนมีความต้องการกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในด้านใดบ้าง (เลือกได้มากกว่า ๑ ข้อ)

- ☐ กิจกรรมก่อสร้างสาธารณูปโภค (สร้างอาคาร ห้องน้ำสาธารณะ ฝาย ถนน เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ (ดูแลผู้สูงอายุ เด็กเล็ก บริจาคสิ่งของ ดูแลสัตว์ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ ดูแลระบบนิเวศ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมการสอน (สอนภาษา สอนอาชีพ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมสาธารณสุข (ตรวจสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมพัฒนารัฐกิจชุมชน (พัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาเว็บไซต์ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมวิจัยสภาพแวดล้อม (การจัดทำข้อมูลป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต เป็นต้น)
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๒. จากข้อ ๑ ความต้องการด้านใดมีความสำคัญมากที่สุดต่อชุมชน (กรุณาเรียงลำดับ ๓ ลำดับแรก)

๑. _____

๒. _____

๓. _____

๓. ชุมชนมีการทำกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ด้านใดเป็นประจำอยู่แล้วบ้าง (โปรดระบุช่วงเวลาที่ทำด้วย)

กิจกรรมที่ทำ	ช่วงเวลา
๑.	
๒.	
๓.	
๔.	
๕.	

๓. ด้านการมีส่วนร่วมของคนในชุมชน

๑. หากมีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน ชาวบ้านมีส่วนร่วมในการทำกิจกรรมในระดับใด

- ☐ ทุกคนให้ความร่วมมือดีมาก
 ☐ ส่วนใหญ่ให้ความร่วมมือดี
☐ ให้ความร่วมมือน้อย
 ☐ ไม่ค่อยให้ความร่วมมือ
☐ ให้ความร่วมมือแล้วแต่กิจกรรม

เหตุผลเพิ่มเติม:.....

๒. ปัจจัยที่ทำให้คนในชุมชนมีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์มากที่สุดคืออะไร

- ☐ ความมีจิตสาธารณะ เห็นแก่ประโยชน์ส่วนรวมของคนในชุมชน
☐ การมีข้อบังคับชุมชนที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วม (มีการตรวจสอบว่าใครมา/ใครไม่มา)
☐ การมีส่วนได้ส่วนเสียจากกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์
☐ อื่นๆ (ระบุ).....

เหตุผลเพิ่มเติม:.....

๓. หากมีนักท่องเที่ยวเข้ามาบำเพ็ญประโยชน์ในชุมชน ชาวบ้านมีแนวโน้มจะเข้ามามีส่วนร่วมหรือไม่

☐ เข้าร่วมแน่นอน

☐ ไม่แน่ใจ

☐ ไม่เข้าร่วมแน่นอน

เหตุผล:.....

๔. ปัจจัยอะไรที่อาจทำให้ชาวบ้านไม่เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ของนักท่องเที่ยว

☐ ปัจจัยทางเศรษฐกิจ (เช่น ต้องทำมาหากิน)

☐ ปัจจัยทางการเมือง

☐ ปัจจัยทางสังคม (เช่น ข้อห้ามทางศาสนา)

☐ ปัจจัยด้านการสื่อสาร (ภาษา)

๕. ข้อเสนอแนะด้านการมีส่วนร่วมของชุมชน

.....

๔. ข้อมูลด้านองค์ประกอบของการท่องเที่ยว

๔.๑ ด้านการมีแหล่งท่องเที่ยว: ในพื้นที่ชุมชนหรือบริเวณใกล้เคียงมีแหล่งท่องเที่ยวที่เป็นไปได้อะไรบ้าง

☐ ธรรมชาติ (ภูเขา น้ำตก ถ้ำ ป่าไม้ เป็นต้น).....

☐ สถาปัตยกรรม (เจดีย์ วัด อาคาร เป็นต้น).....

☐ ประวัติศาสตร์ (โบราณสถาน แหล่งโบราณคดี เป็นต้น)

☐ วัฒนธรรม (ประเพณี การแสดง เทศกาล เป็นต้น)

☐ วิถีชีวิต (การประกอบอาชีพ การปรุงอาหาร เป็นต้น)

☐ อื่นๆ

๔.๒ ด้านการเข้าถึงพื้นที่ : นักท่องเที่ยวสามารถเดินทางเข้าไปยังพื้นที่ด้วยวิธีใดบ้าง

☐ รถโดยสารสาธารณะ

☐ รถยนต์ส่วนบุคคล

☐ รถรับ-ส่งของชุมชน

- ☐ รถรับจ้างทั่วไป.....
- ☐ อื่นๆ

๔.๓ ด้านที่พักแรม : ในพื้นที่มีที่พักแรมแบบใดบ้าง

- ☐ โรงแรม / รีสอร์ท.....
- ☐ เกสต์เฮาส์ / หอพัก.....
- ☐ โฮมสเตย์ / บ้านพัก
- ☐ ทางเดินเท้า
- ☐ อื่นๆ

๔.๔ ด้านสิ่งอำนวยความสะดวก: ในพื้นที่มีสิ่งอำนวยความสะดวกใดให้กับนักท่องเที่ยวบ้าง

☐ ร้านค้า / ร้านขายของชำ	☐ ร้านอาหาร
☐ ยามหมู่บ้าน / รปภ. / อปพร.	☐ น้ำประปา
☐ ร้านซักรีด	☐ ห้องน้ำสะอาด
☐ รถโดยสาร/ รถรับจ้าง	☐ ไปรษณีย์
☐ ไฟฟ้า	☐ โทรศัพท์
☐ สถานีอนามัย	☐ อินเทอร์เน็ต

๔.๕ ด้านกิจกรรม: ในพื้นที่มีกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์และกิจกรรมนันทนาการใดที่สามารถจัดให้นักท่องเที่ยวได้บ้าง

- ☐ กิจกรรมก่อสร้างสาธารณูปโภค (สร้างอาคาร ห้องน้ำสาธารณะ ฝาย ถนน เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมประชาสัมพันธ์ (ดูแลผู้สูงอายุ เด็กเล็ก บริจาคสิ่งของ ดูแลสัตว์ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมด้านสิ่งแวดล้อม (ปลูกป่า ทำแนวกันไฟ ดูแลระบบนิเวศ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมการสอน (สอนภาษา สอนอาชีพ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมสาธารณสุข (ตรวจสุขภาพ การป้องกันโรค การรักษาโรค เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมพัฒนาธุรกิจชุมชน (พัฒนาผลิตภัณฑ์ พัฒนาเว็บไซต์ เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมวิจัยสภาพแวดล้อม (การจัดทำข้อมูลป่าไม้ สัตว์ป่า เป็นต้น)

- ☐ กิจกรรมแลกเปลี่ยนวัฒนธรรม (การแลกเปลี่ยนเรียนรู้วิถีชีวิต เป็นต้น)
- ☐ กิจกรรมท่องเที่ยวชุมชน.....
- ☐ อื่นๆ (โปรดระบุ).....

๔.๖ ด้านการบริการเสริมทางการท่องเที่ยว:

- ☐ การบริการข้อมูลท่องเที่ยว.....
- ☐ บริการล่าม/มัคคุเทศก์
- ☐ บริการข้อมูลในพื้นที่.....
- ☐ อื่นๆ.....

๔.๗ ด้านการบริหารจัดการ:

- ☐ โครงสร้างองค์กร.....
- ☐ ความรู้ของเจ้าหน้าที่
- ☐ กระบวนการดำเนินการ.....
- ☐ อื่นๆ.....

๕. ข้อมูลความพร้อมด้านการตลาด ๘ P

๕.๑ ด้านผลิตภัณฑ์: ในพื้นที่มีการจัดผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร (เช่น โปรแกรมการท่องเที่ยวแบบแพ็คเกจทัวร์)

- ☐ มี ☐ ไม่มี

.....

๕.๒ ด้านราคา: ค่าใช้จ่ายด้านการท่องเที่ยวในพื้นที่เป็นอย่างไร หากมีผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยว มีการตั้งราคา อย่างไร

- ค่าอาหาร
- ค่าที่พัก
- ค่าเดินทาง.....
- ค่าบริการ
- อื่นๆ

๕.๓ ด้านช่องทางการจัดจำหน่าย: พื้นที่ที่มีการนำเสนอผลิตภัณฑ์ หรือขายผ่านช่องทางใดบ้าง

☐ ผ่านบริษัททัวร์/ เอเยนต์ ☐ ขายเองโดยตรง

๕.๔ ด้านการส่งเสริมการขาย: พื้นที่ที่มีการส่งเสริมการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

☐ อินเทอร์เน็ต/ สังคมออนไลน์

☐ สื่อโทรทัศน์/ วิทยุ

☐ สื่อสิ่งพิมพ์ (นิตยสาร / หนังสือพิมพ์)

☐ การบอกต่อ

๕.๕ ด้านบุคลากร: ในพื้นที่มีบุคลากรด้านต่างๆที่เกี่ยวข้องหรือไม่ อย่างไร

☐ ด้านการให้บริการ

☐ ด้านการจัดการ

☐ ด้านการตลาด

๕.๖ ด้านลักษณะทางกายภาพ: ในพื้นที่มีภูมิประเทศที่เอื้อต่อการท่องเที่ยวหรือไม่ อย่างไร

☐ เอื้อ ☐ ไม่เอื้อ

๕.๗ ด้านกระบวนการ: พื้นที่มีกระบวนการทำงานอย่างไร (ตั้งแต่ก่อนนักท่องเที่ยวเดินทางมาจนถึง จากนักท่องเที่ยวเดินทางกลับไป)

.....

๕.๘ ด้านการมีเครือข่าย: พื้นที่มีเครือข่ายความร่วมมือกับหน่วยงานหรือองค์กรใดบ้าง

.....

ข้อมูลเพิ่มเติมอื่น ๆ

.....

ภาคผนวก ค ภาพกิจกรรมการดำเนินการวิจัย

ภาพที่ ผนค.1 การค้นหากลุ่มตัวอย่างด้วยการบอกต่อปากต่อปาก (Snowball Sampling Technique)
(24 ธ.ค. 57)

ภาพที่ ผนค.2 การสำรวจความต้องการของคนในองค์กร/ชุมชน (23 ต.ค. 57)

ภาพที่ ผนค.3 การสำรวจความต้องการของคนในองค์กร/ชุมชน (6 ก.ค. 57)

ภาพที่ ผนค.4 การประเมินความพร้อมด้านการมีสถานที่ท่องเที่ยว (Attraction) (23 ต.ค. 57)

ภาพที่ ผนค.5 การประเมินความพร้อมด้านกิจกรรม (Activity) (18 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.6 การประเมินความพร้อมด้านการเข้าถึง (Accessibility) (18 ก.ย. 57)

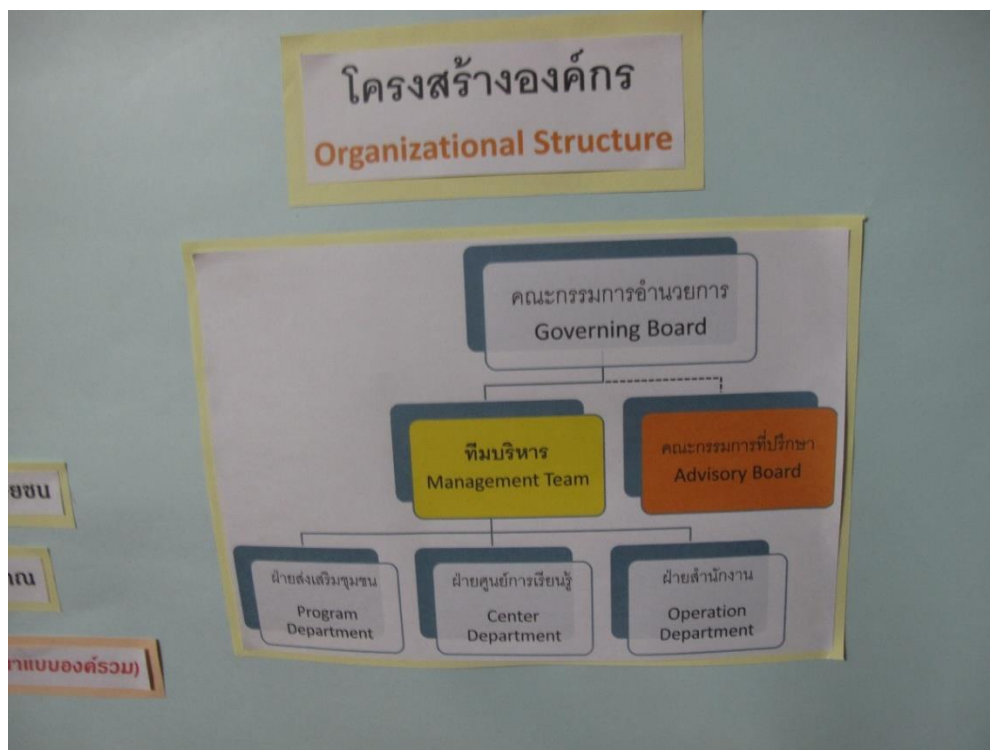
ภาพที่ ผนค.7 การประเมินความพร้อมด้านการอำนวยความสะดวก (Amenity) (18 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.8 การประเมินความพร้อมด้านที่พักแรม (Accommodation) (18 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.9 การประเมินความพร้อมด้านบริการเสริมทางการท่องเที่ยว (Ancillary Service) (25 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.10 การประเมินความพร้อมด้านการบริหารจัดการ (Administration) (25 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.11 การมีส่วนร่วมของคนในชุมชน (8 ม.ค. 58)

ภาพที่ ผนค.12 การบริการอาหารท้องถิ่นที่ถูกสุขลักษณะ (18 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.13 พูดคุยเกี่ยวกับปัญหาการดำรงชีวิตของชาวบ้านและการทำงานขององค์กร (9 ม.ค. 58)

ภาพที่ ผนค.14 แหล่งน้ำที่ต้องการการปรับปรุงพัฒนา (9 ม.ค. 58)

ภาพที่ ผนค.15 ทดลองนำนักท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์มาใช้บริการ (6 ก.ค. 57)

ภาพที่ ผนค.16 ทดลองกิจกรรมที่ให้ทั้งความรู้ ความสนุกสนาน ความตื่นเต้น และประสบการณ์แปลกใหม่ (18 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.17 กิจกรรมที่ดีสร้างความประทับใจให้สมาชิกเครือข่าย (25 ก.ย. 57)

ภาพที่ ผนค.18 กิจกรรมได้รับความสนใจจากภาคส่วนต่างๆในพื้นที่ (24 ธ.ค. 57)

ภาพที่ ผนค.19 พบปะนักท่องเที่ยวยาวป่าเพ็ญประโยชน์ในพื้นที่ (8 ม.ค. 58)

ภาพที่ ผนค.20 พาหนะที่สร้างความประทับใจและประสบการณ์แปลกใหม่ (23 ต.ค. 57)

ประวัติคณะผู้วิจัย

ประวัติหัวหน้าโครงการวิจัย

ดร.นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์

Nithat Boonpaisarnsatit, Ph.D.

หมายเลขบัตรประจำตัวประชาชน : 3 5012 00715 471

ตำแหน่งปัจจุบัน : หัวหน้าภาควิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ ม.พาร์อีสเตอร์น

สถานที่ติดต่อ : 120 ถนนมหิตล ตำบลหายยา อำเภอเมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

ที่อยู่ปัจจุบัน : 107 หมู่ 3 ต.ทุ่งต้อม อ.สันป่าตอง จ.เชียงใหม่ 50120

โทรศัพท์ : 053 – 201800-4 ต่อ 1441, โทรศัพท์มือถือ 081-9924529

โทรสาร: 053-201810

E-mail: nithat@feu.edu, bnithat@gmail.com

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ.ที่จบ	คุณวุฒิ	สาขาวิชาเอก	สถาบัน
2556	ศิลปศาสตรดุษฎีบัณฑิต	สหสาขาวิชา (ภาษาอังกฤษเป็น ภาษานานาชาติ)	จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
2548	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	ภาษาอังกฤษ (ภาษา และการสื่อสาร)	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2541	ศิลปศาสตรบัณฑิต	ภาษาอังกฤษ (เกียรติ นิมอันดับ 1)	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

ประวัติการฝึกอบรม

ปีพ.ศ.	หลักสูตร	สถาบัน
2558	ผู้ฝึกสอนมัคคุเทศก์เชี่ยวชาญมรดกโลก อุทยานประวัติศาสตร์สุโขทัยและเมืองบริวาร	UNESCO ร่วมกับ องค์การพื้นที่ พิเศษเพื่อการท่องเที่ยวที่ยั่งยืน
2551	ประกาศนียบัตรหลักสูตรการเป็นที่ปรึกษา SMEs ตามปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง	มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีราชมงคล ลานนา วิทยาเขตเชียงใหม่
2549	ประกาศนียบัตรหลักสูตรการเป็นวิทยากรด้าน การพัฒนาศักยภาพเชิงประกอบการและการ เขียนแผนธุรกิจ	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น ร่วมกับ บริษัทอิงคะ จำกัด
2547	ประกาศนียบัตรหลักสูตรการสื่อสารเชิงธุรกิจ	สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2543	ประกาศนียบัตรหลักสูตรการตลาดการ ท่องเที่ยว	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2540	ประกาศนียบัตรหลักสูตรมัคคุเทศก์ทั่วไป (ภาษาต่างประเทศ)	การท่องเที่ยวแห่งประเทศไทย ร่วมกับมหาวิทยาลัยเชียงใหม่

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

การพัฒนาและการจัดการการท่องเที่ยว, การสื่อสารข้ามวัฒนธรรม

ประวัติการทำงาน

ปีพ.ศ.	สถานที่ทำงาน	ตำแหน่งงาน
2544 – ปัจจุบัน	ภาควิชาภาษาอังกฤษธุรกิจ คณะศิลปศาสตร์ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	หัวหน้าภาควิชาและ อาจารย์ประจำ
2549 - ปัจจุบัน	สถาบันภาษา มหาวิทยาลัยเชียงใหม่	นักแปลอิสระ, ล่าม

2551-2553	บริษัทโปรวิชั่นจำกัด กรุงเทพฯ	คอลัมน์นิสต์อิสระ นิตยสาร D Plus
2549	มหาวิทยาลัยฉุ่ฉ่ง สาธารณรัฐประชาชนจีน	อาจารย์แลกเปลี่ยน
2543-2544	บริษัท สตรองแพค จำกัด (มหาชน) สมุทรปราการ	เจ้าหน้าที่จัดซื้อ ต่างประเทศ
2542-2543	บริษัทโพสต์พลับพลึง จำกัด (มหาชน) กรุงเทพฯ	เจ้าหน้าที่ฝ่ายโฆษณา

ผลงานวิชาการ

Boonpaisarnsatit, N. (2009). <i>Semantic Analysis of Thai Product Brand Names</i>. VDM Verlag Dr. Muller Aktiengesellschaft & Co
Boonpaisarnsatit, N. and Srioutai, J. (2011). <i>A Semantic and Pragmatic Approach to Brand Naming: A Case Study of Thailand's Exported Food Brand Names</i>. A Paper presented at the 3rd International conference on Language and Communication on December 15-16, 2011. The National Institute of Development Administration Bangkok
Boonpaisarnsatit, N. (2012). <i>Names and Naming: Semiotic, Linguistic and Anthropological Perspectives</i>. FEU Academic Review (6)1: 63 -78
Boonpaisarnsatit, N. and Srioutai, J. (2013). <i>Thailand's Exported Food Product Brand Naming: Semantic and Pragmatic Perspectives</i>. Names in the Economy: Cultural Perspective. Newcastle: Cambridge Scholars Publishing. pp.26-54

Boonpaisarnsatit, N. (2014) Translation of Personal Pronouns in Politics-Related Texts: How to Maintain the 'US' and 'THEM' Ideology in ThaiEnglish/English-Thai Translation. Paper presented at The First International Conference on Translation Studies: Translating Asia: Now and Then. The University of Thai Chamber of Commerce. Bangkok 5-6 June 2014	
กาญจนา สมมิตร และ นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ (2556). การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน. ชุดโครงการการพัฒนาการท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน. สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย ร่วมกับ สำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ	
กาญจนา สมมิตร, นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ และสรารุณ แซ่เตี่ยว (2557). การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์กับโอกาสของกิจการเพื่อสังคมในเขตภาคเหนือตอนบน. วารสารปัญญาภิวัฒน์ ปีที่ 6 ฉบับที่ 1 ก.ค.-ธ.ค 2557 : 33-45	
นิทัศน์ บุญไพศาลสถิตย์ นรพรรณ โพธิพฤกษ์ และสืบพงษ์ พงศ์สวัสดิ์ (2558). การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน.	

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยภายใน

งานวิจัยที่กำลังทำ:

ชื่องานวิจัย:	การพัฒนาป้ายสองภาษาในจังหวัดเชียงใหม่
แหล่งทุน :	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น เชียงใหม่

งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว

ชื่อผลงานวิจัย:	การพัฒนาแผนยุทธศาสตร์ธุรกิจเพื่อสังคม อำเภอหางดง จังหวัดเชียงใหม่ ระยะที่ 1
ปีที่พิมพ์ :	2556
แหล่งทุน :	สำนักงานกองทุนสนับสนุนงานวิจัย ฝ่ายท้องถิ่น
ชื่อผลงานวิจัย:	การศึกษาอุปสงค์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์ในเขตภาคเหนือตอนบน
ปีที่พิมพ์ :	2556
แหล่งทุน :	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ
ชื่อผลงานวิจัย:	การพัฒนาผลิตภัณฑ์การท่องเที่ยวเชิงบำเพ็ญประโยชน์แบบมีส่วนร่วมในเขตภาคเหนือตอนบน.
ปีที่พิมพ์ :	2558
แหล่งทุน :	สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย สำนักงานคณะกรรมการวิจัยแห่งชาติ

ประวัตินักวิจัย ท่านที่ 1

นางนรพรรณ โพธิพิทักษ์

ตำแหน่งปัจจุบัน อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยว

หมายเลขบัตรประชาชน 3 1005 03735 70 5

มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

120 ถนน มหิดล ตำบล หายยา อำเภอ เมือง จังหวัดเชียงใหม่ 50100

โทรศัพท์ 053 201800-4 ต่อ 1411 โทรสาร 0 5320 1810

E-mail naraphan@feu.edu

ประวัติการศึกษา

ปี พ.ศ. ที่ จบ	คุณวุฒิ	สาขาวิชาเอก	สถาบัน
2547	ศิลปศาสตรบัณฑิต	ประวัติศาสตร์	มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์
2554	ศิลปศาสตรมหาบัณฑิต	การจัดการโรงแรม และการท่องเที่ยว	มหาวิทยาลัยนเรศวร

สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ

ระบุสาขาวิชาการ : การท่องเที่ยวและประวัติศาสตร์

ประวัติการทำงาน

ปีพ.ศ.	สถานที่ทำงาน	ตำแหน่งงาน
2554 – ปัจจุบัน	อาจารย์ประจำภาควิชาการจัดการการท่องเที่ยว มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น	อาจารย์ประจำ

ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยภายใน

งานวิจัยที่กำลังทำ:

ชื่องานวิจัย:	วิจิตรา บุญตัน, ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณและ นรพรรณวัจนสุนทร. 2555. ปัจจัยที่มีผลต่อการเลือกเดินทางท่องเที่ยวในจังหวัดเชียงใหม่ ของนักท่องเที่ยวชาวจีน.
แหล่งทุน :	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเชียงใหม่

ชื่องานวิจัย:	ทิพย์วดี โพธิ์สิทธิพรรณ, นรพรรณวัจนสุนทรและวิจิตรา บุญตัน. 2555. การศึกษาการเตรียมความพร้อมของผู้ประกอบการธุรกิจนำ เที่ยวกับการเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียนอำเภอเมือง จังหวัด เชียงใหม่.
แหล่งทุน :	มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์นเชียงใหม่

ประวัตินักวิจัย ท่านที่ 2

- 1) ชื่อ - นามสกุล (ภาษาไทย) นายสืบพงษ์ พงษ์สวัสดิ์
ชื่อ - นามสกุล (ภาษาอังกฤษ) Mr.Subpong Pongsawat

- 2) เลขหมายบัตรประจำตัวประชาชน 5 5004 00005 10 3

- 3) ตำแหน่งปัจจุบัน

อาจารย์ประจำและหัวหน้าภาควิชาเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ

คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น จ.เชียงใหม่

- 4) หน่วยงานและสถานที่ติดต่อได้สะดวก

- หน่วยงานและที่อยู่ มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น (ถนนวงแหวน) 333 หมู่ 3 ต.สันผักหวาน อ.หางดง จ.เชียงใหม่ 50230
- หมายเลขโทรศัพท์ 0-5333-3777 ต่อ 5322 โทรสาร 0-5333-3775
- โทรศัพท์เคลื่อนที่ 08-1530-7098
- e-mail subpong@feu.ac.th

- 5) ประวัติการศึกษา

ปีที่จบการศึกษา	ระดับปริญญา	อักษรย่อปริญญาและชื่อเต็ม	สาขา	สถาบัน
2539	ปริญญาตรี	วท.บ. (ภูมิศาสตร์)	ภูมิศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่
2545	ปริญญาโท	วท.ม. (ภูมิศาสตร์)	ภูมิศาสตร์	มหาวิทยาลัยเชียงใหม่

- 6) สาขาวิชาการที่มีความชำนาญพิเศษ (แตกต่างจากวุฒิการศึกษา) ระบุสาขาวิชาการ

- การเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต
- การสำรวจการใช้ประโยชน์ที่ดิน
- การถ่ายภาพ

- 7) ประสบการณ์ที่เกี่ยวข้องกับการบริหารงานวิจัยทั้งภายในและภายนอกประเทศ (โดยระบุสถานภาพในการทำการวิจัยว่าเป็นผู้อำนวยการแผนงานวิจัย หัวหน้าโครงการวิจัย หรือผู้ร่วมวิจัยในแต่ละข้อเสนอการวิจัย)

- 1) ผู้อำนวยการแผนงานวิจัย : ไม่มี
- 2) หัวหน้าโครงการวิจัย :

- หัวหน้าโครงการพัฒนาระบบให้บริการข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต: กรณีศึกษา บ้านแม่กลางหลวง อำเภोजอมทอง จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2554 ทูสนับสนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น

- หัวหน้าโครงการจัดทำฐานข้อมูลการใช้ประโยชน์จากที่ดินในพื้นที่โครงการขยายผลโครงการหลวงเพื่อแก้ปัญหาพื้นที่ปลูกฝิ่นอย่างยั่งยืน พ.ศ.2555 ทูสนับสนุนการวิจัยจาก สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน)

3) งานวิจัยที่ทำเสร็จแล้ว :

- นักวิจัยโครงการสำรวจและจัดทำแผนที่เชิงเลขพื้นที่ขยายผลโครงการหลวงและพื้นที่เครือข่ายการเรียนรู้ พ.ศ.2552 ทูสนับสนุนการวิจัยจาก สถาบันวิจัยและพัฒนาพื้นที่สูง (องค์การมหาชน) จ.เชียงใหม่

- นักวิจัยโครงการศึกษาเพื่อการจัดทำข้อมูลเชิงลึก (Information Intelligent) ตามโครงการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการค้าการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2553 ทูสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

- นักวิจัยโครงการศึกษาเพื่อการจัดทำข้อมูลเชิงลึก (Information Intelligent) ตามโครงการจัดตั้งศูนย์บริการข้อมูลการค้าการลงทุน จังหวัดเชียงใหม่ พ.ศ.2554 ทูสนับสนุนการวิจัยจาก สำนักงานพาณิชย์จังหวัดเชียงใหม่

4) งานวิจัยที่กำลังทำ :

- หัวหน้าโครงการศึกษาความพอใจของนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีต่อระบบเผยแพร่ข้อมูลสารสนเทศภูมิศาสตร์ด้วยซอฟต์แวร์รหัสเปิด พ.ศ.2556 ทูสนับสนุนการวิจัยจาก มหาวิทยาลัยฟาร์อีสเทอร์น